Bundel - Raadsvergadering van 2 november 2023

Agenda bijlagen

Agenda Raadsvergadering 2 november 2023

0 Zeepkist van 18:45 tot 19.20 uur

Let op: aanvang Zeepkist is 18:45 uur!
Totaal 6 aanmeldingen voor de Zeepkist:
- mw. Moret, met het onderwerp: 'azc Hoog Dalem Doorzetten'
- dhr. Bil, met het onderwerp: 'een positieve visie op een AZC in Oost'
- mw. Sluiter, met het onderwerp: 'noodopvang in Hoog Dalem'
- dhr. Van Scherpenzeel, met het onderwerp: 'voorgenomen vestiging van een azc'
- dhr. Folkers, met het onderwerp: 'voorgenomen vestiging van een azc'
- dhr. Maris, met het onderwerp: 'komst azc naar Hoog Dalem'
Maandelijks een inspraakronde ….
De gemeenteraad hoort graag hoe inwoners, verenigingen en organisaties denken over wonen en werken in Gorinchem. Daarom nodigt de raad iedereen uit die hierover iets te vertellen heeft. Op de 1e etage van het stadhuis staat iedere maand de Zeepkist voor u klaar. Vanaf dat kleine podium spreekt u raadsleden, wethouders en andere betrokkenen toe.
… over een onderwerp naar uw keuze
U kunt allerlei onderwerpen aankaarten. Daaraan verbinden we geen regels. U kunt aandacht vragen voor een mooi initiatief in uw buurt. U kunt laten zien wat uw club doet. U kunt suggesties doen om iets te verbeteren, of een misstand naar voren brengen. Wilt u reageren op een onderwerp dat op de agenda staat? Dan kunt u beter inspreken in de sessies waar dat onderwerp op de agenda staat.
Aanmelden voor de Zeepkist is nodig!
U dient zich van te voren voor de Zeepkist te melden. Dat kan tot uiterlijk 1 november 12.00 uur via griffie@gorinchem.nl of 0183 659 552.
Actie: ter bespreking

1 19.30 uur: Opening vergadering

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Belangstellenden zijn van harte welkom de vergadering bij te wonen

2 HAMERSTUK Ingekomen stukken

Concrete vragen over de stukken dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier.
Besloten wordt over de wijze van afdoening van de stukken als hamerstuk, op voorstel agendacommissie.

Ingekomen stukken afgedaan agendacommissie 12 oktober 2023

3 Vaststellen agenda

Aan de agenda kunnen nog onderwerpen worden toegevoegd of van de agenda worden afgevoerd. De raad beslist op voorstel van de voorzitter bij aanvang van de vergadering, of en op welk moment in de vergadering, een motie "vreemd aan de orde van de dag' wordt behandeld.

4 Tijdelijke vervanging raadslid mw. Loderus (Fractie Stadsbelang)

Raadslid mw. Loderus (Stadsbelang) heeft de voorzitter van de raad gevraagd haar tijdelijk ontslag te verlenen.
De heer Roeland zal, bij benoeming 2 november 2023, tijdelijk raadslid zijn namens de fractie van Stadsbelang.

2023-885900 Rvs tijdelijke vervanging raadslid mw. Loderus (Stadsbelang)

5 Beëdiging lid Rekenkamer

Beëdiging mw. S. Kist tot lid Rekenkamer Gorinchem.
De benoeming door de raad heeft al plaatsgevonden in de raadsvergadering van 28 september 2023.

6 HAMERSTUK Vaststellen notulen voorgaande raadsvergadering en parallelsessies

De notulen van de raadsvergadering van 28 september en het vervolg op 2 oktober 2023 zijn geplaatst op Ibabs bij notulen raad. De notulen zullen worden vastgesteld bij de raadsvergadering van 30 november. De notulen van het besloten deel zijn in te zien bij de griffie en worden ook op 30 november vastgesteld..
Concrete tekstwijzigingen voor het verslag dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier.

20231005 Concept Verslag Parallelsessie I&O Instrumenten woningmarkt en doelgroepenverordening

20231005 Concept Verslag Parallelsessie I&O Opvang asielzoekers
20231005 Concept Verslag Parallelsessie I&O Uitkomsten burgerpeiling
20231005 Concept Verslag Parallelsessie IO Gelijke kansen; de rijke verlengde schooldag
20231012 Concept Verslag Parallelsessie B&A Opvang asielzoekers
20231012 Concept Verslag Parallelsessie I&O Arkelsedijk Lingeoevers
20231012 Concept Verslag Parallelsessie IO Omgevingsplan
20231012 Concept Verslag Parallelsessie IO Participatie onder de Omgevingswet
20231012 Concept Verslag Parallelsessie BA Warmtenet
20231012 Concept Verslag Parallelsessie I&O B&A Controleplan 2023 accountant
20231012 Verslag Parallelsessie I&O B&A Nieuwe brug over de Linge

7 Vragenuurtje raadsleden, informatie vanuit college
Aanmeldingen voor dit vragenuurtje en mededelingen vanuit het college dienen tijdig, uiterlijk de maandag 24.00 uur voorafgaande aan de vergadering, bij de raadsgriffie te zijn ingediend.
Het vragenuurtje is bedoeld voor raadsleden om kort en bondig vragen te stellen over onderwerpen, die niet op de agenda zijn geplaatst en waarover de raadsleden graag nader willen worden geïnformeerd.
Voor het college bestaat de mogelijkheid actuele informatie te delen met de raad.

8 Motie D66 Geef Gorcumers inzicht in hun afvalstoffen gedrag en de impact op het bedrag van de eindafrekening
In de vergadering van 2 oktober is de motie aangehouden vanwege gelijk aantal stemmen.
Ter informatie: Als de stemuitslag onbeslist is, volgt als regel in een volgende vergadering een nieuwe stemming. Dat gebeurt alleen niet als de vergadering voltallig was. Als bij een tweede stemming de stemmen opnieuw staken, is het voorstel verworpen.

20230928 Motie D66 Geef Gorcumers inzicht in hun afvalstoffen gedrag en de impact op het bedrag van de eindafrekening

9 HAMERSTUKKEN
Bespreekstukken en hamerstukken
Aan het begin van een raadsvergadering stelt de raad de agenda vast. Er zijn hamerstukken en bespreekstukken. Een bespreekstuk is een voorstel waarover in de raadsvergadering gediscussieerd wordt. Over hamerstukken wordt niet meer gediscussieerd. Een voorstel wordt een hamerstuk als er binnen de parallelsessie hierover een unaniem positief advies gegeven wordt aan de raad.

9.a HAMERSTUK Controleplan 2023 accountant
Uitkomst van B&A d.d. 12 oktober 2023: Het wordt geagendeerd als hamerstuk.

2023-868760 Rvs Afstemming controleplan 2023 accountant
Controleplan 2023 gemeente Gorinchem - definitief
Samenvatting Controleplan 2023
Normenkader rechtmatigheid 2023
Normenkader begrotingsrechtmatigheid 2023

9.b HAMERSTUK Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder Omgevingswet
De agendacommissie heeft op 12 oktober 2023 besloten om dit onderwerp rechtstreeks op de agenda van de raadsvergadering van 2 november te plaatsen.

2023-881558 Rvs Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder de Omgevingswet
Bijlage 1 Artikelsgewijze toelichting op de voorbeschermingsregels, behorende bij de voorbeschermingsregels bodem
Bijlage 2 Toelichting bij de tekst van het raadvoorstel

10 BESPREEKSTUKKEN

10.a BESPREEKSTUK Opvang asielzoekers
Uitkomst van B&A d.d. 12 oktober 2023: De voorzitter concludeert dat het geagendeerd wordt als bespreekstuk

2023-880664 Rvs Realisatie kleinschalige opvang asielzoekers locatie Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem
1. 874644 RIB Nieuwe kleinschalige opvanglocatie aan de Buys Ballotstraat 9
2. Verzoek COA 5 september 2023
3. Plattegrond bedrijventerrein Gorinchem Oost perceel Buys Ballotstraat
A01 Amendement DG e.a. Verkenning en participatie alternatieve locaties
A02 Amendement D66 DG opheffing geheimhouding 2 nov 2023

M01 Motie PvdA e.a. AZC tweejaarlijkse evaluatie

10.b BESPREEKSTUK 30 november 2023 Lokale klimaatadaptie strategie
Uitkomst van B&A d.d. 5 oktober 2023: De voorzitter stelt voor dat de fracties tot een week voor de raadsvergadering aangeven of zij een amendement of motie willen indienen. Als er geen motie of amendement ingediend wordt, wordt het geagendeerd als hamerstuk in de raadsvergadering van 2 november a.s. Het CDA heeft aangegeven een motie in te dienen.

2023-881398 Rvs Vaststellling Klimaatadaptatie strategie Gorinchem 2023-2027
Lokale Klimaatstresstest Gorinchem
Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027

10.c BESPREEKSTUK 30 november 2023 Nieuwe brug over de Linge
Uitkomst van B&A d.d. 12 oktober 2023: De voorzitter constateert dat naar aanleiding van een eventuele motie of amendement van Democraten Gorinchem wordt bepaald of dit voorstel als bespreekstuk wordt geagendeerd. Democraten Gorinchem heeft aangegeven een motie in te dienen.

2023-875955 Budgetaanvraag nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkelsedijk
Bijlage 1 Hoofdvarianten 1 en 2
Bijlage 2 Sub-varianten a,b,c
Bijlage 3 Variant 1c
Bijlage 4 Artist impressions
Bijlage 5 Programma van eisen

11 VAST AGENDAPUNT begrotingswijzigingen

11.a HAMERSTUK 30 november 2023 Raadsvoorstel Overzicht begrotingswijzigingen raad 2 november 2023
Op 1 november 2023 de stukken geplaatst. De collegebesluiten (bijlage 2 t/m 4) zijn in te zien bij de griffie.

2023-886188 Rvs Maandwijziging raad 2 november 2023
Bijlage 1 maandwijziging raad 2 november 2023

12 Eventuele moties vreemd aan de orde van de dag
Motie
Een motie is een uitspraak van de raad over een onderwerp dat op de agenda staat. Vaak roepen moties het college van burgemeester en wethouders op om iets te doen. Een motie kan ook afkeuring over iets uitspreken: dat doet de raad met een motie van treurnis, afkeuring of wantrouwen. Een aangenomen motie is niet bindend: het college kan de motie naast zich neerleggen, maar moet dat dan wel uitleggen.
Als de motie gaat over een onderwerp dat niet op de agenda van de raad staat, dan heet het een motie vreemd aan de orde van de dag. Meestal gaat het dan om een actueel onderwerp. De vergadering moet bij de agendering instemmen met agendering van een dergelijke motie.

13 Afsluiting
Na de vergadering worden het audioverslag en de notulen op de site geplaatst

Gemeente Gorinchem

Agenda Raadsvergadering

Subtitel	Raadsvergadering
Datum	02-11-2023
Tijd	19:30 - 23:00
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	R.W.J. Melissant-Briene
Aanwezigen	W. Alba Heijdenrijk, Ambtelijke organisatie 1, Ambtelijke organisatie 2, Ambtelijke organisatie 3, Ambtelijke organisatie 4, Ambtelijke organisatie 5, Ambtelijke organisatie 6, Arbor, B.C.S. Bahlmann, B.C.S. Bahlmann , E. van Bekhoven, M. de Boer, A. Boutachkourt, Burger account, E.L. Dansen, D. van Gammeren, J.P. van der Geest, P. de Groot, E.W.H. Hamann, M.C Houtepen, A.C. van Houwelingen, Insprekerspas1, Insprekerspas2, J. Klein, A. Koçak, A. Krol, W. Loderus, A. Mager, R.W.J. Melissant-Briene, G. Metz, M.J. Molengraaf , J.C. Oostrum, J.C. Oostrum, J. van Oversteeg, M. de Pagter, L.P.W. Pellikaan, F. Polatli, N. van Santen, P.C.J. Schefferlie, H. Sepers, D. Stevens, I. Tekir, D. van Veen, S. Vink, T. van 't Westende-Bijl en K. van Willigen

0 **Zeepkist van 19.00 tot 19.15 uur**

Tot op heden 1 aanmelding:
- mw. Moret, met het onderwerp: 'Azc Hoog Dalem Doorzetten'

Maandelijks een inspraakronde ….

De gemeenteraad hoort graag hoe inwoners, verenigingen en organisaties denken over wonen en werken in Gorinchem. Daarom nodigt de raad iedereen uit die hierover iets te vertellen heeft. Op de 1e etage van het stadhuis staat iedere maand de Zeepkist voor u klaar. Vanaf dat kleine podium spreekt u raadsleden, wethouders en andere betrokkenen toe.

… over een onderwerp naar uw keuze

U kunt allerlei onderwerpen aankaarten. Daaraan verbinden we geen regels. U kunt aandacht vragen voor een mooi initiatief in uw buurt. U kunt laten zien wat uw club doet. U kunt suggesties doen om iets te verbeteren, of een misstand naar voren brengen. Wilt u reageren op een onderwerp dat op de agenda staat? Dan kunt u beter inspreken in de sessies waar dat onderwerp op de agenda staat.

Aanmelden voor de Zeepkist is nodig!

U dient zich van te voren voor de Zeepkist te melden. Dat kan tot uiterlijk 1 november 12.00 uur via griffie@gorinchem.nl of 0183 659 552.

Actie: ter bespreking

1 **19.30 uur: Opening vergadering**

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Belangstellenden zijn van harte welkom de vergadering bij te wonen

2 **HAMERSTUK Ingekomen stukken**

Concrete vragen over de stukken dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier.

Besloten wordt over de wijze van afdoening van de stukken als hamerstuk, op voorstel agendacommissie.

Bijlagen:

Ingekomen stukken afgedaan agendacommissie 12 oktober 2023

Ingekomen stukken:

000000 AZC Buys Ballotstraat 9

880869 Afschrift brief aan Waardlanden inzake toezicht jaarrekening 2022 en begroting 2024

880952 Brief SOVVT loonsverhogingen VVT

881396 Reactie HG omgevingsvisie 2050

882185 Spoedeisende bestuursdwang voor één klein kartonnen doosje

882191 Milieustraat en circulaire economie

882575 VNG Bijzondere-ledenbrief-vng-reactie-op-de-rijksbegroting-2024

882576 Agenda en stukken vergadering algemeen bestuur Avres 5 oktober

882653 Zienswijze Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Gorinchem 2050 'Stad in Balans'

882677 Knalplastic rapport Lekjutters VHL

882858 Bewonersbrief uitnodiging inloopmoment

883195 Zienswijzebrief Molenlanden aan Veiligheidsregio

883198 Zienswijzebrief Molenlanden doorlooptijden bestuurlijke rapportages DGJ ZHZ

883244 Annotatie NoodOpvang Gorinchem, september 2023

883417 Bezwaarschrift kleinschalige opvanglocatie aan de Buys Ballotstraat 9

Mutatievoorstellen toezeggingen oktober

3 **Vaststellen agenda**

Aan de agenda kunnen nog onderwerpen worden toegevoegd of van de agenda worden afgevoerd.

De raad beslist op voorstel van de voorzitter bij aanvang van de vergadering, of en op welk moment in de vergadering, een motie "vreemd aan de orde van de dag' wordt behandeld.

4 **Tijdelijke vervanging raadslid mw. Loderus (Fractie Stadsbelang)**

Raadslid mw. Loderus (Stadsbelang) heeft de voorzitter van de raad gevraagd haar tijdelijk ontslag te verlenen.

De heer Roeland zal, bij benoeming 2 november 2023, tijdelijk raadslid zijn namens de fractie van Stadsbelang.

Bijlagen:
2023-885900 Rvs tijdelijke vervanging raadslid mw. Loderus (Stadsbelang)

5 Beëdiging lid Rekenkamer

Beëdiging mw. S. Kist tot lid Rekenkamer Gorinchem.
De benoeming door de raad heeft al plaatsgevonden in de raadsvergadering van 28 september 2023.

6 HAMERSTUK Vaststellen notulen voorgaande raadsvergadering en parallelsessies

Concrete tekstwijzigingen voor het verslag dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier.

Bijlagen:
20231005 Concept Verslag Parallelsessie I&O Instrumenten woningmarkt en doelgroepenverordening
20231005 Concept Verslag Parallelsessie I&O Opvang asielzoekers
20231005 Concept Verslag Parallelsessie I&O Uitkomsten burgerpeiling
20231005 Concept Verslag Parallelsessie IO Gelijke kansen; de rijke verlengde schooldag
20231012 Concept Verslag Parallelsessie B&A Opvang asielzoekers
20231012 Concept Verslag Parallelsessie I&O Arkelsedijk Lingeoevers
20231012 Concept Verslag Parallelsessie IO Omgevingsplan
20231012 Concept Verslag Parallelsessie IO Participatie onder de Omgevingswet
20231012 Concept Verslag Parallelsessie BA Warmtenet
20231012 Concept Verslag Parallelsessie I&O B&A Controleplan 2023 accountant
20231012 Verslag Parallelsessie I&O B&A Nieuwe brug over de Linge

7 Vragenuurtje raadsleden, informatie vanuit college

Aanmeldingen voor dit vragenuurtje en mededelingen vanuit het college dienen tijdig, uiterlijk de maandag 24.00 uur voorafgaande aan de vergadering, bij de raadsgriffie te zijn ingediend.

Het vragenuurtje is bedoeld voor raadsleden om kort en bondig vragen te stellen over onderwerpen, die niet op de agenda zijn geplaatst en waarover de raadsleden graag nader willen worden geïnformeerd.

Voor het college bestaat de mogelijkheid actuele informatie te delen met de raad.

8 Motie D66 Geef Gorcumers inzicht in hun afvalstoffen gedrag en de impact op het bedrag van de eindafrekening

- In de vergadering van 2 oktober is de motie aangehouden vanwege gelijk aantal stemmen.
- **Ter informatie**: Als de stemuitslag onbeslist is, volgt als regel in een volgende vergadering een nieuwe stemming. Dat gebeurt alleen niet als de vergadering voltallig was. Als bij een tweede stemming de stemmen opnieuw staken, is het voorstel verworpen.

Bijlagen:

20230928 Motie D66 Geef Gorcumers inzicht in hun afvalstoffen gedrag en de impact op het bedrag van de eindafrekening

9 HAMERSTUKKEN

Bespreekstukken en hamerstukken

Aan het begin van een raadsvergadering stelt de raad de agenda vast. Er zijn hamerstukken en bespreekstukken. Een bespreekstuk is een voorstel waarover in de raadsvergadering gediscussieerd wordt. Over hamerstukken wordt niet meer gediscussieerd. Een voorstel wordt een hamerstuk als er binnen de parallelsessie hierover een unaniem positief advies gegeven wordt aan de raad.

9.a HAMERSTUK Controleplan 2023 accountant

Uitkomst van B&A d.d. 12 oktober 2023: Het wordt geagendeerd als hamerstuk.

Bijlagen:

2023-868760 Rvs Afstemming controleplan 2023 accountant

Controleplan 2023 gemeente Gorinchem - definitief

Samenvatting Controleplan 2023

Normenkader rechtmatigheid 2023

Normenkader begrotingsrechtmatigheid 2023

9.b HAMERSTUK Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder Omgevingswet

De agendacommissie heeft op 12 oktober 2023 besloten om dit onderwerp rechtstreeks op de agenda van de raadsvergadering van 2 november te plaatsen.

Bijlagen:

2023-881558 Rvs Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder de Omgevingswet

Bijlage 1 Artikelsgewijze toelichting op de voorbeschermingsregels, behorende bij de voorbeschermingsregels bodem

Bijlage 2 Toelichting bij de tekst van het raadvoorstel

10 BESPREEKSTUKKEN

10.a BESPREEKSTUK Opvang asielzoekers

Uitkomst van B&A d.d. 12 oktober 2023: De voorzitter concludeert dat het geagendeerd wordt als bespreekstuk

Bijlagen:

2023-880664 Rvs Realisatie kleinschalige opvang asielzoekers locatie Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem

1. 874644 RIB Nieuwe kleinschalige opvanglocatie aan de Buys Ballotstraat 9
2. Verzoek COA 5 september 2023
3. Plattegrond bedrijventerrein Gorinchem Oost perceel Buys Ballotstraat

10.b BESPREEKSTUK Lokale klimaatadaptie strategie

Uitkomst van B&A d.d. 5 oktober 2023: De voorzitter stelt voor dat de fracties tot een week voor de raadsvergadering aangeven of zij een amendement of motie willen indienen. Als er geen motie of amendement ingediend wordt, wordt het geagendeerd als hamerstuk in de raadsvergadering van 2 november a.s. Het CDA heeft aangegeven een motie in te dienen.

Bijlagen:

2023-881398 Rvs Vaststellling Klimaatadaptatie strategie Gorinchem 2023-2027

Lokale Klimaatstresstest Gorinchem

Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027

10.c BESPREEKSTUK Nieuwe brug over de Linge

Uitkomst van B&A d.d. 12 oktober 2023: De voorzitter constateert dat naar aanleiding van een eventuele motie of amendement van Democraten Gorinchem wordt bepaald of dit voorstel als bespreekstuk wordt geagendeerd. Democraten Gorinchem heeft aangegeven een motie in te dienen.

Bijlagen:

2023-875955 Budgetaanvraag nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkelsedijk

Bijlage 1 Hoofdvarianten 1 en 2

Bijlage 2 Sub-varianten a,b,c

Bijlage 3 Variant 1c

Bijlage 4 Artist impressions

Bijlage 5 Programma van eisen

11 VAST AGENDAPUNT begrotingswijzigingen

11.a HAMERSTUK Raadsvoorstel Overzicht begrotingswijzigingen oktober 2023

Raadsvoorstel volgt. Zodra deze is ontvangen zal deze worden geplaatst.

12 Eventuele moties vreemd aan de orde van de dag

Motie

Een motie is een uitspraak van de raad over een onderwerp dat op de agenda staat. Vaak roepen moties het college van burgemeester en wethouders op om iets te doen. Een motie kan ook afkeuring over iets uitspreken: dat doet de

raad met een motie van treurnis, afkeuring of wantrouwen. Een aangenomen motie is niet bindend: het college kan de motie naast zich neerleggen, maar moet dat dan wel uitleggen.

Als de motie gaat over een onderwerp dat niet op de agenda van de raad staat, dan heet het een motie vreemd aan de orde van de dag. Meestal gaat het dan om een actueel onderwerp. De vergadering moet bij de agendering instemmen met agendering van een dergelijke motie.

13 Afsluiting

Na de vergadering worden het audioverslag en de notulen op de site geplaatst

Gemeente Gorinchem

Overzicht ingekomen stukken

Afgedaan in de agendacommissie gemeenteraad Gorinchem van 12 oktober 2023

In navolging van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) publiceert de raadsgriffie geen ingekomen stukken.

Datum	Onderwerp	Afzender	Advies afdoening
12-10-2023	Mutatievoorstellen toezeggingen oktober 2023	College van burgemeester en wethouders van Gorinchem	Ter afhandeling raad
04-10-2023	882858 Bewonersbrief uitnodiging inloopmoment	Burgemeester en wethouders van Gorinchem	Ter kennisname
04-10-2023	883244 Annotatie NoodOpvang Gorinchem, september 2023	Centraal Orgaan opvang asielzoekers	Ter kennisname
03-10-2023	883198 Zienswijzebrief Molenlanden doorlooptijden bestuurlijke rapportages DGJ ZHZ	Gemeenteraad Molenlanden	Ter kennisname
03-10-2023	883195 Zienswijzebrief Molenlanden aan Veiligheidsregio	Gemeenteraad Molenlanden	Ter kennisname
02-10-2023	882653 Zienswijze Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Gorinchem 2050 'Stad in Balans'	TenneT	Voor advies naar college
28-09-2023	882575 VNG Bijzondere-ledenbrief-vng-reactie-op-de-rijksbegroting-2024	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Ter kennisname
26-09-2023	882576 Agenda en stukken vergadering algemeen bestuur Avres 5 oktober	Avres	Ter kennisname
26-09-2023	882191 Milieustraat en circulaire economie	T. S.	Ter kennisname

Gemeente Gorinchem

26-09-2023	882185 Spoedeisende bestuursdwang voor één klein kartonnen doosje	B. T.	Ter kennisname
26-09-2023	882677 Knalplastic rapport Lekjutters VHL	Lekjutters Vijfheerenlanden	Ter kennisname
20-09-2023	880869 Afschrift brief aan Waardlanden inzake toezicht jaarrekening 2022 en begroting 2024	Provincie Zuid Holland	Ter kennisname
20-09-2023	881396 Reactie HG omgevingsvisie 2050	Voorzitter Hartje Gorkum	Ter kennisname
19-09-2023	000000 AZC Buys Ballotstraat 9	M. de Z.	Ter kennisname
18-09-2023	880952 Brief SOVVT loonsverhogingen VVT	SOVVT	Ter kennisname

.

RAADSVOORSTEL

Datum raadsvergadering: 2 november 2023
Nummer raadsvoorstel: Z/23/761391/D-885900
Portefeuillehouder: burgemeester Melissant
Opsteller: S. Vink, griffie

Onderwerp: **Tijdelijke vervanging raadslid**

VOORSTEL

Voorgesteld wordt om de heer J.M. Roeland toe te laten tot tijdelijk lid van de raad van de gemeente Gorinchem voor de duur van zestien weken, tot 22 februari 2024.

AANLEIDING

Op 23 oktober 2023 heeft de voorzitter van de raad een formeel verzoek ontvangen van mevrouw Loderus om haar in verband met ziekte tijdelijk ontslag te verlenen als lid van de gemeenteraad. Per 2 november start de vervangingsperiode van zestien (16) weken waardoor de heer J.M. Roeland tot 22 februari 2024 tijdelijk raadslid zal zijn namens de fractie van Stadsbelang.

BEOOGD EFFECT

Voor de duur van zestien weken de vervanging van een raadslid regelen zodat de stemverhoudingen in de raad van Gorinchem recht doen aan de verkiezingsuitslag voor de genoemde periode.

ARGUMENTEN

Op 11 oktober 2006 is de wet “Regeling van de tijdelijke vervanging van leden van Tweede Kamer en Eerste Kamer der Staten-Generaal, de provinciale Staten en de gemeenteraden wegens zwangerschap en bevalling of ziekte” van kracht geworden. Hierdoor kunnen raadsleden verzoeken tijdelijk ontslagen te worden als lid van de gemeenteraad, waardoor het mogelijk wordt een tijdelijk opvolger te benoemen. Deze periode van zestien weken kan nogmaals met zestien weken worden verlengd. Er kan ten hoogste driemaal per zittingsperiode tijdelijk ontslag worden verleend. De raad beslist over de toelating na onderzoek van de geloofsbrief.

FINANCIËN

Het te vervangen lid behoudt zijn raadsvergoeding en de helft van de onkostenvergoeding. Dat de onkostenvergoeding ten dele wordt voortgezet heeft als reden dat aangegane verplichtingen zoals abonnementen en dergelijke blijven doorlopen. Het tijdelijk lid ontvangt een volwaardige raads- en onkostenvergoeding.

VERVOLGPROCES

Het vervangende raadslid dhr. Roeland is na afloop van de vervangingsperiode van rechtswege ontslagen. Mw. Loderus zal met ingang van de eerste dag na de vervangingsperiode (22 februari 2024) van rechtswege weer als raadslid aantreden. Er is dus verder geen formeel besluit meer nodig van de raad.

Voorzitter, Griffier,

.



Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

gelezen het raadsvoorstel;
gelet op de bepalingen van de artikelen V4, V12, X10, X11 en X12 van de Kieswet;
gelet op het advies van de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven;

Besluit:

- de heer J.M. Roeland per 2 november 2023 toe te laten tot tijdelijk lid van de raad van de gemeente Gorinchem voor de duur van zestien weken, tot 22 februari 2024.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 november 2023

Griffier, Voorzitter,

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 5 oktober 2023
Instrumenten woningmarkt en doelgroepenverordening
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer A. Boutachkourt
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-SP-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw E. Dansen
Ambtelijk:	mevrouw J. van Eck en mevrouw Lia de Kievit
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Instrumenten woningmarkt en doelgroepenverordening

Op 1 januari 2022 is de wet Opkoopbescherming in werking getreden. Daarvoor al heeft uw raad op 23 september 2021 de motie 'Opkoopbescherming' aangenomen met het verzoek aan het college om te onderzoeken of deze mogelijkheid in Gorinchem of in delen van Gorinchem kan worden ingezet.
Dit onderzoek is uitgevoerd en met uw raad besproken tijdens de I&O van 9 februari eerder dit jaar. Daarbij is ook ingegaan op andere instrumenten voor de woningmarkt. De uitkomsten van het onderzoek zijn na deze sessie nog aangevuld met de cijfers van 2022. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek ligt er nu een raadsvoorstel over de inzet van instrumenten. Hierop zal een korte toelichting worden gegeven, waarbij er ruimte is voor vragen over het voorstel.

Wethouder Dansen leidt het onderwerp in. Betaalbaarheid van woningen is een belangrijk onderwerp, zeker met de huidige, hoge woningprijzen. In de Woon- en transformatievisie is aangegeven dat er onderzoek zou worden gedaan naar de inzet van een instrumentarium op de woningmarkt, onder meer om te zorgen voor meer betaalbare woningen. Dat onderzoek resulteerde in het voorstel dat het college heeft voorgelegd om een aantal instrumenten in te zetten; opkoopbescherming en de doelgroepenverordening. Deze instrumenten worden zo dadelijk ambtelijk nader toegelicht. Voor de opkoopbescherming wordt een voorbereidingsbesluit gevraagd. Voor de doelgroepenverordening ligt de vaststelling voor. Voorts wordt een voorstel gedaan voor een al bestaand instrument; het ophogen van het kredietplafond voor de starterslening. Dit onderwerp was aanvankelijk niet voor deze sessie gepland, maar omdat het fonds voor de startersleningen nagenoeg leeg is, is dit eveneens in het voorstel verwerkt. Ook dit wordt nader toegelicht.

Mevrouw Van Eck, beleidsmedewerker wonen, verzorgt een presentatie. De Woon- en transformatievisie is in 2019 vastgesteld. Eén van de belangrijke pijlers is een (betaalbare) woning voor iedereen. Zij wijst op de enorme ontwikkelingen op de woningmarkt en de enorme prijsstijgingen waardoor het aantal betaalbare woningen is afgenomen waardoor de roep om instrumenten en maatregelen is toegenomen naast signalen uit de raad. De starterslening is in maart 2022 verlengd. De zelfbewoningsplicht en het antispeculatiebeding zijn in januari 2022 ingevoerd. De raad heeft in oktober de motie opkoopbescherming aangenomen. Het onderzoek is in februari nader toegelicht in een I&O sessie. Vorige week is het initiatiefvoorstel starterswoningen aangenomen. De opkoopbescherming wordt voor drie wijken overwogen (Benedenstad, Stalkaarsen en Gildenwijk, grens € 355.000). Zij

toont een overzicht van alle woningen die zijn gekocht met vermelding van de partijen die de woning hebben gekocht (koopstarter, doorstromer, twee huisbezitters). In 2020 was er meer sprake van opkoping. Verondersteld wordt dat vanwege de verhoging van de overdrachtsbelasting een aantal van aankopen vervroegd is gedaan. In 2021 was een daling zichtbaar, in 2022 was er weer sprake van een toename.

De heer Krol vraagt of er een koppeling te maken is met bepaalde ontwikkelingen.

Mevrouw Van Eck antwoordt dat het opviel omdat de landelijke trend anders was. Als mogelijke reden wordt aangegeven dat in Gorinchem het aantal beschikbare betaalbare woningen ten opzichte van andere steden relatief groot is en een aantal omliggende gemeenten heeft de opkoopbescherming al ingevoerd waardoor uitgeweken wordt.

De heer Le Noble ziet een gigantische verhoging bij Gildenwijk/Schelluinsestraat en vraagt of dit met speculatie te maken heeft (vleugels van de stad).

Mevrouw Van Eck antwoordt dat de Schelluinsestraat qua wonen niet groot genoeg is om apart mee te doen en daarom is dit bij de Gildenwijk gevoegd. Zij verwacht niet dat speculatie aan de orde is omdat het Kadaster kijkt naar woningen die niet bewoond worden door degene die de woning heeft gekocht. Desgevraagd geeft zij aan dat de sprong met name door de Gildenwijk wordt veroorzaakt.

De heer Van Veen vraagt of de opkoopbescherming alleen op de bestaande woningvoorraad van toepassing is en of de zelfbewoningsplicht geldt voor nieuwe huizen en transformatiewoningen.

Mevrouw Van Eck antwoordt bevestigend. Zelfbewoningsplicht wordt met de ontwikkelaars besproken. Partijen die een woning willen verhuren kopen in die wijk geen woning meer.

De heer Van Veen vervolgt dat een opkoopbescherming beleggers niet weerhoudt om een huis te kopen omdat zij niet de plicht hebben om er zelf te gaan wonen.

Mevrouw Van Eck verduidelijkt dat omdat het huis niet verhuurd mag worden gehoopt wordt dat beleggers de woning niet zullen kopen.

De heer Van Houwelingen informeert of er inzicht is hoeveel van de huidige woningen als tweede woning zijn gekocht die nu verhuurd worden.

Mevrouw Van Eck antwoordt dat er inderdaad sprake kan zijn van een optelsom, maar dat is niet zichtbaar in het staatje. Dit moet nader onderzocht worden.
Zij gaat nader in op de opkoopbescherming. Iemand die in de wijk een woning wil verhuren moet daarvoor een vergunning hebben. De invoering is voor vier jaar met een huisvestingsverordening.

De heer Schefferlie vraagt of de grens van € 355.000 voor verdringing gaat zorgen.

Mevrouw Van Eck antwoordt dat de wetgever strenge eisen stelt, het mag niet zomaar voor de gehele gemeente of alle woningen ingevoerd worden. Een rechter kan bepalen dat er onvoldoende onderbouwing is voor het invoeren van deze regeling waardoor deze buiten werking gesteld wordt. Dit kan ook betekenen dat de gemeente schadeplichtig wordt. Zij vervolgt haar presentatie en gaat nader in op de voor- en nadelen. Invoering voor de genoemde drie wijken kan betekenen dat er binnen Gorinchem een waterbedeffect ontstaat (uitwijken naar andere wijken).

Mevrouw Van ’t Westende wijst op een aantal vastgoedondernemers die in de binnenstad woningen verhuren. Deze ondernemers zijn daarnaast nodig om de binnenstad te verkleinen. Zij informeert of deze ondernemers straks onder deze regeling vallen.

Mevrouw Van Eck antwoordt dat dit het geval is, in ieder geval als onder het aangegeven bedrag van € 355.000 gebleven wordt. In de voorwaarden bij de vergunningen kan aangegeven worden wat er wel wordt toegestaan.
Zij vervolgt haar presentatie. Uit aanvullend onderzoek blijkt een toename waardoor wordt voorgesteld om de opkoopbescherming voor de drie wijken in te voeren. Voor de jaarlijkse kosten is in de PPN inmiddels een bedrag opgenomen.

De heer Van Houwelingen informeert hoe vaak één en ander geëvalueerd moet worden gezien het waterbedeffect.

Wethouder Dansen antwoordt dat de regeling voor vier jaar wordt ingevoerd. Als zaken zich voordoen is het altijd mogelijk om dit voor te leggen aan de raad.

De heer Le Noble begrijpt dat het om maximaal vier jaar gaat met een advies om de regeling daadwerkelijk voor vier jaar in te stellen. Indien een pand onder deze regeling valt maar er zijn geen kopers vraagt hij of het mogelijk is dat het betreffende pand toch voor iedereen beschikbaar komt.

Mevrouw Kievit antwoordt dat een aantal categorieën in de vergunning opgenomen kan worden. Er is altijd een algemene ontheffingsmogelijkheid, in schrijnende gevallen kan het college een uitzondering maken.

De heer Krol vraagt om welke aantallen het gaat en hoeveel van het totaal betrekking heeft op de drie wijken.

Mevrouw Van Eck antwoordt dat er ambtelijk signalen worden ontvangen uit deze wijken dat woningen worden opgekocht voor de verhuur. De vraag over de aantallen wordt schriftelijk beantwoord.

Wethouder Dansen vult aan dat er uit de flats in de Gildenwijk klachten komen over de leefbaarheid, mensen met een andere manier van leven.

De heer Schefferlie verzoekt de datum van de invoering van de starterslening in het raadsvoorstel op te nemen. Hij merkt de uitvoeringskosten als fors aan, maar bedankt voor het overige voor de duidelijke presentatie.

Mevrouw Van Eck vervolgt met de doelgroepenverordening die mogelijkheden biedt om bij de vaststelling van een omgevingsplan het percentage voor sociale koop, sociale huur en middenhuur op te nemen. Voorts kunnen er bepalingen over de instandhoudingtermijn opgenomen worden. Dit wordt nu voorgesteld zodat de doelgroepenverordening straks onder het omgevingsrecht valt en hier in overeenkomsten met ontwikkelaars naar verwezen kan worden. De doelgroepenverordening heeft nu nog geen enkel effect, straks bij een daadwerkelijk plan moet het aspect naleving wel meegenomen worden.
De startersleningen zijn recent uitvoerig besproken, de bepalingen zijn opnieuw vastgesteld, het fonds is gevuld. Sindsdien zijn veel aanvragen toegekend met als gevolg dat het budget nagenoeg op is en daarom wordt voorgesteld om het kredietplafond voor dit fonds te verhogen.

De heer Kuijten geeft aan dat zijn fractie het document omarmt en instemt met het raadsvoorstel. Hij zou het liefs de starterslening vandaag al instellen.

De voorzitter merkt op dat er nog een B&A sessie volgt.

De heer Schefferlie begrijpt dat de voorgestelde verhoging van € 250.000 naar € 500.000 inhoudt tien starters als zij allen het maximale bedrag willen lenen. Hij zou het niet raar vinden als dit in 2024 opnieuw terugkomt.

De heer Kuijten sluit zich hierbij aan.

Sluiting

De voorzitter geeft aan dat de B&A sessie over dit onderwerp op 16 november a.s. volgt. Het raadsvoorstel wordt in de raadsvergadering van 30 november a.s. ter besluitvorming voorgelegd. Hij bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 5 oktober 2023
Opvang asielzoekers
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer A. Boutachkourt
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-SP-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer F. Raoufi en de heer G. Biesheuvel
Gasten:	de heer A. Usman en de mevrouw B. Scheper, COA
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Opvang asielzoekers

De raad heeft het college gevraagd om voor eind 2024 een voorstel te doen voor een locatie voor de opvang van 150 asielzoekers. Het college heeft een principebesluit genomen om medewerking te verlenen aan een locatie op het bedrijventerrein Oost II aan de Buys Ballotstraat 9. De raad neemt het definitieve besluit hierover. Vanavond informeert de wethouder over die keuze, daarna wordt door mevrouw Schepper van het COA verteld over de procedure na dit besluit. Na de toelichtingen is er gelegenheid om vragen te stellen aan de wethouder en het COA.

Wethouder Molengraaf geeft aan dat het college met dit voorstel uitvoering denkt te geven aan de startnotitie van mei 2022 en het amendement 'borging asielopvang Gorinchem' van 24 november 2022 over de kleinschalige opvang van 150 asielzoekers. In het amendement is vastgelegd dat de huidige opvang van asielzoekers in het Belastingkantoor tot uiterlijk 28 december 2024 verlengd kan worden en dat in deze periode gezocht moet worden naar een nieuwe kleinschalige opvanglocatie onder verantwoordelijkheid en financiering van het COA. Hoewel het college op grond van de Gemeentewet bevoegd is om daar een besluit over te nemen, is in de startnotitie en in het amendement vastgelegd dat de raad uiteindelijk een besluit neemt en daarom wordt dit voorstel voorgelegd. In de afgelopen periode heeft het college samen met het COA gezocht naar een nieuwe, duurzame locatie voor maximaal 150 asielzoekers. Meerdere locaties zijn onderzocht, uiteindelijk is één kansrijke locatie overgebleven aan de Buys Ballotstraat 9. Op 5 september heeft het COA een verzoek bij het college ingediend om deze locatie in te richten. Het college heeft positief gereageerd onder voorbehoud van instemming door de raad omdat hiermee op goede wijze uitvoering gegeven kan worden aan de opdracht die de raad gegeven heeft.

Mevrouw Scheper licht toe dat het COA de betreffende locatie heeft bekeken en geschikt heeft bevonden om daar voor tien jaar een kleinschalige opvang te realiseren. Belangrijk criterium hierbij is dat de locatie tijdig opgeleverd moet kunnen worden omdat het Belastingkantoor eind 2024 leeg moet zijn. Voor de nieuwe locatie moeten nog plannen gemaakt worden samen met de gemeente, inwoners en bedrijven.

Mevrouw De Groot informeert waarom voor maximaal tien jaar gekozen wordt. Zij is benieuwd welke andere locaties zijn onderzocht en vraagt of er naast te groot, te klein oppervlak of alleen geschikt voor koop nog redenen zijn waarom locaties zijn afgevallen of

niet voldeden aan de minimale eisen. Zij vraagt wat wordt verstaan onder maatschappelijke omstandigheden en is benieuwd of er op voorhand al naar voorzieningen is gekeken.

De heer Van der Meijden sluit zich aan bij de vragen van de PvdA als het gaat om de normen en eisen die worden gesteld aan de voorzieningen in de wijk en welke andere locaties in beeld zijn geweest maar zijn afgevallen. Hij vraagt of het college kan schetsen welke factoren de doorlooptijd en de haalbaarheid van de planologische procedures nog kunnen beïnvloeden. Hij informeert of er wijzigingen in de infrastructuur moeten plaatsvinden, met name als het gaat om verkeersveiligheid. Hij is benieuwd naar het maximale aantal asielzoekers dat in theorie op dit perceel opgevangen zou kunnen worden. Hij vraagt of er al middelen zijn gereserveerd voor de aankoop van het voormalige Belastingkantoor. Afsluitend vraagt hij welke effecten de Spreidingswet kan hebben, als deze wordt aangenomen door de Eerste Kamer, voor met name de financiën voor deze locatie.

De heer Krol begrijpt dat er is gecommuniceerd naar omwonenden en bedrijven. Een woonvoorziening van Syndion is één van de buren. Hij informeert of voor de bewoners van Syndion een andere aanpak om hen te betrekken noodzakelijk is. Hij vraagt wat de termijn van tien jaar betekent voor de wijze van bebouwen. Hij vraagt voorts wat de kleinschaligheid, die bewoners wellicht anders ervaren, betekent voor de inzet van formatie voor het COA. Afsluitend vraagt hij hoe de huidige bewoners van het Belastingkantoor meegenomen zijn in de ontwikkelingen.

Mevrouw Van Oversteeg is eveneens benieuwd naar de verkenning van de afgevallen locaties. De gekozen locatie is oorspronkelijk bedoeld als bedrijventerrein. Zij vraagt of gebleken is dat deze locatie daar voorlopig niet voor nodig is. Interne personeelskosten worden gedekt vanuit de beschikbare middelen. Zij vraagt of er capaciteit is gereserveerd waardoor de gemeente dit kan begeleiden.

De heer Schefferlie is benieuwd of er al iets bekend is over de samenstelling van de beoogde populatie zodat de omwonenden weten wat zij kunnen verwachten. Hij vraagt of er ook verdergaande vormen van inspraak en betrokkenheid zijn voor de omwonenden. Afsluitend vraagt hij of er een gestage afbouw verwacht mag worden in het Belastingkantoor of dat de bewoning daar blijft tot eind 2024.

Mevrouw Hamann vraagt hoe de kinderen naar school gaan (busje?).

Wethouder Molengraaf reageert dat gekozen is voor de duur van tien jaar omdat dit de maximale vrijstellingstermijn is waardoor het bestemmingsplan niet aangepast hoeft te worden. Na tien jaar levert het COA de kavel op en kan deze weer uitgegeven worden. Aangaande de andere locaties geeft zij aan dat via de griffie vertrouwelijk inzage gegeven kan worden in verband met eventuele zakelijke belangen.

De heer Klein informeert aangaande de maximale vrijstellingstermijn dat dit zou kunnen betekenen dat deze discussie over acht jaar opnieuw gevoerd moet worden en vraagt daarom of er al andere plannen in de maak zijn.

Wethouder Molengraaf antwoordt dat er nog geen andere plannen zijn. In een periode van tien jaar kan van alles gebeuren. Deze afspraak wordt nu met het COA gemaakt. De vraag vanuit de raad was gericht op een kleinschalige, duurzame opvang en daarom heeft het COA gekozen voor een businesscase op een kavel die over tien jaar weer vrijvalt. Wellicht dat er over acht jaar andere ideeën zijn.

De heer Klein heeft op dit moment geen suggesties hoe het anders zou kunnen.

Wethouder Molengraaf vervolgt haar beantwoording dat zodra het besluit genomen is bezwaar gemaakt kan worden tegen de ingebruikname van deze locatie.

De heer Biesheuvel vult aan dat de planologische procedure start na 2 november omdat er gebouwd moet worden waarvoor materialen geregeld moeten worden.

De heer Schefferlie vraagt of er een aanvraag voor de levering van energie gedaan moet worden.

De heer Biesheuvel antwoordt wanneer dat het geval is overlegd wordt welke alternatieven er mogelijk zijn om binnen de termijn van twee jaar te blijven.

Wethouder Molengraaf geeft aan met betrekking tot de infrastructuur dat een fietspad en een bushalte in de buurt zijn. Samen met het COA wordt een voetpad aangelegd.

De heer Biesheuvel aan dat het huidige fietspad ook wordt gebruikt als wandelpad en hondenuitlaatplaats. In het kader van de ontwikkeling van de wijk zou het sowieso goed zijn om te zorgen voor een goede en veilige voorziening. Daarnaast is het mogelijk om via het bedrijventerrein richting de stad te gaan. Eén van de bewoners heeft suggesties gedaan voor een voetpad en verbindingen naar de wijk. Dit soort zaken wordt in de komende periode opgehaald. Op 11 oktober wordt een informatieavond gehouden waar alle bewoners voor uitgenodigd zijn.

Mevrouw De Groot hoort fietspaden, maar vraagt zich af hoeveel vluchtelingen een fiets hebben.

De heer Usman moet dat antwoord schuldig blijven, maar over het algemeen hebben de meest bewoners van een AZC een fiets.

Wethouder Molengraaf antwoordt dat de capaciteit niet veel meer dan 150 personen bedraagt. Als de Spreidingswet doorgaat betekent dit voor Gorinchem 161 personen en die ruimte is er.

De heer Van der Meijden vraagt hoe dit aantal zich verhoudt tot het strikte maximum dat nu in het raadsvoorstel geformuleerd is.

Wethouder Molengraaf vervolgt dat toen het amendement werd aangenomen bekend was dat het om een hoger aantal zou gaan als de Spreidingswet aangenomen wordt. De Spreidingswet heeft lang op zich laten wachten en daarom is uitgegaan van het amendement. Het is nog niet bekend of Gorinchem wel of niet moet voldoen aan de Spreidingswet met daarnaast de vraag of dat op deze locatie moet zijn. Zij stelt voor om dit te bekijken als de wet een feit is. Desgevraagd geeft zij aan dat op deze locatie aan de Spreidingswet voldaan kan worden als er 11 mensen meer geplaatst worden, maar er kan ook gekozen worden voor maximaal 150. Financiële middelen voor de aankoop van het Belastingkantoor; bij de perspectiefnota is aangegeven dat hiervoor niets opgenomen is omdat de mogelijkheden van het Didam-arrest nog bestudeerd worden en eventueel een ontwikkeling in de wijk in gang wordt gezet als de locatie van Het Gilde vrijkomt.

De heer Van der Meijden informeert naar de voornemens van het COA voor het pand op het moment dat het pand al wel leeg staat maar nog niet door de gemeente aangekocht kan worden.

Mevrouw Scheper antwoordt dat er op dit moment nog geen beeld is. Er is nog geen noodscenario voor het geval de gemeente het pand niet koopt. Aan de bewoners en de bedrijven die aan het perceel grenzen zijn brieven overhandigd. Daarnaast zijn er brieven verspreid bij de locatie van Syndion. Zij gaat er vanuit dat Syndion het gesprek aangaat met deze kwetsbare inwoners, maar als daar behoefte aan is kan de gemeente een sessie voor de bewoners organiseren.

De heer Krol is blij met deze toezegging omdat men aangaf niet op de hoogte te zijn. Hij zou het waarderen als er vanuit de gemeente actief met Syndion geschakeld wordt om ook deze bewoners mee te nemen in de ontwikkeling.

De heer Biesheuvel reageert dat toen de brief daar persoonlijk werd aangeboden aangegeven is dat het wellicht mogelijk is om gezamenlijk activiteiten te ondernemen als de locatie eenmaal bewoond wordt. Dit wordt nader met de directie van Syndion besproken.

Wethouder Molengraaf antwoordt in de richting van het CDA dat er geen bedrijven zijn met plannen voor het betreffende perceel. Zij veronderstelt dat de beoogde populatie een mix zal zijn van gezinnen, alleenstaanden en alleenreizenden.

De heer Schefferlie informeert naar veiligelanders.

De heer Usman antwoordt dat veiligelanders niet zijn uitgesloten in de bestuursovereenkomst. Desgevraagd geeft hij aan dat mensen instromen vanuit Ter Apel. Hij heeft daar geen invloed op. Er wordt wel een maximum aantal gehanteerd afhankelijk van het aantal mensen op een locatie (3 tot 4 personen).

De heer Van der Meijden vraagt of dit betekent dat er geen doelgroepen zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen worden gehuisvest.

De heer Usman antwoordt dat er geen alleenstaande, minderjarige vluchtelingen komen.

Wethouder Molengraaf antwoordt aangaande de personele inzet dat dit wordt gedekt uit de beschikbare middelen. Wat betreft de verdergaande participatie wijst zij op de inloopavond die op 11 oktober wordt gehouden om goede ideeën van omwonenden en bedrijven op te halen. De afbouw van het Belastingkantoor; het aantal is inmiddels afgenomen. Hoe de kinderen straks naar school gaat wordt nog nader uitgewerkt.

De heer Usman geeft aan dat afbouw inhoudt dat er minder medewerkers zullen zijn, maar er moet wel aan de basisvoorwaarden voldaan worden (onderdak, veiligheid, begeleiding, participatie). 150 mensen is goed te doen, met minder wordt het moeilijk. De huidige bewoners van het Belastingkantoor zijn nu nog niet meegenomen in de verhuizing, maar hij heeft de hoop dat deze bewoners eind volgend jaar uitgestroomd zullen zijn naar een huis. De bewonersraad die wordt gestart zal input leveren. Het COA nodigt inwoners uit voor de klankbordgroep om ideeën op te halen en aan te geven welke verbeteringen er gezien worden om het voor iedereen leefbaar te houden.

Mevrouw De Groot heeft geen antwoord gekregen op haar vragen over maatschappelijke omstandigheden.

Mevrouw Scheper antwoordt dat bij een locatie gekeken wordt naar basisvoorzieningen (boodschappen, scholen, veilige route, et cetera).

Mevrouw De Groot informeert naar de normen en eisen die hieraan gesteld worden.

Mevrouw Scheper antwoordt dat bij de reisafstand wordt uitgegaan van fietsen. Het winkelcentrum is op vijf minuten loopafstand. Voor het naar school gaan wordt uitgegaan van op de fiets of op een andere manier. De bushalte is net om de hoek gelegen.

De heer Krol vraagt wat de inzet op maximaal tien jaar betekent voor de manier waarop gebouwd wordt.

Mevrouw Scheper antwoordt dat met flexibele units gewerkt wordt vanwege de snelheid en het leegmaken van de locatie over tien jaar. Flexibele units die 20 of 30 jaar meegaan maken het lastig om een businesscase rond te krijgen.

De heer Van der Meijden verzoekt om nadere schriftelijke beantwoording. Het college meent dat dit de meest geschikte locatie is en daarom zou hij graag inzicht willen in de gemaakte keuzes voor de voorzieningen per onderzochte locatie.

Wethouder Molengraaf reageert dat afstanden in een stad als Gorinchem geen wereld van verschil uitmaken. Je zou ook kunnen stellen dat deze locatie overgebleven is nadat de andere locaties om allerlei redenen zijn afgevallen. Het gaat om een heel scala van redenen die lastig te vergelijken zijn. Het gevraagde inzicht wordt geboden.

De heer Van Houwelingen informeert of de vrijwilligers meeverhuizen aangezien het over tien jaar gaat.

De heer Usman antwoordt dat hij dat graag zou zien, maar heeft hierover nog geen contact gehad.

De heer Damen is eveneens benieuwd naar de alternatieve locaties en informeert of hij als omwonende daar ook inzicht in kan krijgen.

Wethouder Molengraaf antwoordt dat raadsleden vertrouwelijk stukken mogen inzien omdat zij een eed of belofte hebben afgelegd bij hun aantreden. Vanwege de mogelijk bedrijfsgevoelige informatie kan dit niet aan derden bekend gemaakt worden.

De heer Schefferlie merkt op dat het bij de omwonenden van het Belastingkantoor niet alleen om asielzoekers ging, maar ook om het feit dat er bewoning was op korte afstand van hun woningen. De gemeente heeft nog geen middelen gereserveerd om het pand aan te kopen waardoor mensen wellicht opnieuw bezorgd raken over de toekomstige functie van het gebouw en eventuele bewoning. Hij informeert of het mogelijk is om de omwonenden gerust te stellen.

Wethouder Molengraaf antwoordt dat er een brief naar de omwonenden van het Belastingkantoor is gestuurd waarin aangegeven is dat men betrokken wordt bij de verdere passende ontwikkelingen in dit gebied (gebiedspaspoort).

De heer De Wit is wijkbewoner. Het is hem opgevallen dat na de eerste brief vrij veel mensen hebben aangegeven dat zij zich hier niet veilig bij voelen. Hij informeert wat er wordt gedaan aan de veiligheid van de wijkbewoners. De Griendweg is een donkere weg met hoge bomen waardoor fietsers minder goed zichtbaar zijn. Hij vraagt of de fietsbrug gesloopt kan worden zodat de enige route richting het asielzoekerscentrum via het bedrijventerrein loopt.

Wethouder Molengraaf antwoordt dat op het gebied van veiligheid wordt opgetrokken met het COA en de politie. Zij gaat graag in gesprek met omwonenden over zorgen die leven en suggesties om de veiligheid te verbeteren. De fietsbrug is met name ook aanwezig voor de hulpdiensten. Zij veronderstelt dat er qua verlichting maatregelen te treffen zijn. Zij roept op gebruik te maken van de inloopavond om ideeën naar voren te brengen.

De heer De Wit vervolgt dat er een paal op de fietsbrug staat waardoor hij denkt dat dit geen ontsluiting voor de hulpdiensten kan zijn. De bushalte is niet op één minuut loopafstand, maar vooraan bij de rotonde waar vaak fietsers worden overreden.

De voorzitter stelt voor om hier niet de discussie te voeren of de fietsbrug wel of niet geschikt is voor de hulpdiensten.

De heer Biesheuvel reageert dat de fietsbrug destijds een voorwaarde was voor de ontsluiting van het bedrijventerrein. De Griendweg krijgt nog een definitieve inrichting.

Stadsbeheer maakt binnenkort ontwerpen. Hij bespreekt de suggesties graag op de informatieavond.

De heer Schefferlie vraagt of er een kans is op planschadeclaims vanuit de omwonenden en als dat het geval is wie daarvoor verantwoordelijk is (de gemeente of het COA).

De heer Biesheuvel reageert dat er met het COA afspraken gemaakt worden. Het COA vraagt een omgevingsvergunning aan. Als er een planschade wordt toegekend wordt dit in de nieuwe bestuursovereenkomst met het COA vastgelegd. Desgevraagd geeft hij aan dat het risico voor het COA is, niet voor de gemeente.

De heer Van der Meijden merkt op dat op de huidige locatie geen sprake is van een hogere hoeveelheid incidenten, onveilige situaties, misdrijven en wantoestanden, maar juist sprake van een veilige situatie. Hij zou graag een bevestiging krijgen van de wethouder dat dit ook voor de toekomstige situatie geldt.

Wethouder Molengraaf kan dit bevestigen.

Sluiting

De voorzitter geeft aan dat de B&A sessie over dit onderwerp volgt op 12 oktober a.s.
Het raadsvoorstel is geagendeerd voor de raadsvergadering van 2 november a.s.
Hij heeft de volgende toezeggingen genoteerd: raadsleden kunnen vertrouwelijk (geheim) inzicht krijgen waarom uiteindelijk voor deze locatie is gekozen en de bewoners van Syndion worden betrokken bij de gesprekken.
Hij bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de bespreking.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 5 oktober 2023
Uitkomsten burgerpeiling
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer M. de Pagter
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw R. Melissant-Briene
Ambtelijk:	de heer T. van Zessen
Gasten:	mevrouw K. du Long, Het Pon & Telos
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Uitkomsten burgerpeiling

De gemeente Gorinchem doet om de twee jaar mee met de landelijke burgerpeiling. Het betreft een algemeen tevredenheidsonderzoek op het gebied van dienstverlening, wonen, leven en veiligheid en sociaal domein.
Ruim 5.000 inwoners hebben een vragenlijst ontvangen. Dit heeft geleid tot een rapport Burgerpeiling met aandachtspunten.

Burgemeester Melissant leidt de bespreking in. Elke twee jaar wordt een burgerpeiling gehouden. Zij stelt voor eerst de feiten te bekijken en daarna het gesprek hierover te voeren. Gevraagd wordt of de raadsleden zich herkennen in de feiten en welke suggesties zij willen geven. Zij vindt het van belang om dit rapport te bespreken, vandaar dat ook enkele wethouders hierbij aanwezig zijn. We moeten constateren dat in geheel Nederland de scores van de burgerpeiling zijn gedaald. De onderzoekers vinden dat niet vreemd. Er is nogal wat gebeurd in de afgelopen jaren, zoals crises en een dalende koopkracht en dat doet wel iets met hoe inwoners in het leven staan. Zij verwijst ook naar de motie die is aangenomen door de raad om de kloof met de inwoners te overbruggen. Het is van belang om het vertrouwen in elkaar te herstellen.

Mevrouw Du Long geeft een presentatie van de Burgerpeiling 2023 (beschikbaar op iBabs). Zij licht de werkwijze van Het Pon & Telos toe waar het gaat om het houden van een burgerpeiling. Er is een vragenlijst beschikbaar gesteld aan de gemeente; de open vragen die gesteld zijn, zijn naast de cijfers zeer interessant.
De burgerpeiling is een standaard onderzoek onder beheer van de VNG. Het geeft op hoofdlijnen weer hoe de burger over de gemeente denkt. De resultaten zijn besproken met de gemeente. De maatschappelijke ontwikkelingen in 2022-2023 waren ingrijpend. Deze hebben ongetwijfeld ook invloed gehad op de landelijk lagere scores.
Het veldwerk wordt toegelicht. De respons was 27%, de resultaten zijn uitgesplitst naar 9 wijken en de resultaten zijn gecorrigeerd naar leeftijd en wijk.
Desgevraagd licht zij toe dat 71 mensen de lijst wel ingevuld hebben maar niet hebben aangegeven waar zij wonen; in het totaal zijn de resultaten wel meegenomen.
Ook zegt zij dat mensen tussen de 18 en 85 hieraan mogen meedoen.
Vervolgens licht zij de uitkomsten toe. Tussen de wijken zijn er grote verschillen waar het gaat om het woon- en leefklimaat. De score voor relatie inwoner-gemeente is landelijk laag; van de inwoners van de binnenstad heeft 31% nauwelijks tot geen vertrouwen in de gemeente.

De heer Van Willigen zegt dat hij veel moeite had met de vragenlijst, met de taligheid. Slechts 50% van de bevolking zal dit snappen.
Mevrouw Du Long zegt dat dit ook is besproken; veel vragen voldoen wel aan B1 niveau. Ze geeft de reactie door aan de VNG.
De heer Maslic vindt het schokkend dat 31% van de inwoners in de binnenstad geen vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente bestuurd wordt. Er zijn ook verschillen tussen de wijken.
Mevrouw Du Long licht toe dat bij de score voor de gemeentelijke dienstverlening ook een lichte daling te zien is. Dat is ook landelijk zo, we leven in een bol.com maatschappij. Mensen willen direct antwoord op vragen. De meerderheid van de inwoners is echter tevreden. In de binnenstad is men minder tevreden dan andere in wijken.
Desgevraagd geeft zij aan dat inwoners die langer in de gemeente wonen dikwijls kritischer zijn dan mensen die er nog niet zo lang wonen.
Tot slot licht zij toe dat maatwerkvragen zijn toegevoegd over sporten, duurzaamheid en discriminatie.

De voorzitter bedankt mevrouw Du Long voor haar presentatie en stelt voor dat de heer Van Zessen zijn presentatie geeft over de 13 aandachtspunten van de burgerpeiling.

De heer Van Zessen gaat in op wat Gorinchem al doet op dit gebied van de aandachtspunten. Er zijn ook positieve punten aangegeven, zoals dat het prettig wonen is in Gorinchem. De aandachtspunten staan niet op zichzelf. Over de aandachtspunten wordt de raad geïnformeerd via de P&C cyclus. Hij noemt ook de verbinding met de lopende werkvoorraad, raadsbesluiten en reguliere taken. Ook gaat hij in op de indicatoren of het beleid succesvol is die terugkomen in de gemeentebegroting en hij noemt de site waarstaatjegemeente.nl.

De heer Van der Meijden zegt het lastig te vinden om te kijken welke verbeteracties het college naar aanleiding van de burgerpeiling gaat inzetten en hoe de raad die binnen het grotere domein kan volgen.

De heer Van Zessen toont in een presentatie (beschikbaar op iBabs) de 13 aandachtspunten en de weergave van wat de gemeente al doet. De raad wordt hierover geïnformeerd.

De heer Van der Meijden zegt dit te begrijpen maar hij vraagt zich af hoe de raad kan weten welke verbeteracties op basis van de burgerpeiling plaatsvinden en hoe de raad die kan volgen.

De heer Van Zessen licht toe dat er bijvoorbeeld op het gebied van sociaal domein alleen algemene duidingen zijn gegeven. Daar zijn geen aandachtspunten voor. De beleidsmonitor integraal sociaal beleid is vermeld omdat de burgerpeiling daarvoor bouwstenen biedt. Daar komt binnenkort een update over. Een aantal aandachtspunten komt terug in de jaarstukken en in aparte sessies. Er wordt nog gekeken hoe een en ander geconcretiseerd kan worden.

Mevrouw Van Oversteeg vraagt om wat meer in te zoemen op de verschillen per wijk, zodat daar maatwerk toegepast kan worden. Dan krijgen we meer grip op alle informatie en dan kunnen we concreter werken aan de aandachtspunten.

De heer Van Zessen vindt dat een goed punt; ambtelijk is ook al gekeken naar wat we in de wijken kunnen doen. Daar gaan we in de informatie nog aandacht aan besteden.
Hij vervolgt zijn presentatie. De relatie inwoner-gemeente is bij alle gemeente een aandachtspunt. Het participatiebeleid moet verder vlot getrokken worden. Hier ligt zeker nog een uitdaging. Er komt ook een vervolg sessie over participatiebeleid. De resultaten inzake de dienstverlening komen terug in werkoverleggen en zo is er bijvoorbeeld meer aandacht nodig voor afhandeling van meldingen. De melders zullen ook geïnformeerd worden over de afhandeling.

De heer Van Willigen merkt op dat er erg veel besproken wordt; hij stelt voor minder te praten en meer te gaan doen. Hij vraagt om een concrete vertaling. Hij vraagt of de organisatie in staat is om een en ander te concretiseren in acties.

De heer Van Zessen antwoordt dat de organisatie daar volop mee bezig is. Er worden intern nadere afspraken gemaakt over de afhandeling van meldingen. Er worden in werkoverleggen afspraken gemaakt.

De heer Van Willigen vraagt om een terugkoppeling van de portefeuillehouder met concrete acties in een B&A-sessie.
De heer Maslic merkt op dat de kloof met de inwoners steeds groter wordt. De verbinding met de inwoners verdwijnt langzaam. Hier zijn verschillende redenen voor. De inwoners hebben blijkbaar andere verwachtingen van de organisatie. En zij verliezen steeds meer vertrouwen in de organisatie. Het is tijd voor een integrale aanpak.

De heer Van Zessen zegt dat er continu gewerkt wordt aan de aandachtspunten.
De kloof wordt herkend en hij verwijst naar de motie die is aangenomen. Daar wordt ook gevolg aan gegeven.

De heer De Jong merkt op dat de resultaten van de Haarwijk en binnenstad opvallend zijn. Wat is de duiding van het college over deze wijken? Er moeten zeker vervolg acties komen.
De heer Van der Meijden zegt dat hij naast concrete acties ook inzicht wil krijgen in wat er verwerkt wordt in het lopende beleid en voor welke aandachtspunten voorzien moet worden in nieuw of gewijzigd beleid.

De heer Van Zessen zegt dat alles gekoppeld zal worden aan het bestaande beleid.
Het gaat ook om een evaluatie van het bestaande beleid.

Mevrouw Hamann merkt op met betrekking tot het aantal respondenten dat de binnenstad procentueel veel hoger scoort dan andere wijken. Daar wonen ook vooral hoger opgeleide mensen.
Mevrouw Du Long bevestigt dit en licht toe dat de gegevens zijn gecorrigeerd naar leeftijd en wijk. Zij zijn niet oververtegenwoordigd in de respons.

De voorzitter vraagt de portefeuillehouder te reageren op de gestelde vragen.

Burgemeester Melissant zegt dat het vertrouwen afneemt en daar moet zeker iets aan gedaan worden. Zij verwijst naar de motie *overbrug de kloof* die is aangenomen. De suggestie is gedaan om ProDemos in te schakelen om te kijken hoe de bestaande instrumenten beter kunnen aansluiten bij de wensen van de inwoners. Wellicht zijn er ook nieuwe instrumenten nodig om de kloof te overbruggen. Daar is in het fractievoorzittersoverleg ook over gesproken.
Overigens is de gemiddelde score een 6,5. Het glas is wel half vol.
Er wordt echter zeker actie gezet op het vertrouwen.
In het college is het rapport ook besproken. Alle collegeleden moeten er elementen uithalen waarmee ze aan de slag gaan. Iedere portefeuillehouder gaat dat bekijken en in werkoverleggen aan de orde stellen welke acties opgepakt moeten worden. Zij zal in het college bespreken op welke wijze de raad hierover geïnformeerd kan worden zodat de raad kan volgen wat er aan de aandachtspunten gedaan wordt. Het moet alleen niet ingewikkeld gemaakt worden.
Er wordt ook gebiedsgericht gewerkt en daar is een portefeuillehouder voor; de integraliteit van werken komt daar tot uitdrukking. De burgerpeiling is een van de bronnen die gebruikt worden. Met betrekking tot de duiding van de resultaten van de Haarwijk en de binnenstad stelt zij voor de gebiedsportefeuillehouder te vragen om hierop te reageren.

Wethouder Polatli zegt dat dit hem ook is opgevallen. Hij vraagt zich ook af wie de moeite hebben genomen om de burgerpeiling in te vullen. Met betrekking tot de uitkomst van de Haarwijk vraagt hij zich dat ook af. Hij is ook benieuwd naar de achtergrond van de score van de binnenstad.

De heer Van der Meijden merkt op dat de wethouder meer vragen toevoegt dan antwoorden geeft. Misschien kan er nog een sessie belegd worden.

Wethouder Polatli zegt dat de werkzaamheden van de gemeente wijkgericht doorgang vinden. Er zal gewerkt worden aan de aandachtspunten, vooral minder praten en meer doen.

Burgemeester Melissant zegt dat er nu thema's zijn benoemd waarvan het college vindt dat er iets aan gedaan moet worden. Die zijn belegd bij de portefeuillehouders en daar komen acties uit. Ergens in de P&C-cyclus kan een terugkoppeling hiervan gegeven worden; dan vindt ook de concretisering op wijkniveau plaats. Overigens wijst zij op het feit dat niet op punten en komma's gerapporteerd zal worden.

De heer Van Willigen vindt het een goed voorstel maar wil dan wel een termijn afspreken. Hij zou binnen drie maanden een terugkoppeling willen ontvangen.

De voorzitter peilt hoe de andere aanwezigen hier tegenover staan.

Mevrouw Hamann zou een actieagenda willen toevoegen en een tijdsplanning.

Burgemeester Melissant zegt dat zij dit geen goed idee vindt en wijst op de rolverdeling tussen college en raad.

Mevrouw Van Oversteeg doet de suggestie om sessies *Kijk op de wijk* in dit kader te benutten.

Burgemeester Melissant steunt die suggestie van harte en stelt voor dan ook met elkaar de wijk in gaan.

De voorzitter sluit de bespreking af. Hij stelt vast dat de burgerpeiling goed leeft in de raad. Afgesproken is meer in te zoemen op aandachtspunten per wijk. Er zal ook een vertaling van de burgerpeiling naar de begroting zijn. Er komt geen extra I&O of een B&A.
De burgemeester neemt het verzoek om een terugkoppeling binnen drie maanden mee naar het college.

De heer Van Willigen verzoekt dit soort rapporten in hard copy beschikbaar te stellen.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 5 oktober 2023
Gelijke kansen; de rijke verlengde schooldag
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer M. de Pagter
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw A. Mager
Ambtelijk:	mevrouw J. Rijks
Gasten:	mevrouw P. Nijst, de heer C. Valen, OVO
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Gelijke kansen; de rijke verlengde schooldag

De Stichting OVO en de gemeente Gorinchem is samen met 10 andere maatschappelijke partners 'koploper' in het traject de Verlengde/ Rijke Schooldag. In 2022 is gestart met deze verlengde schooldag. Tijdens de I en O is er een terugblik, stand van zaken nu en vooruitblik naar de ontwikkeling gericht op alle jongeren in het onderwijs.
Naast een presentatie is er een filmpje gemaakt. In dit filmpje is te zien welke activiteiten er alleemaal plaats vinden in het kader van de Rijke Schooldag voor de leerlingen van OVO.

Wethouder Mager leidt de bespreking in. Dit is de vijfde I&O over gelijke kansen. Zij is blij met het feit dat het initiatiefvoorstel met betrekking tot het ecosysteem afgelopen maandag is aangenomen; het gaat om het samenspel tussen thuis, school en samenleving. Samenwerking tussen onderwijs, jongerenwerk, maatschappelijke partners en ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Zij heeft er het laatste jaar enthousiast aan meegedaan.
Zij wijst op het boek dat bij een ieder op tafel ligt, *Jong en Urban van Julia von Gravaevenitz, jongeren over hun kansen in een ongelijke wereld.* Een cadeautje dat zij vorige week heeft ontvangen. Er hoort ook een film bij waar jongeren uit Gorinchem ook in voorkomen.
De wethouder verwijst naar de bespreking over het IHP en zegt dat dit ook in gedachten gehouden moet worden bij de businesscase voor de diverse scholen. Dit komt over enkele weken in een parallelsessie aan de orde. Zij wenst de aanwezigen een goede vergadering.

Mevrouw Rijks wijst op de wettelijke verplichting van de gemeente inzake het onderwijs achterstanden beleid. In 2020 is dit door de raad omgezet in gelijke kansen beleid en is een wetenschappelijk model van het ministerie van onderwijs omarmd. De gemeente is in 2020 lid geworden van de Gelijke kansen alliantie als 50e stad. Gorinchem heeft als kleine stad te maken met een grootstedelijke problematiek. Het streven is de doelgroep uit te breiden naar 12-18-23 jaar. Afgelopen maandag is het initiatiefvoorstel aangenomen inzake een pedagogisch educatief ecosysteem; het gaat over hoe werken we samen rondom het kind. Een volgende keer krijgt de raad meer informatie over de subsidies. Mevrouw Rijks noemt ook G-town, indrukwekkend hoe kinderen van verschillende scholen met elkaar optrekken. Zij noemt ook het Jongerenwerk. Vanavond staat de school centraal. Er is veel te verbinden. En dat is wat OVO nu laat zien. Het ministerie heeft geld beschikbaar gesteld voor steden die koploper kunnen zijn. OVO heeft in dit kader zijn nek uitgestoken. Om een subsidie te ontvangen moet je een minimaal aantal achterstandskinderen hebben. In Gorinchem worden jaarlijks 700 kinderen geboren, volgen het CBS lopen 100 kinderen een

risico. De gemeente heeft met professionals in de stad een uitgebreide definitie gemaakt om breder te kijken en dat leidt tot de indicatie van 220 kinderen. In 2019 is bereikt dat 100 kinderen op de goede plek gekregen zijn en nu zijn dat er 180. We doen het super goed. Logos en CVOAV willen ook aanhaken, maar kwamen niet in aanmerking voor subsidie. Vandaar dat begonnen is met OVO, maar het streven is het uit te breiden naar alle jongeren in de stad.

Mevrouw Nijst is erg blij dat ze de samenwerking met de gemeente konden oppakken. De gemeente heeft al jaren buitenschoolse activiteiten opgepakt zoals met Gorinchem Beweegt. Zij licht toe wat hen triggerde om subsidie aan te vragen. Buurtcoaches in de omgeving van de scholen zien de problematiek van de kinderen. Het is belangrijk om verbinding te zoeken met elkaar. Vervolgens is er veel overleg geweest met de gemeente met mevrouw Rijks. Het streven is een pedagogisch educatief systeem te bouwen. Er is een lokale coalitie gebouwd en zo werden we voorloper. Er worden ideeën uitgewisseld met andere voorlopers. In de coalitie nemen ook deel het museum, de bibliotheek, SKG, The Mall, het Centraal Punt, het natuurcentrum en iLab. Het moet iets duurzaams worden met blijvend effect. Mevrouw Nijst is directeur van de Tweemaster.
De heer Valen is teamleider bij het Omnia College; hij stelt zich voor als activiteitencoördinator.

De heer De Jong vraagt of het hoge aantal risicokinderen veroorzaakt wordt doordat er veel coaches zijn die signaleren.
Mevrouw Nijst antwoordt dat dit niet het geval is; binnen het onderwijs zien zij deze kinderen. Als je ze signaleert kan je gericht met die kinderen aan de slag.
Mevrouw Rijks vult aan dat men actief bezig is en daardoor breder kijkt, ook naar sociaal emotionele risico's, consultatiebureau, kinderopvang enzovoort.

Mevrouw Metz informeert naar de betrokkenheid van het gezin als de kinderen gesignaleerd worden.
Mevrouw Nijst antwoordt dat zij door de samenwerking met de andere partners ook contact krijgen met het gezin. Het is de bedoeling een systeem te bouwen om die kinderen en gezinnen te helpen.

Er wordt een film over de Rijke Schooldag getoond.

Vervolgens wordt een presentatie gegeven (beschikbaar op iBabs) en de voorgeschiedenis van de Rijke Ontwikkeldag Gorinchem toegelicht. In juni 2023 zijn de namen ROG en GOcademy goedgekeurd. In juni 2023 is de planvorming schooljaar 2023-2024 aan de orde geweest en in september is weer een subsidieaanvraag ingediend voor 2023-2025.

De heer Koçak complimenteert de sprekers met hun bevlogenheid en informeert naar de waarborging van het fundament dat men wil bouwen.
Mevrouw Nijst antwoordt dat dit gerealiseerd wordt door het samenwerken en verbindingen maken. Daar begint het mee. Er worden ook zaken vastgelegd in de visie en een plan van aanpak. Men wil naar wijkgericht werken op een duurzame werkwijze voor de lange termijn.
De heer Valen vult aan dat men steeds meer leerlingen wil bereiken en ook andere scholen erbij wil betrekken. Hij noemt ook G-Town waar inmiddels meer scholen actief zijn. Er zijn al goede voorbeelden.

Vervolgens schetst de heer Valen vier stellingen waarover de aanwezigen in gesprek kunnen gaan.

<u>Stelling 1</u>
Het maakt niet uit in welke school in Gorinchem je kind opgroeit als het om gelijke kansen gaat.

<u>Stelling 2</u>

Als gemeente moet je je bemoeien met het aannamebeleid van scholen om gelijke kansen te bevorderen.

Stelling 3
Gelijke kansen in een Gorinchemse wijk realiseer je door losse maatschappelijke interventies sterker te maken.

Stelling 4
De cultuur in de wijk zou leidend moeten zijn voor wat er in de school gebeurt.

De aanwezigen bespreken gedurende 10 minuten in kleine groepjes de stellingen en brengen daarna hiervan verslag uit.

Stelling 1
Het maakt wel uit waar je school staat, in welke wijk, maar ook waar je als kind bij past. Soms is dat de dichtstbij zijnde school en soms verder weg. Dat is wel belangrijk. Het maakt wel uit op welke school in Gorinchem je kind opgroeit als het om gelijke kansen gaat. Er is ook een verschil in scholen die kinderen mogen weigeren.
Op veel scholen krijg je dezelfde kansen maar je moet die kansen ook wel kunnen grijpen. Een andere school kan wel beter bij je passen. Er zijn altijd verschillen.
Gelijke kansen is ook mogen zijn wie je bent.

Stelling 2
Moet de gemeente zich bemoeien met het aannamebeleid, nee, maar het ligt wel genuanceerder. De keuze van de ouders moet leidend zijn. Er moet ook oog zijn voor de onderwijsachterstanden en dat kan keuzes beïnvloeden. Bewustwording ook bij ouders en voorlichting over de verschillende scholen is belangrijk. Soms wordt een school als zwak betiteld terwijl dat niet zo is. Schooldeuren moeten open staan voor alle kinderen. Nabijheid is erg belangrijk. We zoeken naar de juiste plek voor de jongeren. Ouders moeten er wel bij betrokken worden als een school vindt dat een kind er niet past. Dat moet goed besproken worden.
Ook in relatie tot de vrijheid van onderwijs moet de gemeente zich bezighouden met het aannamebeleid; de Inspectie controleert dat ook. In Gorinchem kunnen alle kinderen op een school terecht.

Stelling 3
Het is belangrijk om maatschappelijke interventies te hebben en sterker te maken. Niet alleen per wijk want de behoefte kan verschillend zijn. Er is misschien niet altijd voldoende capaciteit. Maatwerk is belangrijk. Waar nodig. Dus afhankelijk van de wijk.
De capaciteit leveren waar die nodig is.
We leven in een veranderende tijd. Je bent verplicht om verschillen te benutten en duurzame samenwerking aan te gaan.

Stelling 4
Sluit aan bij de belevingswereld van de kinderen en ouders. Het is ook belangrijk dat er ruimte blijft voor nieuwe ervaringen en andere perspectieven moeten ook geboden worden.
De Nederlandse cultuur is onderdeel van de school maar geen dogma.
De cultuur verandert ook als er mensen binnen komen, elk jaar een nieuwe lichting.
Dit heeft vooral betrekking op het basisonderwijs en minder op het voortgezet onderwijs.

Vervolgens worden de nieuwe logo's getoond en toegelicht. De ROG van Rijke Ontwikkeldag Gorinchem zal het ecosysteem steeds krachtiger maken.
Daarnaast hebben we het GOcademy logo. Hiervan zijn stickers uitgedeeld.

De heer Valen licht de verdere plannen voor de komende twee jaar van het voorloperstraject toe. Een kalender van activiteiten om verbinding te vinden en kinderen kansen te geven.
Voorbeeld: zwemlessen faciliteren voor kinderen. Het jongerenwerk van The Mall is ook heel belangrijk vanwege de gelijkwaardigheid van de jongeren als maatje van de leerlingen. Twee keer in de week heeft Valen jongens van The Mall in de school. Het Vita college gaat nog een stapje verder; zij hebben een eigen buurthuis gebouwd in het Vita college. In corona tijd hebben de docenten veel van de thuissituatie van de schoolkinderen gezien door het digitaal lesgeven. Daardoor krijgen zij er steeds meer grip op.

De focus ligt op drie gebieden:
Activiteitenaanbod van GOcademy, verbinding met de wijk en van elkaar leren.
Het vergroten van het activiteitenaanbod, zoals op het gebied van kunst en cultuur.
Verbinding met de wijk is heel belangrijk, met de partners in de wijk.
We zijn ook volop bezig om van elkaar te leren.

De voorzitter bedankt voor de presentaties en geeft gelegenheid voor het stellen van vragen.

De heer Tekir was afgelopen week aanwezig bij een bijeenkomst van Rijke Ontwikkeldag waar een lezing werd gegeven door de docent van het jaar. Inspirerend was zijn appèl op houding en gedrag als professionals en netwerk. Hij hoopt dat dit ook gedeeld wordt en roept op om dat stevig neer te zetten.
Mevrouw Rijkse noemt in dit kader een subsidieaanvraag van een middelbare school die een training wegwijs in gedrag wil gaan doen. Als dat via de ROG binnengehaald wordt kan het bij alle scholen toegepast worden.
Mevrouw Nijst licht toe dat het goed is dat The Mall op een school komt want dan kunnen de kinderen veel vertellen over thuis wat ze niet delen met de docent. De docenten mogen vanuit professie en VOG niet te dicht bij de kinderen komen. Vanuit het jongerenwerk kan dat wel.

Wethouder Mager verwijst naar het overzicht met 30 interventies.
In een groep 8 in een basisschool werd ook gezegd dat ze allemaal naar de school van hun keuze willen gaan. Het is ook de bedoeling dat ze wat leren.

De heer Koçak vraagt met betrekking tot het activiteitenaanbod hoe de communicatie richting de kinderen / jongeren is. Hij is onder de indruk van de activiteiten. Hij vraagt of ook gedacht is aan middelen van IZA, Spuk en Gala.
Mevrouw Nijst antwoordt met betrekking tot de communicatie dat het gebeurt in de wijken en de scholen communiceren met ouders. Er zal nog veel meer gecommuniceerd worden.
Mevrouw Rijks licht toe dat van zoveel mogelijk subsidies gebruik gemaakt wordt.
Er liggen veel kansen als zaken verbonden worden. Er wordt ook samengewerkt met partners die het zelf zwaar hebben of concurrerend zijn. In samenwerking kunnen bepaalde zaken gemakkelijker worden zoals het laten opstellen van jaarrekeningen en accountantsverklaringen. Als alle partijen het kind als uitgangspunt vastpakken, dan vindt men elkaar altijd.
Mevrouw Nijst vult aan dat inmiddels met een bedrijf als de kinderopvang, via de SKG, een volgende stap gezet kan worden in de samenwerking.
Tot slot bedankt mevrouw Nijst voor de complimenten die zijn gegeven en zij bedankt de gemeente die het voortouw heeft gepakt in dezen.

Afsluitend wordt nog een film getoond over de verschillende activiteiten.

De voorzitter stelt vast dat de raad enthousiast reageert op de plannen. Er is veel informatie gegeven vanavond, waarvoor hartelijk dank. Hij wenst de gasten veel succes met de plannen in de komende jaren.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Beraad en Advies 12 oktober 2023
Opvang asielzoekers
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer I. Tekir
Griffie:	mevrouw E van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer F. Raoufi, de heer G. Biesheuvel
Gasten:	mevrouw B. Renger en de heer A. Usman, COA
Insprekers:	mevrouw De Ridder en de heer Dijkhuizen
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij duidt de drie stappen die in de besluitvorming gehanteerd worden. Stap 1 is het moment om technische/informatieve vragen te stellen. Dat moment was vorige week. Vanavond is de beraad en advies sessie (stap 2) het moment waarop de fracties hun standpunt bepalen, verkondigen en daarover in debat gaan. Stap 3 volgt in de formele raadsvergadering op 2 november waarin het daadwerkelijke besluit genomen wordt.

Opvang asielzoekers

De raad heeft het college gevraagd om op zoek te gaan naar een locatie voor kleinschalige opvang voor 150 asielzoekers. Reden daarvoor is dat de huidige locatie, het voormalige Belastingkantoor, vanaf 28 december 2024 niet meer gebruikt mag worden als opvanglocatie. Daartoe heeft de raad eerder besloten. In het voorstel dat voorligt, stelt het college voor een kleinschalige opvang te realiseren op het bedrijventerrein Oost II aan de Buys Ballotstraat 9.

De voorzitter biedt gelegenheid om in te spreken.

Mevrouw De Ridder is bewoner van de wijk Hoog Dalem. Zij is tegen de plannen voor een AZC op het bedrijventerrein Oost II. Aangegeven werd dat de wijkbewoners allemaal geïnformeerd zouden zijn, maar de straat Sergeant heeft brief 1 over de mogelijke komst van een AZC en brief 2 over de informatieavond niet ontvangen. Zij vraagt daarom hoe deze bewoners erop kunnen vertrouwen dat de rest van de wijk wel is geïnformeerd en vraagt voorts hoe toekomstige bewoners geïnformeerd worden. De bewoners zijn bang dat de verkoop van de nieuwbouwwoningen stagneert omdat er een AZC in de buurt komt. Hierdoor duurt het langer tot de wijk af is en zal er langer last zijn van bouwgeluiden en bouwverkeer. Voorts wordt gevreesd dat de huizenprijs zal dalen. Mensen hebben dure woningen gekocht en moeten hard werken om dit te kunnen betalen. Bewoners zijn over het algemeen weinig thuis. Zij informeert of er camera's geplaatst moeten worden om de buurt in de gaten te houden. Veel bewoners zullen zich beroepen op planschade. Overlast van de rijksweg, de Betuwelijn en de Evenementenhal waren bekend, maar mogelijke overlast van een AZC was niet bekend. Er vliegen regelmatig gevechtsvliegtuigen van Defensie over de wijk. Dat lijkt haar vervelend voor mensen die uit een oorlogsgebied komen. Kinderen kunnen hun speelgoed en fietsjes nu even bij de speeltuin laten staan als zij even iets anders gaan doen. Zij vraagt zich af of dat straks nog steeds mogelijk zal zijn. De bewoners hebben voor een rustige en veilige plek gekozen om te gaan wonen. In de informatiebrief staat dat de andere onderzochte locaties niet aan de eisen voldoen. Sommige locaties waren te groot of te klein, of de locatie was geschikt maar niet te huur of

niet passend binnen de voorwaarden van het COA. Zij vraagt zich af hoe het mogelijk is dat het COA het pand van het voormalige Belastingkantoor kocht van het Rijksvastgoedbedrijf. Zij vindt het vreemd dat de gegevens van de onderzochte locaties enkel in het geheim ter inzage worden gelegd en vraagt of de bewoners zich kunnen beroepen op de Wet open overheid. Het COA kijkt of er maatschappelijke voorzieningen in de buurt zijn zoals de aanwezigheid van scholen. Zij is benieuwd of het COA is geïnformeerd dat voor sommige klassen wordt gewerkt met een wachtlijst. Het winkelcentrum zou op vijf minuten loopafstand liggen en de bushalte op 1 minuut loopafstand, maar de bushalte is verder dan het winkelcentrum.
Nadat het besluit is genomen kan bezwaar gemaakt worden. Zij informeert wat er met de bezwaren wordt gedaan die al ingediend zijn. Voorts vraagt zij hoe serieus de termijn van tien jaar genomen moet worden (wordt daarna het bestemmingsplan aangepast?). De gemeente heeft zich al eerder niet aan gemaakte afspraken gehouden. Aangegeven werd dat er op dit moment een veilige situatie heerst op de huidige locatie. De wethouder heeft bevestigd dat dit op de nieuwe locatie ook het geval zal zijn. Zij vraagt zich in dit kader af waarom de buurtbewoners van de huidige locatie een telefoonnummer hebben gekregen dat 24/7 bereikbaar is voor vragen en meldingen. Bij het Piazza zijn bankjes die er altijd stonden weggehaald ter voorkoming van samenscholing wat mensen een onveilig gevoel gaf. In De Stad Gorinchem stond op 23 februari 2023 dat er een brief gestuurd is naar de direct omwonenden van het huidige AZC met daarin vermeld de maatregelen die zijn getroffen om de overlast terug te dringen. Ook wordt tussen 21.00 en 22.00 uur door beveiligers een extra ronde gelopen om ervoor te zorgen dat kinderen naar binnen gaan. Zij ziet hierin een bevestiging deze groep overlast veroorzaakt en vraagt of de wijk kinderen kan verwachten in de speeltuintjes op genoemd tijdstip. Op de informatiebijeenkomst van gisteren werd zij met haar vragen van de ene naar de andere tafel gestuurd. Veel vragen zijn onbeantwoord gebleven. Er was weinig informatie omdat veel zaken nog onduidelijk zijn. Voor haar (en velen met haar) had deze avond geen toegevoegde waarde. Afsluitend biedt zij een petitie aan die is getekend door 300 bewoners van de wijk Hoog Dalem en eigenaren van panden op het bedrijventerrein in de hoop dat het AZC op een andere locatie gehuisvest wordt.

De voorzitter neemt de petitie in ontvangst en geeft aan dat het aan de fracties is om het signaal van de petitie te betrekken bij hun afwegingen.

De heer Dijkhuizen geeft aan dat hij tot vandaag tot de zwijgende meerderheid behoorde, maar zich nu genoodzaakt voelt om zijn zienswijze kenbaar te maken. Op de inloopavond van gisteravond heeft hij onmacht en ongeloof over de voorgenomen plannen ervaren. Iedereen in de nieuwe wijk heeft zich recent blauw betaald om op een comfortabele manier te kunnen wonen. Veel gezinnen hebben zich aanzienlijk in de schulden gestoken om dit doel te bereiken. Persoonlijk heeft hij zich voor de aankoop van een extra dure kavel voorbereid op zaken zoals het bestemmingsplan. Het kavelpaspoort vol verplichtingen vanuit de gemeente heeft hij voor lief genomen om zich uiteindelijk definitief op deze plek te kunnen vestigen. Zaken blijken nu al anders te kunnen lopen. Enkele maanden na de aankoop van zijn kavel werd hij onaangenaam verrast door de aanwijzing van een locatie op 500 meter afstand van zijn woning als zoekgebied voor mega windturbines. Gelukkig is de gemeente toen vanwege te veel overlast en aantasting van woongenot voor te veel omwonenden tot inkeer gekomen.
Nu slechts een jaar na zijn verhuizing zijn er plannen om direct grenzend aan de wijk een opvanglocatie te realiseren voor asielzoekers. Desgevraagd werden gisteravond over eventuele alternatieven geen mededelingen gedaan, behalve de opmerking dat niemand asielzoekers in zijn achtertuin wil. Het COA vraagt een bestemmingsplanwijziging aan die de gemeente moet goedkeuren waardoor een deel van het bedrijventerrein beschikbaar komt. Benadrukt wordt dat het om een kleinschalige opvang gaat, maar zijn mening daarover is anders; 150 personen voor een periode van tien jaar is een aanzienlijk aantal. Als de raad positief besluit heeft deze beslissing langjarig verstrekkende gevolgen voor de direct omwonenden, zowel geestelijk als financieel. Hij is tegen de vestiging van een asielzoekerscentrum op de voorgenomen plek vanwege de aantasting van het woongenot en

de forse financiële schade door waardedaling van de woningen die door velen op de top van de markt zijn gekocht. Als de gemeente niet bereid is om een alternatieve locatie aan te wijzen is zijn uitdrukkelijke verzoek om het beoogde contract met het COA voor een maximale periode van drie jaar aan te gaan. Dit biedt behalve voor de asielzoekers ook de eigen burgers perspectief en dan zullen de planschadeclaims mogelijk beperkter in aantal en omvang zijn.

De heer Krol merkt op dat dit thema nadrukkelijk laat zien dat de raad er ook is om afwegingen te maken als er tegengestelde belangen zijn. Er wordt gewezen op rust, veiligheid, financiële posities van beter beheemden versus het belang van ontheemden. Hij wijst het op draagvlak binnen de raad om 150 opvangplekken voor langere tijd te bieden aan asielzoekers. Hij is trots dat deze wil er is met daaraan gekoppeld om uiterlijk december 2024 het voormalige Belastingkantoor terug te verwerven van het COA. Afspraken om dit te realiseren zijn vastgelegd, de tijd dringt. Meerdere locaties zijn verkend en afgeketst. Zijn fractie is dankbaar voor de inzet van het college en het COA bij de serieuze optie die is voorgelegd. Nu nee zeggen maakt de kans groot dat het COA aan het voormalige Belastingkantoor vasthoudt. Hij geeft toe dat de opvanglocatie wellicht iets centraler binnen de samenleving had mogen liggen, maar daarmee is het geen slechte optie hoewel hij beseft dat het slikken is voor de bewoners van Hoog Dalem. Hij hoopt dat in het geval deze locatie er toch komt er weinig overlast ervaren wordt en dat mensen er positief tegenover staan. Op de huidige locatie is vanwege de dichte bebouwing overlast ervaren. Gevaarlijke situaties zijn hem niet bekend. Hij wenst de bewoners van de wijk toe dat zij ervaren dat ontmoeting met andere culturen ook een stuk maatschappelijke verrijking met zich meebrengt. Het ontmoeten van mensen die veel hebben meegemaakt en veerkracht tonen door positief en hoopvol te blijven op zoek naar een nieuwe toekomst. Europa, Nederland en Gorinchem kunnen de wereldproblemen niet oplossen, maar zijn fractie is er voor dat Gorinchem haar aandeel oppakt. Hij wenst dat de bewoners van het AZC zichtbaar zullen zijn in de wijk en dat de bewoners van Hoog Dalem betrokken zullen zijn bij het AZC. Aan het einde van de Griendweg als wordt afgeslagen naar de Dalemse Zeiving zijn links en rechts twee bunkers van de Hollandse Waterlinie zichtbaar. Dit waren groepsschuilplaatsen bij bombardementen en beschietingen. Wat zijn fractie betreft is het symbolisch dat op een paar honderd meter van die plek een groep mensen die kwetsbaar is bescherming mag gaan vinden.

De heer Klein beaamt dat het vanavond over een gevoelig onderwerp gaat omdat het snel zwart-wit bekeken wordt vanuit een persoonlijk perspectief. Logisch en goed te begrijpen, maar juist bij asielopvang is sprake van een groot grijs gebied. Hij wil enerzijds kijken naar de stap die de gemeente maakt, anderzijds wil hij inzoomen op de beoogde locatie en haar omwonenden. Zijn fractie is tevreden dat er naar aanleiding van een amendement eindelijk schot in de zaak komt. Het voormalig Belastingkantoor wordt aangekocht en dat zorgt voor nieuwe kansen en een prachtige inbreidingslocatie.

De heer Van der Meijden merkt bij interruptie op dat het amendement van Stadsbelang en VVD een aantal beslispunten kent ten aanzien van het voormalig Belastingkantoor waaronder aankoop en verwerving. Hij vraagt of de heer Klein als fractievoorzitter van de grootste coalitiepartij financiële middelen heeft gereserveerd om het pand aan te kopen om de transformatie waar te maken.

De heer Klein vervolgt dat het niet zijn taak is om geld te reserveren. Hij gaat er vanuit dat het college dit gaat regelen als dit logischerwijs een constructie is waarin de gemeente bij wijzen van spreken het Belastingkantoor een seconde in haar bezit heeft. Belangrijker is dat er de belofte nagekomen wordt dat het Belastingkantoor niet meer voor de opvang van asielzoekers gebruikt wordt. Aanvullend op het nakomen van deze belofte gaat de gemeente in samenwerking met het COA afschalen van 300 naar 150 asielzoekers. Een aantal dat veel beter past bij Gorinchem en haar voorzieningen, waarbij ook een hogere kwaliteit in huisvesting geboden kan worden omdat het voormalige Belastingkantoor niet voor opvang gebouwd is. Hij moet ook kritisch zijn want de informatie richting omwonenden

van de beoogde locatie is niet goed geweest. Op de informatieavond schrok hij van de onduidelijke begeleiding; wat was de bedoeling van de avond en welke informatie was er beschikbaar? Er stonden diverse tafels waar vragen gesteld konden worden, maar het was rumoerig, alles liep door elkaar. Jammer, vervelend, maar eigenlijk gewoon heel erg. Omwonenden maken zich zorgen, de één goed onderbouwd, de ander vanuit de onderbuik, maar allemaal even belangrijk. De zorgen van deze mensen zouden de eerste prioriteit moeten hebben om fouten die in het verleden gemaakt zijn te voorkomen. Hij hoorde veelvuldig opmerkingen over veiligheid, de insprekers vanavond brengen dit ook naar voren. Zijn fractie wil de wethouder daarom verleiden tot het doen van een aantal toezeggingen: een maximale inspanningsverplichting op het gebied van veiligheid, altijd een wijkagent beschikbaar en zichtbaar, dag en nacht beveiliging in en rondom het terrein, een eenvoudig meldpunt zoals dat er nu ook is van waaruit zichtbaar actie wordt ondernomen, het aanpakken van de Griendweg door bijvoorbeeld de aanleg van een voetpad, het onderhoud van de groenstrook en bovenal een goede verlichting, zorgen dat er verbinding ontstaat tussen de bestaande en nieuwe bewoners, een open dag organiseren, vice versa bijdragen aan wijk, stad en gemeente en diverse evaluatiemomenten per jaar met betrokkenen en omwonenden waaruit acties voortvloeien.

De heer Van der Meijden zegt dat zijn fractie veel waarde hecht aan de opvang van asielzoekers in Gorinchem, maar dat er toch sprake is van tweestrijd. Hij hoopt dat de wethouder de zorgen kan wegnemen en gehoor geeft aan de kritische geluiden. Het college concludeert dat er na de verkenning van meerdere locaties slechts één kansrijke locatie overblijft. Zijn fractie heeft informatie onder last van geheimhouding ingezien een deelt deze conclusie niet. Onduidelijk is waarom het college deze locatie als het meest kansrijk bestempelt, welke beoordelingscriteria daarvoor zijn gebruikt en bovenal of deze locatie recht doet aan de integratiebehoefte van asielzoekers. Welke afwegingen heeft het college gemaakt omtrent de nabijheid van scholen, winkels, sportvoorzieningen, verkeersveiligheid, kindvriendelijkheid en alle andere randvoorwaarden voor een humane opvang? De motivatie van het college schiet tekort, iedere vorm van zorgvuldigheid ontbreekt. Voor zijn fractie is het raadsvoorstel geen uitgemaakte zaak. Er wordt informatie gemist om een goed afgewogen keuze te kunnen maken. Voorts is zijn fractie verbaasd over de belofte van het college; maximaal 150 opvangplekken. De wethouder heeft in de I&O aangegeven dat er in de toekomst mogelijk meer mensen opgevangen moeten worden (als de Spreidingswet wordt ingevoerd 161). Het voorstel zo hard geformuleerd heeft daardoor een risico van gebroken beloften aan inwoners in zich zoals op dit dossier al vaker is ervaren. Dit geldt ook voor de stellingname van het college over de uitvoering van het amendement.

Mevrouw Hamann verzoekt bij interruptie om nadere toelichting aangaande gebroken beloften.

De heer Van der Meijden verwijst naar de vele afspraken over de duur van de opvang in het voormalige Belastingkantoor die het college keer op keer heeft verlengd en de hoeveelheid mensen die daar wordt opgevangen op dit moment. Achteraf bleek dat deze beloften niet nagekomen konden worden. De gemeente moet alleen beloften doen waarvan zeker is dat zij ze kan waarmaken. 150 lijkt niet het maximum te zijn.
Het college geeft aan dat met het raadsvoorstel uitvoering wordt gegeven aan het amendement, maar in het amendement is de overname en het eigenaarschap van het pand als beslispunt opgenomen. Hij hoorde de heer Klein daarnet zeggen dat de raad en de coalitie niet gaan over het reserveren van financiële middelen, maar het college wel. Hij nodigt de wethouder uit om daarop te reflecteren. Zijn fractie vreest dat zij in gewetensnood komt als de gemeente het pand niet op tijd aankoopt.

De heer Klein wijst bij interruptie op de vaste datum voor de aankoop van het pand.

De heer Van der Meijden vervolgt dat in het amendement als uiterste datum van overdracht 28 december 2024 staat. Als dit niet voor die tijd gebeurt en er wordt al wel overgegaan met het verplaatsen van mensen en de realisatie van een kleinschalige opvang ontstaat een

situatie dat de gemeente een pand nog niet heeft aangekocht dat wel geschikt is voor opvang maar daar niet voor wordt benut.

De heer Klein geeft aan dat dit helder is en daarom wordt het aantal afgebouwd.

De heer Van der Meijden vervolgt dat zijn fractie nog volop vragen heeft en informatie mist om een afgewogen besluit te kunnen nemen. Inwoners voelen zich niet betrokken en niet gehoord. Welk standpunt je ook inneemt, dit is een verlies voor de democratie. Afsluitend spreekt hij de hoop uit dat de wethouder zijn fractie in aanloop naar de raadsvergadering overtuigt van de keuze voor deze locatie met een goede motivatie.

Mevrouw Hamann vraagt of zij mag concluderen dat D66 voor meerdere locaties is.

De heer Van der Meijden benadrukt dat de informatie over de andere locaties onder geheimhouding is gedeeld waardoor hij daar in een openbare vergadering niets over kan zeggen, maar hij wil zich ook niet verschuilen achter geheimhouding. Als mevrouw Hamann wil weten op welke gronden er twijfels zijn en waar de specifieke pijn zit …

Mevrouw Hamann informeert niet naar de inhoud van geheime stukken, maar of D66 voor meer asielzoekers en meer locaties is zonder te noemen waar en of het warme pleidooi dat D66 altijd houdt voor asielzoekers is veranderd.

De heer Van der Meijden herhaalt dat hij aan het begin van zijn betoog aangaf dat zijn fractie veel waarde hecht aan de opvang van asielzoekers in Gorinchem en de tweestrijd die is ontstaan na aanwijzing van een locatie. De situatie is niet veranderd, wat zijn fractie betreft had men de huidige locatie met 300 plekken in de volle omvang in de nabijheid van alle wenselijke voorzieningen gecontinueerd.

Mevrouw Hamann wijst op de tijdelijkheid van de opvang in het voormalige Belastingkantoor. Het is een noodvoorziening, mensen hebben niet eens een eigen wc. Zij kan zich niet voorstellen dat D66 wil dat een dergelijke noodlocatie gecontinueerd wordt.

De heer Van der Meijden zegt dat de locatie niet perfect is, maar in vergelijking met andere opvanglocaties in Nederland relatief bezien best goed. In de afgelopen jaren zijn verbeteringen aangebracht in het pand. Hij heeft van het college geen garanties gekregen dat de nieuwe locatie veel verbetering brengt (onderwijs, speelplaatsen, et cetera). Zijn fractie wil voor de beste locatie kiezen.

De heer Krol vindt het kwalijk dat de heer Van der Meijden verwarring zaait, ook hij heeft de geheime stukken ingekeken, maar komt tot een heel andere conclusie. Deze opmerking zorgt voor onrust.

De heer Van der Meijden vindt het lastig dat hij niet kan motiveren waar de twijfel zit, dat vergt vergaderen in beslotenheid maar dat heeft niet zijn voorkeur. Het is wel eerlijk en transparant om aan te geven dat zijn fractie twijfels heeft en dat zij nog te overtuigen is. Zijn fractie wil tot een goede keuze komen en daarvoor is een informatiepositie nodig waarin afwegingen gemaakt kunnen worden.

De heer Krol refereert aan de startnotitie kleinschalige opvang waarin de rol van de raad en het college uitvoerig is beschreven. De taak van het college was om een locatie voor te leggen en dat is nu gebeurd.

Mevrouw Van Oversteeg bevestigt dat een onderwerp als dit altijd gevoelig ligt. Dat was te merken bij alle besluiten die zijn genomen over het voormalig Belastingkantoor en dat zal bij deze locatie ook zo zijn. Zij bedankt de insprekers voor hun bijdrage en de inkleuring van de zienswijze op het besluit dat voorligt. Dit besluit kan niet lichtzinnig genomen worden. Zij wijst op de gezamenlijke verantwoordelijkheid die haar fractie voelt om een

tolerante stad te zijn, het huis open te stellen voor hen die huis en haard noodgedwongen hebben moeten verlaten. De wereld heeft nog niet zo in brand gestaan als nu en om die reden moet Gorinchem haar verantwoordelijkheid blijven nemen door een veilig onderkomen te bieden. De plek waarop dit moet gebeuren is altijd moeilijk en daarom zijn participatie en communicatie ontzettend belangrijk. Zij verzoekt de wethouder om in haar eerste termijn een terugblik te geven op de inloopavond en het doorlopen communicatietraject. Haar fractie snapt met betrekking tot de locatie die nu wordt voorgesteld dat een perfect plaatje nooit zal ontstaan en daarom is belangrijk om toe te lichten waarom de locatie een redelijk alternatief is waarbij de omwonenden en de omliggende bedrijven goed meegenomen worden.

Mevrouw De Groot geeft aan dat het onderwerp asielzoekerscentrum steevast emoties oproept bij inwoners. Voor of tegen, iedereen heeft er zo zijn eigen ideeën bij. Haar fractie hecht groot belang aan humanitaire opvang en zorg voor de medemens. In eerste instantie was er tevredenheid over de voorgestelde verplaatsing naar een andere wijk, maar er zijn wel enige zorgen over de locatie omdat deze verder is verwijderd van essentiële voorzieningen zoals scholen en een station. In de vorige sessie werd gelukkig aangegeven dat bijna elke vluchteling in het bezit is van een fiets wat mobiliteit vergemakkelijkt. Voorzieningen moeten goed bereikbaar zijn om vluchtelingen te ondersteunen in hun integratieproces. Het doel van het amendement kleinschalige opvang was immers de inburgering in de directe omgeving te bevorderen in de hoop dat dit een definitieve woonomgeving wordt terwijl mensen een nieuw thuis zoeken. De uitstraling van de locatie als een normale woning, voor zover dat mogelijk is, is ook belangrijk om het gevoel van gemeenschap en integratie te bevorderen. Deze benadering is essentieel om de waardigheid van de bewoners te respecteren en om ervoor te zorgen dat zij zich welkom voelen in de gemeenschap. Het mag niet vergeten worden dat vluchtelingen gewone mensen zijn die recht hebben op een veilige omgeving, net zoals omwonenden recht hebben op een veilige omgeving. Haar fractie streeft naar een menselijke en evenwichtige benadering van asielzoekersopvang toegewijd aan het bieden van een veilige haven voor diegenen die deze hulp nodig hebben.

Mevrouw Van ’t Westende merkt op dat het onderwerp delicaat en complex is en impact heeft voor de omwonenden. Haar fractie spreekt waardering uit voor de inzet van het COA en het college om tot een oplossing te komen voor de opvang van 150 asielzoekers. Het feit dat de gemeente gastvrijheid wil bieden aan mensen die huis en haard hebben moeten verlaten getuigt van het nemen van verantwoordelijkheid. Het is van groot belang dat iedereen goed geïnformeerd wordt, de kans krijgt om vragen te stellen, zorgen te delen om waar mogelijk met elkaar oplossingen te vinden. Zij was aanwezig op de informatieavond. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan communicatie en participatie vraagt om nog meer aandacht. Bewoners en ondernemers hebben zorgen, dat blijkt ook uit de inspraak van vanavond. Zorgen over veiligheid in de wijk, waarde en verkoopbaarheid van panden of woningen en de samenstelling van de bewoners van het AZC. Naast deze zorgen zijn er vragen die vanuit het oogpunt van transparantie waar mogelijk beantwoord moeten worden. Naar aanleiding van de sessie van vorige week heeft haar fractie de indruk gekregen dat de samenstelling van de bewoners van het AZC divers zal zijn. Zij vraagt of de wethouder kan bevestigen dat de diversiteit en de samenstelling van de bewoners bij de start, maar ook in de toekomst geborgd kan worden. Vanwege de onrust onder bewoners is het van belang dat de communicatie en transparantie versterkt wordt. Zij vraagt of de wethouder kan aangeven hoe daaraan richting de toekomst invulling gegeven kan worden.

Mevrouw Hamann bedankt de insprekers voor hun bijdrage. Zij begrijpt de ongerustheid goed, maar toch wil zij de wethouder en het COA complimenteren voor wat nu bereikt is. In het voormalige Belastingkantoor is al vele jaren noodopvang. Gorinchem heeft vanuit het Rijk een aanwijzing gekregen toen daar geen noodopvang meer was om de opvang toch te verlengen. Dat zijn de gebroken beloften waar de heer Van der Meijden op doelde. Dit lag niet aan de gemeente. Het college kreeg via een amendement de opdracht om een kleinschalige locatie te zoeken in een ander stadsdeel dan de Gildenwijk die ontzien diende

te worden. Er zijn ook partijen die zeggen dat heel Gorinchem ontzien zou mogen worden omdat Gorinchem altijd al gastvrij is omgegaan met asielzoekers en statushouders. Dat is een compliment voor de wethouder die hard heeft gezocht naar een plek. De stukken over andere mogelijk locaties zijn geheim, dat is logisch want bedrijfspanden hebben een waarde en daarover mag je niet zomaar praten in het openbaar. Er is een locatie gevonden voor een nieuwe situatie voor een periode van tien jaar voor 150 mensen (dat is de helft van het aantal van de huidige noodopvang) en veel minder dan van een eerder AZC dat notabene aan de Griendweg heeft gestaan. Haar fractie snapt dat dit rauw op het dak van de bewoners valt, dit terwijl bekend was dat gemeente en COA op zoek waren naar een andere plek. Zij heeft ooit gehoord dat het Hotel Campanile zou zijn opgekocht, maar dat was niet het geval. Haar fractie kan zich vinden in de voorgestelde oplossing, maar begrijpt de ongerustheid en daarom hoopt zij op goede afspraken met het COA (gezinnen of alleenstaande mannen, voorzieningen in de buurt, bereikbaarheid, veiligheid, verlichting van fiets- en voetpad, toezicht en handhaving, dagbesteding zoals vrijwilligerswerk, samenwerking met Syndion). Afsluitend vraagt zij of de bruggen verwijderd kunnen worden.

De heer Van der Meijden vraagt bij interruptie waarom de bruggen weg moeten.

Mevrouw Hamann antwoordt dat het voor de hand ligt dat de bewoners van het AZC gebruik zullen maken van de brug om door de wijk naar het winkelcentrum te gaan. Zij wil niets onmogelijk maken, maar als dit het veiligheidsgevoel van de bewoners verhoogt, heeft dat haar voorkeur.

De heer Schefferlie merkt op dat het een ongemakkelijke luxe is om over de opvang van mensen te mogen besluiten als er zo veel ellende in de wereld is. Hij heeft nog nooit iemand gehoord die zegt wat jammer dat dit niet in mijn buurt gebeurt. Er zijn altijd zorgen over het gevoel van veiligheid die opkomen en aandacht verdienen. Het moet helder zijn dat de gemeente deze zorgen serieus neemt en de inwoners betrekt op de gewenste manier. Het betrekken van de inwoners krijgt een halsoverkop karakter nu hij hoort dat niet iedereen is geïnformeerd. Zijn fractie is wat teleurgesteld over de bijeenkomst van gisteravond. Plenaire bijeenkomsten kunnen emoties of agressie oproepen, maar hij heeft veel mensen gehoord die niet de gelegenheid hebben gekregen om goed geïnformeerd te worden. Hij had ook het idee dat de vertegenwoordiging vanuit het college vrij snel niet meer aanwezig was. Hij heeft niet eerder meegemaakt dat bij een dergelijke bijeenkomst het college niet vertegenwoordigd was. Dit geldt ook voor de transparantie over de keuze. De raad heeft een opdracht gegeven om een locatie te vinden in Gorinchem. Als deze locatie vervolgens aan de criteria voldoet kun je achteraf niet zeggen wij willen het toch niet want dat betekent eigenlijk dat je helemaal geen opvang wilt in Gorinchem. Alle gemeenten moeten hun bijdrage leveren. Juist omdat Gorinchem dat altijd goed gedaan heeft, werd zijn fractie in het verleden teleurgesteld door het COA vanwege het niet uitvoeren van beloften ondanks duidelijke afspraken. Pas recent is de geluidsoverlast in het voormalig Belastingkantoor aangepakt na vele jaren van hinder. Dit is een extra reden om als gemeente het proces zo transparant en goed mogelijk te begeleiden. Hij had graag een anonieme matrix gezien om duidelijk te maken onder welke criteria de andere locaties het niet gered hebben om te voorkomen dat er een procedurele onrechtvaardigheid wordt ervaren. Om welke locatie het ook gaat, er zijn altijd omwonenden die met begrijpelijke vragen komen. Het is niet iets wat mensen willen ook al wordt begrepen dat er op stadsniveau een bijdrage geleverd moet worden.
Zijn fractie wil goed kijken naar de invloed die er wel is. Het college heeft het tot nu toe niet goed gedaan. Hij roept op nogmaals een plenaire bijeenkomst te organiseren om dit te herstellen en te laten zien welke criteria zijn afgewogen om voor deze locatie te kiezen. En als het dan toch gebeurt op deze plek, dan is er een verplichting om alleszins te verbeteren wat er sowieso moet gebeuren in de ruimtelijke omgeving van het gebied, maar vooral ook voor de sociale veiligheid. Jonge vrouwen gaven gisteren aan dat zij vrezen dat zij daar straks niet meer kunnen hardrennen. Dit is misschien overdreven op basis van objectieve feiten bij andere centra, maar het is wel een gevoel dat je kunt begrijpen. De inrichting van

de omgeving moet alle aandacht van de gemeente krijgen. Voorts is het belangrijk dat er activiteiten aangeboden worden en daarom kondigt hij een motie aan waarin het college wordt opgeroepen om Gorinchem een experiment te gunnen met werkvergunningen. Het is niet uit te leggen waarom mensen uit Oekraïne wel mogen werken. Werken helpt in het zinvol invullen van tijd waardoor mensen niet tot vervelende tijdbesteding uitgenodigd worden. Het college moet zich daarvoor inzetten, veel werkgevers kunnen mensen gebruiken.

De heer Van der Meijden ondersteunt deze oproep. Bij de PPN heeft zijn fractie een motie ingediend om asielzoekers aan het werk te helpen bij wijze van pilot. Hij informeert of een uitbreiding op deze motie wordt gezien of een paralleltraject.

De heer Schefferlie verduidelijkt dat het nu om deze locatie gaat. Gorinchem is wederom bereid om te laten zien hoe je als gemeenschap verantwoordelijkheid neemt en daarom is dit het moment om een zwaar experiment aan te vragen bij de rijksoverheid. Het is een ondersteuning van dit idee, maar toegespitst op de huidige situatie.

Wethouder Molengraaf bedankt voor alle reacties en de inspraakbijdragen. Op de inloopavond waren bijna 150 mensen aanwezig. Zij heeft van alle fracties gehoord hoe zeer zij wensen dat Gorinchem een gastvrije stad is waar vluchtelingen een plek vinden. Zij is persoonlijk trots op de opvang 300 asielzoekers in het Belastingkantoor en daarnaast de opvang van Oekraïners. Het amendement roept op om over te gaan tot kleinschaligheid, maar dan wel langduriger. Zij heeft geen fracties gehoord die daarop terugkomen. Vanavond ligt de locatie voor. D66 merkt op dat het college voor deze locatie kiest, maar dat is niet het geval. De lijst die fracties hebben kunnen inzien, is een lijst van het COA. Het college heeft geholpen bij de zoektocht door te kijken naar leegstaand vastgoed en haar ideeën in te brengen, maar het is niet zo dat er zomaar 20 locaties voorhanden zijn. Het COA heeft de verbouwmogelijkheden, betaalbaarheid, businesscase, centrale ligging en mogelijke voorzieningen afgewogen. De voorgestelde locatie is de enige overgebleven locatie waar het COA het mogelijk acht om een kleinschalig AZC te realiseren.

De heer Van der Meijden merkt bij interruptie op dat de wethouder hem in de problemen brengt. Wat de wethouder zegt strookt in zijn beleving niet met de informatie die hij heeft, maar dit kan hij alleen in een besloten vergadering onderbouwen.

Wethouder Molengraaf verduidelijkt dat de gemeente geen afwegingen maakt over de locaties. Het COA onderzoekt de aangereikte locaties.

De heer Van der Meijden doet mede namens de PvdA een voorstel van orde om de vergadering in beslotenheid voort te zetten.

De heer Klein is niet tegen het voorstel om in beslotenheid te vergaderen. Er zijn vragen gesteld die in de openbaarheid beantwoord kunnen worden. Hij stelt voor om die vragen eerst te behandelen om vervolgens in beslotenheid te vergaderen.

De heer Schefferlie sluit zich hierbij aan.

Mevrouw Hamann maakt bezwaar tegen het vergaderen in beslotenheid. Daar is geen tijd voor en bovendien moet iedereen dan de geheime stukken bestudeerd hebben wil dat een gelijk speelveld kunnen zijn.

De voorzitter constateert dat er een voorstel van orde is gedaan door twee fracties. Hij begrijpt dat de heer Van der Meijden zich kan vinden in de suggestie van de heer Klein. De vergadering wordt openbaar voortgezet. Als na de openbare bespreking nog steeds behoefte is aan in beslotenheid vergaderen kan dit een vervolg krijgen. De wethouder vervolgt haar betoog.

Wethouder Molengraaf vervolgt dat het college met dit voorstel meent uitvoering te hebben gegeven aan de opdracht van de raad en dat aan de voorwaarden is voldaan. Haar jaren in de politiek hebben geleerd dat communicatie ontzettend lastig is. Getracht is om omwonenden tijdig en volledig te informeren met een brief. Een aantal mensen van de gemeente heeft de direct aanliggende bedrijven en direct aanwonenden bezocht om de brief ...

(Het is rumoerig op de publieke tribune).

De voorzitter geeft aan dat er begrip is voor gevoelens en emoties van de aanwezigen op de publieke tribune, maar verzoekt hen toch om zich stil te houden zodat de vergadering voortgezet kan worden.

Wethouder Molengraaf herhaalt dat sommige brieven persoonlijk overhandigd zijn.

De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering

Wethouder Molengraaf vervolgt dat via Avres brieven zijn bezorgd in de wijk. Daarbij is het misgegaan. Toen dit bekend werd, zijn de brieven alsnog bezorgd. Er is niet gekozen voor een plenaire bijeenkomst omdat ervaringen uit het verleden leren dat veel mensen dan niet aan bod komen. Daarom is gekozen voor een inloopavond waarbij aan statafels informatie ingewonnen kon worden (gemeente, COA, veiligheidsdienst, onderwijs). Zij is zelf van 18.30 tot 19.45 uur aanwezig geweest (daarna had zij een andere verplichting) en heeft haar oor te luister gelegd. Zij erkent dat het aan de statafels soms lastig was om de antwoorden goed te horen, maar zij heeft wel de indruk dat mensen ruimschoots tijd en gelegenheid hebben gehad om hun vragen te stellen. Het is bovendien niet zo dat de communicatie nu stopt, veel mensen hebben zich opgegeven voor de klankbordgroep die gestart wordt als voor deze locatie gekozen wordt. Zij zegt toe dat de gemeente haar uiterste gaat doen om de communicatie zo goed mogelijk te doen. Over de uitwerking van de locatie, hoe gaat het eruit zien, hoe wordt het ingericht, verlichting, beveiliging wordt met omwonenden in gesprek gegaan om hun ideeën en zorgen te horen.
D66 wees op een belofte over het aantal van 150 die de gemeente weer niet zou kunnen waarmaken. Zij doet geen belofte, maar voert uit wat de raad haar heeft opgedragen; zoek een locatie voor maximaal 150 asielzoekers. In de vorige sessie heeft zij aangegeven dat wanneer de Spreidingswet een feit wordt 161 mensen gehuisvest moeten worden. Daar is op deze locatie in principe ruimte voor, maar of dit ook zo ingevuld wordt is van later zorg. Zij ziet dit niet als het breken van een belofte.
Aangaande inburgering heeft Syndion aangegeven dat zij haar vrijwilligers wil betrekken. Het COA biedt activiteiten om de tijd door te komen. Het grote verschil met het Belastingkantoor is dat het in een AZC meer om woonunits gaat met eigen sanitair en keuken waardoor het meer als een thuis zal voelen. Het Belastingkantoor heeft heel veel gedeelde faciliteiten. Als deze locatie gekozen wordt start het COA met de afbouw van het aantal mensen dat nu in het Belastingkantoor gehuisvest wordt. Dat zijn gezinnen en alleenstaanden. Op dit moment gaat het om 80 kinderen. Het zullen straks niet 150 alleenstaande mannen zijn, maar een diverse samenstelling. Precieze aantallen kan zij niet geven, maar het zijn mensen die Gorinchem al kennen die al redelijk aan het inburgeren zijn. Kinderen hebben recht op onderwijs. Als er wachtlijsten zijn bij de school moet er wellicht onderwijs op locatie aangeboden worden, maar er is geen sprake van voorrang. De brug heeft ook een functie voor de hulpdiensten. Mensen gaan hoe dan ook naar het winkelcentrum of maken een wandeling, of dat nu over de brug is of als zij omlopen.
Het COA maakt een plan hoe met veiligheid omgegaan wordt. Het fietspad langs de Griendweg wordt deels voetpad. De verlichting wordt verbeterd. De locatie van het AZC wordt aangekleed opdat het voelt als een dorpje. Het risico dat het COA aan het voormalig Belastingkantoor vasthoudt in relatie tot de voorgenomen aankoop; bij de perspectiefnota en in de sessie van vorige week heeft zij al aangegeven dat het Didam-arrest nader

uitgezocht wordt. De intentie en de afspraak zijn dat het Belastingkantoor niet meer gebruikt wordt voor de opvang van asielzoekers. Het Gilde gaat weg in 2025 en dat biedt een mooie kans om daar een mooie ontwikkeling te starten. Het gebiedspaspoort voor De Gildenwijk wordt met voorrang gemaakt. Hierin wordt vastgelegd wat wel en niet wenselijk wordt gevonden qua ontwikkelingen. Of de gemeente het pand zelf koopt, in een tender zet of dezelfde dag op papier doorverkoopt, als over de locatie besloten is, kunnen de volgende stappen gezet worden en kan een overeenkomst met het COA gesloten worden. Zij wil niet in een situatie komen waarin zaken teruggedraaid moeten worden die juridisch niet kloppen.

De voorzitter wijst op het tijdstip. Hij kan zich voorstellen dat er nog vragen open staan, maar er volgt nog een raadsvergadering. Hij gaat er vanuit dat dit onderwerp als bespreekstuk wordt geagendeerd. Hij informeert of het ordevoorstel van D66 en PvdA in stand gehouden wordt en merkt daarbij op dat het niet perse noodzakelijk is om vanavond in beslotenheid te vergaderen. De raadsvergadering kan eventueel gedeeltelijk in beslotenheid plaatsvinden als daar behoefte aan is. Hij zou voor vanavond graag tot een afronding willen komen.

De heer Van der Meijden geeft aan dat de discussie in de raadsvergadering voortgezet wordt.

De heer Klein merkt op dat hij nog een cruciale vraag heeft.

De voorzitter herhaalt dat er ook bij andere fracties wellicht openstaande vragen zijn. Het is overduidelijk dat het voorstel een bespreekstuk is. Hij denkt dat het goed is dat het college vanavond uitgebreid heeft kunnen reageren. Als hij één fractie toestaat om vragen te stellen, moet hij andere fracties die gelegenheid ook bieden.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en de mensen op de publieke voor hun aanwezigheid en sluit de vergadering. De besluitvorming vindt op 2 november a.s. plaats.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 12 oktober 2023
Ontwerp bestemmingsplan en stedenbouwkundig plan woningbouw Arkelsedijk-Lingeoevers
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer I. Tekir
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer R. Osenga
Gasten:	de heer M. Trouwborst namens GCCF en mevrouw M. Lammens namens RHO
Inspreker:	de heer J. Blonk, Wijkbelang
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Ontwerp bestemmingsplan en stedenbouwkundig plan woningbouw Arkelsedijk-Lingeoevers

Op 15 juni 2023 is in de I&O het stedenbouwkundig plan LingeOever/ Arkelsedijk gepresenteerd. Vanavond wordt u bijgepraat over de stand van zaken van dit plan. Voor de planontwikkeling aan de Arkelsedijk is een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Vanavond krijgt u een presentatie over dit bestemmingsplan. In het eerste of tweede kwartaal van 2024 wordt het bestemmingsplan ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

De heer Blonk spreekt in. De wijkbewoners zijn betrokken bij plannen die al vast staan. Er is inbreng geleverd, maar daar is niets mee gedaan en daarover is ook niet teruggekoppeld. Op de derde avond mocht een boom uitgezocht worden die geplant wordt in het plangebied. De huidige supermarkt (Nettorama) wordt verplaatst naar het plangebied. Daarbij is aangegeven dat nog niet bekend was wat er op die plaats zou komen terwijl al bekend was dat er woningen komen. De Lingewijk is al de minst groene wijk van Gorinchem dus de bewoners hadden daar liever groen gezien, maar inspraak is niet meer mogelijk, de plannen staan al vast. De wijk is niet tegen de brug, een goede verkeersontsluiting is belangrijk, maar er is wel opgeroepen om eerst de brug te bouwen en daarna pas met de nieuwbouw te starten. Het lijkt erop dat de bouwwerkzaamheden starten voordat de brug wordt geopend waardoor ook het bouwverkeer door de Lingewijk moet. Afsluitend geeft hij aan dat het grootste punt van zorg is dat er te weinig parkeerplaatsen worden aangelegd waardoor wordt gevreesd dat nieuwe bewoners in de Lingewijk zullen parkeren.

Mevrouw Trouwborst verzorgt een presentatie. Op 15 juni jl. is het stedenbouwkundig plan toegelicht. Vanavond staat in het teken van het ontwerpbestemmingsplan. Zij heeft de gemengde gevoelens over het participatieproces aangehoord. Zij heeft de insprekers voorafgaand aan deze bijeenkomst gesproken en spreekt de hoop uit ook in het vervolg in gesprek te kunnen blijven. De zorgen zijn bekend en deze zijn zo veel mogelijk geadresseerd in de plannen. Het gaat om een voor Gorinchem atypische toevoeging van woningen. Op 15 juni is specifiek aandacht gevraagd voor het erfgoed van De Vries Robbé en dit is als zodanig in het stedenbouwkundig plan opgenomen. Het Waterschap is nader geïnformeerd over de coupure. De waterveiligheid voor de nieuwe wijk die buitendijks ligt is

in beeld. Aandacht voor kwalitatief groen en klimaatadaptieve maatregelen zijn uitvoerig besproken. Zij toont vervolgens een kaart met 15 woonblokken met een capaciteit van maximaal 500 woningen en voorzieningen waaronder een nieuwe supermarkt, horeca en flexwerken/thuiswerken vlakbij huis. Het stedenbouwkundig plan is inhoudelijk niet gewijzigd. De mobiliteitsvisie is vastgesteld waaronder parkeren in de wijk en aandacht voor langzaam verkeer. Het woonprogramma wordt momenteel nader uitgewerkt en dit ziet toe op een groot aandeel betaalbare woningen waaronder 10% sociale huur.

Mevrouw Lammens vervolgt de presentatie en gaat nader in op het bestemmingsplan. Zij wijst in dit kader op de crisis- en herstelwetstatus wat inhoudt dat er allerlei extra's mogelijk zijn ten opzichte van een regulier bestemmingsplan. De looptijd is 20 jaar met de mogelijkheid om onderzoeken uit te stellen en regels over de fysieke leefomgeving op te nemen. Er is geen inspraak op het voorontwerpbestemmingsplan, alleen inspraak en zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan. De participatie heeft vooral in het kader van het stedenbouwkundig plan plaatsgevonden. Over het ontwerpbestemmingsplan wordt met de bewoners in gesprek gegaan. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op minder dan een kilometer afstand van de Lingeoevers en daarom heeft een aanvullend stikstofonderzoek plaatsgevonden, ook voor de bouwfase. Ondanks de kleine toename van stikstofdepositie is op basis van ecologische gegevens onderbouwd dat het plan uitvoerbaar is. Veel veranderingen in verkeersstromen betekent een geluidsonderzoek naar verkeerslawaai (bestaande wegen waar het mogelijk drukker wordt, de nieuwe brug, geluid bij bestaande en nieuwe woningen). De geluidsbelasting voldoet niet aan de voorkeursgrens, maar wel aan de maximale waarden van de Wet geluidshinder waardoor een goede woonkwaliteit mogelijk is in de nieuwe wijk en er ontstaan geen grote problemen bij de bestaande woningen. Het plangebied maakt deel uit van een industrieterrein en heeft een bedrijfsbestemming. De Omgevingsdienst voert een onderzoek uit naar de geluidscontour. Corbion maakt zich zorgen over eventuele klachten uit de nieuwe wijk die invloed kunnen hebben op de bedrijfsvoering. Er wordt uitgegaan van de huidige vergunningen en daarbij zijn geen risico's geconstateerd.
Zij toont de kaart van het bestemmingsplan. De Lingebrug is opgenomen conform de huidige variant. De woonblokken zijn vastgelegd in het plan met 5 meter ruimte zodat de architect nog kan schuiven. Onder het woonvlak wordt het parkeren met ondergrondse parkeerkelders gefaciliteerd. Over de doorsteek in de dijk om de wijk te verbinden wordt nog overlegd met het Waterschap. Op de huidige locatie van de Nettorama zijn 12 grondgebonden woningen ingetekend. Zij denkt dat de participatie voor dit deel achterloopt op de participatie rondom het stedenbouwkundig plan Lingeoevers, maar omdat het bestemmingsplan nog niet is vastgesteld zijn er nog kansen om dit op te pakken.
Zij gaat nader in op de planning. Het conceptontwerpbestemmingsplan ligt voor bij de wettelijke overlegpartners (Waterschap, Provincie, Gasunie, et cetera). Het voornemen is om het ontwerpbestemmingsplan voor het einde van dit jaar ter inzage te leggen. Direct daarna wordt één en ander op participatieavonden nader toegelicht waarna de definitieve vaststelling volgt in het tweede kwartaal van 2024.

De heer De Jong geeft aan dat hij zich afgelopen zaterdag uitgebreid heeft laten informeren door Corbion. De informatie die hij kreeg heeft hem gerustgesteld. Hij informeert hoe reëel de start van het plan begin 2025 is (sloop, bestemmingsplan, bouw). Voorts informeert hij naar het aantal parkeerplaatsen. Hij beaamt dat het groen dat overblijft in de Lingewijk summier is en vraagt wat er nog mogelijk is.

Mevrouw Lammens antwoordt dat de ontwikkelaar over de start van de bouw gaat.

Mevrouw Trouwborst vult aan dat planning zeker ambitieus is, het hangt vooral samen met hoe de handen op elkaar gekregen kunnen worden voor een goede woonwijk met een goede verkeersafwikkeling en alle aspecten die daarbij horen om de start van de bouw in 2025 te behalen.

Mevrouw Lammens vervolgt dat het reguliere aantal parkeerplaatsen conform de norm is opgenomen.

Mevrouw Pellikaan vraagt waar de bezoekers van de supermarkt en de geplande horeca gaan parkeren.

Mevrouw Lammens antwoordt dat er voldoende parkeerplaatsen bij de supermarkt worden aangelegd. Tussen de bouwvlakken komt een groene aankleding.

Mevrouw Trouwborst vult aan dat er 40% volle grond in het plan is opgenomen om met name de groene ontwikkeling te stimuleren.

Mevrouw Van Oversteeg merkt op dat er best veel dure woningen zijn opgenomen die in de huidige markt de ontwikkeling zouden kunnen belemmeren. Zij verzoekt daarom de verschillende segmenten nader te duiden en aan te geven in hoeverre dit is getoetst aan de behoefte en marktomstandigheden. Zij begrijpt dat er wordt gewerkt met bouwvlakken, dit geeft zekerheid, maar tegelijkertijd wordt hiermee de flexibiliteit voor de uitvoering beperkt. Zij informeert of hier wellicht wat meer ruimte geboden moet worden door een wat globaler plan vast te stellen zodat dit wat flexibiliteit geeft in de uitvoering.

Mevrouw Lammens reageert dat een flexibeler plan maakt dat een plan gedurende de realisatieperiode aangepast kan worden, maar wijst op het voornemen om het plan in zijn geheel te realiseren. Voor de omgeving zijn de positionering van de gebouwen en de doorzichten duidelijk. De verdeling over sociaal, middenhuur, et cetera is niet in het bestemmingsplan opgenomen.

Mevrouw Trouwborst vult aan dat het bestemmingsplan al enige flexibiliteit geeft in de positionering van de gebouwen. Over de hoogte is met bewoners gesproken die graag de doorkijk zo veel mogelijk willen behouden. Het is de bedoeling om de wijk in één keer te realiseren, maar als het nog enkele jaren duurt voordat de bouw start, kan de markt er heel anders uitzien. De woonbehoeften van Gorinchem zijn in kaart gebracht. Met de gemeente zijn afspraken gemaakt over sociale woningen en betaalbare woningen. De anterieure overeenkomst is vertaald naar de huidige regelgeving (gereguleerd stelsel middenhuur). Dit leidt tot 60% betaalbare woningen. Wijzigingen binnen de gestelde kaders blijven mogelijk.

Mevrouw Van Oversteeg verzoekt om schriftelijk een nadere duiding van de verschillende segmenten en prijsklassen te verstrekken. Zij informeert wanneer één en ander met de gemeente is afgestemd. De plannen van de minister zijn haar bekend (1/3 corporatie/sociale woningen, 1/3 betaalbaar en 1/3 vrij/dure segment), maar zij ziet de stevigere doelstelling ten aanzien van sociale huur niet terug. De markt in het hoge segment beweegt moeizaam, zeker bij appartementen. Als deze onvoldoende verkocht worden, kan het zijn dat de realisatie onder druk komt.

De heer Osenga licht toe dat het woningbouwprogramma is gebaseerd op de kaders die de raad in het verleden heeft vastgesteld, onder andere 10% sociale huur en woningbouwtypes die met een bandbreedte zijn aangegeven om te kunnen schuiven als daar noodzaak toe is.

Mevrouw Van Oversteeg geeft aan dat daarmee haar vraag niet is beantwoord en stelt voor om een overzicht van de segmenten te verstrekken zodat zij één en ander kan beoordelen.

De voorzitter ziet dat er instemmend wordt geknikt.

De heer Le Noble vraagt wat er verandert aan de samenstelling van de wijk als de planning wordt gevolgd. Hij vreest dat de doorsteek voor extra verkeersbewegingen ervoor gaat zorgen om met de auto naar de supermarkt te gaan. Hij wijst op het streven naar 40% groen en informeert of er ook groen op de daken is gepland. Hij heeft eerder aandacht gevraagd voor de overkant van de Linge. Mensen kijken straks uit op een niet zo mooi deel

met grote gebouwen en daarom stelde hij voor om een bomenrij te plaatsen. Dit heeft hij niet teruggezien in de presentatie en er is ook niet over teruggekoppeld.

Mevrouw Trouwborst antwoordt dat het kwaliteitsteam naar verschillende groenoplossingen kijkt. Zij is het eens dat altijd beter is om op iets fraais uit te kijken dan op iets minder fraais.

De heer Osenga vult aan dat de ontsluiting plaatsvindt via de aantakking op de nieuwe Lingebrug. De supermarkt met bijbehorende parkeervoorziening bevindt zich aan het begin van het plangebied. Met de doorgang wordt een route voor dagelijkse boodschappen gefaciliteerd.

Mevrouw Pellikaan merkt op dat op de fiets naar de supermarkt gaan voor veel mensen niet realistisch is en verzoekt om de route vanuit de Lingewijk naar de Nettorama wat meer te duiden voor ouderen en mensen die slecht ter been zijn.

De heer Osenga geeft aan dat de doorgang toegankelijk is voor deze doelgroepen en bijvoorbeeld kinderwagens met aangepaste hellingspercentages.

De heer Le Noble begrijpt dat de supermarkt eigenlijk dichterbij Wijdschild ligt dan bij de Lingewijk.

De heer Osenga vervolgt dat één en ander met een tekening nader aangeduid wordt.

De heer Oostrum is enthousiast over het stedenbouwkundig plan. Hij heeft eerder aangegeven dat er wat meer met hoogtes gespeeld zou kunnen worden, maar denkt dat dit onmogelijk is binnen de eisen van het bestemmingsplan. Hij ziet de beantwoording over de woonsegmenten graag tegemoet. Complimenten voor het plan.

De heer Klein vraagt ten aanzien van de parkeerruimte of dit 0,8 per woning is. In de Haarwijk is het mogelijk om de norm op te rekken als dit nodig is. Hij vraagt of daar in dit plan ook ruimte voor is. Hij wijst op de inbreng van inspreker die specifiek informeerde naar de huidige locatie van Nettorama waar geen 40% groen is ingetekend. Hij begrijpt dat er wel ruimte is om groen terug te brengen in het oude deel van de Lingewijk.

Mevrouw Lammens verduidelijkt dat het percentage van 40% betrekking heeft op de nieuwe wijk. Voor de huidige locatie van Nettorama is nog geen ontwerp gemaakt.

De heer Klein vraagt waarom dit dan wel geel wordt ingekleurd.

Mevrouw Lammens vervolgt dat geel een woonbestemming inhoudt, maar daar passen groen in de openbare ruimte en tuinen ook binnen. De bouwvlakken zijn kleiner.

De heer Klein veronderstelt dat groen in een voortuin niet het groen is waar de bewoners naar op zoek zijn, maar dat is een discussie voor later. Hij twijfelt aan de flexibele omschrijving die wordt gegeven aan het bestemmingsplan.

Mevrouw Pellikaan vraagt of de raad nog invloed kan uitoefenen op de kaders voor de ontwikkeling op de oude locatie van de Nettorama, zoals het percentage groen.

De heer Osenga antwoordt dat deze locatie en het groen worden opgenomen in het bestemmingsplan dat in de loop van volgend jaar aan de raad wordt voorgelegd.

Mevrouw Lammens geeft aan dat een bouwaanvraag wordt getoetst aan het parkeerbeleid en het type woning. Hieraan kan voldaan worden qua ruimtegebruik in het bestemmingsplan.

Mevrouw Veldheer informeert of het lage gebouwtje deel uitmaakt van het erfgoed van De Vries Robbé.

Mevrouw Lammens antwoordt bevestigend. Geprobeerd wordt om hetgeen wat cultuurhistorisch waardevol is te behouden.

Mevrouw Trouwborst vult aan dat er binnenkort een gesprek volgt met de afdeling Erfgoed van de gemeente om te bezien op welke wijze hier vorm aan gegeven wordt.

De heer Bahlmann heeft geen toevoegingen op hetgeen door de voorgaande sprekers naar voren is gebracht.

Mevrouw Pellikaan wijst op grote zorgen vanuit de bewoners die vrezen voor een bouwput vanwege de andere ontwikkelingen in de wijk (aanrijdroutes bouwverkeer, de huizen zijn niet onderheid). Zij informeert hoe de integraliteit geborgd wordt, naar afstemming over de verkeersoverlast en het opstellen van een bouwrapport voor de woningen. Voorts vraagt zij of de netcongestie gevolgen heeft voor deze ontwikkeling en voor welke energiebron wordt gekozen (is er ruimte voor een warmtenet).

Mevrouw Trouwborst moet het antwoord over het warmtenet schuldig blijven. De netcongestie is bekend, de vraag daarbij is of dit contractueel of feitelijk is, maar zij beaamt dat hier rekening mee gehouden moet worden. Desgevraagd geeft zij aan dat men zich daar op dit moment geen zorgen over maakt.

De voorzitter vult aan dat in verband met netcongestie informatie is aangereikt dat dit geen problemen oplevert voor woningbouw.

De heer Osenga geeft aan dat de routes voor het bouwverkeer met de ontwikkelaar afgestemd worden zodat dit op een veilige manier gebeurt. De aannemer van de ontwikkelaar maakt een inschatting van het risico voor de huizen die niet onderheid zijn. Als er een risico wordt gezien, volgt een nader onderzoek.

Mevrouw Pellikaan pleit voor een ombudsfunctie vanuit de gemeente om bewoners bij te staan als zij vragen of zorgen over hebben om te voorkomen dat zij tegenover een ontwikkelaar komen te staan als er schade aan woningen ontstaat. Zij vraagt of de aannemers van de verschillende ontwikkelaars ook met elkaar afstemmen wat er op de wijk afkomt.

Wethouder Molengraaf weet niet precies hoe de ombudsfunctie wordt voorgesteld, maar bespreekt deze zorg in het college met de portefeuillehouders die over de ontwikkelingen gaan (wethouder De Boer voormalige locatie Wellant College en wethouder Mager project Arkelsedijk).

De voorzitter biedt inspreker gelegenheid om een slotreactie te geven.

De heer Blonk herhaalt het grootste punt van zorg; met een voorontwerpbestemmingsplan wordt de inspraak overgeslagen. Het gesprek wordt aangegaan als het ontwerpbestemmingsplan ter inzage ligt. Hij is van mening dat er op deze manier geen sprake is van inspraak, er zijn dan alleen enkele ondergeschikte wijzigingen mogelijk. De wijk wordt weer voor een voldongen feit geplaatst, er wordt niet geluisterd, het plan is al gemaakt, de wijk mag hooguit nog een boompje uitzoeken. De wijk wordt op deze manier gedwongen om straks te gaan procederen en dat is bijzonder jammer.

De heer Osenga reageert dat de inspraak heeft plaatsgevonden op grond van het stedenbouwkundig plan op een manier die uitgebreider was dan bij andere ontwikkelingen binnen de gemeente. Hij is van mening dat er ruimte is geboden om inbreng te leveren.

De voorzitter stelt voor om na het sluiten van de vergadering te bekijken hoe Wijkbelang Lingewijk alsnog betrokken kan worden in het proces.

Mevrouw Trouwborst vult aan dat de participatiesessies zijn begonnen samen met Wijkbelang om te bekijken op welke wijze de participatie vormgegeven zou worden. Dit heeft vervolgens tot drie sessies geleid die ook met Wijkbelang zijn geëvalueerd. Zij vindt het spijtig dat inspreker deze gevoelens heeft maar de inzet blijft om inhoudelijk met elkaar over het plan te praten. Er zijn wel wijzigingen aangebracht ten opzichte van de allereerste versie.

De voorzitter ziet dit als een poging om tot toenadering te komen. Hij verwacht dat informatie die is toegezegd (duiding en toelichting op de segmenten en hoe dit zich verhoudt in relatie tot andere woningen in de Lingewijk en een tekening van de ontsluiting richting de supermarkt vanaf de bestaande Lingewijk) voor de vaststelling van het bestemmingsplan met de raad gedeeld wordt. Het bestemmingsplan wordt in het tweede of derde kwartaal van 2024 ter besluitvorming voorgelegd.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 12 oktober 2023
Omgevingsplan
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer N. van Santen
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	de heer M. de Boer
Ambtelijk:	de heer M. Snel en mevrouw L. Nijenhuis
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Omgevingsplan

De invoering van de Omgevingswet vereist van gemeenten om hun huidige beleidsinstrumenten, zoals de bestemmingsplannen en verordeningen, op te nemen in een nieuw instrument; het omgevingsplan. Voor deze overgangsperiode heeft een gemeente tot 2032. Deze tijd hebben we ook hard nodig om deze grote opgave te kunnen volbrengen. Bij deze omzetting zijn keuzes te maken die in het transitieplan zijn uitgewerkt.

Wethouder De Boer leidt de bespreking in. Hij toont een infographic over de Omgevingswet in Gorinchem en licht deze toe. Vanavond gaat het over de transitie naar het omgevingsplan. Er wordt gebiedsgericht en themagericht gewerkt. Hij geeft vervolgens een presentatie (beschikbaar op iBabs). Tot 2032 is er tijd om alle zaken met betrekking tot de fysieke leefomgeving om te zetten naar een omgevingsplan. Het omgevingsplan is een kader voor het afgeven van vergunningen. Op 1 januari is er een omgevingsplan van rechtswege, een combinatie van de bestaande bestemmingsplannen en verordeningen.

De heer Krol merkt op dat een deel van de plaatselijke verordeningen niet meegenomen wordt in het omgevingsplan en vraagt welke dat zijn.
De heer Snel licht toe dat dit verordeningen zijn die niet specifiek op de fysieke leefomgeving betrekking hebben, bijvoorbeeld verordeningen met betrekking tot de veiligheid. Er blijft wat algemene regelgeving over van de gemeente die los staat van het omgevingsplan.

Wethouder De Boer vervolgt de presentatie. Het transitieplan is iets voor de komende jaren. Het laat zien hoe we omgaan met nieuw beleid. De plaats van het omgevingsplan in de beleidscyclus wordt getoond.

De heer Van der Meijden vraagt naar de omgevingsvisie in het kader van de beleidscyclus. Wanneer vindt de besluitvorming over de verschillende onderdelen plaats?
Wethouder De Boer antwoordt dat eerst de visie, dan de programma's en daarna het omgevingsplan aan de orde komen. Hij noemt het een treintje doorlopen. Als een initiatiefnemer met een groot plan komt moet je dat ook kunnen wegen. Als het niet past in een bestemmingsplan dan ga je toetsen aan de omgevingsvisie als die is vastgesteld.

De heer Van der Meijden merkt op dat er nog geen besluitvorming is geweest over de omgevingsvisie.

Wethouder De Boer antwoordt dat een aantal zaken voor 1 januari geregeld moet worden. Vlak voor het eind van het jaar moet de visie vastgesteld worden en vervolgens omgevingsprogramma's en omgevingsplannen. Het gaat nu vooral om het tijdpad.
Vanaf 1 januari moet er wel een omgevingsplan liggen van rechtswege, maar dat wordt vervolgens vernieuwd.
Het transitieplan wordt toegelicht; de omgevingsvisie is leidend. De transitie volgt het ritme van de gebiedspaspoorten. Van alle juridische regels worden bijbehorende toepasbare regels gemaakt. Dat is ook bedoeld voor een beter niveau van dienstverlening voor de inwoners.
Mevrouw Van Gorkom vraagt of het voor initiatiefnemers ook makkelijker wordt om te kijken wat er mogelijk is op locaties.
Wethouder De Boer bevestigt dit. De invoeringsstrategie is vernieuwend.

Mevrouw Van Gorkom vraagt of ook samengewerkt kan worden met omliggende gemeenten in het kader van de vernieuwende visie.
De wethouder zegt dat hij veel collega's spreekt. Hij wil ook wel omgevingsvisies naast elkaar leggen en kijken naar de onderlinge samenwerking. Hij neemt de suggestie mee.
Hij schetst de invoeringsstrategie, het vullen van het omgevingsplan, ook met nieuwe thema's die nog niet juridisch verankerd zijn.

De heer Van der Meijden noemt de bruidsschat. Dat betreft een aantal regels die van het rijk naar de gemeente gaan. Bijvoorbeeld voor geluid lucht en milieu krijgen we die nog aangeleverd. Waarom doen we dit niet bij de start. In welk plan is de goede inzet om daarop in te zetten. Bij de omgevingsvisie of later?
Wethouder de Boer antwoordt dat het over externe veiligheid, geluid, geur gaat. Daar zijn nu regels voor en die worden overgezet in het omgevingsplan. Er is geen aanleiding om deze nu te wijzigen. In 2024 gaan we daar naar kijken. We kunnen daar zelf keuzes in maken. De omgevingsvisie moet wel vastgesteld worden. Het college moet dan wel uitwerkingen kunnen maken in een programma.
De wethouder schetst de wijze van omzetting. Transitie per gebied, per thema of gecombineerd. Hij toont de acht gebieden in het grondgebied die zijn gedefinieerd die vergelijkbare eigenschappen hebben. Ook schetst hij de thema's die aangepakt gaan worden.

De heer Kuijten vraagt naar aanleiding van de thema's naar openbare orde en veiligheid, calamiteitenverkeer GGD / GGZ. Maken die hiervan onderdeel uit?
Mevrouw Nijenhuis licht toe dat er een verschil blijft tussen thema's die in de APV geregeld zijn, juist omdat die een verantwoordelijkheid zijn van de burgemeester, en regels die betrekking hebben op de fysieke regelgeving.
De heer Kuijten vraagt hoe dan geborgd wordt dat aanrijroutes voor het calamiteitenverkeer open blijven.
Mevrouw Nijenhuis zegt dat dit in de bestaande regelgeving geregeld is en dat blijft ook zo. Er is ook altijd samenwerking met de ketenpartners die er nauw bij betrokken zijn.

De heer Van der Meijden vraagt met betrekking tot de omgevingsvisie en thema's in het kader van veiligheid of er principes zijn hoe een gebied ingericht wordt rekening houdend met veiligheid. Komt dat ergens terug in als het gaat om de ruimtelijke kwaliteit?
Mevrouw Nijenhuis zegt dat elementen van veiligheidsperceptie bij specifieke ontwikkelingen meegenomen worden. Er kunnen ook eisen aan bebouwing gesteld worden. Per 1 januari wordt ook de Wet Kwaliteit Borging Bouwwerken ingevoerd. Dat wordt getoetst door het rijk.

Wethouder De Boer vervolgt zijn presentatie en gaat nader in op de gebieden.
Mevrouw Van Gorkom vraagt of de kaart een dynamisch document is en weer aangepast kan worden.
Wethouder De Boer bevestigt dit. Voor de eerste twee jaar is dit een gedetailleerde planning voor wat we gaan doen. Als er nieuwe activiteiten komen kan het aangepast worden.

Vervolgens gaat hij in op het tempo. Ieder jaar is het de bedoeling twee gebieden om te zetten naar een omgevingsplan. Dat is een uitdaging. In de perspectiefnota is extra budget aangevraagd voor uitbreiding van de capaciteit. Tussentijds wordt geëvalueerd of het voldoende is. De fasering wordt toegelicht. Belangrijk is dat tijdens de transitie "de winkel open blijft". Het wijzigen van een omgevingsplan is heel anders dan het maken van een bestemmingsplan. Dat komt door de samenhang van parallelle wijzigingen en integrale regelgeving. Regie is dus belangrijk. Het stappenplan wordt getoond.
De domeinafspraken tussen college en raad worden toegelicht.
Ketenpartners worden vanaf het begin in het proces betrokken.
De heer Snel licht toe dat de gemeente vrij is in de inrichting van het omgevingsplan.

De voorzitter bedankt voor de presentatie en inventariseert of er vragen zijn.

De heer Krol noemt het tempo en de fasering. De transitie loopt tot 2032 maar als twee gebieden per jaar omgezet worden dan zijn we in 2029 klaar. Is er dus speling ingebouwd? Wethouder De Boer bevestigt dit. Het is een nieuw proces, dus we zullen tegen onverwachte dingen aanlopen. Er is bewust wat ruimte ingebouwd.

De heer Kuijten is benieuwd naar het schema over de verwevenheid tussen thema's en gebieden.
De heer Snel licht toe dat alleen de rode kleur belangrijk is. De thema's spelen overal maar het is rood aangegeven als het erg nadrukkelijk aan de orde is. Dit zal in de tekst nader toegelicht worden.

Mevrouw Hamann merkt op dat in 2026 het erfgoed aan de orde komt; waarom kan dat niet in 2024?
Mevrouw Nijenhuis antwoordt dat gekozen is voor een gecombineerde aanpak. Erfgoed is in 2026 aan de beurt omdat in die periode ook de binnenstad aan de orde komt. Dan kan het direct toegepast worden. Ook wordt er gewerkt aan erfgoedbeleid. Maar in 2026 wordt het concreet gemaakt.

De voorzitter stelt vast dat er geen vragen of opmerkingen meer zijn. De raad is goed bijgepraat. Er komt op 16 november nog een B&A en behandeling in de raad vindt plaats in december. Toegezegd is dat een en ander ook met omliggende gemeenten besproken wordt. Ook wordt het schema over verwevenheid van thema's en gebieden verduidelijkt.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 12 oktober 2023
Participatie onder de Omgevingswet
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer N. van Santen
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-CDA-PvdA-VVD-D66-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	de heer M. de Boer
Ambtelijk:	mevrouw R. Kraaijeveld
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Participatie onder de Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2024 gaat de Omgevingswet in. De Omgevingswet vraagt om vaststelling van Participatie onder de Omgevingswet. Participatie onder de Omgevingswet houdt in dat burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden in een vroegtijdig stadium bij de besluitvorming over visies, plannen, programma's en projecten in de fysieke leefomgeving worden betrokken, of dat deze partijen zelf initiatief nemen voor ontwikkelingen in de leefomgeving. Participatie is dus meer dan de formele momenten, waarop burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, zienswijzen kunnen indienen. Het betreft juist het betrekken van partijen bij het besluitvormingsproces voordat de formele besluitvorming van start gaat.
Het huidige Participatiebeleid "Gorcums Samenspel" heeft dit niet opgenomen. In het kader van nadere uitwerking is de Nota participatiebeleid onder de Omgevingswet opgesteld. Daarnaast vragen we ook aan initiatiefnemers om participatie toe te passen. Om hen op weg te helpen en richtlijnen mee te geven is het Handboek Participatie voor Initiatiefnemers opgesteld.

De voorzitter merkt op dat een aantal raadsleden nog niet aanwezig zijn aangezien een sessie in de raadzaal wat uitloopt.
De aanwezigen geven te kennen dat zij graag willen beginnen met de bespreking.

Wethouder De Boer geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs). De omgevingsvisie wordt uitgewerkt in programma's. Stedelijk programmeren gaat over projecten en het omgevingsplan gaat over regels en is een kader voor het verlenen van omgevingsvergunningen. Onder de Omgevingswet gaat participatie op een andere manier plaatsvinden.

De heer Roeland vraagt nadere informatie over de digitalisering.

Wethouder De Boer licht toe dat er een landelijk digitaal netwerk komt per 1 januari 2024 (DSO, Digitaal Stelsel Omgevingswet). De organisatie is hier klaar voor.

Bij de participatie onder de Omgevingswet gaat het met name om het in een eerder stadium belanghebbenden betrekken bij de besluitvorming. De gemeente heeft al een participatiebeleid en dat is vertaald naar de eisen van de Omgevingswet. Er is ook een handboek ontwikkeld voor initiatiefnemers. De wethouder gaat nader in op de motiveringsplicht, de kennisgeving en aanvraagvereisten. Vervolgens licht hij de uitgangspunten voor de participatie toe.

De heer Koçak merkt op dat communicatie evident is richting initiatiefnemers en participanten. Daar moet veel aandacht aan besteed worden, zeker richting participanten, initiatiefnemers en burgers.
Wethouder De Boer bevestigt dat communicatie een belangrijk onderdeel is van participatie. Zij zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Mevrouw Van Gorkom vraagt voor wie de motiveringsplicht geldt en aan wie die moet worden afgelegd.
Wethouder De Boer antwoordt dat dit bij de initiatiefnemer aan de orde is, de gemeente toetst die als vergunningverlener. Uiteindelijk blijft ook de bezwaarprocedure open staan.

De heer Kuijten vraagt of de toetsing ook door een gecertificeerd burgerforum zou kunnen plaatsvinden?
Wethouder De Boer antwoordt dat hij daar zijn gedachten over zal laten gaan.

De wethouder gaat nader in op de instrumenten omgevingsvisie, programma's en omgevingsplan. Op programma-niveau wordt al in gesprek gegaan met alle belanghouders.

De heer Van Veen zegt dat aan het begin van het proces het nog wel erg abstract zal zijn; hij vraagt of dat geen belemmering kan zijn.
Wethouder De Boer licht toe dat er toch een goed gesprek over kan plaatsvinden; vanuit het gebied kan dan een aantal kaders meegegeven worden voor toekomstige plannen.

De heer Koçak merkt op dat participatie maatwerk zou zijn; wordt dit allemaal verwerkt in een omgevingsplan? Is daar een blauwdruk voor of is het vrijblijvend?

(De heer Van der Meijden sluit aan bij de vergadering.)

Wethouder De Boer zegt dat als een omgevingsvergunning wordt aangevraagd die past in het omgevingsplan, er toch sprake kan zijn van een zekere impact die besproken moet worden met de omgeving. Het is nooit vrijblijvend. Participatie is de norm. De raad stelt uiteindelijk het participatiebeleid onder de Omgevingswet vast.

De heer Koçak vraagt of er ook een handboek is voor participanten/inwoners?
De inwoners moeten wel goed kunnen begrijpen hoe het werkt.

Wethouder De Boer licht toe dat het ligt bij initiatiefnemers en het instrumentarium; bij ingrijpende besluiten over de uitwerking van de omgevingsvisie geldt de motiveringsplicht. Dan moet duidelijk gemaakt worden hoe alle belanghebbenden meegenomen zijn in het proces. Communicatie is in dit kader ook erg belangrijk.

Mevrouw Van Gorkom vindt het lastig om de rol van de inwoner te plaatsen; heeft die ook een motiveringsplicht als hij een initiatiefnemer is?
Wethouder De Boer antwoordt dat dan hetzelfde handboek geldt. Er moet participatie plaatsvinden.
Bij het aanpassen van een omgevingsplan komt er ook een startnotitie naar de raad als het grote impact heeft. Het overzicht van verplichte participatie is aan de orde bij BOPA, (buitenplanse omgevingsplan activiteit). Bij een omgevingsplan activiteit die wel in het omgevingsplan is participatie wel gewenst maar niet verplicht.

De heer Van der Meijden begrijpt dat voor de verplichte participatie zowel een regulier participatieplan is of een startnotitie.
De Boer licht toe dat op cruciale momenten een startnotitie verschijnt, als de kader stellende rol ingevuld wordt bijvoorbeeld bij omgevingsvisie en omgevingsprogramma en als er sprake is van een project met een grote impact.

Het handboek participatie voor initiatiefnemers is aan de stukken toegevoegd. Het gaat altijd om maatwerk.

Mevrouw Van Gorkom vraagt of er ook al over deze participatie gecommuniceerd wordt naar toekomstige participanten.
Wethouder De Boer antwoordt dat dit nog niet gebeurt want het moet nog vastgesteld worden. Maar als er nieuwe aanvragen binnenkomen dan wordt er al zoveel mogelijk in de geest van de Omgevingswet geopereerd. Het handboek moet nog vastgesteld worden.

De heer Kuijten vraagt of met potentiële aanvragers gecommuniceerd wordt dat wanneer zij nu een plan indienen het niet meer onder de WRO afgehandeld moet worden. Als dat niet zo is dan kan er eind van het jaar een plan ingediend worden dat nog onder de WRO afgehandeld moet worden.

Mevrouw Kraaijeveld antwoordt dat op de website informatie over de overgangsfase is vermeld.
De heer Kuijten vraagt zich af of dit voldoende is.
Wethouder De Boer licht toe dat vanaf 1 oktober met initiatiefnemers in gesprek gegaan wordt om volgens het nieuwe regiem te gaan werken.

De heer Koçak verwijst naar het transitieproces en zegt dat er breder gecommuniceerd kan worden. Hij vraagt of er al intaketafels zijn geweest.
Wethouder De Boer zegt dat hierover breed gecommuniceerd kan worden maar ontwikkelaars die iets willen, weten de gemeente wel te vinden. In een vroeg stadium vindt er al overleg plaats met partijen in de stad die iets willen ondernemen.

(Mevrouw Hamann sluit aan bij de vergadering.)

De wethouder licht nader toe dat de omgevingsvergunning valt onder het overgangsrecht. Als het om bestemmingsplannen gaat, dan gelden de lange termijnen en vanaf 1 oktober worden die niet in behandeling genomen.
Mevrouw Kraaijeveld zegt dat intaketafels plaatsvinden op basis van een verzoek.

De voorzitter informeert of er nog vragen zijn.

De heer Van der Meijden merkt op dat er nu een handboek en een voorstel voor participatie onder de Omgevingswet aan de orde is. Waarom is dat apart geregeld van het reguliere participatiebeleid? Nu het reguliere participatiebeleid Gorcums Samenspel wordt geëvalueerd, kan dan in de toekomst al het participatiebeleid in één document gevat kan worden zodat het voor de burgers duidelijk is dat participatie voor elk beleidsterrein op dezelfde manier verloopt.

Wethouder De Boer zegt dat de participatie onder de Omgevingswet een nadere uitwerking van het participatiebeleid is. Het is niet losgekoppeld maar zit in het verlengde ervan. Bij de evaluatie kan gekeken worden of dat zijn weerslag heeft op deze regels.

De heer Koçak merkt op dat het participatiebeleid in 2021 is vastgesteld als basis. Hoe verhoudt zich dat dan tijdens de uitvoering.
Wethouder De Boer zegt dat het vastgestelde participatiebeleid als uitgangspunt is gehanteerd. Gekeken is wat er aanvullend nodig is vanwege de Omgevingswet. Bijvoorbeeld de initiatiefnemer is straks verantwoordelijk voor de participatie.

De voorzitter stelt vast dat de raad goed is bijgepraat en dat er geen vragen meer zijn.
Er komt nog een B&A op 23 november en behandeling in de raad is op 30 november.
De wethouder zal in de B&A nog terugkomen op de vraag of de toetsing van de participatie zou kunnen plaatsvinden door een burgerplatform of een wijkraad.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Beraad en Advies 12 oktober 2023
Fase 2 Warmtenet
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer N. van Santen
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	de heer M. de Boer
Ambtelijk:	de heer B. den Toom
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Fase 2 Warmtenet

Bespreken raadsvoorstel Z/20/676656/D-882906 ten aanzien van Warmtenet Gorinchem aangaande de rolneming van de gemeente.
"De volgende fase van het warmtenet Gorinchem met een faciliterende rol vanuit de gemeente te ondersteunen".

Wethouder De Boer verwijst naar de I&O waarin de raad is bijgepraat over het warmtenet. In het raadsvoorstel wordt er niet echt iets gevraagd van de raad. Het college heeft geconcludeerd dat hiervoor geen raadsbesluit nodig is. Hij licht de rolverdeling tussen college en raad toe. Het raadsvoorstel wordt dan ook ingetrokken. De agendacommissie is dit voorgelegd en heeft besloten deze B&A sessie wel gewoon te willen houden. De raad zal overigens door het college op de hoogte gehouden worden. De raad wordt ook uitgenodigd voor een rondleiding in de Gildewijk.

De voorzitter zegt dat de opzet vanavond iets anders wordt dan verwacht. Na te hebben geconcludeerd dat niemand over het proces het woord wil, geeft hij de aanwezigen gelegenheid het woord te voeren.

De heer Kuijten complimenteert het college met de voortvarendheid in het kader van het implementeren van het warmtenet. Hij verwijst naar de I&O. Er is nu geen politiek debat maar hij heeft wel enkele aandachtspunten. Hij noemt de grootgebruikers in relatie tot het elektriciteitsnet. Het zwembad zou aangesloten moeten worden op het warmtenet. Over het ziekenhuis zegt hij dat de gemeente zich in dit kader als facilitator moet opstellen. Zijn grootste wens is om de milieucoaches maximaal te faciliteren voor de arrangementen voor de particuliere woningen.

De heer Bahlmann sluit zich aan bij de aandachtspunten van de heer Kuijten, mede gezien de berichtgeving van Stedin. Het voorstel met betrekking tot de rondleiding neemt hij graag aan. Het informeren en ondersteunen van de milieucoaches raadt hij ook graag aan.

Mevrouw Van Gorkom zegt dat de VVD verder wil gaan met het verduurzamen van de stad. Zij vraagt of aansluiting van het zwembad te veel van het warmtenet zou vragen. Zij maakt zich zorgen over de effectiviteit van het warmtenet. Al vaker is geinformeerd naar de eindafrekening voor de bewoners; dat is nog niet duidelijk. Zij vraagt dit volgend jaar te bespreken en zegt dat de bewoners niet de dupe mogen worden van deze plannen.

De heer Le Noble complimenteert het college met het voorstel. De communicatie is in dit kader erg belangrijk. De gemeente is goed bezig met het warmtenet. Hij noemt de woonlasten neutraliteit en zegt dat als HVC zich goed opstelt, de neutraliteit gewaarborgd is. Als over het algemeen de energiekosten stijgen dan kan de neutraliteit relatief gezien worden.

De heer De Jong complimenteert het college met de voortgang. Hij geeft ook complimenten voor het verslag van de I&O. De zomers worden warmer en de winters worden natter. Is het technisch mogelijk om de warmte van de zomer op te slaan zodat daar in de winter gebruik van gemaakt kan worden?

De heer Oostrum zegt dat in de vorige periode de PvdA al trots was op het college. Ook nu geeft hij complimenten aan de wethouder voor zijn voortvarendheid in het kader van de verduurzaming. Hij heeft nog wel een vraag aan Poort6. Er worden woningen gesloopt; hij vraagt of de uitplaatsing van de bewoners niet vertragend kan werken.

De heer Van Willigen vindt het fijn dat er gelegenheid is om te reageren. Er wordt in de stukken gesproken over een sociaal zwakkere wijk; hij vindt het niet prettig om deze aanduiding in een voorstel te lezen. Er kan overigens wel iets aan die sociale zwakte gedaan worden via het contact met de bewoners dat nu in het kader van de aansluiting bij het warmtenet aan de orde is. Bewoners worden ontzorgd door betaalbare maatregelen aan te bieden door Poort6. Zoiets zou ook voor de eigenaren bedacht moeten worden. De voorbeeldfunctie van de gemeente wordt ook genoemd. Het stadhuis had een voorbeeldrol in dit kader maar daar hoort hij niets meer over.

De heer Roeland sluit zich aan bij de complimenten die zijn uitgesproken en ook bij de vragen en opmerkingen. Het zou mooi zijn als het Caribabad ook meegenomen kan worden in het warmtenet. Poort6 heeft ook al veel isolatiemaatregelen getroffen. Hij zou graag een evaluatie van de eerste periode willen zien.

Wethouder De Boer reageert op de inbreng van de fracties. Gorinchem is zeker een van de koplopers in de warmtetransitie. Als deze fase is afgerond is 20% van de woningen gasvrij. Met betrekking tot de grootverbruikers zegt hij dat het zwembad nader bekeken wordt gezien de netcongestie. Het projectteam houdt zich hiermee bezig. Hetzelfde geldt voor het ziekenhuis; daarmee wordt intensief contact onderhouden en de gemeente motiveert en faciliteert. Aan het stadhuis wordt hard gewerkt; aansluiting wordt voorzien in Q1 2025. Met betrekking tot de woonlasten neutraliteit verwijst hij naar het antwoord op de vragen van de VVD. In de zomer 2024 zal hierover een raadsinformatiebrief verschijnen. De opmerking over communicatie neemt de wethouder zeer ter harte. Over opslag van warmte kan de wethouder niets zeggen, maar hier zal navraag naar worden gedaan. Met betrekking tot de Wijnkoperstraat en omgeving zegt de wethouder dat die is opgenomen in de planning. Die woningen zullen in 2026 aangesloten worden. De opmerking over de term sociaal zwakke wijk is terecht. Energiecoaches hebben wel een goede antenne voor het signaleren van energiearmoede. Voor particulieren wordt ook een vergelijkbaar traject voor ondersteuning opgezet als voor de huurwoningen.

De heer Kuijten merkt op dat de prijs voor warmte gekoppeld zal worden aan de Energiewet. Hij vraagt na te gaan wat HVC op dat moment gaat doen met de prijs voor warmte.

Wethouder De Boer zegt niet voor HVC te kunnen spreken maar er is intensief contact over de betaalbaarheid. De tarieven van HVC zijn nu 5% lager dan de reguliere tarieven. Wat HVC gaat doen als de prijs gekoppeld wordt aan de Energiewet zal zeker ook onderwerp van gesprek zijn.

De heer Oostrum memoreert dat men niet meer dan anders zou gaan betalen. Hij zou HVC daaraan willen houden.

De heer Roeland meent ook dat dit heel belangrijk is. Het moet wel haalbaar zijn voor de mensen.

De heer Le Noble denkt dat het bekeken moet worden in relatie tot andere gemeenten en leveranciers. De gemeente moet in ieder geval HVC een fatsoenlijke prijsstelling laten hanteren.

Mevrouw Van Gorkom zegt dat er in 2024 een raadsinformatiebrief komt; wellicht kan dit onderwerp eraan toegevoegd worden.

Wethouder De Boer zegt dat hij de wensen goed heeft gehoord. HVC laat al zien heel netjes om te gaan met het tarief. Overigens is HVC een publiek bedrijf met aandeelhouders, waaronder de gemeente Gorinchem. De wethouder wijst ook op de besparing door isolerende maatregelen. In de raadsinformatiebrief zal de wethouder op hoofdlijnen inzicht geven in de ervaringen in de eerste periode, ook op het gebied van tarieven.

De voorzitter stelt vast dat niemand meer het woord verlangt.
Hij concludeert dat het onderwerp niet in de raadsvergadering besproken zal worden. Er komt nog wel een rondleiding op locatie en in de zomer van 2024 komt er een raadsinformatiebrief met informatie over de winterperiode.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting & Beraad en Advies 12 oktober 2023
Controleplan 2023 accountant
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer I. Tekir
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer T. van Zessen en de heer R. Schuijt
Gast:	de heer R. Lozekoot (ETL Assurance & Overheidsaccountants BV)
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Controleplan 2023 accountant

Jaarlijks stelt de raad het controleplan van de accountant vast. De raad krijgt van de accountant de gelegenheid speerpunten voor de accountantscontrole 2023 aan te leveren. Daarnaast stelt de raad het normenkader rechtmatigheid vast. Hiermee voldoen wij aan de financiële verordening 2023 artikel 11 voorwaardencriterium.

De heer Lozekoot vindt het leuk om voor het eerst aanwezig te zijn. Een nieuwe gemeente geeft altijd nieuwe inzichten. De gesprekken die twee weken geleden gevoerd zijn vormen de basis voor het controleplan. Als toelichting op het controleplan geeft hij aan dat rechtmatigheid straks een zaak tussen college en raad is. Onder de punten 6 en 7 zijn de significante risico's aangegeven (de risico's die wat groter zijn dan de normale risico's). Deze risico's worden in alle gemeenten gezien. Hij wijst op de speerpunten die als suggestie worden voorgelegd. Als de raad andere speerpunten heeft, hoort hij dat graag. De interim- en eindejaarscontrole worden binnenkort uitgevoerd en daaruit volgt een controleverklaring. De signatuur van zijn organisatie spitst zich toe op risicogericht werken. Daarnaast wordt een stapje verder gezet op data-analyse.

De voorzitter geeft aan dat drie suggesties worden gedaan om als speerpunt mee te nemen en biedt gelegenheid om te reageren.

De heer Van Veen bedankt voor het duidelijke stuk met voldoende informatie over wat er in de toekomst verwacht mag worden. Met betrekking tot afschrijvingen merkt hij op dat er bij gemeentelijke gebouwen niet met een restwaarde gewerkt wordt. Hij vraagt hoe de accountant daarover denkt.

De heer Lozekoot reageert dat afschrijvingen worden getoetst aan de regelgeving. In het algemeen wordt naar nul afgeschreven omdat iets daarna geen waarde meer heeft.

De heer De Pagter wijst op het investeringsplafond en merkt op dat de gemeente in de komende jaren minder financiën zal ontvangen. Hij informeert naar de gevolgen hiervan op het investeringsplafond en vraagt of dit bijvoorbeeld geïndexeerd of verlaagd moet worden.

De heer Lozekoot antwoordt dat de accountant graag meekijkt. Specifieke doorrekeningen kunnen bij de organisatie uitgevraagd worden.

Mevrouw Hamann zegt dat haar fractie zich grote zorgen maakt over de grondexploitaties, met name die van De Groote Haar in relatie tot de aangekondigde netcongestie. Zij informeert of een dergelijk risico enigszins te vertalen is.

De heer Lozekoot reageert dat risico's bij grondexploitaties alles te maken hebben met kan het op tijd gerealiseerd worden en daarbij spelen heel veel vragen (beperkingen op de markt, netcongestie, ambtelijke capaciteit) die in brede zin meegenomen worden.

De heer Van Veen merkt op dat deze grondexploitatie eerder expliciet als groot risico is aangemerkt.

De voorzitter stelt een vraag vanuit de fractie van D66 die niet aanwezig kan zijn. De fractie kan zich vinden in de voorgestelde suggesties voor speerpunten. Hij vraagt of uitgaande subsidies net zoals Europese aanbesteding betrokken kunnen worden.

De heer Lozekoot geeft aan dat aandachtspunten vanuit de raad zaken zijn die worden meegenomen binnen de eigen controle waar met wat extra aandacht naar gekeken en over gerapporteerd wordt. Uitgaande subsidies vallen niet onder de significante risico's, maar daar kan in de rapportage wel wat over gezegd worden. Hij verzoekt de vraag wat meer specifiek te maken.

De voorzitter vervolgt dat aanbestedingen een aandachtsgebied zijn in het controleplan. Uitgaande subsidies is ook een behoorlijke geldstroom en daarom vraagt hij of dit ook wordt getoetst.

De heer Lozekoot vervolgt dat een aantal zaken wat hoger in risico wordt geschat. Subsidies vallen onder regulier risico. De vraag daarbij is of een subsidie is besteed conform de verordening en of aangetoond kan worden dat het geld op de voorgeschreven manier is uitgegeven. Dit valt onder de standaardcontrole.

De voorzitter bedankt de heer Lozekoot voor zijn presentatie en wenst hem succes in het eerste controlejaar.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting Beraad en Advies 12 oktober 2023
Nieuwe brug over de Linge
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer I. Tekir
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer C. Rutgers, mevrouw Nijenhuis
Inspreker:	de heer Hellemons, Wijkbelang Lingewijk
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Nieuwe brug over de Linge

Stand van zaken van het project De Nieuwe Lingebrug ten behoeve van de budgetaanvraag. Het college stelt voor om de investering in gang te zetten zodat de brug gerealiseerd kan worden. Het gaat om de zogenaamde schuine variant. Het voorstel bevat daarnaast ook nog een scopewijziging. Uit het participatietraject kwam de wens voor een herinrichting van de Arkelsedijk naar voren.

De heer Hellemons spreekt in namens de bewoners van de Lingewijk, de Arkelsedijk en Arkelse Onderweg die zorgen hebben over de afwikkeling van het verkeer, de extra verkeersdruk en parkeerdruk die door de nieuwbouw zal ontstaan. De bewoners voelen zich niet gehoord en krijgen de indruk dat er weinig met de zorgen is gedaan en daarom wordt daar vanavond nogmaals aandacht voor gevraagd.

De voorzitter geeft aan dat het aan de fracties is om de inspraak te betrekken bij de beraadslagingen.

De heer Rutgers verzorgt een presentatie. Het project is uitgebreid met de herinrichting van de Arkelsedijk Noord. Dit kwam naar voren uit de participatie.

Mevrouw Pellikaan wijst op de zorgen over de verkeersafwikkeling op de rotonde bij Papland en informeert naar de overwegingen om de rotonde niet te betrekken in het traject.

De heer Rutgers antwoordt dat daarnaar wordt gekeken vanuit de brug en de aansluiting. De Arkelsedijk wordt meegenomen omdat hier toch al op aangesloten wordt. Omdat het zuidelijk deel al was meegenomen, wordt het logisch geacht om het noordelijke deel nu ook mee te nemen.

Mevrouw Nijenhuis vult aan dat de nieuwe Lingebrug geen grote effecten zal hebben op de rotonde bij Papland, ondanks dat hier meer verkeer naartoe gaat. De Arkelsedijk in noordelijke richting wordt met name toegevoegd vanwege de combinatie met meer autoverkeer, fietsers krijgen een plaats en mensen moeten op een veilige manier de bushalte kunnen bereiken. Bewoners hebben gewezen op geluidsoverlast en trillingen en daarom wordt gekeken of de snelheid daar verlaagd kan worden. Als blijkt dat er op de rotonde problemen ontstaan, zal dat een vervolg moeten krijgen.

De heer Hellemons merkt op dat Lingeoevers niet de enige nieuwbouwlocatie is. Ook aan de Arkelse Onderweg komt nieuwbouw wat zal zorgen voor extra verkeer op Papland. In het voorjaar waren op de vrijdag verkeersregelaars aanwezig om fietsers veilig over te laten steken. De bewoners vinden dat de rotonde daarom gelijk meegenomen moet worden.

Mevrouw Nijenhuis vervolgt dat de cijfers uit de verkeersonderzoeken daar geen aanleiding toe geven.

De heer Rutgers vervolgt zijn presentatie. De brug, de aansluitingen en de herinrichting van de Arkelsedijk zijn in de budgetaanvraag opgenomen. In de ontwerpfase is een aantal momenten ingebouwd waarop de planning en de financiën herzien worden. Er volgen nog veel keuzemomenten.

De heer Bahlmann informeert of de peildatum inderdaad 2021 is.

De heer Rutgers antwoordt dat een subsidieaanvraag is gedaan voor de herinrichting en op dat moment (2021) is het project geraamd. De huidige budgetaanvraag is nodig om een scherpere raming te maken. Gedurende het ontwerp wordt de raming getoetst.

Mevrouw Van Oversteeg vraagt of de kosten voor de Spijksedijk ook opgenomen zijn.

De heer Rutgers antwoordt dat dit in de raming is opgenomen.

De heer Oostrum wijst op een projectrisico van bijna € 4,5 mln. waardoor in het totaalbedrag veel ruimte is om risico’s te lopen en verzoekt om verduidelijking.

De heer Rutgers geeft aan dat de projectrisico’s deels uit vaste percentages zijn opgebouwd en deels uit risico’s specifiek voor dit project omdat het om waterbouw gaat waardoor aanvullende eisen naar voren kunnen komen. Desgevraagd geeft hij aan dat hij de risico’s niet kan duiden. Er moeten nog een heleboel ontwerpslagen gemaakt worden.

De heer Oostrum wil als er € 23,5 mln. beschikbaar gesteld wordt niet nogmaals een besluit moeten nemen omdat er tegenvallers zijn.

De heer Rutgers vervolgt dat extreme situaties onderschat kunnen worden. Inflatieberekeningen zijn opgenomen. Een groot deel van de kostenstijgingen in de bouw waren al actueel en zijn meegenomen. Voor de brug zijn herberekeningen gemaakt, voor de herinrichting van de Arkelsedijk nog niet.

De heer Le Noble wijst op de risicoreservering van 4,11% (in het raadsvoorstel is 5,14% opgenomen) en informeert hoe het nu getoonde projectrisico zich verhoudt tot de risicoreservering.

De heer Rutgers antwoordt dat de risicoreservering een extra opslag is vanwege de lange looptijd. Als meteen naar de aanbesteding gegaan kan worden, kan het bedrag lager zijn. Omdat er nog geen aanbesteding gedaan kan worden is een extra marge ingebouwd. Desgevraagd geeft hij aan dat dit onder externe risico’s valt (bouwkosten, inflatie) die zich in de lange looptijd zouden kunnen voordoen.
Hij vervolgt zijn presentatie. Veel details moeten nog uitgewerkt worden voordat er een specifieke raming gedaan kan worden. Na elke ontwerpstap wordt de raming bijgewerkt.

Mevrouw Pellikaan begrijpt dat voor het zuidelijke deel van de Arkelsedijk wordt gekeken of de snelheid van 50km naar 30km teruggebracht kan worden en voor het noordelijke gedeelte van 60km naar 50km. Aan bewoners is teruggekoppeld dat dit lastig te realiseren is vanwege de juridische haalbaarheid (binnen en buiten de bebouwde kom). Zij vraagt hoe realistisch dit wordt geacht.

De heer Rutgers antwoordt dat een 30km zone ook als zodanig ingericht moet worden en dat levert weerstand op bij de hulpdiensten. In het noordelijke deel gaat het deels om een beheersgebied van het Waterschap en daar moet overleg over gevoerd worden (verschuiven beheersgrens).

De heer Oostrum merkt op dat in het verkeersrapport cijfers van 2014 gebruikt worden die zijn geëxtrapoleerd naar 2023/2024/2025. Uit onderzoek blijkt dat deze cijfers in 2022 al hoger zijn. Hij vraagt daarom of er nog aanvullend verkeersonderzoek wordt gedaan naar de daadwerkelijke verkeerintensiteit.

De heer Rutgers antwoordt dat dit in het kader van de brug en de herinrichting van de Arkelsedijk niet wordt gedaan. Het model laat zien dat als het verkeer op de Arkelsedijk te veel belemmerd wordt er sluiproutes ontstaan.

Mevrouw Van Oversteeg vraagt in hoeverre de actuele situatie van de verkeersstromen op de Arkelse Onderweg meegenomen wordt. Het fietspad is aan één zijde van de weg gelegen in de voorgestelde variant. Zij begrijpt dat dit vroeger ook het geval was, maar dat dit is teruggedraaid en vraagt waarom hier wederom voor gekozen wordt.

De heer Rutgers antwoordt dat dit vooral met de aansluiting op de Spijksedijk te maken heeft, het aantal kruisingen wordt daardoor kleiner.

De heer De Pagter ziet in het ontwerp dat het gedachtegoed van De Vries Robbé zo veel mogelijk is verwerkt. Hij informeert hoe duurzaam bakstenen zijn in de toekomst qua kosten voor onderhoud.

De heer Rutgers moet een concreet antwoord schuldig blijven. Dit volgt in de ontwerpfase waar onderhoudbaarheid een onderdeel is.

De heer Hellemons merkt op dat het verkeersonderzoek is gericht op de nieuwbouwwijk Lingeoevers en vraagt waarom de samenhang met de te verwachten verkeersdrukte vanuit het andere nieuwbouwproject niet meegenomen is.

Mevrouw Nijenhuis geeft aan dat de verkeerskundige vanavond niet aanwezig is. Organische groei is toegevoegd, hieronder vallen kleinschalige ontwikkelingen zoals aan het noorden van de Lingewijk.

Mevrouw Pellikaan leest in het onderzoek dat de gegevens van het verkeersonderzoek waarschijnlijk worden onderschat waardoor het raadzaam wordt geacht om te toetsen of de conclusies standhouden als actuelere verkeerscijfers worden gebruikt en vraagt hoe er met deze conclusie wordt omgegaan.

Mevrouw Nijenhuis antwoordt dat aan verkeersonderzoeken altijd nieuwe informatie toegevoegd kan worden waardoor meer accurate informatie wordt verkregen. Zij verzekert dat de cijfers voldoende zekerheid bieden voor de voorgelegde keuzes. Ook vanuit het bestemmingsplan zijn de nodige onderzoeken gedaan.

De voorzitter bedankt de heer Rutgers voor de presentatie.

B&A gedeelte

Mevrouw Pellikaan merkt op dat aangegeven wordt dat het participatieproces positief is verlopen (werkateliers, informatieavonden, contacten van inwoners met de gemeente). In gesprekken met bewoners en Wijkbelang komt echter naar voren dat inwoners zich totaal niet serieus genomen voelen. Zij noemt als voorbeeld dat verzuimd was om een direct omwonende voor een werkatelier uit te nodigen. Inwoners hebben toen zij bevraagd werden over hun wensen op de plaats van Nettorama gewezen op een invulling met groen, terwijl al

bekend was dat daar appartementen zouden komen. Inwoners hebben geen terugkoppeling gekregen over wat er met hun inbreng in het participatietraject is gedaan. De aanvulling op het raadsvoorstel van vanavond was hen niet bekend. Inwoners zijn niet geïnformeerd over waar zij de stukken kunnen vinden. Zij informeert hoe de wethouder naar het project kijkt. Zij is voorts benieuwd naar de duiding van de wethouder naar aanleiding van het rapport van Goudappel waarin letterlijk als conclusie is opgenomen dat het onderzoek naar de verkeersintensiteit opnieuw gedaan zou moet worden. Zij is benieuwd in hoeverre de wethouder zich hard wil maken om van de Arkelsedijk een 30km en 50km weg te maken, ondanks de hobbels die in dit proces worden voorzien.

Mevrouw Van Oversteeg geeft aan dat haar fractie de voorgestelde variant voor de brug grotendeels kan volgen, nut en noodzaak worden gezien. Ambtelijk is zojuist gereageerd op de oproep voor een actualisatie. Dit komt op haar over als er is voldoende informatie, gelooft u nu maar dat het goedkomt. Bewoners maken zich zorgen over de verkeersintensiteit in hun wijk en het ontbreken van de samenhang met andere ontwikkelingen in de Lingewijk. Van het college mag verwacht worden dat daar wat nadere duiding op gegeven wordt en dat bewoners wat meer meegenomen worden. Zij vraagt waarom de gegevens niet geactualiseerd worden.

De heer Le Noble heeft weinig problemen met de brug. De snelheid op de Arkelsedijk is een punt van aandacht. Er zijn opmerkingen gemaakt over participatie waarvan geleerd moet worden. Hij roept op meer te sturen op informatie in plaats van zondermeer te verwachten dat mensen zaken zelf kunnen vinden.

De heer Oostrum is enthousiast over het voorstel voor de brug en denkt dat voor de juiste variant wordt gekozen die hopelijk snel aangelegd wordt. Het gaat grofweg om € 23,5 mln. om het proces doorgang te laten vinden. Hij zou nooit met een projectrisico van € 4,5 mln. instemmen als dit bedrag niet voornamelijk uit de reserve mobiliteit zou komen. Hij zou daarom graag een toezegging krijgen dat het geld dat overblijft terugvloeit naar deze reserve. Een deel van de ontevredenheid bij de bewoners is terug te voeren op de vele personele wisselingen waardoor gevreesd wordt dat gedane toezeggingen niet overgenomen zijn. Hij verzoekt de wethouder te bevestigen dat alle toezeggingen daadwerkelijk nagekomen worden. Laat de bewoners zien in hoeverre de cijfers uit 2017 bijgesteld zijn.

De heer Klein sluit zich hier grotendeels bij aan. Ook zijn fractie verwacht op de rotonde bij Papland meer verkeer omdat dit eigenlijk meer een noordelijke rondweg wordt voor verkeer dat naar de achterliggende wijken gaat.

De heer De Pagter spreekt zijn complimenten uit voor de uitwerking van het plan. Het is nodig deze brug te realiseren om de infrastructuur van Gorinchem in goede banen te leiden. Hij vraagt hoe zijn collega’s een update van het verkeersonderzoek voor zich zien en vraagt of dit betekent dat er vertraging opgelopen wordt. Ambtelijk wordt aangegeven dat de gegevens geëxtrapoleerd kunnen worden. Hij verzoekt dit ook voor de bewoners inzichtelijk te maken. Ook zijn fractie maakt zich zorgen over de rotonde die wellicht een knelpunt wordt.

De heer Oostrum corrigeert dat hij niet om een nieuw verkeersonderzoek heeft gevraagd, maar als ambtenaren op basis van cijfers concluderen dat het mogelijk is verzoekt hij om dit zichtbaar te maken.

Mevrouw Veldheer geeft aan dat haar fractie zeer positief is over de nieuwe brug over de Linge, een mooie eerste stap naar een toekomstige woonwijk aan de Linge. Hoe sneller de brug er komt, hoe sneller de ontwikkeling van de wijk kan plaatsvinden. Zij begrijpt de zorgen over drukte, maar ook zonder deze brug is er al sprake van enorme drukte. Zowel de Arkelsedijk als de Arkelse Onderweg worden als aansluiting gebruikt. Met de woningen en een betere verbinding tussen Oost en West ontstaat een win-win situatie. Deze

verbinding vergt veel geld. Het is jammer dat de contacten door de omwonenden anders ervaren worden. Zij gaat er vanuit dat de contacten gecontinueerd worden.

De heer Bahlmann verzoekt de inbreng van de omwonenden op de toekomstige De Vries Robbébrug mee te nemen en nogmaals te kijken naar de volledige verkeersafwikkeling (integrale aanpak).

Wethouder Molengraaf geeft aan dat het inderdaad om een megabedrag gaat voor een megaontwikkeling die de realisatie van de vleugels van de stad dichterbij brengt. De brug is randvoorwaardelijk voor de wijk en voor de ontlasting van Eike's Hof. Zij is blij met de steun voor de plannen. Zij zegt toe dat bekeken wordt of de cijfers geactualiseerd moeten worden. Zij weet niet of alle bewoners van de Lingewijk overtuigd kunnen worden. Er zijn altijd drie groepen; een groep die het niet gelooft, een groep die twijfelt en een groep die zich gehoord voelt. Dit wil niet zeggen dat zij mensen die aangegeven dat zich niet gehoord voelen niet serieus neemt. Er is een extra participatieavond georganiseerd voor de bewoners van Arkelsedijk Noord. De zorgen die daar zijn geuit hebben ertoe geleid dat het noordelijke deel wel is opgenomen. Zij gaat haar best doen om de snelheid daar aan te passen omdat het nu al levensgevaarlijk is. Hoe precies is onderwerp van studie. Een 30km weg moet op een bepaalde manier ingericht worden om te kunnen handhaven. Een weg kan ook als 50km weg ingericht worden met zo veel mogelijk psychologische en fysieke maatregelen waardoor te snel rijden wordt ontmoedigd. De wijk blijft geïnformeerd worden over de ontwerpen en de ontwikkelingen. De rotonde op Papland wordt betrokken op het moment dat daar aanleiding toe is. De locatie Wellant wordt ontwikkeld. De verkeersafwikkeling wordt in de gaten gehouden. Zij zegt toe dat een eventueel overschot terugvloeit in de reserve mobiliteit.

Mevrouw Pellikaan verzoekt aan de bewoners nadere toelichting te geven waarom in het rapport is opgenomen dat de cijfers aan de huidige verkeersintensiteit getoetst dienen te worden terwijl vanavond wordt aangegeven dat dit niet nodig is.

Wethouder Molengraaf antwoordt dat de ambtenaren aangeven dat zij dit in beeld hebben. Zij heeft al toegezegd dat de cijfers nader bekeken worden en daarmee hoopt zij de ongerustheid te hebben weggenomen.

Mevrouw Pellikaan vervolgt dat bij bewoners niet bekend was dat het noordelijke deel is toegevoegd. Haar fractie heeft nog enkele punten van zorg bij deze ontwikkeling. In de Lingewijk is al sprake van een complexe verkeerssituatie en daar komt deze ontwikkeling nu bij. Zij gaat nader overleggen binnen de fractie of er voldoende zekerheden zijn of dat er wellicht een motie of amendement nodig is om het voorstel nog wat meer kracht te geven en hoort graag hoe de overige fracties daar in staan.

De voorzitter constateert dat naar aanleiding van een eventuele motie of amendement van Democraten Gorinchem wordt bepaald of dit voorstel als bespreekstuk wordt geagendeerd. De wethouder heeft toegezegd dat de meest actuele cijfers ten aanzien van de verkeersintensiteit worden gedeeld met de raad zodat deze beoordeeld kunnen worden in relatie tot de ambtelijke toelichting. Voorts is toegezegd dat in het geval van onderbesteding de middelen terugvloeien naar de reserve mobiliteit.

De heer De Pagter verzoekt om nadere toelichting op de aangekondigde motie.

Mevrouw Pellikaan verduidelijkt dat haar fractie enkele punten van zorg naar voren heeft gebracht; de integraliteit met andere ontwikkelingen in de Lingewijk en de scoop van het project als het gaat om de verkeerssituaties (wordt een deel van de Arkelse Onderweg meegenomen op de rotonde). Zij wil nader bespreken met haar fractie en met de bewoners of dit voldoende geborgd is in het voorstel in relatie tot de beantwoording van vanavond. Als dat niet het geval is, wordt een motie of amendement geformuleerd. Desgevraagd geeft

zij aan dat het om de randvoorwaarden gaat, want de komst van de brug wordt van harte onderschreven door haar fractie.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergadering. In de vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indienen.

MOTIE

Datum vergadering 28 september 2023
Nummer motie
Indieners Ilhan Tekir (D66)

Titel: Voorkom een onverwacht hoge eindafrekening én stimuleer een betere scheiding

MOTIE

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Gorcumers de kans te geven om de kosten voor het nieuwe afvalbeleid tussentijds te monitoren en hiermee de uiteindelijke kosten te kunnen beinvloeden.

MOTIVATIE

Met de invoering van het nieuwe afvalbeleid verandert de samenstelling van de jaarafrekening voor de afvalstoffenheffing. Op dit moment zitten we in een proefperiode waarin alle Gorcumers moeten wennen aan het nieuwe afvalbeleid. Met name het wennen aan het pasjessysteeem op de verzamelcontainers voor restafval en GFT. Dit gaat met vallen en opstaan langzaam de goede kant op. De meeste Gorcumers hebben echter geen idee wat hun huidige afvalstoffen gedrag uiteindelijk zal betekenen voor de eindafrekening over 2024 die pas in 2025 wordt ontvangen.

Het nieuwe afvalstoffenbeleid heeft onder meer als doel om het gedrag van de inwoners te veranderen. Het spreekt vanzelf dat gedragsverandering het beste werkt indien onze inwoners direct inzicht hebben in de consequenties van hun gedrag en niet pas na ruim een jaar te horen krijgen dat hun gedrag heeft geleid tot een forse naheffing.

D66 stelt daarom voor om de inwoners de gelegenheid te geven om inzicht te hebben in:

a) het aantal malen dat zij gebruik hebben gemaakt van het legen van hun container danwel het openen van de verzamelcontainer
b) een indicatie van de huidige kosten en de geprognotiseerde kosten voor het kalenderjaar bij gelijkblijvend gedrag.

Met het hiermee te verkrijgen inzicht zullen de inwoners veel eerder geneigd zijn om hun gedrag tussentijds bij te sturen en hiermee het bedrag van de eindheffing te kunnen beinvloeden.
Hiermee wordt voorkomen dat mensen een onnodig hoge eindheffing krijgen.

D66 vraagt het college om een instrument dat het monitoren voor de inwoners mogelijk maakt. Dit kan bijvoorbeeld dmv het aanbieden van een app waarin de gegevens direct zichtbaar zijn of het regelmatig toesturen van de huidige gegevens plus indicatie van het bedrag van de eindheffing.

Hiermee voorkomen we negatieve verrassingen voor Gorcumers en versnellen we het proces om tot 100kg restafval per persoon per jaar te komen.

ONDERTEKENING
Ilhan Tekir D66

Raadsvoorstel: Z/23/755580/D-868760
Onderwerp: **Afstemming controleplan 2023 accountant**

Datum: 25 oktober 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O/ B&A: 12 oktober 2023
Raadsvergadering: 2 november 2023
Opsteller: Zessen, Timon van
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:

Afstemming controleplan 2023 accountant

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. In te stemmen met het controleplan 2023 accountant;
2. Het controleprotocol, normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023 vast te stellen.

Aanleiding:

Jaarlijks wordt op basis van de verordening Accountantscontrole gemeente Gorinchem 2023 een raadsvoorstel Afstemming controleplan accountant opgesteld. De raad heeft op 30 maart 2023 de verordening Accountantscontrole vastgesteld.

Voor het jaar 2023 zal de nieuwe accountant ETL Assurance & Overheidsaccountants BV de accountantscontrole verrichten. De raad heeft op 30 maart 2023 de nieuwe accountant benoemd.

De accountant zal zelf tijdens de I&O van 12 oktober aanstaande voor de raad het controleplan toelichten. De vaststelling van het controleplan is gepland voor de raad van 2 november 2023.

Daarnaast is per 1 januari 2023 de rechtmatigheidsverantwoording vanuit het college van kracht. De raad heeft de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld op 20 oktober 2022 die nu van kracht zijn. Het college moet vanaf de jaarrekening 2023 zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. De accountant beperkt zich vanaf 2023 tot een getrouwheidsoordeel met in begrip van de rechtmatigheidsverantwoording.

Een samenvatting is opgenomen in een aparte bijlage ‘’Samenvatting controleplan accountant’’. In de samenvatting wordt ingegaan op de controleopdracht, de rechtmatigheidsverantwoording, de verantwoordingsgrens, de goedkeuringstolerantie, de uitvoeringstolerantie, de significante risico’s, de (eventuele) frauderisico’s, de speerpunten en de planning van de accountantscontrole 2023.

Beoogd effect:

Het laten plaatsvinden van de accountantscontrole op basis van het controleplan 2023.

Argumenten:

1.1 Afspraken over de te onderzoeken processen geven de accountant een gericht kader.
Het controleplan is de basis voor de controle van de accountant om een controleverklaring bij de Jaarstukken 2023 af te geven**.** De accountant onderzoekt financiële processen op basis van een risico-inschatting. Hij baseert zijn selectie op die gebieden waar het risico op fouten van materieel belang in de jaarrekeningposten en toelichtingen groter is dan gemiddeld. Dit kan diverse oorzaken hebben, zoals complexe regelgeving en financiële omvang.

2.1 Hiermee voldoen wij aan artikel 11 inzake het voorwaardencriterium uit de financiële verordening 2023
De raad van Gorinchem heeft op 30 maart 2023 de financiële verordening vastgesteld. Het normenkader bestaat uit alle raadsbesluiten en hogere wet- en regelgeving, zoals gemeentelijke verordeningen,

waaruit financiële beheershandelingen kunnen voortvloeien.

Risico's:

Niet van toepassing.

Financiën:

In de begroting 2023 is een budget opgenomen voor de kosten van de accountantscontrole 2023.

Participatie:

Niet van toepassing.

Communicatie:

De raad wordt zoals gebruikelijk aan de voorkant door de accountant in de gelegenheid gesteld speerpunten voor de controle in te brengen. Voor de raadsvergadering zullen dan de definitieve bijlagen bijgevoegd worden.

Duurzaamheid:

Niet van toepassing.

Vervolgproces:

1. De raad zal volgens de verordening accountantscontrole gemeente Gorinchem artikel 213 Gemeentewet via een raadsinformatiebrief geïnformeerd worden over de bestuurlijke aspecten van de tussentijdse controle, de zogeheten boardletter.
2. De raad ontvangt na de afronding van de eindcontrole het accountantsverslag plus raadsinformatiebrief. De accountant zal in juni 2024 de raad informeren over de uitkomsten van deze controle.

Bijlagen:

- Controleplan 2023 accountant;
- Samenvatting Controleplan 2023;
- Controleprotocol - normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023;
- Controleprotocol - begrotingsrechtmatigheid 2023.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op de wettelijke bepalingen uit de verordening accountantscontrole gemeente Gorinchem 2023 ex. artikel 213 Gemeentewet,

Besluit:

1. In te stemmen met het controleplan 2023 accountant;
2. Het controleprotocol, normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023 vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 november 2023

Griffier, Voorzitter,

ASSURANCE &
OVERHEIDSACCOUNTANTS



Controleplan 2023

Gemeente Gorinchem

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Aan de raad van gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
4205 AZ Gorinchem

19 oktober 2023

Geachte leden van de raad,

Hierbij delen wij graag ons controleplan voor de jaarrekening-controle voor het jaar eindigend op 31 december 2023 met u. Dit controleplan geeft u onder andere een overzicht van de manier waarop wij met u willen samenwerken, hoe wij de controle zullen uitvoeren, welke processen en posten onze hoogste aandacht hebben en met welke tolerantie wij de controle zullen uitvoeren.

Het controleplan begint met een samenvatting waarin u op één pagina ziet wat de belangrijkste uitgangspunten zijn van onze samenwerking en controleaanpak. Daarna gaan wij met meer diepgang in op de reikwijdte, scope en randvoorwaarden van onze controle. Hierbij hebben wij ook het effect van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording op uw en onze rol bij de controle uiteengezet. Vervolgens geven wij u meer inzicht in onze controlefilosofie, onze controleaanpak en de significante risico's die wij onderkennen bij onze controle. In het laatste deel van het controleplan stellen wij ons controleteam aan u voor. Daarnaast leggen wij uit hoe wij met u samenwerken en communiceren. Ook de controleplanning komt hierbij aan de orde.

Dit controleplan is opgezet als interactief document waar u eenvoudig doorheen kunt navigeren door op de menuopties aan de linkerzijde of de onderstreepte woorden te klikken. Tevens kunt u met de pijltjes rechtsonder een pagina terug of vooruit. Wij vragen u uit duurzaamheidsoverweging terughoudend te zijn met het printen van het controleplan. Indien wij de gebruikersvriendelijkheid van het plan kunnen verbeteren, dan horen wij dat graag van u.

Wij hebben de inhoud van ons controleplan besproken in de I&O vergadering op 12 oktober 2023. Mocht u naar aanleiding van het lezen van dit controleplan nog vragen hebben, dan zijn wij graag bereid om deze, via de griffie, te beantwoorden.

Wij kijken uit naar een prettige samenwerking.

Met vriendelijke groet,
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:
J.G. Schuijt
19 oktober 2023 22:58 +02:00...

J.G. Schuijt MSc RA

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Samenvatting van ons controleplan

1. Onze controleopdracht bestaat uit de controle van de jaarrekening. Van het jaarverslag stellen wij vast of dit niet strijdig is met de jaarrekening.

2. Wij geven een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. Het huidige rechtmatigheidsoordeel in onze controleverklaring komt daarmee te vervallen.

3. In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college over geconstateerde afwijkingen. De verantwoordingsgrens wordt door de raad bepaald maar bedraagt maximaal 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor 2023 heeft u de verantwoordingsgrens vastgesteld op de maximale grens van 3%.

4. Als raad bepaalt u met welke nauwkeurigheid wij de jaarrekeningcontrole uitvoeren door het vaststellen van de goedkeuringstolerantie. U heeft gekozen om deze tolerantie te stellen op het wettelijke maximum van 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Dit is op basis van de begroting 2023 gelijk aan € 1.600.000 Wij rapporteren op uw verzoek alle bevindingen boven de rapporteringstolerantie van € 125.000.

5. Wij zijn verplicht om een deel van de goedkeuringstolerantie te ‘reserveren’ voor onontdekte fouten. Om die reden doen wij een afslag van 20% om te komen tot onze uitvoeringstolerantie. Deze wordt door ons gebruikt in de uitvoering van de controle. De tolerantie voor dit controlejaar bedraagt € 1.280.000.

6. Uit onze risicoanalyse en onze kennis van de sector blijkt het volgende significante risico op fouten in de jaarrekening:
   - Risico dat de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft
   - Risico dat de gehanteerde schattingen bij de waardering van de grondexploitatie Groote Haar onjuist zijn

7. Ten aanzien van fraude blijkt uit onze risicoanalyse en de kennis van de sector de volgende inherente frauderisico’s:
   - Risico dat kredieten en budgetten op projecten met een belangrijke politieke invloed worden verschoven
   - Risico dat (Europese) aanbestedingen aan bevriende partijen worden gegund
   - Risico dat inkopen niet onderbouwd zijn met tegenprestaties
   - Risico dat grondverkopen niet gebaseerd zijn op zakelijke transacties

8. Voor 2023 heeft u de volgende speerpunten benoemd:
   - Status en voortgang van de implementatie van het nieuwe financiële systeem;
   - Wijze waarop managementschattingen worden gemaakt bij het doorrekenen van grondexploitaties, specifiek voor de Groote Haar
   - Interne beheersing op de activiteiten bij Hoog Dalem C.V.
   - Restwaarde bij afschrijvingen
   - Omvang en risico’s van het investeringsplafond

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle
Processen met hun risico
Goedkeuringstolerantie
Rechtmatigheid
Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

De reikwijdte van onze controle

U heeft ons verzocht de jaarrekening 2023 van uw gemeente te controleren. De jaarstukken bestaan uit meerdere onderdelen, welke wij niet allemaal met dezelfde diepgang controleren. Onderstaand hebben wij daarom weergegeven op welke wijze wij de verschillende onderdelen van de jaarstukken in onze controle betrekken.

Op de volgende pagina hebben wij samengevat welke processen wel en welke processen niet in onze controle worden betrokken, bijvoorbeeld omdat de financiële omvang van die processen beneden onze uitvoeringstolerantie is.

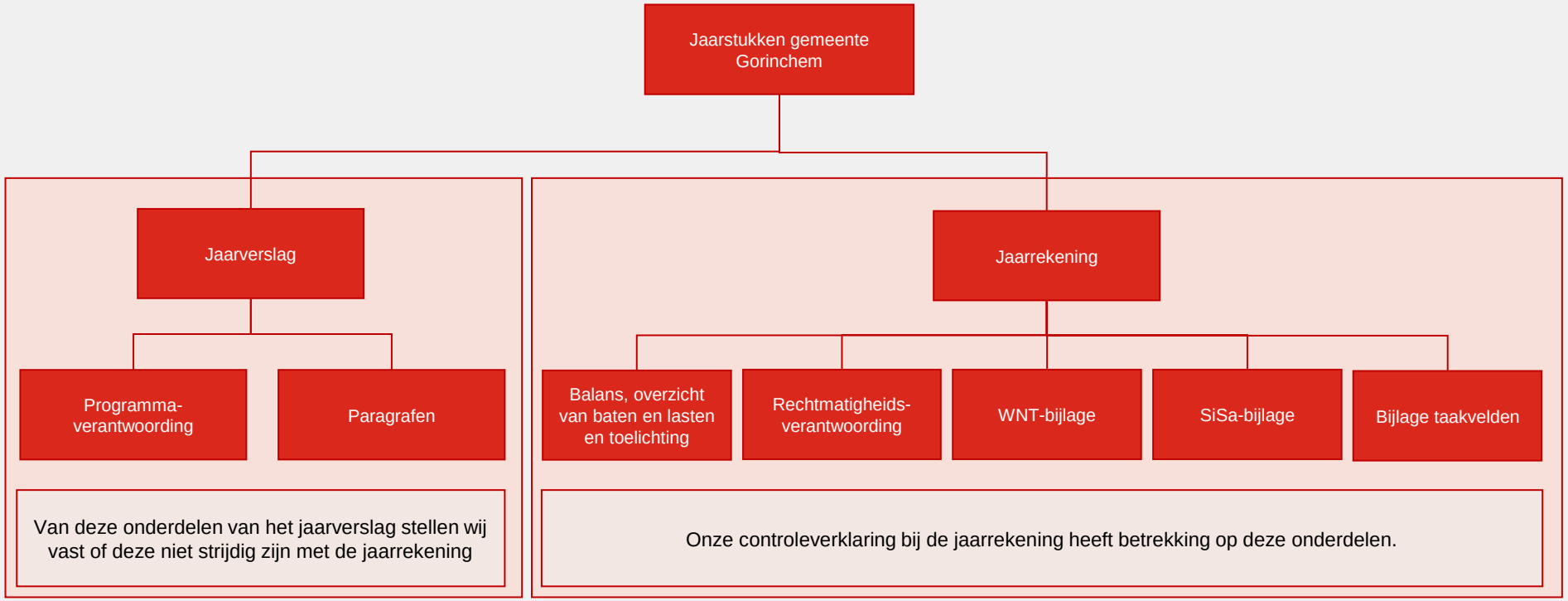

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Processen met hun risico

Goedkeuringstolerantie

Rechtmatigheid

Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

De processen die onze aandacht hebben tijdens de controle

In de tabel op de volgende pagina hebben wij de processen opgenomen die naar verwachting van materiële invloed zijn op de baten en lasten in de jaarrekening. Hierbij hebben wij ook aangegeven hoe wij het risico inschatten dat de baten en lasten die uit deze processen voortkomen, kunnen leiden tot een fout die hoger is dan onze uitvoeringstolerantie.

Naast deze processen besteden wij ook specifieke aandacht aan de processen die:

- leiden tot balansmutaties, zoals investeringen;
- ondersteunend zijn aan de getrouwheid van de jaarrekening, zoals risicomanagement;
- een handmatig karakter hebben, zoals memoriaalboekingen.

Deze processen hebben we in de tabel hiernaast opgenomen, samen met het door ons ingeschatte risico dat het proces kan leiden tot een fout die hoger is dan onze uitvoeringstolerantie.

Wij benadrukken dat we de inschatting van de processen en posten die onze aandacht hebben tijdens de controle, hebben gedaan voorafgaand aan onze controlewerkzaamheden. Deze zijn gebaseerd op onze kennis van de sector, de presentatie als onderdeel van het aanbestedingsproces en openbare bronnen. Daarom is het mogelijk dat deze inschatting nog wijzigt.

Proces / post	Risico
Rechtmatigheidsverantwoording	Hoog
Memoriaalboekingen	Hoog
Betalingsorganisatie	Hoog
Investeringen en kredietbeheer	Normaal
Risicomanagement	Normaal
Analyse tussenrekeningen	Normaal
Budgetbeheer	Normaal
Planning & Control cyclus	Normaal

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle

Processen met hun risico

Goedkeuringstolerantie

Rechtmatigheid

Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

De processen die onze aandacht hebben tijdens de controle

Baten		Lasten	
Proces / post	**Risico**	**Proces / post**	**Risico**
Grondexploitaties - verkoop gronden	Hoog	Prestatielevering (inkopen, subsidies, wmo)	Hoog
Overige rijksbijdragen	Normaal	Inkopen - juistheid kosten	Normaal
Ontvangen subsidies	Normaal	Salarissen	Normaal
Huren en pachten	Normaal	WMO-ZIN	Normaal
Omgevingsvergunningen	Normaal	WMO-PGB	Normaal
Overige opbrengsten	Normaal	Jeugd-ZIN (uitbesteed)	Normaal
Belastingen	Normaal	Jeugd-PGB (uitbesteed)	Normaal
Reserve onttrekkingen	Normaal	Participatiewet (uitbesteed)	Normaal
Voorzieningen onttrekkingen	Normaal	Verstrekte subsidies	Normaal
Algemene uitkering	Laag	Bijdragen verbonden partijen	Normaal
Rentebaten (treasury)	Laag	Grondexploitaties	Normaal
		Voorzieningen dotaties	Normaal
		Reserve dotaties	Normaal
		Rentelasten (treasury)	Laag
		Kapitaallasten	Laag

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle
Processen met hun risico
Goedkeuringstolerantie
Rechtmatigheid
Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

De toleranties die wij bij onze controle zullen hanteren

Goedkeuringstolerantie

De jaarrekening hoeft niet helemaal vrij te zijn van fouten en onzekerheden voordat wij een goedkeurend oordeel mogen afgeven bij de jaarrekening. Wij mogen op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) rekening houden met goedkeuringstoleranties. U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstoleranties wij hanteren. Op grond van het BADO bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves voor fouten en 3% voor onzekerheden. Wij geven pas een niet-goedkeurende verklaring af als wij afwijkingen in de jaarrekening constateren boven deze grenzen. Als raad kunt u wel besluiten om ons te vragen de jaarrekening met een lagere tolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. Voor dit controlejaar leidt dit tot een controletolerantie voor fouten van € 1.600.000.

De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel kan als volgt worden samengevat:.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Uitvoeringstolerantie

Omdat wij in de controle gebruik maken van deelwaarnemingen en steekproeven zijn wij volgens onze beroepsregels verplicht om een deel van de goedkeuringstolerantie te ‘reserveren’ voor onontdekte fouten

Om die reden doen wij een afslag van 20% op de goedkeuringstolerantie om te komen tot onze uitvoeringstolerantie. De uitvoeringstolerantie wordt door ons gebruikt in de uitvoering van de controle. De uitvoeringstolerantie voor dit controlejaar bedraagt € 1.280.000.

Rapporteringstolerantie

De rapporteringstolerantie is de grens waarboven wij gevonden afwijkingen aan u rapporteren. Deze grens bepaalt u zelf en is afhankelijk van de mate van detail waarmee u geïnformeerd wilt worden. De hoogte van de rapporteringstolerantie heeft geen invloed op de nauwkeurigheid of diepgang van onze aanpak. Wij hebben begrepen dat het college u het voorstel zal doen om de rapporteringstolerantie voor 2023 vast te stellen op € 125.000. Vooruitlopend op het raadsbesluit passen wij dit bedrag toe als rapporteringstolerantie.

Single information, Single audit (SiSa)

Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening legt u verantwoording af over van ministeries en provincies ontvangen specifieke uitkeringen. De hiervoor toegepaste uitvoeringstolerantie wijkt niet af van de jaarrekening. In de BADO zijn specifieke rapporterings-toleranties gegeven waaraan wij ons moeten houden. Hiervoor verwijzen we graag naar artikel 5 van de BADO.

WNT

Voor de controle op de bijlage Wet Normering Topinkomens gelden de toleranties zoals jaarlijks gepubliceerd in het controleprotocol WNT. De betreffende toleranties variëren van 0 (in geval van wel/niet opnemen functionarissen) tot enkele duizenden euro’s ten aanzien van onjuistheden in de verantwoording.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle
Processen met hun risico
Goedkeuringstolerantie
Rechtmatigheid
Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

De achtergrond en inhoud van de rechtmatigheidsverantwoording

Achtergrond

Met ingang van dit jaar moet het college verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Deze rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarrekening. Daarom valt deze verantwoording binnen de reikwijdte van de controle van de jaarrekening. Daarmee zijn voor de raad waarborgen ingebouwd dat het college niet zomaar de verantwoording kan opstellen en afgeven.

Bij rechtmatigheid in dit kader bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Baten, lasten en balansmutaties moeten rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat dus primair om de financiële beheershandelingen.

Rechtmatigheidscriteria

In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de volgende drie rechtmatigheidscriteria:

- **Begrotingsrechtmatigheid:** handelt het college binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten en kredieten.
- **Misbruik en oneigenlijk gebruik:** zijn in (de uitvoering van) het beleid voldoende waarborgen opgenomen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen of tegen te gaan?
- **Voorwaardencriterium:** zijn de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met wet- en regelgeving tot stand gekomen?

Alle andere criteria worden afgedekt door het oordeel van de accountant over het getrouwe beeld van de jaarrekening. Deze hoeven niet vermeld te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Afwijkingen

In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college over geconstateerde afwijkingen. Onder afwijkingen wordt verstaan fouten en onduidelijkheden over de rechtmatigheid van een financiële beheershandeling. De grens waarboven afwijkingen in de verantwoording worden opgenomen (de verantwoordingsgrens) wordt door de raad bepaald maar bedraagt maximaal 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. U heeft ervoor gekozen om de verantwoordingsgrens vast te stellen op het maximum van 3%. Hieronder hebben wij samengevat welke gebeurtenissen wel en welke niet in de verantwoording moeten worden opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording		
Afwijkingen van wet- en regelgeving	**Niet opnemen**	**Opnemen**
Voorwaarden worden niet nageleefd; geen directe financiële consequenties.	**V**	
Voorwaarden worden niet nageleefd; wel directe financiële consequenties.		**V**
Geen effectieve **M&O-maatregelen**, waardoor rechtmatigheidsafwijkingen ontstaan die geen effect hebben op de getrouwheid.		**V**
Geen effectieve **M&O-maatregelen**, maar geen rechtmatigheidsafwijkingen.	**V**	
Alle afwijkingen ten opzichte van de **begroting** (exploitatie en investeringen), ook indien deze binnen het door de raad uitgezette beleid blijven.		**V**

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle
Processen met hun risico
Goedkeuringstolerantie
Rechtmatigheid
Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Het effect van de rechtmatigheidsverantwoording op uw en onze rol

Rol van de raad

De rechtmatigheidsverantwoording betekent voor u een versteviging van de kaderstellende en controlerende rol. Het is van belang dat u hier zelf actief op in blijft spelen.

Kaderstellen

U heeft op verschillende momenten een kaderstellende rol:

1. Bij de vaststelling van de financiële verordening. Daarin staan immers de (financiële) spelregels waaraan de gemeente zich moet houden. Omdat alle gemeenten verschillend zijn is het belangrijk dat hier maatwerk wordt geleverd.
2. Bij de vaststelling van de verantwoordingsgrens. Voor iedere gemeente geldt dat de raad een afweging moet maken tussen enerzijds de hoogte van de verantwoordingsgrens en anderzijds de inspanningen die voor het ambtelijk apparaat nodig zijn.
3. Bij de vaststelling van het normenkader. Het normenkader is de set aan regelgeving waaraan in het kader van de rechtmatigheid moet worden voldaan.

Controleren

De controlerende rol komt met name aan de orde bij het vaststellen van de jaarstukken, maar heeft ook betrekking op andere documenten die aan u ter beoordeling worden voorgelegd. Bij de bespreking van de stukken wordt de rechtmatigheidsverantwoording van het college en het accountantsrapport besproken. U kunt het college bevragen op de oorzaak van de geconstateerde fouten en onduidelijkheden, maar ook over de maatregelen die het college gaat treffen om de oorzaken hiervan weg te nemen.

Rol van de accountant

De verantwoording van rechtmatigheid door het college gaat deel uitmaken van de jaarrekening, zodat de aandacht voor en de controle op rechtmatigheid minimaal op het huidig kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft. Wij geven een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. Het huidige afzonderlijke rechtmatigheidsoordeel in onze controleverklaring komt daarmee te vervallen. De beoordeling van de getrouwheid geeft aan dat vertrouwd mag worden op hetgeen in de rechtmatigheidsverantwoording van het college vermeld staat. Wij stellen vast dat wat er in staat, feitelijk juist en volledig is, maar de uitlatingen die opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording komen geheel voor rekening van het college.

Omdat wij geen apart oordeel meer geven over de rechtmatigheid van de jaarrekening, hebben rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden, voor zover deze niet van invloed zijn op het getrouwe beeld, geen invloed op de controleverklaring. Hierdoor kan het voorkomen dat er omvangrijke rechtmatigheidsfouten opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording van het college, terwijl de strekking van de controleverklaring goedkeurend is. Dit is het geval als de omvangrijke rechtmatigheidsfouten getrouw opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording. Dit laatste moet voor de raad uiteraard geen belemmering zijn om met het college een kritisch gesprek te voeren over de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Controlefilosofie

Controlemethode

Data-analyse en innovatie

Fraude

Significante risico's

Speerpunten van de raad

Samenwerking

Onze controlefilosofie: controle op basis van het aangepaste 3-lines model

Onze controlefilosofie is, naast het controleren van de jaarrekening, gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. Dit doen wij door middel van het aangepaste 3-lines model. Hierin zijn de traditionele drie lijnen vervangen door zes principes, die hieronder zijn samengevat.

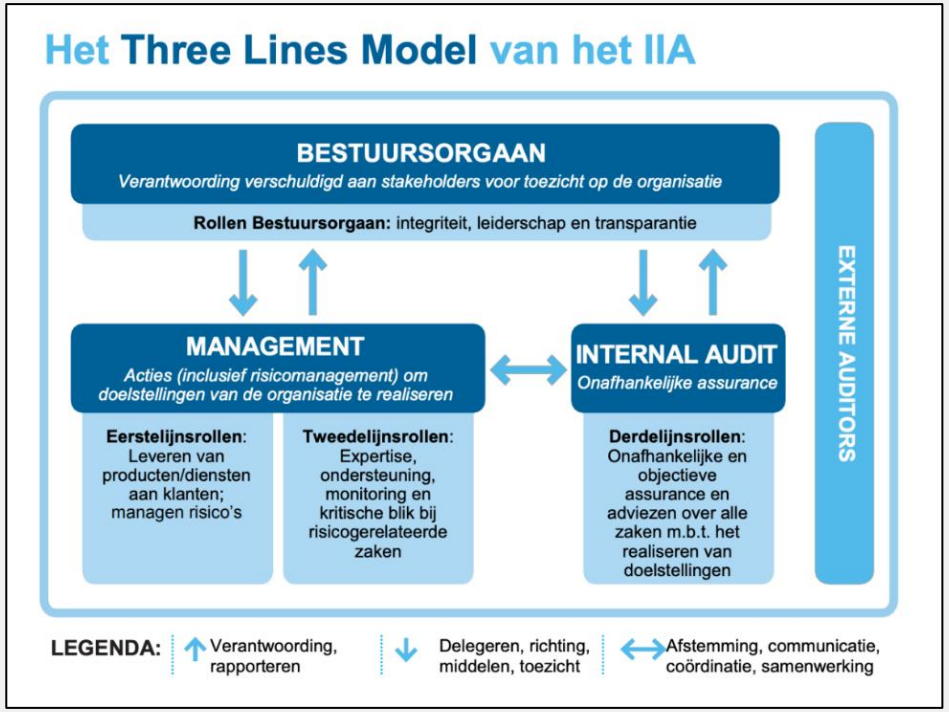

Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen. Hierbij nemen wij het zogenaamde push-left principe als uitgangspunt. Het push-left principe is erop gericht de interne beheersing in de 1e en 2e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1e en 2e lijn, dan zullen wij deze rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3e lijn ondervangen worden.

Maar belangrijker is dat in dit model meer dat voorheen de nadruk gelegd wordt op de zachte controlemaatregelen in organisatie. Deze soft controls zijn van grote waarde voor de interne beheersing van uw gemeente en voor onze risicoanalyse in de controleaanpak. Zonder soft controls kunnen we niet controleren. Ze zijn randvoorwaardelijk voor de werking van de harde beheersmaatregelen.

Tijdens onze controle brengen wij daarom met behulp van het aangepaste 3-lines model de totale controleomgeving van de gemeente in beeld. De kwaliteit van de soft controls bepalen mede de hoeveelheid werkzaamheden die we gaan verrichten voor het vaststellen van de werking van de "harde" interne beheersmaatregelen en de omvang van onze gegevensgerichte werkzaamheden. Waar wij op basis van onze ervaring verbetermogelijkheden zien, zullen wij dit opnemen in ons rapport van bevindingen.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Reikwijdte van de controle
Processen met hun risico
Goedkeuringstolerantie
Rechtmatigheid
Onafhankelijkheid

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Onze onafhankelijkheid waarborgen we samen

Een belangrijke kernwaarde van onze beroepsgroep is dat wij onafhankelijk zijn van het orgaan dat de jaarrekening opstelt. Bij uw gemeente is dit gewaarborgd omdat de gemeenteraad onze opdrachtgever is en het college verantwoordelijk is voor het opstellen van de jaarrekening.

Om onze onafhankelijkheid nog meer te garanderen zorgen we ervoor dat we bij elk verzoek dat wij ontvangen om andere (controle) werkzaamheden te verrichten, vooraf kritisch beoordelen of dit past binnen de overeenkomst die wij met u hebben. Een heel belangrijk criterium hierbij is of onze onafhankelijkheid niet in gevaar komt als wij aan het verzoek tegemoet komen.

Als wij twijfelen of we andere (controle)werkzaamheden kunnen uitvoeren, dan nemen wij contact op met de griffie om te overleggen wat de risico's zijn voor onze onafhankelijkheid. Indien de gemeenteraad het niet wenselijk acht dat wij een andere (controle) werkzaamheden uitvoeren, dan zullen wij hier naar handelen. Zo waarborgen wij onze onafhankelijkheid samen. Overigens hebben wij tot op heden geen verzoeken ontvangen om andere (controle)werkzaamheden uit te voeren.

Een andere maatregel die wij nemen is dat alle teamleden die betrokken zijn bij de controle van uw gemeente, persoonlijk moeten verklaren onafhankelijk te zijn van de gemeente. Deze verklaring wordt in ons controledossier opgenomen.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Controlefilosofie
Controlemethode
Data-analyse en innovatie
Fraude
Significante risico's
Speerpunten van de raad

Samenwerking

Onze controlemethode: risicogericht, data-gedreven en pragmatisch

Bij onze controlemethodiek plannen en voeren we ons werk uit op basis van een top-down risicobenadering. Hiermee streven we naar een zo pragmatisch mogelijke controle waarbij continu de kwaliteit wordt gewaarborgd. Hieronder is dit grafisch weergegeven.

Als basis voor de controleaanpak zal in overleg met de VIC een risicoanalyse opgesteld worden. De VIC gebruikt dit bij haar werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording, wij voor de controle van de jaarrekening. Deze risicoanalyse is gebaseerd op de processen en posten in de jaarrekening die op basis van de begroting naar verwachting materieel zijn voor de jaarrekening. Onze risico-inschatting bepaalt ook de manier, timing en diepgang van het uit te voeren testwerk, alsmede de speerpunten van onze controle. Wij verrichten pas eigen (gegevensgerichte) werkzaamheden als u dit zelf niet doet en als er sprake is van concrete risico's.

In onze controle maken wij zoveel als mogelijk gebruik van uw IT-omgeving voor zover relevant voor onze controle. Wij gaan daarom samen met de organisatie kijken hoe er gesteund kan worden op de beheersprocessen binnen de IT-omgeving. Deze werkzaamheden richten zich vooral op de algemene IT-beheersingsmaatregelen rondom de belangrijkste financiële applicaties.

Wij maken daarnaast gebruik van diverse data-analyses oplossingen. Hierdoor wordt de kwaliteit van onze werkzaamheden verhoogd, omdat we niet uitsluitend gebruik maken van deelwaarnemingen, maar gericht zoeken naar afwijkingen in uw totale datapopulatie. Wij stellen deze oplossingen ook graag beschikbaar aan uw VIC. Tegelijkertijd adviseren wij de organisatie hoe zij uw IT-omgeving kunnen inrichten om een meer data-gedreven audit nog beter mogelijk te maken.

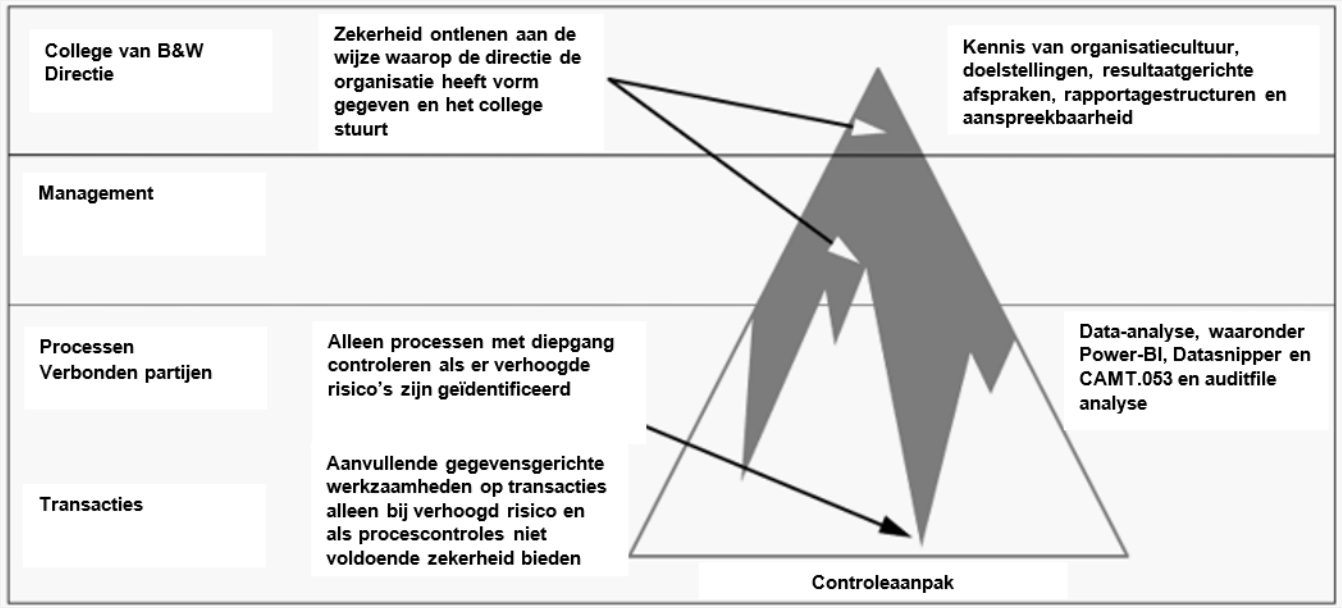

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Controlefilosofie

Controlemethode

Data-analyse en innovatie

Fraude

Significante risico's

Speerpunten van de raad

Samenwerking

Data-analyse en audit innovatie zijn onderdeel van onze aanpak

In de controle zetten wij diverse vormen van data-analyse in. Deze data-analyses hebben tot doel met een grotere effectiviteit de controle uit te voeren. Zo worden in de plaats van deelwaarnemingen alle items in een populatie gecontroleerd. De vormen van data-analyse die wij gaan inzetten bij de controle van de jaarrekening 2023 hebben wij hieronder samengevat.

Met uw organisatie maken wij afspraken over de manier en timing van de aanlevering van de data. Tevens zullen wij samen met de organisatie de eerste stappen zetten om het gebruik van data-analyse in de komende jaren verder uit te breiden.

Data-analyse tool	Inzet in de controle
Datasnipper	Deze oplossing ondersteunt bij de controle van standaardprocessen, zoals belastingen en inkomende facturen. Tevens ondersteunt deze applicatie bij het vaststellen van de rekenkundige juistheid en interne consistentie van uw jaarstukken.
Betalingsanalyse (CAMT.053)	Via een door ons ontwikkelde algoritme in Power BI maken wij een integrale vergelijking tussen uw volledige betalingsgegevens, uw leveranciersbestanden, uw uitkeringsadministratie en uw personeelsgegevens. Tevens maken wij diverse dwarsdoorsneden van uw inkomende en uitgaande betalingen. Deze oplossing zetten we onder andere in als onderdeel van de werkzaamheden om fraude te detecteren.
Power BI	Met behulp van de Power BI identificeren wij, door zelf de patronen in uw boekingen en werkwijzen te herkennen, ongebruikelijke transacties. Ook deze oplossingen zetten we vooral in als onderdeel van de werkzaamheden om fraude te detecteren.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Controlefilosofie

Controlemethode

Data-analyse en innovatie

Fraude

Significante risico's

Speerpunten van de raad

Samenwerking

Frauderisico's hebben een belangrijke invloed op onze aanpak

Verantwoordelijkheid voor fraude ligt bij u en het college

De primaire verantwoordelijkheid voor de preventie en detectie van fraude ligt bij college van burgemeester en wethouders. Het is onze verantwoordelijkheid als accountants om door planning en uitvoering van de controle een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de financiële overzichten als geheel vrij zijn van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude (of van fouten).

Wij sluiten aan bij uw interne frauderisicoanalyse

Reeds meerdere jaren is fraude binnen de publieke sector een belangrijk onderwerp van gesprek. De maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp heeft ervoor gezorgd dat meer en meer wordt verwacht dat het college en de directie zelfstandig een interne frauderisico-analyse opstelt. Een dergelijke analyse helpt de organisatie om frauderisicofactoren te identificeren en te beheersen. Hierdoor kan fraude zoveel mogelijk worden tegen gegaan.

Wij hebben geconstateerd dat de organisatie beschikt over een interne frauderisicoanalyse die nog in ontwikkeling is. In onze controle maken wij gebruik van deze frauderisicoanalyse en ondersteunen wij de organisatie om de analyse verder te verbeteren.

Controlewerkzaamheden in het kader van fraude

Naast het betrekken van de interne frauderisicoanalyse in onze aanpak, zullen wij op basis van onze beroepsregels de volgende aanvullende werkzaamheden uitvoeren in het kader van fraude:
:

- Het uitvoeren van een eigen risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid worden afgezet tegen de kans en de impact. Op de volgende sheet hebben wij de door ons gesignaleerde frauderisico's specifiek benoemd;
- Frauderisico's bespreken met de gemeenteraad, het college, de gemeentesecretaris en de concerncontroller;
- Beoordelen of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding geven tot een verhoogd risico;
- Beoordelen of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties;
- Integrale analyse van de financiële administratie op ongebruikelijke boekingen, zoals onverwachte verschuivingen tussen budgetten en/of kredieten;
- Controle van het gunningsproces van inkoop- en aanbestedingstransacties;
- Controle van de prestatielevering in het inkoopproces;
- Nadere werkzaamheden uitvoeren van een proces/transactie in het kader van onvoorspelbaarheid.

Fraude in de controleverklaring

Wij zijn verplicht om in onze controleverklaring een aparte sectie op te nemen over fraude. Hierin staat welke werkzaamheden wij hebben uitgevoerd om frauderisico's te onderkennen die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang en om deze risico's te mitigeren. In de verklaring zullen wij ook opnemen wat de belangrijkste waarnemingen en uitkomsten zijn van deze werkzaamheden.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Controlefilosofie
Controlemethode
Data-analyse en innovatie
Fraude
Significante risico's
Speerpunten van de raad

Samenwerking

De significante risico's die wij voor dit controlejaar onderkennen

Zoals wij hebben uitgelegd bij onze controlefilosofie en controlemethode, verrichten wij bij de start van onze controle een (uitvoerige) analyse van de controleomgeving binnen uw totale organisatie. Hierbij beoordelen we elementen zoals:

- De organisatiestructuur en organisatiecultuur van de gemeente;
- De wijze waarop leiderschap is ingericht en wordt uitgevoerd;
- De doelstellingen en ambities van de coalitie, het college van B&W en de directie;
- De wijze waarop de gemeenteraad de realisatie van deze doelstellingen en ambities bewaakt en oppositie voert;
- De wijze waarop er binnen de gemeente wordt gecommuniceerd, gedelegeerd, gerapporteerd en toezicht wordt gehouden.

Samen met externe ontwikkelingen en onze ervaringen met andere gemeenten, gebruiken we deze informatie als input voor onze risicoanalyse. De risicoanalyse bespreken we vervolgens met verschillende medewerkers van de gemeente om deze aan te vullen met uw kennis en ervaring. Op dit moment heeft dat geleid tot de onderstaande significante risico's.

Wij zijn verplicht om specifieke werkzaamheden uit te voeren op het algemene frauderisico dat het management haar positie kan misbruiken om de interne beheersing te doorbreken. Dit hebben wij vertaald in vier concrete frauderisico's die voor al onze gemeenten gelden. Wij hebben geen aanleiding te veronderstellen dat er specifiek voor uw gemeente een aanvullend risico is dat het management misbruik maakt van haar positie.

Risico		Fraude	Fouten	Schattingen
1	Risico dat kredieten en budgetten op projecten met een belangrijke politieke invloed worden verschoven	●	○	○
2	Risico dat (Europese) aanbestedingen aan bevriende partijen wordt gegund	●	○	○
3	Risico dat inkopen niet onderbouwd zijn met tegenprestaties	●	○	○
4	Risico dat grondverkopen niet gebaseerd zijn op zakelijke transacties	●	○	○
5	Risico dat de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft	○	●	○
6	Risico dat de gehanteerde schattingen bij de waardering van de grondexploitatie Groote Haar onjuist zijn	○	○	●

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Controlefilosofie
Controlemethode
Data-analyse en innovatie
Fraude
Significante risico's
Speerpunten van de raad

Samenwerking

Wij geven extra aandacht aan de speerpunten die u ons meegeeft

Als raad kunt u ons speerpunten meegeven bij de uitvoering van de controle. Dit zijn aspecten van de organisatie, bedrijfsvoering of jaarrekening die in het verlengde van onze reguliere controle liggen, maar waarover wij met meer aandacht en diepgang zullen rapporteren in ons rapport van bevindingen. Voor 2023 heeft u de volgende speerpunten benoemd:

- Status en voortgang van de implementatie van het nieuwe financiële systeem;
- Wijze waarop managementschattingen worden gemaakt bij het doorrekenen van grondexploitaties, specifiek voor de Groote Haar
- Interne beheersing op de activiteiten bij Hoog Dalem C.V.
- Restwaarde bij afschrijvingen
- Omvang en risico's van het investeringsplafond

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

Controle is mensenwerk; graag stellen wij onze teamleden aan u voor

Onze visie op de opbouw van ons controleteam

Het uitvoeren van een controle is mensenwerk. In onze visie begint een goede kwalitatieve controle bij de kennis, ervaring en toewijding van onze medewerkers. Daarom hebben wij ons gespecialiseerd in de controle van lokale overheden. Hiermee waarborgen we dat de medewerkers in ons team over de specifieke kennis beschikken ten aanzien van relevante wet- en regelgeving, zoals het BBV, de BADO, WNT en alle SiSa-regelingen. Zonder deze kennis hebben wij als Overheidsaccountants immers geen bestaansrecht. Daarnaast zijn onze teams klein en overzichtelijk om focus te blijven houden op uw controle en een persoonlijke aanpak te kunnen garanderen.

Alle medewerkers van ons team werken een groot deel van het jaar aan de controle van gemeenten. Het voordeel voor u is dat u een controleteam krijgt dat goed op elkaar is ingespeeld, dat gewend is om onderling tijdig en volledig te communiceren en dat het leuk vindt om samen aan de controle van de gemeenten te werken.

IT-kennis binnen het team

De controle van de IT-organisatie en het gebruik van data-analyse is een belangrijke onderdeel van onze controleaanpak. Daarom hebben wij een IT-auditor en data-specialist opgenomen in ons controleteam.

Het ETL-netwerk staat voor u klaar

Met ETL Assurance en Overheidsaccountants heeft u een accountant met een brede dienstverlening gericht op uw sector. Indien wij in onze controle tegen specifieke vraagstukken aanlopen, bijvoorbeeld fiscale consequenties van uw grondbeleid, dan gebruiken wij onze specialisten uit het ETL-netwerk om ons te ondersteunen. Hierdoor krijgen wij niet alleen de beste controle-informatie, maar kunnen wij ook gericht eventuele aandachtspunten signaleren om onze natuurlijke adviesrol zo goed als mogelijk te kunnen invullen.

De medewerkers van het controleteam dat wij voor u beschikbaar hebben, stellen zich op de volgende pagina aan u voor. Mocht u vragen hebben aan één van hen, neem dan gerust contact men hen op.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

Controle is mensenwerk; graag stellen wij onze teamleden aan u voor



Ronny Schuijt

Partner

Haarlem
06-15428098
r.schuijt@etl-ao.nl



Raymond Lozekoot

Manager

Haarlem
06-51922725
r.lozekoot@etl-ao.nl



Roy Biswane

Controleleider

Haarlem
06-38707370
r.biswane@etl-ao.nl



Bart Wegman

Data-analyst

Haarlem
06-50450353
b.wegman@etl-ao.nl



Majda el Mesbahi

Assistent

Haarlem
06-28243140
m.elmesbahi@etl-ao.nl

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

De samenwerking met uw VIC is erg belangrijk in onze controle

Onze visie op de samenwerking met uw VIC

Wij zien de controle van uw jaarrekening en de werkzaamheden ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording als gezamenlijk project. Graag werken wij daarom nauw samen met de medewerkers van uw gemeente, in het bijzonder met de VIC.

Het heeft onze voorkeur om uw VIC te gebruiken als interne beheersingsmaatregel. Op basis van onze kennis van de organisatie en de eerste gesprekken met de medewerkers van de VIC, verwachten wij dat dit voor het huidige controlejaar op onderdelen al mogelijk is, maar nog niet volledig. Wij verwachten echter dat de organisatie en VIC daar de komende jaren wel naar toe kunnen groeien. Ook dit is onderwerp van onze samenwerking.

Hoe wij de samenwerking met de VIC vormgeven

Binnen de kaders van onze opdracht en vaktechnische eisen maken wij dus zoveel mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC om dubbele controles te voorkomen. Deze samenwerking gaat uit van de volgende uitgangspunten:

- Jaarlijks maakt de VIC zelfstandig een controleplan waarin een risicoanalyse is opgenomen per proces. Voorafgaand aan het actualiseren van deze risicoanalyse besteden wij een dagdeel samen met uw VIC om door alle relevante processen te lopen en in een gezamenlijk overleg af te stemmen over de (status van de) gesignaleerde risico's en eventuele aanvullende risico's;
- In het controleplan van de VIC staat met welke diepgang de VIC haar werkzaamheden uitvoert, welke concrete controles worden uitgevoerd, op welke wijze deelwaarnemingen tot stand komen en welke risico's en controledoelstellingen hiermee worden afgedekt. Wij bespreken het uitgewerkte auditplan met de VIC voordat deze definitief wordt. Hiermee zorgen we voor een optimale overlap tussen de risico's en uitgevoerde werkzaamheden in het controleplan, en onze risico's en werkzaamheden;
- De lijnorganisatie en de VIC verrichten de controlewerkzaamheden zoals in het controleplan zijn opgenomen en leggen de genomen stappen en geconstateerde bevindingen zichtbaar vast. Hierdoor zijn de werkzaamheden voor ons controleerbaar;
- De VIC trekt op basis van alle uitgevoerde werkzaamheden conclusies over de betrouwbaarheid van de processen en de cijfers in de jaarrekening van de gemeente. Deze conclusies vormen de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording van het college;
- Wij toetsen deze conclusies en onderliggende werkzaamheden. We zullen op basis van een aselecte deelwaarneming, deze werkzaamheden reproduceren om te beoordelen of wij tot dezelfde bevindingen en conclusies komen. Als dit het geval is, zullen wij deze bevindingen en conclusies van de VIC overnemen. Dit betekent niet dat wij dubbel werk verrichten, maar dat wij kritisch kijken op welke wijze de VIC tot haar oordeelsvorming is gekomen.

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

Wij rapporteren op verschillende manieren met u en uw organisatie

Wij brengen verschillende formele rapportages uit. In de tabel hieronder hebben wij opgenomen welke formele rapportages wij zullen uitbrengen per doelgroep. Tevens hebben wij aangegeven wanneer wij verwachten te zullen gaan rapporteren.

De startnotitie bevat de belangrijkste afspraken over onze samenwerking, zodat het einddoel voor ons, de organisatie, de VIC en het college helder is. Het geeft een samenvatting van hetgeen we van elkaar mogen verwachten en biedt houvast om gedurende het proces de actuele status te bepalen en te evalueren waar bijsturing wenselijk is. Het bevat alle voor de controle relevante processen, risico's en IT-systemen, alsmede de uitgebreide controleaanpak. Hiermee vormt de startnotitie het kennisdocument voor uw organisatie en onze medewerkers.

In de managementletter gaan wij dieper in op ontwikkelingen en risico's in de bedrijfsvoering. Wij rapporteren over de bevindingen en geven verbeterpunten en aandachtspunten aan. Dit jaar introduceren wij de boardletter. In de boardletter rapporten wij de bevindingen naar aanleiding van de interim-controle meer op hoofdlijnen.

Het accountantsverslag geeft een samenvatting van de uitkomsten van de jaarrekeningcontrole, inclusief de belangrijkste bevindingen uit de interim-controle. In dit verslag nemen wij benchmarkgegevens op over de financiële positie van uw gemeente en analyseren deze.

	Gemeenteraad	B&W	(V)IC	Organisatie	Verwachte maand rapportage
Controleplan	✓				september 2023
Gezamenlijke startnotitie		✓	✓	✓	oktober 2023
Managementletter		✓	✓	✓	november 2023
Boardletter	✓				januari / februari 2024
Accountantsverslag en controleverklaring	✓	✓	✓	✓	juni 2024
Evaluatie samenwerking	✓	✓	✓	✓	zomer 2024

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

Belangrijke onderwerpen en aandachtspunten worden specifiek met u gecommuniceerd

Als ETL Assurance & Overheidsaccountants vinden wij het belangrijk om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste onderwerpen en aandachtspunten van de controle aan u rapporteren. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Boardletter	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van onze onafhankelijkheid	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving		●	●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.		●	●
Ons standpunt over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de gemeente		●	●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam
Samenwerking VIC
Rapportages
Communicatie
Escalatie
Planning van de controle
Afhankelijkheid van derden

Wij hopen dat het niet nodig is, maar er is sprake van een duidelijke escalatieprocedure

We hopen dat het niet gebeurd, maar het kan voorkomen dat er een verschil van inzicht ontstaat tussen het controleteam en de organisatie. Om dat zoveel mogelijk te voorkomen is het van belang dat mogelijke bijzonderheden of vertragingen bij het afsluiten van de administratie, het opstellen van de jaarstukken en het uitvoeren van de VIC direct worden gemeld bij de manager van ons controleteam. We kunnen dan in overleg bijsturen en waar nodig opschalen zodat direct maatregelen genomen kunnen worden om te voorkomen dat de doorlooptijd van de controle en/of de aard van de verklaring in het geding komen.

Mocht blijken dat het niet mogelijk is om de afgesproken planning te realiseren, dan wel dat er een realistisch risico is dat wij geen goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven, dan zullen wij dit samen met de organisatie direct communiceren met de wethouder Financiën en de griffie.

In situaties waarin een verschil van inzicht bestaat tussen ons en de organisatie, zullen achtereenvolgens de onderstaande escalatielijnen doorlopen worden. Hierbij is het van belang dat altijd onderin deze escalatieladder wordt begonnen met de afstemming.

Uiteraard vindt escalatie pas plaats na een hoor- en wederhoorfase. In geval van een (mogelijke) escalatie wordt de directie geïnformeerd en desgewenst om advies gevraagd. De escalatielijn kan ingeroepen worden door zowel de gemeente als ons.

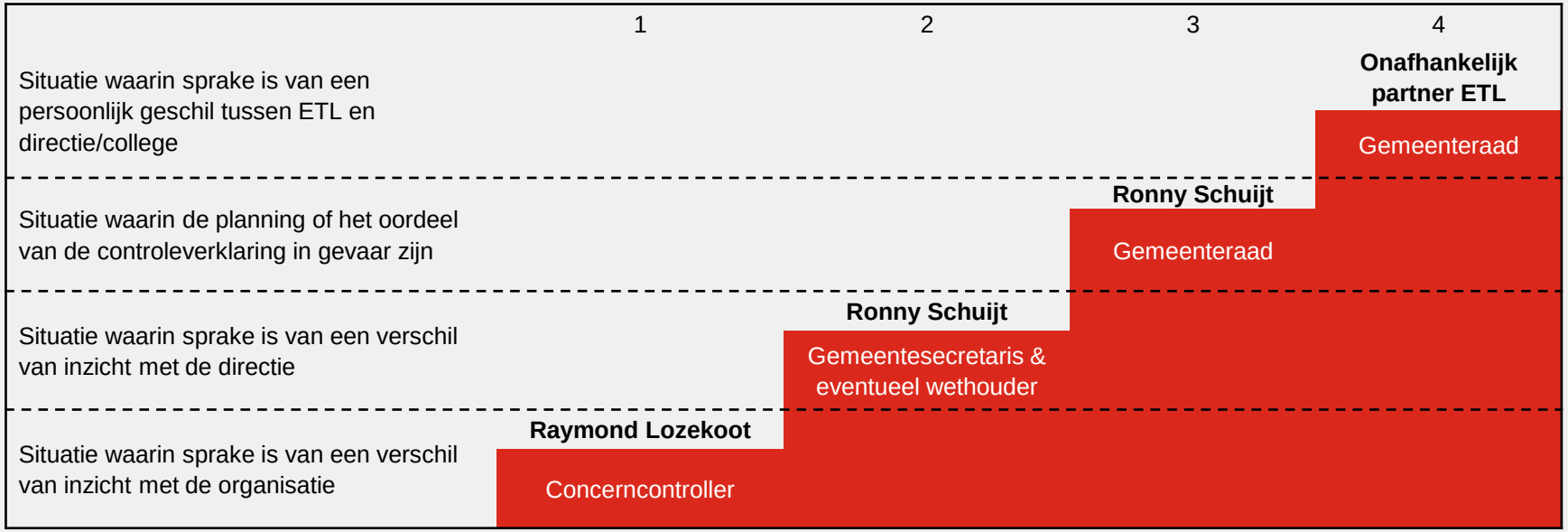

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

De planning van onze controle in één overzicht

Uitgangspunt voor de planning van de jaarrekeningcontrole is dat wij onze controleverklaring en definitieve accountantsverslag kunnen verstrekken voorafgaand aan de vergadering van de gemeenteraad waarin de jaarstukken 2023 worden besproken. De definitieve datum is nog niet bekend, maar zal naar verwachting eind juni zijn.

Dit uitgangspunt is haalbaar indien zowel de organisatie als wij alle gemaakte afspraken onverkort nakomen. Daarbij is het tevens van belang dat de controle-informatie juist, volledig en tijdig beschikbaar is, in het bijzonder voor de controle van de significante risico's. Hieronder is de planning op hoofdlijnen weergegeven.

aug-okt	okt-nov	nov-feb	jul - feb	feb - mei	mei - jun
Planningsfase	**Controle opzet processen**	**Voorbereiding jaarrekeningcontrole**	**Uitvoering VIC**	**Jaarrekeningcontrole**	**Bespreking en evaluatie**
• Bespreken controleplan • Kennis nemen ontwikkelingen gemeente • Opzetten en bespreken risicoanalyse • Controleplanning opstellen • Bespreken samenwerking met VIC • Afspraken met organisatie maken over planning en oplevering • Opzet algemene IT-beheersing beoordelen	• Bespreken opzet financiële processen • Vaststellen of processen in de praktijk ook bestaan zoals ze beschreven zijn	• Bespreken risicovolle dossiers met organisatie ter voorbereiding op jaarrekeningcontrole • Met de organisatie op te leveren specificaties jaarrekeningcontrole bespreken • Pre-controle van makkelijk op te leveren posten en onderwerpen	• Bespreken VIC-plan en werkprogramma • Gegevensgerichte controles op de processen	• Controle grondexploitaties • Controle WNT • Controle SiSa regelingen • Uitvoeren jaarrekeningcontrole • Controle van derden ontvangen verantwoordingen • Bespreken uitkomsten controle	• Bespreking accountantsverslag met organisatie, college en raad (gemeenteraad). • Evaluatie
Opdrachtbevestiging *raad*	**Startnotitie** *organisatie*	**Boardletter** *gemeenteraad*	**VIC-rapportage** *organisatie*	**Overzicht bevindingen** *organisatie*	**Accountantsverslag** *raad*
Controleplan *raad*	**Managementletter** *college*	**LOTS** *organisatie*		**Managementmeeting** *organisatie*	**Controleverklaring** *raad*
	Managementmeeting *organisatie*				

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Controleteam

Samenwerking VIC

Rapportages

Communicatie

Escalatie

Planning van de controle

Afhankelijkheid van derden

U en wij zijn afhankelijk van derden om de controle tijdig af te ronden

Een deel van de taken van de gemeente heeft u uitbesteed aan derden. Dit betekent dat u afhankelijk bent van derden voor de verantwoording van de baten en lasten in de jaarrekening die voortkomen uit deze taken. In een aantal gevallen ontvangt u van de derde partij een financiële verantwoording inclusief controleverklaring. Soms moet u echter zelf een beeld vormen van de juistheid en volledigheid van de baten en lasten die voortkomen uit de uitbestede taken.

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen waarin voor de uitbestede taken die naar verwachting materieel zijn voor de jaarrekening, opgenomen is:

- welke gemeentelijke taken het betreft;
- wie de uitvoerende partij is;
- op welke wijze de uitvoerende partij verantwoording aflegt;
- of de organisatie al concrete afspraken gemaakt heeft wanneer de derde de verantwoording aanlevert;
- op welke wijze wij deze verantwoording controleren in het kader van onze verantwoordelijkheid om een verklaring af te geven bij de jaarrekening van uw gemeente.

Onderwerp		Partij waaraan is uitbesteed	Wijze van verantwoording	Afspraken gemaakt		Aanpak ETL
				ja	nee	
1	PGB	SVB	Verantwoording over trekkings-rechten met controleverklaring en verslag van bevindingen door Audit Dienst SVB	○	●	De verantwoording van het SVB wordt centraal door de NBA beoordeeld. Wij voeren een review uit op de verantwoording en beoordelen het rapport van de NBA.
2	Participatiewet	Avres	Specifieke verantwoording van de uitkeringen en nog openstaande vorderingen met controleverklaring	●	○	Beoordelen van de aansluiting tussen financiële administratie en verantwoording, alsmede review op werkzaamheden accountant van derde.
3	Jeugdwet	Dienst Gezondheid & Jeugd	Specifieke verantwoording van de zorgkosten met controleverklaring	●	○	Beoordelen van de aansluiting tussen financiële administratie en verantwoording, alsmede review op werkzaamheden accountant van derde.

Gemeente Gorinchem



ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Wij kijken uit naar een mooie samenwerking

Samenvatting

Onze controleopdracht

Risicoanalyse controleaanpak

Samenwerking

Samenvatting van ons controleplan

1. Onze controleopdracht bestaat uit de controle van de jaarrekening. Van het jaarverslag stellen wij vast of dit niet strijdig is met de jaarrekening.

2. Wij geven een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. Het huidige rechtmatigheidsoordeel in onze controleverklaring komt daarmee te vervallen.

3. In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college over geconstateerde afwijkingen. De verantwoordingsgrens wordt door de raad bepaald maar bedraagt maximaal 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor 2023 heeft u de verantwoordingsgrens vastgesteld op de maximale grens van 3%.

4. Als raad bepaalt u met welke nauwkeurigheid wij de jaarrekeningcontrole uitvoeren door het vaststellen van de goedkeuringstolerantie. U heeft gekozen om deze tolerantie te stellen op het wettelijke maximum van 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Dit is op basis van de begroting 2023 gelijk aan € 1.600.000 Wij rapporteren op uw verzoek alle bevindingen boven de rapporteringstolerantie van € 125.000.

5. Wij zijn verplicht om een deel van de goedkeuringstolerantie te 'reserveren' voor onontdekte fouten. Om die reden doen wij een afslag van 20% om te komen tot onze uitvoeringstolerantie. Deze wordt door ons gebruikt in de uitvoering van de controle. De tolerantie voor dit controlejaar bedraagt € 1.280.000.

6. Uit onze risicoanalyse en onze kennis van de sector blijkt het volgende significante risico op fouten in de jaarrekening:
   - Risico dat de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft
   - Risico dat de gehanteerde schattingen bij de waardering van de grondexploitatie Groote Haar onjuist zijn

7. Ten aanzien van fraude blijkt uit onze risicoanalyse en de kennis van de sector de volgende inherente frauderisico's:
   - Risico dat kredieten en budgetten op projecten met een belangrijke politieke invloed worden verschoven
   - Risico dat (Europese) aanbestedingen aan bevriende partijen worden gegund
   - Risico dat inkopen niet onderbouwd zijn met tegenprestaties
   - Risico dat grondverkopen niet gebaseerd zijn op zakelijke transacties

8. Voor 2023 heeft u de volgende speerpunten benoemd:
   - Status en voortgang van de implementatie van het nieuwe financiële systeem;
   - Wijze waarop managementschattingen worden gemaakt bij het doorrekenen van grondexploitaties, specifiek voor de Groote Haar
   - Interne beheersing op de activiteiten bij Hoog Dalem C.V.
   - Restwaarde bij afschrijvingen
   - Omvang en risico's van het investeringsplafond

Bijlage Controleprotocol - normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023 (invulling artikel 11 voorwaardencriterium uit financiële verordening 2023)		
Beleidsthema - programma	**Wetgeving extern**	**Financiële regelgeving intern**
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning, Overhead, algemene dekkingsmiddelen	Gemeentewet (Titel IV gemeentelijke financiën), Wet versterking decentrale rekenkamers onderdeel rechtmatigheidsverantwoording	Financiële verordening art. 212 gemeente Gorinchem 2023
	Gemeentewet, Wet versterking decentrale rekenkamers	Verordening op de rekenkamercommissie Gorinchem 2016/ vanaf 1 oktober 2023 verordening op de gemeentelijke rekenkamer 2023 o.v.v. raadsbesluit 28 september 2023
	Kadernota rechtmatigheid	
	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2017	
	Algemene wet bestuursrecht	Verordening commissie Bezwaarschriften gemeente Gorinchem 2019
	Archiefwet	Archiefverordening Gorinchem 2020
	Gemeentewet , Wet op de kansspelen, speelautomatenbesluit Notities www.commissiebbv.nl	Speelautomatenverordening gemeente Gorinchem 2012
	Gemeentewet, Wet versterking decentrale rekenkamers onderdeel rechtmatigheidsverantwoording, Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden	Verordening accountantscontrole gemeente Gorinchem 2023
	Gemeentewet, Wet versterking decentrale rekenkamers onderdeel rechtmatigheidsverantwoording, Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden	Verordening doelmatigheid & doeltreffendheid onderzoeken gemeente Gorinchem 2023
	Wet gemeenschappelijke regelingen	Komt tot uitdrukking in jaarlijkse financiële zienswijzen GR'en Jaarstukken en begroting
	Algemene wet bestuursrecht Wet ruimtelijke ordening (Grondexploitatiewet) Wet revitalisering generiek toezicht Wet modernisering VPB plicht	
	Besluit accountantscontrole decentrale overheden	Raadsnotitie Reserves, voorzieningen en Weerstandsvermogen
	Wet op de Omzetbelasting 1968	
	Wet op het BTW-compensatiefonds en Loonbelasting 1964, Wet modernisering Vpb plicht	
	Uitvoeringsregeling BTW-compensatiefonds Financiële verhoudingswet Besluit financiële verhouding 2001	
	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	
	Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	
	Gemeentewet, Richtlijn 2004/18/EG, Aanbestedingswet 2012	Verordening uitsluitend recht schoonmaakwerkzaamheden Avelingengroep 2013
	Wet Open overheid	
	Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten	
	Pensioenwet (gericht op een juiste, tijdige en volledige inhouding en afdracht van pensioenpremies) Regeling informatievoorziening Sisa Wet FIDO Wet Dwangsom en Beroep EU-verordeningen structuurfondsen	
	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	
	Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	Ondergebracht bij GR Avres
	Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme Invorderingswet Wet financiering decentrale overheden	
	Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden	Treasurybeleid 2017
	Wet houdbare overheidsfinanciën	
	Ambtenarenwet 2017	
	Fiscale wetgeving	

Bijlage Controleprotocol - normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023 (invulling artikel 11 voorwaardencriterium uit financiële verordening 2023)

Beleidsthema - programma	Wetgeving extern	Financiële regelgeving intern
	Sociale verzekeringswetten	
	Gemeentewet, rechtspositiebesluit decentrale ambtsdragers	Verordening rechtspositie raadsleden gemeente Gorinchem 2020
	Gemeentewet	Verordening fractievergoedingen 2019
	Gemeentewet	Verordening op de fractieassistenten gemeente Gorinchem 2022
	Burgerlijk wetboek	
	Pensioenwetgeving	
	Aanbestedingswet 2012	-
	EU aanbestedingsregels	
	Wet markt en overheid	
	Besluit markt en overheid	
	EU- verdrag inzake staatssteun	
	EU verordeningen structuurfondsen	
	Burgerlijk wetboek, Gemeentewet art 156, eerste en tweede lid, aanhef en onderdeel h, en 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b; Paspoortwet art 2, tweede lid en 7	Legesverordening 2023 eerste wijziging (+ tarieventabel) en 1e wijziging
	Gemeentewet	
	Wet rechten burgerlijke stand	
	Gemeentewet	Verordening elektronische bekendmaking gemeente Gorinchem 2012
	Besluit basisregistratie personen	
	Paspoortwet	
	Gemeentewet, Wet WOZ hoofdstuk IV	Verordening Onroerende-zaakbelastingen 2023 (raadsbesluit 23 februari 2023, tarief aanpassing)
	Gemeentewet art 221, Wet waardering onroerende zaken	Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2023
	Gemeentewet	
	Wet Mulder administratiefrechtelijke heffingen	
	Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	
	Gemeentewet, Wet op de lijkbezorging	Verordening lijkbezorgingsrechten 2023
	Wet op de lijkbezorging, Gemeentewet	Beheer verordening Begraafplaatsen gemeente Gorinchem 2021 (restantverordening)
	Gemeentewet	Verordening marktgelden 2023
	Gemeentewet	Verordening precariobelasting 2023
Programma 2 Veiligheid	Gemeentewet	Algemene Plaatselijke verordening gemeente Gorinchem 2023 (= restantverordening, raad 14 oktober 2021, raad 23 februari 2023)
	Alcoholwet	
	Wijzigingswet Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
	Opiumwet	
	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
	Gemeentewet	
Programma 3 Verkeer en vervoer		
	Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990, Gemeentewet, Wegenverkeerswet 1994	Parkeerverordening gemeente Gorinchem 2021 (1e wijziging) (restantverordening)
	Wegenwet	
	Besluit administratieve bepalingen wegverkeer	
	Wet personenvervoer	
	Gemeentewet, Wegenverkeerswet 1994	Wegsleepverordening A15-A27 en Betuweroute
	Besluit wegslepen voertuigen	
	Wet en besluit infrastructuurfonds	
	Binnenvaartwet	Woonschepenverordening 2011 gemeente Gorinchem
	Gemeentewet	
Programma 4 Economie	Leegstandswet	
	Woningwet	

Bijlage Controleprotocol - normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023 (invulling artikel 11 voorwaardencriterium uit financiële verordening 2023)

Beleidsthema - programma	Wetgeving extern	Financiële regelgeving intern
	Bouwbesluit 2012	
	Huisvestingswet	
	Erfgoedwet	
	Wet op de huurtoeslag	
	Wet bevordering eigen woningbezit	
	Wet ruimtelijke ordening, besluit ruimtelijke ordening	Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Gorinchem 2011
	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen	
	Wet op de bedrijfsinvesteringzones	Verordening op de heffing en de invordering van een BIZ-bijdrage voor de BI-zone gebruikers en eigenaren binnenstad Gorinchem 2023
	Wet ruimtelijke ordening (Grondexploitatiewet)	Nota grondbeleid 2020-2023
	Besluit ruimtelijke ordening	Nota vastgoedbeleid 2020-2023
	Gemeentewet	Marktverordening gemeente Gorinchem 2022 (=restantverordening)
Programma 5 Onderwijs	Gemeentewet, wet op het primair onderwijs	Verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Gorinchem 2016
	Wet op de Expertisecentra	
	Wet op het voortgezet onderwijs	
	Gemeentewet	
	Wet op het primair onderwijs	Verordening Bekostiging leerlingenvervoer gemeente Gorinchem 2022 (vanaf raadsbesluit 23 juni 2022)
	Wet op de Expertisecentra (kosten leerlingenvervoer)	
	Wet op het voortgezet onderwijs	
	Wet op de basiseducatie	
	Wet Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid	
	Wet op het primair onderwijs	Verordening materiële en financiële gelijkstelling 2011.
	Wet op de Expertisecentra	
	Wet op het voortgezet onderwijs	
	Opleidingen Allochtonen Levende Talen	
	Wet op de Expertisecentra (scholen voor speciaal onderwijs)	
	Wet op het voortgezet onderwijs	
	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek	
	Wet educatie- en beroepsonderwijs	
	Wet op de leerplicht	
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	Mediawet	
	Gemeentewet, Algemene wet bestuursrecht	Algemene subsidieverordening gemeente Gorinchem 2020
	EU-verdrag inzake staatssteun (Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)	
	Wet op het specifieke cultuurbeleid	
Programma 7 Sociaal domein	Wet gemeentelijke anti-discriminatie-voorzieningen	
	Jeugdwet	Verordening Jeugdhulp 2022
	Gemeentewet	
	Wet maatschappelijke ondersteuning	Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020 gemeente Gorinchem en verordening Wmo 2023 per 1 juni 2023, raadsbesluit 20 april 2023)
	Landelijk controleprotocol Wmo (Informatievoorziening sociaal domein)	
	Landelijk controleprotocol Wmo (Informatievoorziening sociaal domein)	Besluit tot wijziging van de verordening beschermd wonen en opvang gemeente Gorinchem 2017 (3e wijziging)
	Wet kinderopvang	
	Wet gemeentelijke anti-discriminatie-voorzieningen	
	Vreemdelingenwet	

Bijlage Controleprotocol - normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2023 (invulling artikel 11 voorwaardencriterium uit financiële verordening 2023)

Beleidsthema - programma	Wetgeving extern	Financiële regelgeving intern
	Wet inburgering	
	Regeling opvang asielzoekers	
Programma 8 Duurzaamheid	Boswet	
	Kadernota EZK- en LNV-subsidies	
	Gemeentewet art 229 betr. rechten, Wet milieubeheer	Verordening afvalstoffenheffing 2023 - restantverordening
	Gemeentewet	Verordening rioolbelasting 2023
	Waterwet	
	Gemeentewet	
	Wet belastingen op milieugrondslag	
	Gemeentewet	Verordening stimuleringslening duurzaamheid doelgroepen Gorinchem
	Wet dieren	
Programma 9 Volkshuisvesting Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Gemeentewet, Paspoortwet	Legesverordening 2023, eerste wijziging (omgevingsvergunning WABO) incl. tarieventabel
	Gemeentewet	Verordening Starterslening 2023 incl. amendement 23 februari 2023
	Algemene wet bestuursrecht	VFL = Verordening Fysieke leefomgeving (o.a. deel APV)
	Gemeentewet	Verordening Fysieke leefomgeving (deel Marktverordening)
		Verordening Fysieke leefomgeving (deel parkeerverordening)
		Verordening Fysieke leefomgeving (deel afvalstoffenverordening)
		Verordening Fysieke leefomgeving (deel beheersverordening begraafplaatsen)
	Huisvestingswet 2014	Urgentieverordening Alblasserwaard - Vijfheerenlanden
	Grondexploitatiewet (in Wro/Bro)	Nota grondbeleid Gorinchem 2020-2023
		Nota vastgoedbeleid 2020-2023

Voor wat betreft wetgeving extern zijn alle relevante artikelen voor financiële en niet-financiële rechtmatigheid meegenomen.	De rubriek ''Financiële regelgeving intern'' bevat alleen de verordeningen van de gemeente Gorinchem met financiële gevolgen. Dit is circa 50% van alle verordeningen. Bijgewerkt tot en met raadsvergadering 28 september 2023.

noot: Nog niet zijn opgenomen 3 verordeningen als gevolg van de Omgevingswet, deze gaan in op 1 januari 2024.

Normenkader begrotingsrechtmatigheid 2023
Bron: financiële verordening gemeente Gorinchem 2023, raadsbesluit d.d. 30 maart 2023

Artikel 5. Autorisatiebeleid begroting en investeringsbudgetten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting, de baten en de lasten per programma en de investeringsbudgetten, voor het eerste begrotingsjaar.
2. De raad kan bij de begrotingsbehandeling aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel wil ontvangen voordat wordt overgegaan tot het aangaan van verplichtingen.
3. Het college is bevoegd om binnen de totale budgetruimte van een programma, passend binnen bestaand beleid, budgettair neutraal te schuiven met budgetten.
4. Het college is bevoegd om in de maandwijziging ex lid 11 van dit artikel voorstellen te doen om budgettair neutraal, passend binnen bestaand beleid, te schuiven tussen programma's.
5. Het college is bevoegd om binnen de totale investeringsruimte van een programma, passend binnen bestaand beleid, budgettair neutraal te schuiven met budgetten, mits de hieruit voortkomende kapitaallasten binnen het programma kunnen worden opgevangen.
6. Het college is bevoegd om voor een investering, passend binnen bestaand beleid, te schuiven tussen de jaarschijven van de betreffende investering, mits de hieruit voortkomende kapitaallasten binnen het programma kunnen worden opgevangen.
7. Het college is bevoegd bij nieuwe projecten/ ontwikkelingen, passend binnen bestaand beleid, uitgaven te doen tot € 60.000 op programmaniveau en hierover achteraf in de tussentijdse rapportage en/ of jaarstukken verantwoording af te leggen.
8. Het college is bevoegd een exploitatiebudget passend binnen bestaand beleid te overschrijden als direct gerelateerde niet geraamde inkomsten de overschrijding volledig compenseren of er sprake is van een open-einde regeling.
9. Het college is bevoegd om de begroting budgettair neutraal te wijzigen voor uitgaven die volledig worden gedekt door uitkeringen, niet zijnde de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, en/of subsidies van overheden als er geen sprake is van gemeentelijke beleidsvrijheid.
10. Het college legt in de volgende gevallen bij afwijkingen, voordat verplichtingen worden aangegaan, een voorstel voor aan de raad:
    - Lasten vanaf € 60.000 waarvoor binnen het programma geen budgetruimte is;
    - Investeringen vanaf € 60.000 waarvoor geen/ ontoereikend investeringsbudget beschikbaar is;
    - Een niet-voorziene uitgave bij een grondexploitatiecomplex die de netto contante waarde van dit grondexploitatiecomplex met meer dan 10 % doet verslechteren en in absolute zin een verslechtering van de netto-contante waarde betekent van € 300.000 of meer. Dit wordt beoordeeld ten opzichte van de meest recent door de raad vastgestelde grondexploitatie.
11. De financiële consequenties van raadsvoorstellen worden verwerkt in een begrotingswijziging (de maandwijziging). In de maandwijziging worden collegebesluiten opgenomen, waarin, passend binnen bestaand beleid, budgetneutraal wordt geschoven tussen programma's. In de maandwijziging worden dergelijke collegevoorstellen voorzien van een toelichting.
12. Niet-bestede delen van budgetten met een incidenteel karakter kunnen, bij de jaarstukken, gemotiveerd worden bestemd voor besteding in een later jaar, mits dit past binnen het doel waarvoor het budget beschikbaar is gesteld.
13. Het college is bevoegd uitgaven te doen op de bestemde budgetten, zoals verwoord in lid 12, vooruitlopend op de vaststelling van de jaarstukken.
14. Aan het einde van het boekjaar (gedeeltelijk) onbestede investeringsbudgetten blijven, indien noodzakelijk, beschikbaar voor de realisatie van de investering.
15. Indien er geen concreet zicht is op de realisatie van de investering, dan komt het resterende investeringsbudget te vervallen.

Artikel 6.Tussentijdse rapportage

1. Het college informeert de raad tenminste 1 keer per jaar door middel van een tussentijdse rapportage over de stand van zaken en prognose van het lopende begrotingsjaar, en de daaruit voortkomende structurele effecten in de meerjarenraming, ten aanzien van:
   a. de beleidsmatige ontwikkelingen;
   b. de baten, de lasten en de prognose per programma onderverdeeld naar de taakvelden;
   c. de investeringen per programma
   d. het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen;
   e. het overzicht Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien;
   f. de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma.

Artikel 12 Begrotingscriterium

1. Het uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd met uitzondering van de overschrijdingen waarvoor het college bevoegd is.
2. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden, maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Artikelsgewijze toelichting normenkader begrotingsrechtmatigheid 2023

Artikel 5. Autorisatiebeleid begroting en investeringsbudgetten

Het autorisatiebeleid heeft als doel dat het college belangrijke wijzigingen bij eventuele afwijkingen tijdig aan de raad meldt, zodat de raad hierover een besluit kan nemen en het college verplichtingen kan aangaan. Een werkwijze met voldoende waarborgen voor tijdige melding aan de raad draagt bij aan het budgetrecht van de raad en kaders voor de accountantscontrole inzake begrotingsrechtmatigheid. Naast lopende uitgaven, kennen gemeenten investeringen. Ook uitgaven voor investeringen moeten worden geautoriseerd.
In artikel 5.8 is aangegeven dat het college bevoegd is om uitgaven te overschrijden als direct gerelateerde niet-geraamde inkomsten de overschrijding volledig compenseren of als er sprake is van een open-einderegeling. Deze afwijkingen worden toegelicht in de tussenrapportage en Jaarstukken. Ten aanzien van de open-einderegelingen kan de zienswijzeprocedure gemeenschappelijke regelingen van toepassing zijn. Onder artikel 5.9 vallen de uitgaven die gedekt worden uit niet-geraamde rijksinkomsten voor taken van overheden die aan de gemeenten worden opgelegd, dat wil zeggen: medebewindstaken zoals specifieke uitkeringen met een eigen verantwoordingsregime, niet zijnde de algemene uitkering.

Artikel 5, lid 10 heeft als doel om de aanbeveling van de commissie BBV in begroting en jaarstukken te implementeren. Met deze bepaling dient het college wijzigingen met materiële financiële gevolgen opnieuw door de raad te laten vaststellen. Voor de definitie ‘materiële financiële gevolgen’ is besloten twee voorwaarden op te nemen: het percentage van 10% om de financiële afwijking in perspectief van de grootte van het project te bezien én een minimumbedrag van € 300.000 om geringe financiële afwijkingen achteraf te rapporteren in de Jaarstukken. Het ijkpunt van het minimumbedrag is bepaald aan de hand van de grondexploitaties en toekomstige uitdagingen. Daar bedragen onder het minimumbedrag een beperkt financieel gevolg zal hebben. Daarnaast is besloten om de verslechtering van de grondexploitaties te meten tegen de netto contante waarde saldo dat ontstaat door de contante kosten* af te trekken van de contante opbrengsten**. Dit om te voorkomen dat de raad geïnformeerd wordt over financiële gevolgen die binnen jaarschijven plaatsvinden, maar op gemeenteniveau geen gevolgen hebben zoals fasering van woonrijp maken die een jaar opschuift.*Contante kosten = huidige waarde van toekomstige kosten
** Contante opbrengsten = huidige waarde van toekomstige opbrengsten
Ten aanzien van artikel 5, lid 12: hiermee wordt bedoeld: onderuitputting van uitgaven en niet-geraamde inkomsten.

Artikel 6. Tussentijdse rapportage

De raad wordt in de tussentijdse rapportage geïnformeerd over de beleidsmatige ontwikkelingen en de financiële afwijkingen van budgetten op taakveldniveau en de investeringsbudgetten.

Artikel 12. Begrotingscriterium
Voor de verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording wordt uitgegaan van 3 procent van de totale lasten inclusief dotaties reserves. Hiermee wordt aangesloten bij het percentage dat de accountant hanteert voor de goedkeuringstolerantie.
Artikel 12 kent een nauwe relatie met artikel 5 dat ingaat op het autorisatiebeleid. Bij de invulling van artikel 12 lid 3 wordt aangesloten bij het bestaande overzicht Begrotingsonrechtmatigheid zoals opgenomen in het onderdeel Jaarrekening uit de Jaarstukken.

Raadsvoorstel: Z/23/759796/D-881558
Onderwerp: **Raadsvoorstel Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder Omgevingswet**

Datum: 3 oktober 2023
Portefeuillehouder: Mark de Boer
Opsteller: Rumpff, Dick
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:
Voorbereidingsbesluit voor bodemregels onder Omgevingswet
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1) een wijziging van het omgevingsplan voor te bereiden, waarmee voor het gehele grondgebied van de gemeente aanvullende regels worden gesteld; 2) de voorbeschermingsregels opgenomen in het besluit voor het omgevingsplan vast te stellen; 3) de toelichting bij de voorbeschermingsregels als bijlage 1 van dit besluit vast te stellen; 4) op de dag van inwerkingtreding van de Omgevingswet dit besluit in werking te laten treden, wanneer een omgevingsplan van rechtswege ontstaat; 5) op 1 januari 2024 een bekendmaking te publiceren op grond van artikel 14.5 Omgevingsbesluit, waarin staat dat dit besluit op 1 januari 2024 in werking treedt.
Aanleiding:
Waarom zijn nieuwe bodemregels en, vooruitlopend op deze bodemregels, een voorbereidingsbesluit nodig? De (Rijks)bodemregels die per 1 januari 2024 gelden zijn niet in lijn met de recente ontwikkelingen op het gebied van bodemkwaliteit en met het regionale bodembeleid. Zo is het bijvoorbeeld op basis van deze bodemregels niet mogelijk om bouwen op verontreinigde grond met niet-reguliere stoffen, zoals PFOA, te voorkomen of te reguleren. In feite zijn er vanaf 1 januari 2024 ongewenste hiaten in de bodemregelgeving. In bijlage 2 vindt u een uitleg van deze hiaten en de regelgeving. i) Bouwen op verontreinigde grond (beslispunt 2; artikelen XX[1].3 t/m XX.6) Het eerste hiaat in de regelgeving na 1 januari 2024 is dat er gebouwd kan worden op sterk verontreinigde grond wanneer de betreffende verontreinigingen niet in de stoffenlijst van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen. ii) Graven in de bodem (beslispunt 2; artikelen XX.7 en XX.8) Het tweede hiaat in de regelgeving na 1 januari 2024 is dat er zonder maatregelen gegraven kan worden in sterk met PFOA verontreinigde grond, omdat de betreffende verontreiniging niet in de stoffenlijst van het Besluit activiteiten leefomgeving is opgenomen. iii) Saneren van de bodem (beslispunt 2; artikel XX.9) Het derde hiaat in de regelgeving na 1 januari 2004 is dat vluchtige, uitdampende stoffen bij sanering niet hoeven worden te verwijderd. iv) Toepassen van bouwstoffen en grond (beslispunt 2; artikelen XX.10 en XX.11)

[1] De hoofdstukindeling van het Gorcumse Omgevingsplan ligt nog niet vast. Daarom wordt hier gebruik gemaakt van de hoofdstukaanduiding “XX” en wordt later concreet ingevuld.

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

Het vierde hiaat in de huidige regelgeving en de regelgeving na 1 januari 2024, is dat hergebruik van thermisch gereinigde grond- en aandachtsbouwstoffen onvoldoende is gereguleerd.

Beoogd effect:

Wat is het effect van een voorbereidingsbesluit?
Het voorbereidingsbesluit, waarmee voorbeschermingsregels worden vastgesteld en toegevoegd aan het omgevingsplan, zorgt ervoor dat de bovenstaande tekortkomingen van het nationaal beleid worden opgelost. Het gaat dan om de activiteiten: bouwen op verontreinigde grond, graven in de bodem, saneren van de bodem en toepassen van bouwstoffen en grond.

De voorbeschermingsregels gelden vanaf 1 januari 2024. Het voorbereidingsbesluit moet dan wel op 1 januari 2024 zijn gepubliceerd. De voorbeschermingsregels zorgen er bijvoorbeeld voor dat bouwen op verontreinigde grond beter wordt gereguleerd. Hiermee lopen de voorbeschermingsregels vooruit op de nieuwe bodemregels die (naar verwachting) in 2024 of begin 2025 gereed zijn.

Beslispunt 4) en beslispunt 5): De eerste drie hiaten ontstaan bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet en worden niet gedekt met overgangsrecht of bruidsschat van het rijk of de provinciale omgevingsverordening. Daarom is het van belang om de voorbeschermingsregels gelijktijdig in te laten gaan. De voorbeschermingsregels treden pas in werking als deze bekend zijn gemaakt.

Met dit voorbereidingsbesluit wordt voorkomen dat in de overgangsperiode tot wijziging van het omgevingsplan (door het vaststellen van bodemregels) bodemactiviteiten moeten worden toegestaan, waarvan we weten dat die schadelijk kunnen zijn voor mens of natuur. Dit voorbereidingsbesluit met voorbeschermingsregels moet er concreet voor zorgen dat na inwerkingtreding van de Omgevingswet het beschermingsniveau voor mens en milieu gelijk blijft en wordt geborgd.

Argumenten:

1.1): Borging van het regionaal beleid in het omgevingsplan
In de regio wordt door de gemeenten gezamenlijk, samen met Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, een actueel regionaal bodembeleid ontwikkeld. Alle gemeenten die dit regionale bodembeleid als eigen beleid vaststellen, kunnen dit beleid vervolgens in het omgevingsplan borgen door vaststelling van nieuwe bodemregels. Deze bodemregels worden ook gezamenlijk opgesteld. Het uiteindelijke vaststellingsbesluit van de bodemregels betekent een wijziging van het omgevingsplan.

2.1): Voorbeschermingsregels voorkomen ongewenste activiteiten
Voorafgaand aan de wijziging van het omgevingsplan, waarin nieuwe bodemregels worden opgenomen, moet worden voorkomen dat met de toekomstige bodemregels activiteiten worden toegestaan. Wanneer activiteiten in strijd met de toekomstige regels voor bodem worden toegestaan, kunnen ongewenste en onomkeerbare situaties ontstaan.

De nu vast te stellen voorbeschermingsregels moeten uiteindelijk worden opgenomen in het omgevingsplan. In het omgevingsplan zijn deze regels vervolgens rechtsgeldig. Met de voorbeschermingsregels worden vier tekortkomingen in de regelgeving opgelost, waardoor ongewenste ontwikkelingen en effecten voorkomen kunnen worden totdat de omgevingsplanwijziging voor bodem in werking treedt. De eerste drie hiaten zijn beleidsneutraal. Het vierde hiaat reguleert een opkomend probleem.

3.1): Voorbeschermingsregels en toelichting worden samen vastgesteld
De toelichting van de voorbeschermingsregels maakt als bijlage 1 onderdeel uit van het besluit. Deze toelichting moet namelijk opgenomen worden in het omgevingsplan. In de toelichting wordt de werking van de voorbeschermingsregels inhoudelijk uitgelegd.

4-1): Vaststelling per 1 januari 2024
Pas vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet, op 1 januari 2024, zijn de grondslagen van de voorbeschermingsregels rechtsgeldig.

5.1): Bekendmaking van het besluit per 1 januari 2024
Dit is een verplichting vanuit de Algemene wet bestuursrecht. Op deze manier kan iedereen kennis nemen van het voorbereidingsbesluit.

Risico's:

Niet tijdig vaststellen maakt ongewenste activiteiten mogelijk
De Omgevingswet is nieuw, het formuleren van besluiten en regels onder de Omgevingswet is nieuw en nieuw is ook het opnemen van de nieuwe regels in het omgevingsplan en het digitale systeem daarvan. De voorbeschermingsregels moeten per 1 januari 2024 worden opgenomen in het omgevingsplan. Dit wordt zo goed mogelijk voorbereid om dit op genoemde datum zo goed mogelijk te laten verlopen.

Voorbeschermingsregels zijn niet rigide
De voorbeschermingsregels 'bevriezen' niet zoals de term bij planjuristen wel doet vermoeden. Een nieuwe melding of aanvraag om omgevingsvergunning voor bodem kan gewoon in behandeling worden genomen. Zelfs als er in de voorbeschermingsregels een verbod staat, kan met een vergunning afgeweken worden. Als de voorbeschermingsregels worden gevolgd (zoals overige regels moeten worden gevolgd) kan de activiteit gewoon doorgaan.

De voorbeschermingsregels zien toe op een beperkt aantal onderwerpen binnen bodem. Veel meldingen of aanvragen om omgevingsvergunning vallen buiten de reikwijdte van de voorbeschermingsregels. In het algemeen zullen ontwikkelingen minimale hinder ervaren.

Verbodsbepaling geeft regellast
In twee van de voorbeschermingsregels (hiaat iv) is sprake van een verbod. Hierop kan een vergunning worden aangevraagd. Dat geeft een extra regellast en mogelijk ook leges (legestarieven zitten niet in dit voorstel) en mogelijk vertraging. Daartegenover staat dat het milieu, bewoners en de natuur beter worden beschermd.

Financiën:

De kosten voor het publiceren van het voorbereidingsbesluit komen ten laste van het budget 'Bestemmingsplannen'.

Participatie:

Participatie is niet van toepassing bij een voorbereidingsbesluit. Er staat ook geen bezwaar en beroep tegen open.

Communicatie:

Zie Vervolgproces.

Duurzaamheid:

Vaststelling van de voorbeschermingsregels draagt bij aan het beschermen van de gezondheid, bodemkwaliteit en een duurzaam doelmatig gebruik van de bodem.

Vervolgproces:

Na vaststelling van dit voorbereidingsbesluit wordt het besluit bekendgemaakt door publicatie in het elektronisch blad van de gemeente en het huis-aan-huisblad 'De Stad Gorinchem'. Daarin zal bepaald zijn dat dit voorbereidingsbesluit met voorbeschermingsregels gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet gaat gelden. De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Op dat moment moeten de voorbeschermingsregels ook zichtbaar zijn in het omgevingsplan en in het Omgevingsloket via het DSO (Digitaal Stelsel Ondergrond). In het DSO schuilen echter onzekerheden. Als het DSO niet op tijd geregeld is of niet bruikbaar is, dan is het mogelijk om de TAM IMRO standaard te hanteren. Vanwege de betrouwbaarheid zullen wij dit voorbereidingsbesluit via TAM-IMRO publiceren. Kortgezegd houdt dit in dat het voorbereidingsbesluit op basis van de Omgevingswet via de huidige op de Wet ruimtelijke ordening gebaseerde 'RO standaarden 2012' wordt gepubliceerd. Het wordt daarmee gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl die per 1 januari 2024 een doorlink heeft naar het DSO.

Bijlagen:

Bijlage 1: Artikelsgewijze toelichting op de voorbeschermingsregels, behorende bij de voorbeschermingsregels bodem

Bijlage 2: Toelichting bij de tekst van het raadsvoorstel

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 oktober 2023;
gelet op artikel 4.14 van de Omgevingswet;

Besluit:
1. dat een wijziging van het omgevingsplan wordt voorbereid, waarmee voor het gehele grondgebied van de gemeente regels worden gesteld over het bouwen op verontreinigde bodem, het graven in de bodem, het saneren van de bodem en het toepassen van bouwstoffen en grond;

2. dat het hierna volgende hoofdstuk wordt toegevoegd aan het Omgevingsplan Gorinchem;

Hoofdstuk XX Voorbeschermingsregels bodem

Afdeling XX.1 Algemene bepalingen

Artikel XX.1 Voorrangsbepaling en afbakening
1. Voor zover de voorbeschermingsregels in dit hoofdstuk afwijken van de regels in het tijdelijke deel van dit omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1 van de Omgevingswet, gelden de voorbeschermingsregels.
2. De voorbeschermingsregels in dit hoofdstuk zijn niet van toepassing op activiteiten die al werden verricht voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit hoofdstuk.

Artikel XX.2 Begripsbepalingen
In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
a. bodemgevoelig gebouw: bodemgevoelig gebouw als bedoeld in artikel 5.89g van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
b. bodemgevoelige locatie: bodemgevoelige locatie als bedoeld in artikel 5.89h van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Afdeling XX.2 Bouwen op verontreinigde bodem

Artikel XX.3 Waarden toelaatbare kwaliteit bodemgevoelig gebouw
In aanvulling op artikel 22.30, eerste lid, zijn voor PFOA (perfluoroctaanzuur) de waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem opgenomen in tabel XX.3.
Tabel XX.3: waarde toelaatbare kwaliteit van de bodem voor PFOA per gebruiksfunctie

Gebruiksfunctie (in de zin van de bodemfunctiekaart en bodemfunctieklassen)	Waarden (in mg/kg droge stof)
Landbouw/natuur	0,060
Wonen	0,060
Industrie	0,060

Artikel XX.4 Specifieke beoordelingsregels omgevingsvergunning bouwen op verontreinigde bodem

1. In aanvulling op artikel 22.29, eerste lid, onder c, wordt, voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen, in stand houden en gebruiken van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie, de omgevingsvergunning alleen verleend als:
a. de waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem, bedoeld in artikel XX.3, niet worden overschreden; of
b. bij overschrijding van de waarden voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem: als aannemelijk is dat een sanerende of andere beschermende maatregel wordt getroffen. Een sanerende of andere beschermende maatregel is in ieder geval een sanering overeenkomstig paragraaf 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving.
2. Het bevoegd gezag kan met het oog op het voorkomen van risico's voor de gezondheid, voorschriften verbinden aan de omgevingsvergunning bouwen op verontreinigde bodem als het bevoegd gezag van oordeel is dat de bodem niet geschikt is voor het beoogde doel, maar door het stellen van voorschriften nog geschikt kan worden gemaakt.

Artikel XX.5 Meldplicht bouwen op een bodemgevoelige locatie
1. Het is verboden een bodemgevoelig gebouw te bouwen op een bodemgevoelige locatie zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2. Een melding bevat:
a. de resultaten van een voorafgaand bodemonderzoek als bedoeld in paragraaf 5.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving;
b. de naam en het adres van degene die de bouwactiviteit verricht;
c. het adres waarop de bouwactiviteit wordt verricht;
d. de dagtekening; en
e. bij overschrijding van een waarde als bedoeld in artikel 22.30 of XX.3: de gegevens en bescheiden die aannemelijk maken dat een sanerende of andere beschermende maatregel wordt getroffen.
3. Dit artikel is niet van toepassing als de bouwactiviteit als vergunningplichtig is aangewezen in dit omgevingsplan.

Artikel XX.6 Maatwerkvoorschriften bouwen op verontreinigde bodem
Het bevoegd gezag kan maatwerkvoorschriften stellen over bouwactiviteiten als bedoeld in artikel XX.5. Artikel XX.4, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Afdeling XX.3 Graven in de bodem

Artikel XX.7 Maatwerkregel graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit
Paragraaf 4.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving is ook van toepassing op het graven in bodem met een gehalte PFOA (perfluoroctaanzuur) van onder of gelijk aan 0,060 mg/kg droge stof, als het bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 25 m3.

Artikel XX.8 Maatwerkregel graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit
Paragraaf 4.120 van het Besluit activiteiten leefomgeving is ook van toepassing op het graven in bodem met een gehalte PFOA (perfluoroctaanzuur) van meer dan 0,060 mg/kg droge stof, als het bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 25 m3.

Afdeling XX.4 Saneren van de bodem

Artikel XX.9 Maatwerkregel saneringsaanpak: verwijderen van verontreiniging
Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het beschermen van de kwaliteit van de bodem wordt, in afwijking van artikel 4.1240 van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het saneren van de bodem op een bodemgevoelige locatie met vluchtige stoffen in de bodem boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, bedoeld in bijlage IIA bij het Besluit activiteiten leefomgeving, de sanering uitsluitend uitgevoerd volgens de saneringsaanpak verwijderen van verontreiniging, bedoeld in artikel 4.1242 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Afdeling XX.5 Toepassen van bouwstoffen

Artikel XX.10 Verbod toepassen van de bouwstoffen immobilisaten, AVI-bodemassen en staalslakken
Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1257 van het Besluit activiteiten leefomgeving, te verrichten als het gaat om het toepassen van AVI-bodemassen, immobilisaten en staalslakken.

Afdeling XX.6 Toepassen van grond of baggerspecie

Artikel XX.11 Verbod toepassen thermisch gereinigde grond
Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1265 van het Besluit activiteiten leefomgeving, te verrichten als het gaat om het toepassen van thermisch gereinigde grond.

3. de toelichting bij de voorbeschermingsregels zoals opgenomen in bijlage 1 behorende bij dit besluit wordt vastgesteld;
4. dit besluit in werking treedt op de dag van inwerkingtreding van de Omgevingswet wanneer een omgevingsplan van rechtswege ontstaat (ook wel tijdelijk deel omgevingsplan genoemd);
5. op 1 januari 2024 een bekendmaking beschikbaar wordt gesteld op grond van artikel 14.5 Omgevingsbesluit, waarin staat dat dit besluit op 1 januari 2024 in werking treedt

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 november 2023

Griffier, Voorzitter,

Bijlage 1: Artikelsgewijze toelichting op de voorbeschermingsregels, behorende bij de voorbeschermingsregels bodem

Artikel 24.1 Voorrangsbepaling en afbakening

In dit artikel is in lid 1 bepaald dat de voorbeschermingsregels gelden in plaats van de regels in hoofdstuk 22[1] van het omgevingsplan als de regels betrekking hebben op dezelfde activiteit.
Lid 2 bepaalt dat deze regels geen terugwerkende kracht hebben. De regels zijn van toepassing op activiteiten die na ingang van deze regels plaatsvinden. Op activiteiten, zoals bijvoorbeeld het graven in de bodem of saneren van de bodem, die voor de ingangsdatum van de voorbeschermingsregels, ook wel de datum op de publicatie van de voorbeschermingsregels, zijn gestart en/of worden uitgevoerd zijn deze voorbeschermingsregels niet van toepassing. Dus alleen deze activiteiten hoeven niet te voldoen aan artikel 24.3 t/m 24.11.

Artikel 24.2 Begripsbepalingen

Dit artikel geeft aan wat met bepaalde begrippen in de artikelen wordt bedoeld. Het artikel spreekt verder voor zich gezien inhoud.

Artikel 24.3 Waarden toelaatbare kwaliteit bodemgevoelig gebouw

Uitleg artikel
In dit artikel wordt voor de stof PFOA een waarde voor de toelaatbare kwaliteit vastgelegd. De waarde die wordt genoemd in het artikel is gelijk aan de INEV (Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging) (RIVM 29-4-21 en kamerbrief 2-5-2022). Een INEV is vergelijkbaar met de interventiewaarde uit de Wet bodembescherming. Deze waarde is representatief voor het verontreinigingsniveau waarboven sprake is van een ernstige bodemverontreiniging. Hierbij zijn de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, dier en plant ernstig verminderd of dreigen te worden verminderd.

Reikwijdte en werking
Dit artikel betreft het toelaten van een bouwactiviteit, kortgezegd het bouwen van een bouwwerk of gebouw, op een bodemgevoelige locatie. In dit artikel wordt aangegeven wat voor PFOA een toelaatbare bodemkwaliteit is. Dit in aanvulling op hoofdstuk 22 van het omgevingsplan waarin voor reguliere stoffen al waarden zijn opgenomen (met verwijzing naar bijlage IIA van het Bal).
Opgemerkt wordt dat met artikel 24.3 alleen PFOA expliciet wordt toegevoegd. Er kunnen ook andere stoffen worden toegevoegd, maar de lijst blijft limitatief.
Volgens artikel 5.89i, tweede lid van het Bkl mogen alleen stoffen met waarden voor toelaatbare kwaliteit worden toegevoegd of de waarden voor de reeds opgenomen stoffen worden veranderd. Het is daarom niet mogelijk om een ongelimiteerde lijst te definiëren. Daarom is in artikel 24.4 lid 2 een vangnet gecreëerd op een manier en plek in de regelgeving waar dit wel kan.

[1] Het betreft hier de zogenaamde Bruidsschat: regels van het Rijk die per 1-1-24 overgaan naar de gemeente. Het overgangsrecht van de Omgevingswet zorgt er voor dat deze rijksregels per 1-1-24 van rechtswege opgenomen zijn in hoofdstuk 22 van het omgevingsplan van allen gemeenten.

Artikel 24.4 Specifieke beoordelingsregels omgevingsvergunning bouwen op verontreinigde bodem

Uitleg artikel
Dit artikel bevat voorwaarden voor het toelaten van een bouwactiviteit, kortgezegd het bouwen van een bouwwerk of gebouw, op een bodemgevoelige locatie. Deze activiteit mag niet uitgevoerd worden zonder een omgevingsvergunning. Artikel 24.1 lid 1 geeft onder a en b criteria over de stof PFOA waaraan een omgevingsvergunningaanvraag van een binnenplanse omgevingsplanactiviteit wordt getoetst. Het bouwen van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie bij overschrijding van de toelaatbare bodemkwaliteit is alleen toegelaten als sanerende of andere beschermende maatregelen worden getroffen. Met artikel 24.4 lid 1 geldt dit nu niet alleen voor de in bijlage IIA van de Bal genoemde stoffen, maar ook voor PFOA.

Artikel 24.4 lid 2 geeft een criteria aan waaraan een omgevingsvergunningaanvraag van een binnenplanse omgevingsactiviteit wordt getoetst. Het criteria bestaat uit het oordeel van bevoegd gezag of de bodem geschikt is voor het beoogde doel. Als dit naar haar oordeel niet het geval is, kan zij voorschriften verbinden aan de omgevingsvergunning om de bodem geschikt te maken. Dit artikel is bedoelt als vangnet voor overige stoffen die niet in de in bijlage IIA van het Bal staan.

Het doel van dit artikel is om een gelijk beschermingsniveau (voor mens en milieu) te borgen dat bestond onder de voormalige Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en Woningwet. Deze ging uit van een geval van ernstige bodemverontreiniging zoals bedoelt in de voormalige Wet bodembescherming en uitgewerkt in de voormalige Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013.
Bij de beoordeling van bevoegd gezag of de bodemkwaliteit toelaatbaar is, zal aangesloten worden bij dit beschermingsniveau. In deze voormalige wet- en regelgeving staat aangegeven hoe wordt omgegaan met niet-reguliere en/of niet genormeerde stoffen. Het Bevoegd gezag kan hiermee bij overschrijding van de interventiewaarde of vergelijkbare waarde (in een bodemvolume groter dan 25 m^3) voor elke stof sanerende of andere beschermende maatregelen voorschrijven, mits die technisch mogelijk zijn.
Lid 2 bepaalt dat het college bij ernstige bodemverontreiniging aanvullende maatregelen aan de omgevingsvergunning kan verbinden.

Bijvoorbeeld bij de beoordeling van een aanvraag van een omgevingsvergunning bouw voor een kantoorpand op een bedrijfsterrein met chemische industrie of de bouw van een woning op een locatie wat voorheen een tankstation was of een voormalige scheepswerf. Op deze locaties kan sprake zijn van een sterke verontreiniging met bijvoorbeeld tributyltin, MTBE, ETBE, detergenten of diethyltriamine. Voor deze verontreinigingen kunnen bij de bouwactiviteit op basis van artikel 24.4 lid 2 sanerende of andere beschermende maatregelen worden voorgeschreven in de vergunning. Deze kunnen niet worden voorgeschreven op basis van artikel 22.29 of het aanvullende artikel 24.4 lid 1, omdat de in het voorbeeld genoemde verontreinigde stoffen niet binnen de reikwijdte van deze artikelen valt.

Reikwijdte en werking
Dit artikel betreft het toelaten van een bouwactiviteit op een bodemgevoelige locatie.
Wanneer de bodemkwaliteit de waarde voor de toelaatbare kwaliteit overschrijdt, is bouwen alleen mogelijk na het uitvoeren van sanerende of andere beschermende maatregelen, mits die technisch mogelijk zijn. Dit geldt voor de in bijlage IIA van het Bal genoemde stoffen en ook voor PFOA.
Daarnaast kan het bevoegd gezag in een omgevingsvergunning bouwen ook voor andere stoffen, die maken dat de bodem een ontoelaatbare kwaliteit heeft, sanerende of andere beschermende maatregelen voorschrijven.

Artikel 24.5 Meldplicht bouwen op een bodemgevoelige locatie

Uitleg artikel
Dit artikel legt vast dat voor bouwactiviteiten waar geen omgevingsvergunning voor moet worden aangevraagd (lid 3) wel een meldplicht geldt als het bouwen van een bodemgevoelig gebouw betreft. Lid 1 bepaalt dat vooraf aan het bouwen van een bodemgevoelig gebouw (definitie staat in artikel 24.2 Begripsbepalingen) een melding bij het bevoegd gezag gedaan moet worden. Het is verboden de activiteit te starten zonder de melding te doen. Met een melding wordt het bevoegd gezag op de hoogte gesteld van de te starten activiteit (het bouwen van een bodemgevoelig gebouw).

In het artikel in lid 2 is puntsgewijs aangegeven welke gegevens moeten worden aangeleverd bij de melding. Bij lid 2e is naast overschrijding van de waarden uit de bruidsschat ook artikel 24.3 (waarde voor PFOA aangegeven.

Reikwijdte en werking
Met dit artikel worden voor de bodemkwaliteit bij een melding dezelfde voorwaarden als voor een vergunning (artikel 24.4) opgelegd voor het toelaten van een bouwactiviteit op een bodemgevoelige locatie. In dit artikel is het criteria over de stof PFOA (24.3) opgenomen. Het vangnetartikel (24.4 lid 2) is door middel van artikel 24.6 van toepassing bij een melding.

Artikel 24.6 Maatwerkvoorschriften bouwen op verontreinigde bodem

Uitleg artikel
In dit artikel is vastgelegd dat het bevoegd gezag een maatwerkvoorschrift kan opstellen of een verzoek tot maatwerkvoorschrift door een initiatiefnemer gedaan kan worden. Een maatwerkvoorschrift is vergelijkbaar met een vergunningvoorschrift. Het is een apart besluit waarin in specifieke gevallen specifieke regels worden gesteld (vaak voor onvoorziene lokale omstandigheden) in aanvulling of afwijking van de algemene regel. In dit artikel is het mogelijk maatwerkvoorschriften te stellen over het bouwen, in stand houden en gebruiken van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie.

Reikwijdte en werking
Met dit artikel kan bij een melding ook gebruik gemaakt worden van het vangnetartikel (24.4 lid 2).

Artikel 24.7 Maatwerkregel graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit

Uitleg artikel
Met dit artikel wordt de milieubelastende activiteit "graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit" ook van toepassing verklaart als dit gaat om graven in grond met een kwaliteit voor PFOA onder of gelijk aan de INEV (Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging), wat een verglijkbare waarde is als de interventiewaarde. Zoals uitgelegd bij artikel 24.3.

Reikwijdte en werking
Bij het graven in de bodem met een bodemvolume groter dan 25 m3 en waarin een niet-sterke verontreiniging (gehalten onder de INEV) met PFOA voorkomt is de milieubelastende activiteit "graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit"

van toepassing. Dit betekent dat de algemene regels die gelden voor het graven in niet-sterk met reguliere stoffen verontreinigde grond nu ook gelden voor het graven in niet-sterk met PFOA verontreinigde grond. De regels geven onder andere aan dat milieuhygiënisch gewerkt moet worden en dat er een informatieplicht is.

Artikel 24.8 Maatwerkregel graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit

Uitleg artikel
Met dit artikel wordt de milieubelastende activiteit "graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit" ook van toepassing verklaart als dit gaat om graven in grond met een kwaliteit voor PFOA boven de INEV (Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging), wat een verglijkbare waarde is als de interventiewaarde.

Reikwijdte en werking
Bij het graven in de bodem met een bodemvolume groter dan 25 m3 en waarin een sterke verontreiniging (gehalten boven de INEV) met PFOA voorkomt is de milieubelastende activiteit "graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit" van toepassing. Dit betekent dat de algemene regels die gelden voor het graven in sterk met reguliere stoffen verontreinigde grond nu ook gelden voor het graven in sterk met PFOA verontreinigde grond. De regels geven onder andere aan dat milieuhygiënisch gewerkt moet worden en dat er een meldplicht is.

Artikel 24.9 Maatwerkregel saneringsaanpak: verwijderen van verontreiniging

Uitleg artikel
In dit artikel wordt voorgeschreven dat de sanering van vluchtige stoffen alleen mag plaatsvinden met de saneringsaanpak: verwijderen van verontreiniging (zoals bedoeld in artikel 4.1242 van de Bal). Hiermee wordt de saneringsaanpak: afdekken (zoals bedoeld in artikel 4.1242 van de Bal), niet meer mogelijk.

Reikwijdte en werking
Van de in artikel 4.1242 van de Bal voorgeschreven saneringsaanpak 'verwijderen van de verontreiniging' is sprake bij sanering van de bodem en als de grond verontreinigd is met vluchtige stoffen. Door het verwijderen van de verontreiniging wordt het risico op uitdamping (wat tot gezondheidsrisico's kan leiden) geminimaliseerd.

Hierbij twee kanttekeningen:

1) Kanttekening 1

Het kan zijn dat het verwijdering, zoals aangegeven in artikel 4.1242 van de Bal niet volledig technisch of financieel haalbaar is. Het saneren van een bodemverontreiniging met vluchtige stoffen is over het algemeen maatwerk. Dit was het ook onder de voormalige Wet bodembescherming. Een verzoek tot maatwerkvoorschriften kan op dit artikel worden aangevraagd op basis van artikel 2.13 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Bij aanvraag van maatwerkvoorschriften dienen de voorschriften te voorkomen dat blootstelling kan plaatsvinden aan uitdamping vanuit die verontreinigingen naar een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie. De aanvrager dient hierbij rekening te houden met:

a. de verontreiniging dient zoveel als mogelijk te worden verwijderd;
b. blootstelling aan uitdamping vanuit die verontreiniging naar een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie dient voorkomen te worden;
c. geurhinder als gevolg van die verontreiniging op een bodemgevoelige locatie dient zoveel als mogelijk te worden voorkomen;
d. de nazorg dient zoveel als mogelijk te worden voorkomen of beperkt;
e. bovenstaande dient aannemelijk te worden gemaakt in een saneringsplan.

2) Kanttekening 2

Vluchtige stoffen kunnen ook voorkomen in het grondwater en bij de bouw van een grondwatergevoelig gebouw op een grondwatergevoelige locatie. Hiervoor gelden de voorbeschermingsregels grondwater van de provincie die zijn opgenomen in de omgevingsverordening van de provincie die op 1 januari 2024 in werking treedt.

<u>Artikel 24.10 Verbod toepassen van de bouwstoffen immobilisaten, AVI-bodemassen en staalslakken</u>

Uitleg artikel

Dit artikel voorziet in een verbod op het toepassen van zogenaamde aandachtsbouwstoffen (immobilisaten, AVI-bodemassen en staalslakken). Dit zijn de bouwstoffen die op dit moment in opspraak zijn en bij onzorgvuldige toepassing milieuschade veroorzaken. Er is gekozen voor een verbod, omdat een melding alsnog onvoldoende reguleert.

Reikwijdte en werking

Het verbod is van toepassing op het toepassen van aandachtsbouwstoffen (immobilisaten, AVI-bodemassen en staalslakken) en niet op andere bouwstoffen (zoals (bouw)puin, natuursteen, metselmortel, asfalt(beton), et cetera.

Een kantekening bij dit verbod is dat van een verbod in principe afgeweken kan worden met een buitenplanse omgevingsvergunning voor afwijking op het omgevingsplan (Bopa). Hierbij is voldoende mogelijkheid tot regulatie. Bij vergunningverlening moet de aanvrager rekening houden met het volgende:

Maatregelen ter voorkoming milieuschade:

a. de bouwstof wordt boven de grondwaterstand toegepast;
b. de bouwstof ligt onder gesloten verharding;
c. het werk dient binnen 1 jaar na toepassing te zijn afgerond;
d. de bouwstoffen worden minimaal toegepast over een oppervlakte van minimaal 1000 m^2.

En de volgende informatie:

a. de aanduiding van de functionele toepassing, bedoeld in artikel 4.1260, in het kader waarvan de AVI-bodemassen, immobilisaten en/of metaalslakken worden toegepast, en een onderbouwing van de functionaliteit van de toepassing;
b. de dimensionering van de functionele toepassing in het kader waarvan de AVI-bodemassen, immobilisaten en/of metaalslakken worden toegepast;
c. de verwachte datum van het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1257;

d. de verwachte datum waarop het werk zal zijn voltooid;
e. een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen AVI-bodemassen, immobilisaten en/of metaalslakken;
f. als deze grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van een milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt: een afleverbon;
g. de herkomst van de AVI-bodemassen, immobilisaten en/of metaalslakken;
h. de kwaliteit van de AVI-bodemassen, immobilisaten en/of metaalslakken;
i. de hoeveelheid AVI-bodemassen, immobilisaten en/of metaalslakken in kubieke meters die in totaal in het werk zal worden toegepast;
j. de coördinaten van de ontvangende landbodem, tenzij het adres daarvan is vermeld;
k. planning van de werkzaamheden waaruit blijkt dat het werk waarin de grond wordt toepast binnen 1 jaar na toepassing wordt afgerond;
l. indien de milieuhygiënische verklaring een productcertificaat is, dan zijn waarborging van de eisen van de productcertificaat verwerkt;
m. de kritische aspecten zoals grondwater en oppervlaktewater in de nabijheid, zetting PH-buffercapaciteit, kwetsbare objecten en ecologie zijn beschreven/verwerkt;
n. schriftelijke instemming met de uiteindelijke eigenaar;
o. de toepassingshoogte ten opzichte van de grondwaterstand;
p. de verwachte zetting voor de komende 100 jaar;
q. tekeningen van de toepassingslocatie en dwarsdoorsnedes van de toepassing; en
r. een schriftelijke onderbouwing hoe overlast voor de omgeving (in de vorm van stofvorming en wateropvang als dit vrijkomt uit het materiaal) wordt voorkomen.

<u>Artikel 24.11 Verbod toepassen thermisch gereinigde grond</u>

Uitleg artikel
Dit artikel voorziet in een verbod op het toepassen van thermisch gereinigde grond. Deze 'gereinigde' grond is op dit moment in opspraak en veroorzaakt bij onzorgvuldige toepassing milieuschade. Er is gekozen voor een verbod, omdat een melding alsnog onvoldoende reguleert.

Reikwijdte en werking
Het verbod is van toepassing op het toepassen van thermisch gereinigde grond en niet op andere grond of baggerspecie.

Een kantekening bij dit verbod is dat van een verbod in principe afgeweken kan worden met een buitenplanse omgevingsvergunning voor afwijking op het omgevingsplan (Bopa). Hierbij is voldoende mogelijkheid tot regulatie. Bij vergunningverlening moet de aanvrager rekening houden met het volgende:

Maatregelen ter voorkoming milieuschade:
1. Thermisch gereinigde grond wordt toegepast zodanig dat deze aan het begin van de activiteit tot aan als het werk waarin ze zijn toegepast buiten gebruik is gesteld, boven de grondwaterstand ligt én onder gesloten verharding.
2. Het werk waarin thermisch gereinigde grond wordt toegepast dient binnen 1 jaar na toepassing te zijn afgerond.
3. Thermisch gereinigde grond wordt minimaal toegepast over een oppervlakte van minimaal 1.000 m^2.

En de volgende informatie :

a. een planning van de werkzaamheden waaruit blijkt dat het werk waarin de grond wordt toepast binnen 1 jaar na toepassing wordt afgerond;
b. indien de milieuhygiënische verklaring een productcertificaat is, dan zijn waarborging van de eisen van de productcertificaat hierin verwerkt;
c. de kritische aspecten zoals grondwater en oppervlaktewater in de nabijheid, zetting PH-buffercapaciteit, kwetsbare objecten en ecologie zijn beschreven/verwerkt;
d. een schriftelijke instemming met de uiteindelijke eigenaar;
e. de toepassingshoogte ten opzichte van de grondwaterstand;
f. de verwachte zetting voor de komende 100 jaar;
g. tekeningen van de toepassingslocatie en dwarsdoorsnedes van de toepassing; en
h. een schriftelijke onderbouwing hoe overlast voor de omgeving (in de vorm van stofvorming en wateropvang als dit vrijkomt uit het materiaal) wordt voorkomen.

Bijlage 2: Toelichting bij de tekst van het raadsvoorstel

In feite zijn er vanaf 1 januari 2024 ongewenste hiaten in de bodemregelgeving. Hieronder volgt een uitleg van deze hiaten.

i) Bouwen op verontreinigde grond (beslispunt 2; artikelen XX.3 t/m XX.6)
Het eerste hiaat in de regelgeving na 1 januari 2024 is dat er gebouwd kan worden op sterk verontreinigde grond wanneer de betreffende verontreinigingen niet in de stoffenlijst van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen.

Dit is zowel bij vergunningsplichtige als meldingsplichtige bouwactiviteiten.

In de huidige regelgeving moet bij een bouwactiviteit gesaneerd worden als sprake is van een sterke bodemverontreiniging (met omvang meer dan 25 m3 of asbest). Onder de Omgevingswet kan sanering alleen worden voorgeschreven als de verontreiniging op de lijst met stoffen in het Besluit activiteiten leefomgeving staat. Niet alle verontreinigingen staan op deze lijst. Niet reguliere stoffen en ook PFOA staan bijvoorbeeld niet op deze lijst.

ii) Graven in de bodem (beslispunt 2; artikelen XX.7 en XX.8)
Het tweede hiaat in de regelgeving na 1 januari 2024 is dat er zonder maatregelen gegraven kan worden in sterk met PFOA verontreinigde grond, omdat de betreffende verontreiniging niet in de stoffenlijst van het Besluit activiteiten leefomgeving is opgenomen.

In de huidige regelgeving zijn maatregelen verplicht bij het graven in sterk verontreinigde grond. Onder de Omgevingswet zijn deze maatregelen alleen verplicht als de verontreinigende stof op de stoffenlijst in het Besluit activiteiten leefomgeving staat. PFOA staat hier niet op.

iii) Saneren van de bodem (beslispunt 2; artikel XX.9)
Het derde hiaat in de regelgeving na 1 januari 2004 is dat vluchtige, uitdampende stoffen bij sanering niet hoeven worden te verwijderd.

In de huidige regelgeving moet bij de activiteit saneren een vluchtige, uitdampende stof tot zover verwijderd worden dat er geen uitdamping naar de binnenlucht van bijvoorbeeld een woning meer plaatsvindt. Onder de Omgevingswet hoeft zo een stof niet verwijderd te worden en hoeft uitdamping naar de binnenlucht niet voorkomen te worden. Dit kan leiden tot gezondheidsrisico's.

iv) Toepassen van bouwstoffen en grond (beslispunt 2; artikelen XX.10 en XX.11)
Het vierde hiaat in de huidige regelgeving en de regelgeving na 1 januari 2024, is dat hergebruik van thermisch gereinigde grond- en aandachtsbouwstoffen onvoldoende is gereguleerd.

Uit rapportages en publicaties van RIVM en ILT blijkt dat de wetgeving niet of onvoldoende toereikend is om thermische gereinigde grond en aandachtsbouwstoffen (zoals staalslakken, AVI-bodemas en immobilisaat) veilig voor mens en milieu te kunnen gebruiken. Toepassing van deze grond en bouwstoffen kan niet worden tegengegaan. Daarnaast geld er voor bouwstoffen geen meldplicht, waardoor toezicht en handhaving moeilijk is. Dit is een nieuw probleem dat is ontstaan door ontwikkelingen in deze sector. De Omgevingswet dekt net als de huidige regelgeving de risico's voor mens en milieu onvoldoende af.

Wettelijke basis

In artikel 4.14 van de Omgevingswet is bepaald dat een gemeente een voorbereidingsbesluit kan nemen. Met dit besluit worden voorbeschermingsregels aan het omgevingsplan toegevoegd.

In artikel 4.14 staat ook dat de voorbeschermingsregels in het omgevingsplan vervallen na 1,5 jaar of als de regels eerder (per besluit) zijn omgezet naar definitieve regels voor in het omgevingsplan.

Raadsbevoegdheid: Het college stelt het besluit op, de gemeenteraad beslist.[i]

Deadline

Laatste gemeenteraad van 2023. Dit voorbereidingsbesluit moet in 2023 worden vastgesteld. Een voorbereidingsbesluit treedt in werking op de dag van bekendmaking.

De bekendmaking van dit besluit dient op 1 januari 2024 plaats te vinden (datum inwerkingtreding Omgevingswet), omdat dit besluit voorkomt dat er met inwerkingtreding van de Omgevingswet bodemactiviteiten moeten worden toegestaan waarvan bekend is dat die schadelijk kunnen zijn voor mens of natuur.

Inleiding & Achtergrond

Beslispunt 1) gaat over het besluit om het omgevingsplan te wijzigen met nieuwe bodemregels. Deze regels worden noodzakelijk geacht vanwege hiaten in de huidige regelgeving. Beslispunt 2) gaat over het besluit om in afwachting hierop een voorbereidingsbesluit met voorbeschermingsregels te nemen en beslispunt 3) betreft de toelichting op de voorbeschermingsregels. Hieronder worden deze beslispunten en de voorbeschermingsregels uitgelegd.

Wat is een voorbereidingsbesluit?

Met een voorbereidingsbesluit voorkomt de overheid dat activiteiten plaatsvinden die in strijd zijn met in voorbereiding zijnde regels voor in het omgevingsplan. Dit heet voorbescherming. Een voorbereidingsbesluit bevat voorbeschermingsregels. Een voorbereidingsbesluit gaat altijd vooraf aan een ander besluit, zoals in dit geval een besluit tot wijziging van het omgevingsplan door vaststelling van nieuwe bodemregels in het omgevingsplan.

Bodemregels omgevingsplan

Het voorbereidingsbesluit bodem dat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd gaat vooraf aan een in de naaste toekomst voor te leggen besluit tot vaststelling van nieuwe bodemregels in het omgevingsplan.

In de regio wordt door de gemeenten gezamenlijk, samen met Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, een actueel regionaal bodembeleid ontwikkeld. Alle gemeenten die dit regionale bodembeleid als eigen beleid vaststellen kunnen dit beleid vervolgens borgen door vaststelling van de nieuwe bodemregels in het omgevingsplan.

De nieuwe bodemregels

De bodemregels onderdeel van het actuele regionale beleid zijn niet gereed voor 1 januari 2024, maar naar verwachting in 2024 of begin 2025. De nieuwe bodemregels bevatten onder andere regels voor:

1. Bouwen op verontreinigde grond
2. Graven in de bodem
3. Saneren van de bodem
4. Toepassen van bouwstoffen en grond

[i] In het geval dat de raadsbevoegdheid bij besluit is gedelegeerd en het college bevoegd is, beslist het college. NB: Gezien de Omgevingswet zal een delegatiebesluit voor het college pas op zijn vroegst op 1 januari 2024 gaan gelden en kan het college daarna pas een besluit nemen.

Raadsvoorstel: Z/21/703219/D-880664
Onderwerp: **Realisatie kleinschalige opvang asielzoekers Locatie Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem**

Datum: 14 september 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: 5 oktober 2023
B&A: 12 oktober 2023
Raadsvergadering: 2 november 2023
Opsteller: Raoufi, Faeq
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:

Realisatie kleinschalige opvang asielzoekers locatie Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem.

Voorstel:

Wij stellen u voor:
In te stemmen met de realisatie van een kleinschalige opvang voor maximaal 150 asielzoekers op de locatie Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem.

Aanleiding:

Op 5 september 2023 heeft het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) bij het college een verzoek ingediend om een kleinschalige opvanglocatie voor 150 asielzoekers te realiseren voor een periode van maximaal 10 jaar op de locatie Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem.
Op 13 september 2023 is de gemeenteraad hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief Z/21/703219 D-874644. Voor een verdere toelichting op het verzoek van het COA wordt dan ook verwezen naar deze RIB en bijlagen.
Het college heeft positief gereageerd op het verzoek van het COA onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraad. Daarom wordt dit voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd, zoals ook afgesproken in de startnotitie kleinschalige opvang en het in november 2022 aangenomen amendement.

Beoogd effect:

Het realiseren van een kleinschalige opvanglocatie voor 150 asielzoekers elders in de stad.
Toewerken naar sluiting van de huidige opvanglocatie aan de Vroedschapstraat in de Gildenwijk voor eind 2024.

Argumenten:

1.1 Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de startnotitie uit mei 2022 en het amendement van 24 november 2022 over kleinschalige opvang van 150 asielzoekers. (Z/22/742242- 829195).
In dit amendement is vastgelegd dat de opvang van asielzoekers op deze locatie maximaal tot 28 december 2024 mag worden verlengd. Het amendement geeft daarnaast aan dat deze periode moet worden benut voor het faciliteren van een nieuwe kleinschalige opvanglocatie voor asielzoekers onder verantwoordelijkheid en financiering van het COA. Het college is op grond van de Gemeentewet bevoegd om een besluit te nemen over een kleinschalige opvanglocatie. In de startnotitie en in het amendement is echter vastgesteld dat u als raad een besluit neemt over het realiseren van een kleinschalige opvanglocatie in Gorinchem.
Samen met het COA hebben we een geschikte locatie gevonden voor een kleinschalige opvang voor maximaal 150 asielzoekers voor een periode van maximaal 10 jaar aan de Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem. Als college staan we positief tegenover dit verzoek van het COA. Het college is van mening dat we hiermee op een goede wijze uitvoering kunnen geven aan de opdracht die door u is vastgesteld.

1.2 De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid door 150 asielzoekers kleinschalig en duurzaam op te vangen in Gorinchem.
De stroom van vluchtelingen naar ons land blijft groot. In onze stad willen we gastvrij zijn en hulp bieden aan hen die noodgedwongen huis en haard hebben achtergelaten. De afgelopen jaren hebben we 300 asielzoekers opgevangen in het voormalig belastingkantoor aan de Vroedschapstraat in de Gildenwijk. De gemeenteraad besloot eind 2022 dat tot uiterlijk eind 2024 deze opvanglocatie mocht worden gebruikt. Daarna was het de wens van de gemeenteraad om een kleinschalige opvang te realiseren. Dit betekent dat

we voor een periode van maximaal 10 jaar een kleinere groep mensen elders opvangen in onze stad.

1.3 Een besluit van de raad is nodig om het vervolgproces te starten.
Na het raadsbesluit tot instemming met de locatiekeuze kan het COA een vergunningsaanvraag indienen. Vervolgens kan gestart worden met de planologische procedure. Tevens kan de gemeente na het raadsbesluit starten met het opstellen van een huurovereenkomst voor maximaal 10 jaar..

Risico's:

1.1 De realisatie van de opvanglocatie is nog afhankelijk van een aantal procedures die doorlopen moeten worden.
Na het raadsbesluit tot instemming locatiekeuze kan gestart worden met de planologische procedure. Insteek is dat we samen met het COA eraan werken om tijdig, voor einde 2024, een kleinschalige opvanglocatie van 150 asielzoekers aan de Buys Ballotstraat 9 te realiseren.

Financiën:

De locatie gelegen op bedrijventerrein Oost II is eigendom van de gemeente en is reeds bouwrijp. De kosten voor het realiseren van het gebouw, het inrichten van de locatie (AZC) en inrichting van de buitenruimte, komen voor rekening van het COA. De kosten van eventuele aanpassingen van de openbare ruimte in de directe nabijheid van het AZC worden doorberekend aan het COA. Dit is vastgelegd in het faciliteitenbesluit opvangcentra. Interne personeelskosten worden gedekt vanuit de beschikbare middelen.

Participatie

Zie kopje communicatie.

Communicatie

- Juiste en tijdige informatie en communicatie zijn van groot belang bij de realisatie van een nieuwe opvanglocatie. Daarom werken de gemeente en het COA samen aan de communicatieaanpak. Uitgangspunt is om buurtbewoners en bedrijven in de omgeving van de nieuwe opvanglocatie tijdig en zo volledig mogelijk te informeren over het proces.
- Woensdagochtend 13 september 2023 is de raadsinformatiebrief aan u verstuurd. Gelijktijdig met het versturen van deze raadsinformatiebrief zijn via een brief buurtbewoners en bedrijven van de Buys Ballotstraat, de omwonenden van het voormalig belastingkantoor, stakeholders van beide locaties en de pers geïnformeerd over het verzoek van het COA en het proces dat we de komende tijd gaan doorlopen.
- De brief is persoonlijk bezorgd bij direct omwonenden aan de Griendweg en bij aangrenzende bedrijven.
- Samen met het COA wordt een informatiemoment georganiseerd voor buurtbewoners en een apart informatiemoment voor bedrijven in de omgeving van de Buys Ballotstraat. Omwonenden en bedrijven ontvangen hiervoor per brief een uitnodiging. Ook raadsleden kunnen hierbij aanwezig zijn. Dit moment zal worden ingepland tussen de B&A en de uiteindelijke besluitvorming in de raad.
- Persoonlijke aandacht is er voor omwonenden die tegenover de locatie wonen.
- Onze insteek is om buurtbewoners en bedrijven tijdens het informatiemoment zoveel mogelijk duidelijkheid te bieden. Er is voldoende ruimte om vragen te stellen en zorgen en mogelijke ideeën met ons te delen. Alle input nemen we mee in de verdere stappen die nog gezet moeten worden om te komen tot het realiseren van een kleinschalige opvang voor maximaal 150 asielzoekers.
- Tijdens het informatiemoment zijn vertegenwoordigers aanwezig van een aantal organisaties die zich bezig houden met de opvang en begeleiding van asielzoekers (in Gorinchem), zoals het COA, Vluchtelingenwerk, KLIK, AVRES, ISK en gemeente.
- Na het raadsbesluit worden de ideeën en aandachtspunten van buurtbewoners en ondernemers meegenomen in het vervolgproces. Dit is onderdeel van de communicatieaanpak. Participatie is mogelijk met betrekking tot de inpassing en de omgeving, niet over de vraag of er op deze locatie een opvang gerealiseerd zal worden. Door het COA zijn diverse locaties geschouwd, die om uiteenlopende redenen ongeschikt zijn bevonden. Een actieve bewonersparticipatie kon, gelet op de zakelijke belangen van de eigenaren van deze locaties, hiervan geen onderdeel zijn.

Duurzaamheid:

Met deze kleinschalige opvanglocatie wordt duurzame huisvesting, voor een langere periode, voor asielzoekers gerealiseerd.

Vervolgproces:

Na het raadsbesluit tot instemming locatiekeuze kan het COA een vergunningaanvraag indienen. Vervolgens kan gestart worden met de planologische procedure en met het opstellen van een huurovereenkomst voor maximaal 10 jaar. Relevante ontwikkelingen delen we tijdig met u als raad en uiteraard met omwonenden en bedrijven. Dit is onderdeel van de communicatieaanpak. Tegen voorliggende beslissing van de gemeenteraad staan geen rechtsmiddelen, zoals bezwaar, open. Pas als er door het college een omgevingsvergunning wordt verleend, kan door belanghebbenden bezwaar en/of beroep worden aangetekend tegen de omgevingsvergunning.

Bijlagen:

1- RIB - Nieuwe kleinschalige opvanglocatie aan de Buys Ballotstraat 9 (Z/21/703219 D-874644)
2- Verzoek COA dd. 5 september 2023 (Z/21/703219 D-879249)
3- Plattegrond bedrijventerrein Gorinchem oost II perceel Buys Ballotstraat 9 (Z/21/703219 D-879741)

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d 26 september 2023
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

In te stemmen met de realisatie van een kleinschalige opvang voor maximaal 150 asielzoekers op Buys Ballotstraat 9 in Gorinchem.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 november 2023.

Griffier, Voorzitter,

Gemeente Gorinchem

Informatiebrief van het college - nummer Z/21/703219 D-874644

Gorinchem, 13 september 2023

Onderwerp: Nieuwe kleinschalige opvanglocatie aan de Buys Ballotstraat 9

Geachte leden van de raad,

Op 5 september 2023 heeft het COA een verzoek ingediend om een kleinschalige opvanglocatie voor asielzoekers te realiseren in Gorinchem voor een periode van maximaal 10 jaar op de locatie Buys Ballotstraat 9 (bijlage 1). Met deze raadsinformatiebrief informeren we u over het verzoek van het COA, hoe dit verzoek tot stand is gekomen en over het vervolgproces.

Doorlopen proces

Op 25 mei 2022 heeft de gemeenteraad de startnotitie kleinschalige opvang in Gorinchem vastgesteld. Met deze startnotitie heeft u het college opdracht gegeven om te komen tot een voorstel voor een kleinschalige opvang voor 150 asielzoekers elders in deze stad. Deze opdracht heeft u nog een keer bevestigd in het amendement dat u heeft aangenomen toen gesproken werd over de verlenging van de opvang in het voormalig belastingkantoor. In dit amendement is vastgelegd dat de opvang van asielzoekers op deze locatie maximaal tot 28 december 2024 mag worden verlengd. Het amendement gaf daarnaast aan dat deze periode moet worden benut voor het faciliteren van een nieuwe kleinschalige opvanglocatie voor asielzoekers onder verantwoordelijkheid en financiering van het COA.

Onderzochte locaties

Het college heeft dan ook samen met het COA een proces gestart om te komen tot de ontwikkeling van een kleinschalige opvanglocatie. De gemeente en het COA hebben gezamenlijk meerdere locaties in de stad onderzocht. Het COA heeft om verschillende redenen diverse locaties niet geschikt bevonden, omdat ze niet aan de minimale eisen voldeden. Zo waren sommige locaties te klein in oppervlakte en waren andere locaties te groot waardoor de kosten te hoog werden. Of was het pand wel geschikt, maar was het alleen te koop en niet te huur, wat niet past binnen de voorwaarden van het COA.

Kansrijke locatie

Na de eerste intensieve screening bleef er slechts één kansrijk bevonden locatie over. Dit betreft het gemeentelijk perceel Buys Ballotstraat 9 op bedrijventerrein Oost II. De precieze locatie staat aangegeven op de kaart in bijlage 2. Deze locatie is in de afgelopen periode door het COA nader onderzocht. Tijdens het bestuurlijk overleg van 23 augustus 2023 heeft het COA ons geïnformeerd over de resultaten van hun studie naar de geschiktheid van deze locatie. Hierbij heeft het COA gekeken naar planologische, financiële en maatschappelijke omstandigheden.

Tijdelijke vergunning

De locatie Buys Ballotstraat 9 past binnen de criteria van het COA en de keuze levert geen belemmeringen op voor reeds geplande ontwikkelingen. Daarnaast beslaat het terrein een groot oppervlak waardoor er voldoende mogelijkheden zijn voor een geschikte inpassing. Op dit moment heeft de locatie de bestemming bedrijfsterrein. Het vestigen van een opvanglocatie op deze plek voldoet dan ook niet aan de regels van het bestemmingsplan. Wij kunnen met een tijdelijke vergunning (maximaal 10 jaar) van het bestemmingsplan afwijken om op deze plek een duurzame

(voor een langere periode) opvanglocatie mogelijk te maken. Het COA moet hiervoor een aanvraag indienen voorzien van een ruimtelijke onderbouwing.

Standpunt college en verdere besluitvorming
Op dit moment ligt de vraag voor of de gemeente mee wil werken aan het mogelijk maken van een kleinschalige opvang van 150 asielzoekers op de locatie Buys Ballotstraat 9. In een later stadium komen andere aspecten, zoals onderwijs en veiligheid, aan de orde. Als college staan we positief tegenover dit verzoek van het COA. We zijn van mening dat we hiermee op een goede wijze uitvoering kunnen geven aan de opdracht die door de gemeenteraad is vastgesteld. Samen met het COA hebben we een geschikte locatie gevonden voor een kleinschalige opvang van maximaal 150 asielzoekers voor een periode van maximaal 10 jaar.

Raadsvoorstel kleinschalige opvanglocatie
In principe is het college op grond van de Gemeentewet bevoegd om te besluiten over dit verzoek van het COA. In de meeste gemeenten neemt het college dan ook een besluit over het vestigen van een opvanglocatie nadat de gemeenteraad de kans heeft gekregen om eventuele wensen en bedenkingen te uiten. In de startnotitie die door u is vastgesteld en in het amendement van november 2022 heeft u echter vastgesteld dat de gemeenteraad een besluit neemt over het vestigen van een kleinschalige opvanglocatie in Gorinchem. Dat betekent dat we op korte termijn een voorstel aan u voorleggen om in te stemmen met het verzoek van het COA. Wij hebben het COA dan ook laten weten dat we onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraad in willen stemmen met het verzoek dat door het COA is gedaan. We overleggen graag met de agendacommissie over de mogelijkheid om dit voorstel op korte termijn in de gemeenteraad te behandelen.

Communicatie
Juiste en tijdige informatie en communicatie zijn van groot belang bij de realisatie van een nieuwe opvanglocatie. Daarom werken de gemeente en het COA samen aan de communicatieaanpak. Uitgangspunt is om inwoners en bedrijven in de omgeving van de nieuwe opvanglocatie tijdig en zo volledig mogelijk te informeren over het proces. Vanzelfsprekend zorgen we er voor dat er alle ruimte bestaat voor inwoners en ondernemers om vragen te stellen, zorgen te uiten, deze zorgen waar mogelijk weg te nemen en om de betrokkenheid van inwoners en ondernemers te waarderen. Op een later moment organiseren de gemeente en het COA gezamenlijk een informatiemoment voor omwonenden en voor bedrijven in de omgeving van de Buys Ballotstraat 9.

Gelijktijdig met het versturen van deze raadsinformatiebrief worden via een brief de omwonenden en bedrijven van de Buys Ballotstraat, de omwonenden van het voormalig belastingkantoor, stakeholders van beide locaties en de pers geïnformeerd over het verzoek van het COA en het proces dat we de komende tijd gaan doorlopen. De brief wordt persoonlijk bezorgd bij direct omwonenden en aangrenzende bedrijven.

Opvanglocatie voormalig belastingkantoor
Met dit verzoek van het COA lopen we op koers om uitvoering te geven aan het besluit om uiterlijk eind 2024 de opvanglocatie in het voormalig belastingkantoor te sluiten. Als we in de komende periode alle stappen volgens planning kunnen doorlopen, is het mogelijk om voor het eind van volgend jaar de nieuwe kleinschalige opvanglocatie te openen. De omwonenden van het voormalig belastingkantoor worden uiteraard ook geïnformeerd over de voortgang van dit proces.

In de tussentijd onderzoeken we samen met het COA de mogelijkheden om binnen de wettelijke kaders te voldoen aan de afspraak dat de gemeente het eigendom van het belastingkantoor overneemt na sluiting van de opvanglocatie. Gelijktijdig kijken we naar mogelijkheden voor toekomstige invulling van de locatie Vroedschapstraat. Hierover wordt u op een later moment nader geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,



COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Gemeente Gorinchem
Nummer zaak 703249 / 879249
15 SEP. 2023

Paraaf Secr.	circuleren bij
afd. Team Ond & Leefb	medew.
kopie	paraaf archief

Postbus 30203, 2500 GE DEN HAAG

Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Afdeling Vastgoed en Facilitair

Rijnstraat 8

2515 XP DEN HAAG

telefoon 088-7157000

postadres postbus 30203

2500 GE DEN HAAG

Aan het college van burgemeester
en wethouders van de gemeente Gorinchem
T.a.v. mevrouw drs. R.W.J. Melissant-Briene
Postbus 108
4200 AC GORINCHEM

datum	5 september 2023	inlichtingen bij	Manja Meuleman
onderwerp	Formeel verzoek Huur van Kavel Buys Ballotstraat 9	telefoon	06-29691927
kenmerk	CDR-768018	e-mail	manjameuleman@coa.nl
uw brief	-	bijlage(n)	-

Geacht college,

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) gebruikt sinds 28 december 2021 het voormalige belastingkantoor aan de Vroedschapstraat 15 in Gorinchem ten behoeve van de opvang van 300 asielzoekers. We zijn uw gemeente zeer dankbaar dat de vestiging van de noodlocatie aan de Vroedschapstraat een plaats heeft kunnen krijgen.

Het pand aan de Vroedschapstraat 15 heeft een maximale opvangcapaciteit van 300 asielzoekers. Zoals overeengekomen in de allonge behorende bij de bestuursovereenkomst, d.d. 24 januari 2023, zal het COA de Vroedschapstraat 15 op uiterlijk 28 december 2024 verlaten. Afgesproken is dat een nieuwe kleinschalige opvanglocatie wordt gezocht die over 150 opvangplaatsen beschikt.

De gemeente Gorinchem en het COA zijn de afgelopen maanden gezamenlijk op zoek geweest naar een nieuwe reguliere opvanglocatie binnen de gemeente. Deze plek zal dienen ter vervanging van de huidige locatie in het voormalige belastingkantoor aan de Vroedschapstraat 15. Meerdere mogelijkheden zijn voorgesteld aan en onderzocht door COA. De kavel aan de Buys Ballotstraat 9 is geschikt geacht.

COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Op 23 augustus jl. heeft een bestuurlijk overleg tussen uw gemeente en het COA plaatsgevonden, waarbij is gesproken over de stand van zaken rond de opvanglocatie en de verplaatsing daarvan naar een andere plek binnen uw gemeente.

Formeel verzoek
Met inachtneming van bovenstaande doen wij u een formeel verzoek tot het goedkeuren en meewerken aan het van een opvanglocatie op de kavel aan de Buys Ballotstraat 9 (Kad. Gem. Gorinchem sectie P nr 2382 ged.) voor een gebruiksperiode van maximaal 10 jaar ten behoeve van 150 asielzoekers.

Afspraken worden vastgelegd in een allonge op de bestaande bestuurlijke afspraken. Voor het einde van dit jaar zal er een gezamenlijk proces- en planningsvoorstel worden opgesteld voor de planologische procedure met betrekking tot de bouw op het perceel. Daarnaast wordt er een voorstel ontwikkeld voor het verkooptraject van de huidige locatie, waarbij rekening wordt gehouden met zowel praktische als juridische richtlijnen.

Verder zullen partijen zich inspannen om de verplaatsing van de bewoners en het personeel van de Vroedschapstraat zo goed mogelijk te laten verlopen.

Wij zien uw antwoord met belangstelling tegemoet en zijn uiteraard bereid dit verzoek nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Centraal Orgaan opvang asielzoekers,

De heer dr. mr. M. Schoenmaker
Bestuursvoorzitter

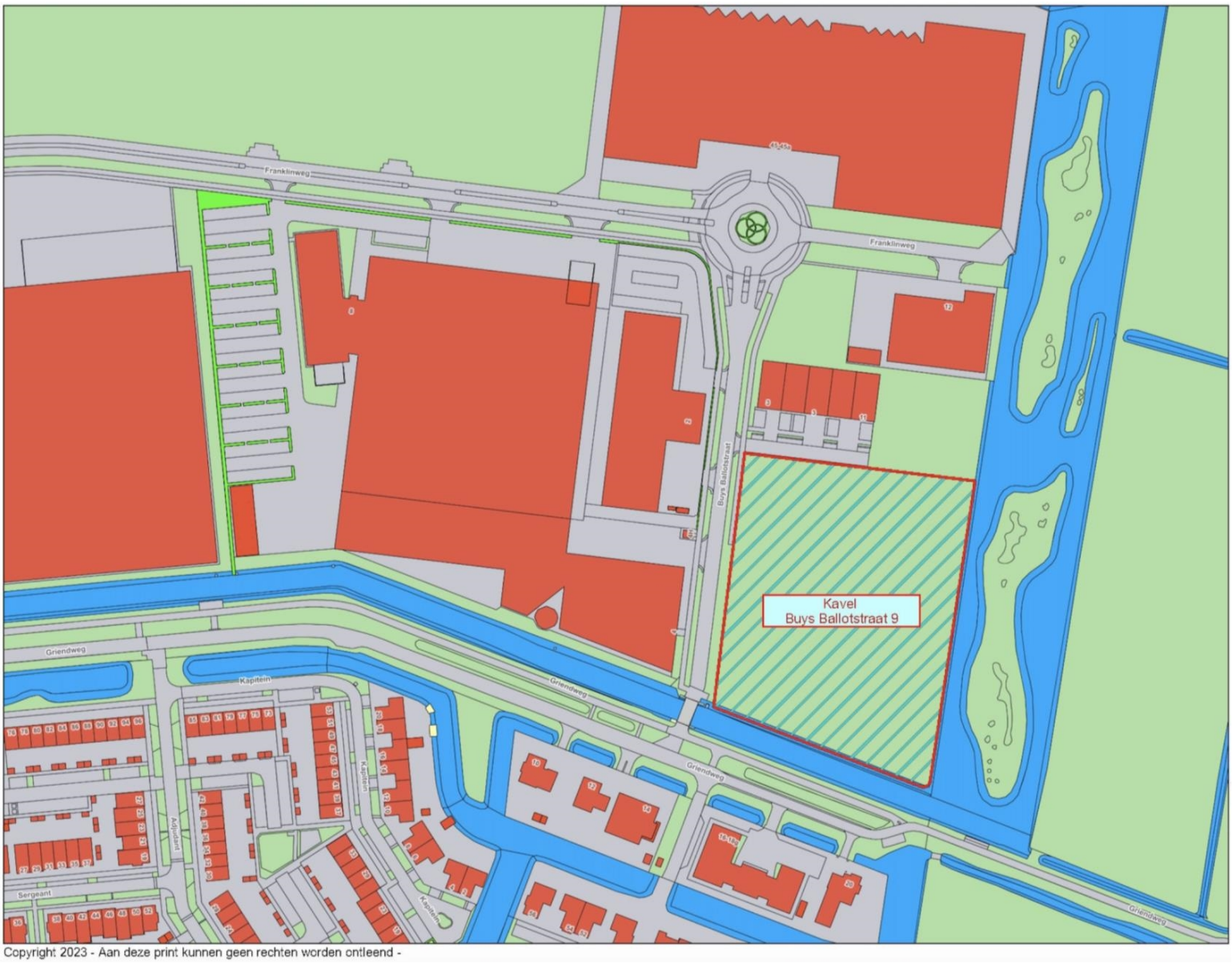

Copyright 2023 - Aan deze print kunnen geen rechten worden ontleend -

AMENDEMENT

Datum raadsvergadering: donderdag 2 november 2023
Nummer amendement:
Bij welk raadsvoorstel: 'Realisatie kleinschalige opvang asielzoekers'
Indiener: Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem

TITEL: Zorgvuldige verkenning en participatie opvanglocaties

AMENDEMENT

Ondergetekenden stellen voor het raadsvoorstel als volgt te amenderen:

- Het beslispunt te veranderen in: *'Het college aan de hand van eigen criteria uitvoeriger te laten verkennen in hoeverre de alternatieve locaties zich lenen voor de kleinschalige opvang van asielzoekers; en hierover te rapporteren aan en te overleggen met de raad, inclusief een voorstel voor een zorgvuldig participatieproces.'*

MOTIVATIE

De ondertekenaars van dit amendement menen dat een nadere verkenning van de mogelijkheid tot kleinschalige opvang van asielzoekers op meerdere locaties wenselijk is, alvorens een definitief besluit te kunnen nemen over één locatie.

Helaas kunnen wij door de – ons inziens – onnodige en onwenselijke geheimhouding niet nader motiveren waarom wij specifieke locaties kansrijk achten.

Een nadere verkenning is nodig om op basis van een helder afwegingskader de beste keuze te maken en om deze vervolgens gemotiveerd te kunnen bespreken in de stad en met inwoners van de nabije omgeving in het bijzonder. Nabijheid van voorzieningen en faciliteiten zien wij daarbij als belangrijke criteria.

Indieners vragen het college ook eigen criteria te formuleren en te hanteren in de nadere verkenning. Het amendement biedt tevens de ruimte om alsnog een zorgvuldig participatietraject te voeren met het oog op een duurzaam draagvlak en een warme verwelkoming van de asielzoekers in Gorinchem.

ONDERTEKENING
Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem
Wendy Alba-Heijdenrijk, D66

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amenden

AMENDEMENT

Datum vergadering: 2 november 2023
Nummer amendement:
Bij welk raadsvoorstel: Realisatie kleinschalige opvang asielzoekers
Indiener(s): Ilhan Tekir

TITEL: OPHEFFEN GEHEIMHOUDING 'NOTITIE OPVANGLOCATIES GORINCHEM' COA

AMENDEMENT

Ondergetekenden stellen voor het volgende beslispunt toe te voegen aan het raadsvoorstel:

- Te besluiten om de geheimhouding op de 'Notitie opvanglocaties Gorinchem' d.d. 3 juli 2023 van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) op te heffen.

MOTIVATIE

Op dinsdag 10 oktober heeft het college op grond van artikel 5.1 lid 2f Woo, de bescherming van concurrentiegevoelige bedrijfsgegevens, geheimhouding opgelegd op de '*Notitie opvanglocaties Gorinchem*' d.d. 3 juli 2023 van het COA. De notitie is daarmee alleen voor raadsleden en fractieassistenten in te zien onder geheimhouding, waarbij een schending van de geheimhouding strafbaar is gesteld (art. 272 Wetboek van Strafrecht).

Iedereen heeft het recht op toegang tot publieke informatie (art. 1.1 Woo, art. 110 Grondwet). Deze toegang dient ter bescherming van de democratische rechten van burgers. Zo staat geheimhouding van publieke informatie effectieve uitvoering van de vrijheid van meningsuiting en het kiesrecht in de weg. Het principe 'openbaar, tenzij' is hierbij leidend.

De door het college gebruikte grond voor het opleggen van de verplichting tot geheimhouding, de bescherming van concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricatiegegevens (art. 5.1 lid 2f Woo) is hiervoor niet bedoeld, conform het juridisch advies (bijlage) en de Rijks brede instructie voor het behandelen van Woo-verzoeken. In deze instructie valt te lezen dat: ''*Informatie over bedrijfs- en fabricagegegevens die niet vertrouwelijk is verstrekt, wordt eveneens niet geopenbaard als het belang van het beschermen van de gegevens zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan informatie die betrekking heeft op het fabricageproces of de strategie van een onderneming. Ook actuele offertes, aanbestedingen, bedrijfseconomische gegevens en andere concurrentiegevoelige gegevens kunnen onder deze uitzonderingsgrond vallen (p. 27).''* Derhalve is de gehanteerde uitzonderingsgrond niet van toepassing en is het besluit van het college onrechtmatig en strijdig met de Woo.

Voorts is het collegebesluit tot oplegging van de verplichting tot geheimhouding onvoldoende gemotiveerd. Het beschermen van concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens (art. 5.1 lid 2f Woo) is een relatieve uitzonderingsgrond, wat betekent dat het bevoegd bestuursorgaan (lees: het college) een expliciete afweging had moeten maken over of de bescherming van die gegevens zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Deze afweging is niet vermeld.

De indiener(s) van dit amemdement hechten grote waarde aan de openbaarheid van ons stadsbestuur. Aan een gemeente die eerlijk en transparant is over haar keuzes. Een overheid die alle belangen weegt, verantwoording aflegt en luistert. Die openheid en transparantie zijn randvoorwaardelijk voor een goed functionerende lokale democratie, waarin het open debat gevoerd kan worden, alle feiten op tafel liggen en onze inwoners hun stem kunnen laten horen en deel kunnen nemen aan het democratisch proces.

ONDERTEKENING



Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amenden

Ilhan Tekir (D66)
Pierre Schefferlie (Democraten Gorinchem)

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier



MOTIE

Datum vergadering	2 november 2023
Nummer motie	
Indiener	Paulien de Groot (PvdA) mede namens Gorcum Actief, CDA, CU-SGP, Stadsbelang, SP
Titel:	AZC tweejaarlijkse evaluatie

MOTIE
Wij vragen het college om/ wij geven het college de opdracht om:

1. Vanaf de realisatie van het AZC op de locatie Buys Ballotstraat 9 elke twee jaar een evaluatie in te plannen met de betrokken partijen (lees: het COA, college, gemeenteraad en inwoners).
2. Tijdens de evaluatie het gesprek aan te gaan over de belangrijkste randvoorwaarden, bijvoorbeeld veiligheid en (bereikbaarheid) van voorzieningen, en dan gezamenlijk te beoordelen of alles verloopt zoals we verwachten en zo nodig oplossingen te zoeken voor eventuele problemen.

MOTIVATIE
De bewoners van Hoog-Dalem hebben hun teleurstelling geuit over de manier waarop zij zijn betrokken bij het proces rondom de voorgestelde locatie van het AZC. In reactie hierop hebben zij contact opgenomen met alle politieke partijen om hun bezorgdheid te uiten over deze specifieke locatie.

Het gebrek aan draagvlak binnen de wijk Hoog-Dalem is zorgelijk en legt de nadruk op de noodzaak om een breder participatieproces te omarmen, met als doel de betrokkenheid van de inwoners van Hoog-Dalem te vergroten en een meer inclusieve aanpak te hanteren bij de realisatie en exploitatie van het AZC op de voorgestelde locatie Buys Ballotstraat 9. De bewoners hebben een waardevolle suggestie gedaan: het instellen van een tweejaarlijkse evaluatie, waarbij het college, de gemeenteraad, het COA en de inwoners gezamenlijk de voortgang en naleving van belangrijke randvoorwaarden bespreken.

Een tweejaarlijkse evaluatie zal een structurele en periodieke gelegenheid bieden om de voortgang van het AZC te beoordelen en ervoor te zorgen dat eventuele problemen tijdig worden opgemerkt en aangepakt. Dit bevordert transparantie en vertrouwen in het proces. Dit stelt de inwoners in staat om hun zorgen te uiten en bij te dragen aan het proces, terwijl het college en de gemeenteraad de verantwoordelijkheid behouden voor de uiteindelijke besluitvorming en naleving van de randvoorwaarden. Door deze twee punten in de praktijk te brengen, stellen we inwoners in staat om actief deel te nemen aan het proces en hun stem te laten horen, terwijl we tegelijkertijd zorgen voor de noodzakelijke controle. Hiermee kunnen we samenwerken aan een succesvolle integratie van het AZC in onze gemeenschap.



Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

ONDERTEKENING

Paulien de Groot (PvdA)
Everdien Hamann (Gorcum Actief)
Janneke van Oversteeg (CDA)
Anselm Krol (CU-SGP)
Johan Klein (Stadsbelang)
Ariën van Houwelingen (SP)

Raadsvoorstel: Z/22/745923/D-881398
Onderwerp: **Vaststelling Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027**

Datum: 20 september 2023
Portefeuillehouder: Mark de Boer
I&O: 22 juni & 24 augustus 2023
B&A / Raadsvergadering: 5 oktober / 2 november 2023
Opsteller: Doorn-Deden, Brenda van
Geeft voorstel begrotingswijziging: ~~Ja~~/Nee

Onderwerp:

Vaststelling Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Het beleid Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027 vast te stellen.

Aanleiding:

Het weer verandert en wordt steeds extremer. Als gemeente hebben we een opgave om onze fysieke leefomgeving hierop aan te passen, oftewel klimaatadaptatie. Onder dit thema vallen de thema's hitte, regenwateroverlast, overstromingen, droogte, bodemdaling en biodiversiteit. Samen met interne en externe partners is een strategie opgesteld om aan deze opgave te werken in de periode 2023-2027.

De klimaatadaptatiestrategie beschrijft een aanpak hoe we Gorinchem weerbaar kunnen maken tegen klimaatverandering en zet daarmee de koers voor een klimaatbestendig Gorinchem in 2050. Daarnaast zet het beleid aan tot actie. De strategie presenteert een actieagenda bestaande uit 5 pijlers. Elke pijler bevat acties en concrete projecten waar we de komende jaren directe mee aan de slag kunnen in Gorinchem.

Beoogd effect:

De Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027 legt de basis om de opgave van klimaatadaptatie verder uit te werken. Daarmee biedt het kaders om concreet een aanpak op te stellen om aan deze opgave te werken.

Argumenten:

1.1 Dit beleid is de basis richting een klimaatbestendig Gorinchem
Met deze integraal opgezette strategie leggen we vast wat onze opgave is, waar we aan gaan werken en hoe we dat gaan doen. Voornamelijk de Actieagenda vormt de basis om verder aan de slag te gaan richting een klimaatbestendig Gorinchem.

1.2 Daarmee spreekt u de intentie uit om organisatiebreed het thema klimaatadaptatie als standaard mee te nemen
Een eerste belangrijke stap is dat het thema klimaatadaptatie geborgd wordt in de organisatie. Daarin heeft de gemeenteraad een belangrijke rol en taak om dit de standaard te maken. Zo werken we vanaf nu integraal aan een klimaatbestendig Gorinchem.

Risico's:

Er zijn met deze vaststelling geen risico's voorzien. De Actieagenda geeft aan wat we gaan doen, maar voor alle onderdelen wordt een concrete aanpak opgesteld. Daarin worden specifiek de benodigde capaciteit, middelen, communicatie en participatie in uitgewerkt. Verwachting is dat deze aanpak in het 1e kwartaal van 2024 gereed is.
De vaststelling van dit beleid is dus voornamelijk om de basis te leggen voor klimaatbestendig werken in Gorinchem.

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

Financiën:

Voor de Financiën kunnen we een onderscheid maken in regionaal en lokaal.

Regionaal

Regionaal werken we samen met de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (A5H). Met de A5H-regio hebben we gezamenlijk een aanvraag ingediend bij het Rijk om aanspraak te maken op de Impulsregeling. Op 14 september 2023 is deze aanvraag door het Rijk goedgekeurd, waardoor het Rijk 1/3^{e} van de financiering van de ingediende projecten financiert. Voor Gorinchem betekent dat dat de 11 projecten uit pijler 5 van de Actieagenda gedeeltelijk gefinancierd worden door het Rijk. Het overige 2/3^{e} deel wordt dekkend bekostigd uit het budget klimaatadaptatie in het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Speelruimteplan.

Lokaal

In de Klimaatadaptatiestrategie kunnen we nog geen concrete capaciteit en/of middelen aan tonen. Dat betekent dat we de Actieagenda verder gaan uitwerken in een concrete aanpak. Hierin zullen de benodigde capaciteit, middelen, communicatie en participatie uitgewerkt zijn. Voor nu zijn er dus geen financiën gemoeid met de vaststelling van dit beleid.

Participatie:

Het doel van communicatie en participatie is om bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties te stimuleren in het klimaatbestendig maken van hun huis, tuin, bedrijf of de stad. Communicatie gaat over informeren van de omgeving. Participatie is meedenken, meewerken en meebeslissen bij gezamenlijk plannen en uitvoeringen. Communicatie en participatie voor deze opgave wordt verder uitgewerkt in de concrete aanpak.

Communicatie:

We communiceren actief richting onze bewoners, bedrijven en partners.

Duurzaamheid:

De energietransitie is gericht op klimaatmitigatie; het terugdringen van de CO2 uitstoot om klimaatverandering tegen te gaan.
Alleen klimaatverandering is een gegeven en we moeten ons voorbereiden en aanpassen op steeds extremer wordend weer. Met klimaatadaptatie passen we onze fysieke leefomgeving aan op het extremer weer, dat wordt veroorzaakt wordt door klimaatverandering.
Klimaatadaptatie vult dus onze opgave van de energietransitie aan.

Vervolgproces:

Na de B&A van 5 oktober 2023 volgt een Raadsvergadering op 2 november 2023.
Het vervolg na de vaststelling is om de Actieagenda concreet uit te werken in een aanpak, waarin de benodigde capaciteit, middelen, communicatie en participatie zijn opgenomen.

Bijlagen:

- Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027
- Lokale Klimaatstresstest Gorinchem

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. <DOCUMENT_DATE>
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

Aldus besloten in de raadsvergadering van <DATE3>

Griffier, Voorzitter,

Lokale klimaatstresstest
Gemeente Gorinchem

De kansen en risico's van extreem weer in kaart



De lokale stresstest is opgesteld door de gemeente Gorinchem en is het resultaat van een gezamenlijk proces van interne medewerkers en externe organisaties.

Ambtelijke trekkers:
Brenda van Doorn-Deden
Kirsten Schouten
Martin Bos

Met inbreng van:
Aveco de Bondt
GGD Zuid-Holland Zuid
Gorcum Natuurlijk Groen
Interne medewerkers gemeente Gorinchem
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Poort6
Provincie Zuid-Holland
Stadsecoloog Johan Sterk
TwynstraGudde
Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Waterschap Rivierenland

Datum
23 februari 2022

GEMEENTE GORINCHEM

Inhoud

1. Introductie 5
2. Vestingstad Gorinchem 6
3. Klimaatscenario's Nederland 7
4. Klimaatrisico's Gorinchem 8
   4.1 Regenwateroverlast 9
      Waterdiepte op straat 9
      Regenwateroverlast bij infrastructuur en kwetsbare objecten 10
      Regenwateroverlast bij gebouwen en technische installaties 11
      Resultaten uit werkatelier 12
      Kansen en risico's Regenwateroverlast 13
   4.2 Hitte 14
      Hitte-eilandeffect 14
      Nachttemperatuur 19
      Gezondheid 21
      Resultaten uit werkatelier 22
      Kansen en risico's Hitte 22
   4.3 Overstroming 23
      Doorbreken primaire waterkering Dijkring 16 23
      Doorbreken primaire waterkering Dijkring 43 28
      Doorbreken regionale waterkering 29
      Resultaten uit werkatelier 30
      Kansen en risico's Overstromingen 30

4.4 Droogte 31
Grondwaterstand 31
Resultaten uit werkatelier 33
Kansen en risico's Droogte 34
4.5 Bodemdaling 35
Stabiliteit bodem 36
Veenoxidatie bodem 37
Draagkracht bodem 38
Resultaten uit werkatelier 39
Kansen en risico's Bodemdaling 39
4.6 Biodiversiteit 40
Relatie biodiversiteit en klimaatverandering 40
Resultaten uit werkatelier 46
Kansen en risico's Biodiversiteit 47
Bijlage 48
Bijlage 1 – Bronnenlijst 48
Bijlage 2 – Tabel icoonsoort in Zuid-Holland en kaart Natuurnetwerk Nederland Zuid-Holland 50

1. Introductie

Klimaatverandering is wereldwijd een urgente opgave. Steeds vaker wordt duidelijk dat klimaatverandering gevolgen heeft voor onze leefomgeving. Denk aan de extreme wateroverlast die Nederland teisterde in juli 2021. Het is niet meer iets van de toekomst, we zitten er midden in. We moeten leren leven met een veranderend klimaat en de gevolgen daarvan. Om ons hier tegen te wapenen moeten we onze leefomgeving aanpassen. Dit noemen we klimaatadaptatie.

Niet alleen wateroverlast, maar ook droogte en hitte komen vaker voor. Dit heeft gevolgen voor bijvoorbeeld de biodiversiteit, de gezondheid en geeft schade aan de bodem, gebouwen en infrastructuur. In Gorinchem zetten we al stappen om onze leefomgeving aan te passen op het extreme weer. We koppelen nieuw aan te leggen riool los, creëren waterbuffers, vergroenen de stad, stimuleren de bewustwording over deze opgave en zijn aangesloten bij het Convenant Klimaatadaptief Bouwen[1]. Klimaatadaptatie willen we een solide basis geven in beleid. Het bestaat dan niet enkel uit mooie losse voorbeelden, maar het is dan een vast uitgangspunt in al ons handelen.

In 2050 moet Gorinchem namelijk bestand zijn tegen de effecten van klimaatverandering. Naast hitte, droogte, regenwateroverlast en overstromingen, nemen we als Gorinchem ook bodemdaling en biodiversiteit mee. Al deze thema's hebben raakvlakken met elkaar en verwerken we in één gezamenlijke lokale adaptatiestrategie, oftewel de LAS.

Door de LAS op te stellen willen we klimaatadaptatie vastleggen in beleid en Gorinchem aanpassen aan het extreme weer. Om tot een LAS te komen doorlopen we 3 fasen:

1. Weten: Onderzoeken waar de kansen en risico's zitten voor Gorinchem
2. Willen: formuleren van doelen en opgaven
3. Werken: opstellen van een Uitvoeringsplan

Momenteel werken we aan Fase 1 en daarvan is het voorliggende document een resultaat: de lokale klimaatstresstest. In deze stresstest is een 'foto' genomen van Gorinchem. Bij deze foto is voor de zes thema's de kansen en risico's beschreven voor Gorinchem.

In Hoofdstuk 2 staat een korte beschrijving van het ontstaan en de karakteristieken van Gorinchem. Zowel internationaal als nationaal zijn scenario's beschreven over hoe klimaatverandering zich gaat ontwikkelen. In Hoofdstuk 3 is een samenvatting gegeven van de klimaatscenario's van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI). De kern van dit document is in Hoofdstuk 4 te vinden: de kansen en risico's per thema voor Gorinchem.

[1] Convenant Klimaatadaptief Bouwen | Bouw Adaptief

2. Vestingstad Gorinchem

Rivierenlandschap

Voordat de mens zich nadrukkelijk met het landschap ging bemoeien bestond de omgeving van Gorinchem uit een ongerept gebied van bossen en moerassen, doorsneden door grote en kleinere rivieren. In de natuurlijke toestand hebben meanderende rivieren een tamelijk smalle bedding. Bij een grote aanvoer van water treedt de rivier al snel buiten haar oevers. Daar verliest het water snelheid waardoor de grootste en zwaarste korrels het eerst worden neergelegd. Hierdoor ontstaan er direct langs de rivier twee lage, zandige ruggen: de oeverwallen. Verder bij de bedding van de stroom vandaan, in de komgebieden, blijft het water langere tijd staan en komen de fijnere deeltjes tot bezinking: hier vinden we kleilagen in de bodem. Beide oeverwallen en de bedding van een rivier worden samen een stroomrug genoemd. In dit rivierenlandschap lagen grote komgebieden waar het zo nat was dat er een laag veen kon ontstaan. Verder naar het westen en noorden ging het rivierenlandschap over in het veengebied dat een groot deel van West-Nederland bedekte.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

Gorinchem, een plaats met bijna 650 jaar stadsrechten, heeft historie. Al sinds het prille begin in de Middeleeuwen is Gorinchem omgeven geweest door stadsmuren, later de wallen van de vesting. Binnen de vestingwallen is de historie nog goed merkbaar: authentieke herenhuizen en klinkers, smalle straten en cultuurhistorische elementen. In 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie, waar Gorinchem onderdeel van is, opgenomen op de Lijst van het Cultureel Erfgoed van Unesco. De waterverdedigingslinie is in goed geconserveerde staat en heeft zich aangepast aan het landschap. Vervolgens hebben de linies op hun beurt ook invloed gehad op het landschap met hun waterwerken, inundatiekommen[2] en 'verboden kringen'[3]. De eenheid en de positie van de Hollandse Waterlinies in het landschap is sinds de bouw vrijwel ongewijzigd gebleven; deze elementen zijn allemaal nog duidelijk herkenbaar aanwezig in het landschap. Dit heeft invloed gehad op hoe Gorinchem vandaag de dag eruit ziet.

Gebouwde omgeving

De vestingwallen zorgen, samen met de diverse water-, land- en spoorwegen, voor een fysieke scheiding van de diverse delen van de stad. De Binnenstad ligt beschermd achter de vestingwallen, de Linge is de natuurlijke scheiding tussen het oostelijke en westelijke deel, en de A27, A15 en de Merwede sluiten Gorinchem in. Ondanks deze ruimtelijke beperkingen is Gorinchem uitgegroeid naar een stad met een regiofunctie. In 1959 werd de vestingstatus van Gorinchem opgeheven. Dit was het startschot voor de ontwikkeling van Gorinchem. Zowel aan de oost- als westkant van Gorinchem werden woningen, wegen en industrie gerealiseerd. Hiermee groeide de vestingstad uit tot een woon-werkstad. Uiteraard wel met behoud van het karakteristiek van de vesting.

[2] Dit is een gebied dat in tijden van oorlog ter verdediging onder water gezet kon worden.
[3] Zones waarin niet gebouwd mocht worden om zo het schootsveld vanaf de vesting vrij te houden.

3. Klimaatscenario's Nederland

Het KNMI heeft het Klimaatsignaal'21 uitgegeven. Het rapport geeft actuele informatie over klimaatverandering in Nederland. Het Klimaatsignaal'21 is gebaseerd op de grote hoeveelheid kennis over klimaatverandering die in het rapport van het IPCC[4] is samengebracht. In het Klimaatsignaal'21 is deze kennis aangevuld met waarnemingen en onderzoek van het KNMI, en vertaald naar de situatie in Nederland. In dit hoofdstuk zijn de hoofdpunten van dit rapport uitgelicht.

Zeespiegelstijging

De toekomstscenario's laten een grotere zeespiegelstijging zien dan voorheen. Als we de uitstoot van broeikasgassen niet verminderen kan de zeespiegel voor de Nederlandse kust rond 2100 met 1,2 meter (in plaats van eerder verwachte 1 meter) stijgen ten opzichte van begin deze eeuw. Als het smelten van de Antarctische IJskap versnelt, komt zelfs de 2 meter zeespiegelstijging in 2100 in zicht.

Langdurige droogte of hitte

De sterkere opwarming van het noordpoolgebied speelt mogelijk een rol in de grotere kans op langdurige droogte of hitte. Door afname temperatuurverschil tussen de pool en de tropen, kan het weerbeeld langer hetzelfde blijven. Langere perioden van droogte of hitte komen dan vaker voor.

Extremere zomerbuien

De zwaarste zomerbuien worden extremer, waarbij ook de kans op valwinden toeneemt. Naast de extreme buien kent de Nederlandse zomer ook een ander gezicht: dat van droogte. De kans op droge lentes en zomers is groter geworden. In het binnenland komt deze toename door klimaatverandering. Ons klimaat schuift steeds meer richting het klimaat van Zuid-Europa op.

Rivieren

's Zomers neemt de kans op laagwater in de rivieren toe, terwijl in de winter juist de kans op hoogwater toeneemt.

Stedelijk klimaat

Steden zijn meestal warmer dan de landelijke omgeving. Door de opwarming van de aarde wordt het ook in steden nog warmer. Daarnaast vormen extreme neerslag en droogte een steeds grotere uitdaging voor de stad.

[4] Klimaatadaptatie Nederland, 9-8-2021, *Nieuw IPCC-rapport: temperatuur stijgt sneller dan verwacht*. Link geraadpleegd op 12-11-2021.

4. Klimaatrisico's Gorinchem

Klimaatverandering heeft dus gevolgen die wereldwijd, maar ook in Nederland merkbaar zijn. We moeten dus aan de slag om onze leefomgeving aan te passen aan extreem weer. Gorinchem doet dit zowel regionaal als lokaal.

Regionale adaptatiestrategie

In 2019 is de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden[5] (A5H) gestart om gezamenlijk te werken aan het thema klimaatadaptatie. Een eerste stap was om op regionaal niveau de kwetsbaarheden en kansen in beeld te brengen. Dit resulteerde in de regionale klimaatstresstest, waaruit naar voren kwam dat Gorinchem met name kwetsbaar is voor regenwateroverlast en hitte[6]. De volgende stap was om de opgaven en ambities voor de regio op te stellen. De A5H-regio is in gesprek gegaan met zo'n 100 vertegenwoordigers uit de regio. Hierbij is inzicht verkregen in de regionale klimaatrisico's en kansen, de ambities, hoe we die ambities kunnen realiseren en wat we als regio al doen aan klimaatadaptatie. Dit alles vormt de basis voor de RAS A5H[7]. De RAS zet de koers uit waarlangs de A5H regio zich wil aanpassen aan de veranderingen van het klimaat. In 2022 wordt de volgende stap gezet: het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma.

Lokale adaptatiestrategie

Parallel aan het regionale traject werkt Gorinchem aan de lokale adaptatiestrategie (LAS). Hierin worden de thema's hitte, regenwateroverlast, overstromingen, droogte en bodemdaling meegenomen. Een aanvullend thema in de LAS is biodiversiteit. Dit thema heeft veel raakvlakken met klimaatadaptatie en daarmee een logische koppeling om biodiversiteit in dit beleid mee te nemen.
Deze lokale stresstest is de eerste stap om te komen tot de LAS. Hiermee kan ingezoomd worden op de kansen en risico's voor Gorinchem. Daarmee kunnen de opgaven en ambities specifiek voor Gorinchem opgesteld worden. De informatie is verzameld uit nationale, provinciale en regionale open data. Daarnaast is deze informatie getoetst door en aangescherpt met interne en externe specialisten. Op 16 december 2021 is met deze specialisten een werkatelier gehouden. De openbare data en de resultaten van het werkatelier geven een integraal zicht op de kansen en risico's van het extremer weer voor Gorinchem. In dit hoofdstuk is deze informatie gebruikt om een toelichting te geven op de kansen en risico's van de zes thema's voor Gorinchem.

[5] Samenwerking tussen Provincie Zuid-Holland, provincie Utrecht, Waterschap Rivierenland en 7 gemeenten: Alblasserdam, Sliedrecht, Papendrecht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Molenland en Vijfheerenlanden. Website A5H
[6] Resultaten klimaatstresstest Alblasserwaard-Vijfheerenlanden: Rapport en Kaartviewer
[7] RAS A5H is nog niet openbaar gemaakt, verwachting februari 2022

4.1 Regenwateroverlast

Een onderdeel van extremer weer is dat er steeds vaker korte, maar hevigere buien gaan voorkomen. Voor een stedelijk gebied als Gorinchem heeft dat een groot effect. Dit komt door de voornamelijk versteende omgeving, waardoor het regenwater minder goed afgevoerd kan worden dan in een landelijk gebied.

Wateroverlast bij deze extreme buien is niet te voorkomen. In deze stresstest is deze extreme bui wel als graadmeter meegenomen. Met deze bui valt 100 millimeter regenwater in 2 uur tijd, oftewel 100 liter water op 1 m^2. Dit zijn zulke zeldzame buien, dat het riool daar niet op gebouwd is. De kans dat deze relatief zeldzame bui valt, neemt wel toe door klimaatverandering. In Figuur 1.1 is met deze graadmeter inzichtelijk gemaakt hoe Gorinchem eruit ziet als deze bui voorkomt.

Waterdiepte op straat

De stadsdelen waar de waterdiepte na de extreme regenbui het diepst is, zijn het Piazza center, de Haarwijk, Binnenstad-West en Wijdschild. Dit komt met name door het verouderde riool wat in deze stadsdelen aanwezig is. Daarnaast ligt het westelijke deel van de Binnenstad lager, waardoor het water naar dat deel van de Binnenstad toestroomt. Regenwateroverlast kan opvallend genoeg ook leiden tot een verdroogde ondergrond. Bij piekbuien leidt een te snelle afvoer van water ertoe dat de bodem niet in staat is het water goed op te nemen. Door meer groen aan te leggen wordt de bodem beter bestand om regenwater op te nemen.

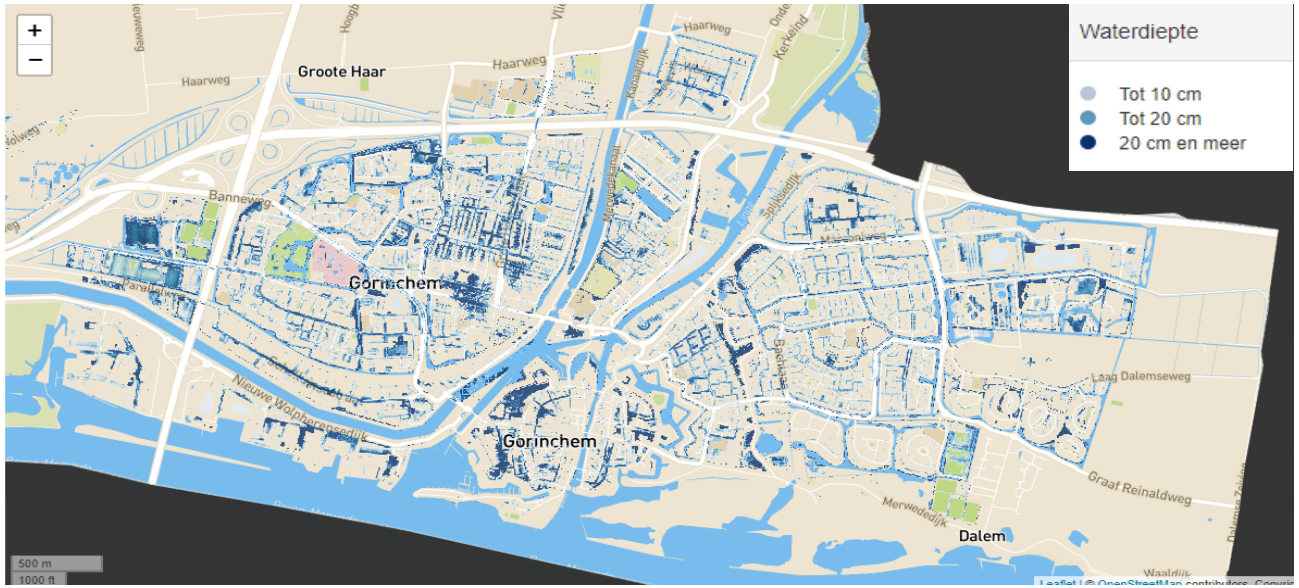

Figuur 1.1 Waterdiepte bij een extreme regenbui (100 millimeter in 2 uur) in Gorinchem (A5H, 2019)

Regenwateroverlast bij infrastructuur en kwetsbare objecten

Bij de extreme regenbui die in deze stresstest als graadmeter is genomen, kan het water op straat zo hoog komen dat de weg onbegaanbaar wordt. Wegen zijn nog begaanbaar als er maximaal 10 cm water op staat. Tussen de 10 en 30 cm water is het nog toegankelijk voor de hulpdiensten en boven de 30 cm zijn de wegen onbegaanbaar. In Figuur 1.2 is dit voor Gorinchem in beeld gebracht. De belangrijke oost-westverbinding (Newtonweg, Spijksedijk, Stationsweg en Nieuwe Wolpherensedijk) blijft begaanbaar bij een extreme regenbui. In de woonwijken Hoog Dalem en het noordelijk deel van de Lingewijk zijn de wegen ook begaanbaar.

In de Haarwijk en de Binnenstad zijn veel wegen aanwezig die onbegaanbaar worden tijdens zo'n extreme regenbui. Zoals eerder aangegeven, heeft de Binnenstad ook de lagere ligging van het noordwestelijke deel als nadeel. Het grootste deel van de straten in Gorinchem wordt na zo'n extreme bui alleen begaanbaar voor calamiteiten. Dit komt voornamelijk door de beperkte afvoercapaciteit van het riool en de voornamelijk versteende omgeving.



Figuur 1.2 Kwetsbare objecten (exclusief bruggen) en begaanbaarheid wegen na een extreme regenbui (100 millimeter in 2 uur) in Gorinchem (A5H, 2019)

Ook is gekeken naar welk risico deze extreme bui heeft voor kwetsbare objecten, zoals scholen of zorginstellingen. In Figuur 1.2 is te zien dat de meeste kwetsbare objecten een laag risico hebben om wateroverlast te ervaren van de extreme regenbui. Onder kwetsbare objecten met een hoog risico vallen het Beatrix ziekenhuis, industrieterrein Avelingen-West, de scholen in de Binnenstad en de scholen in Gorinchem-Oost op om te benoemen.

Regenwateroverlast bij gebouwen en technische installaties

Naast de impact van een extreme bui op wegen en kwetsbare objecten, is ook gekeken naar het risico op wateroverlast in panden. Met panden worden bijvoorbeeld huizen, kantoorgebouwen en bedrijfshallen bedoeld. Hierbij is inzichtelijk gemaakt hoe groot het risico is dat bij deze extreme bui water komt in het pand (zie Figuur 1.3).

Hier is een vergelijkbaar beeld te zien als in de voorgaande kaarten. Het Beatrix ziekenhuis, het Piazza center en de Binnenstad-West komen hier ook als risicovol naar voren. Dit komt mede door het verouderde riool en de lage ligging van Binnenstad-West. Daarnaast is duidelijk merkbaar dat op de industrieterreinen Avelingen, Schelluinsestraat en Arkelsedijk een middel tot groot risico ligt om water in het pand te krijgen. Binnen de woonwijken is het een verspreid beeld, maar over het algemeen ligt het risico daar laag of is zelfs niet aanwezig. Naast panden kan het regenwater ook een risico vormen voor alle IT-gerelateerde installaties en infrastructuur, zoals uitval van transformators of kabels en leidingen.



Figuur 1.3 Risico op water in het pand bij een extreme regenbui (100 mm in 2uur) in Gorinchem (A5H, 2019)

Resultaten uit werkatelier

Naar verwachting nemen met name in de zomer kortdurende hevige regenbuien toe, en de hoeveelheid neerslag in de winter. Ook hagel- en onweersbuien kunnen heviger worden. In het werkatelier is in twee rondes gesproken over de bedreigingen en kansen die wateroverlast met zich meebrengt in de gemeente Gorinchem.

Bij hevige regenval zijn met name versteende gebieden in Gorinchem kwetsbaar, evenals de lager gelegen gebieden waar veel water blijft staan. De duiker[8] aan de westelijke zijde van de Binnenstad heeft beperkte capaciteit. Hierdoor kan de duiker de waterafvoer vanuit de Binnenstad onvoldoende aan. Daarnaast is beheer en onderhoud aan deze duiker complex, omdat het de enige duiker is in het gebied. Deze duiker is een voorbeeld, maar geldt voor alle duikers die te klein zijn. Het is van belang dat er een voldoende robuust watersysteem binnen de gehele gemeente is. In dit watersysteem moet voldoende waterberging zitten en hebben de duikers voldoende capaciteit om ook bij grote buien het water goed af te kunnen voeren. Hierdoor kan het overtollige water naar de gebieden stromen waar meer berging is en/of naar gebieden die hiervoor geschikt (worden) gemaakt.

De riolen zijn niet berekend op de toenemende wateroverlast en regenval, waardoor water op straat blijft staan in verharde gebieden. De Binnenstad, Heerenlaan en Gorinchem-Oost zijn kwetsbare gebieden, evenals de industrieterreinen in Gorinchem. Gorinchem kent daarnaast niet onderheide panden, waar verzakking door hevige regenval kan ontstaan. Ook kan vitale infrastructuur evenals bedrijvigheid stilvallen vanwege wateroverlast. En wordt de bereikbaarheid voor bewoners en hulpdiensten bij meer dan 15 cm water op straat beperkt.

Naast bedreigingen worden ook kansen gezien. Zo kan een goede sponswerking van de bodem wateroverlast beperken of voorkomen. Ook het afkoppelen van regenwater kan wateroverlast in bebouwd gebied beperken. Daarnaast kan naar multifunctioneel ruimtegebruik gekeken worden, zoals speeltuintjes en speelpleinen waar ook waterbergingsmogelijkheden zijn.

[8] *Een duiker is een constructie die watergangen door een fysieke barrière heen met elkaar verbindt. Voorbeelden van deze fysieke barrière, ook wel grondlichaam genoemd, zijn een dijk, een weg of een overwal. Een duiker zorgt ervoor dat water van de ene kant van het grondlichaam naar de andere kant kan stromen. Een duiker draagt bij aan de aan- en afvoer van water.*

Kansen en risico's Regenwateroverlast

Thema Regenwateroverlast	
Kansen	**Risico's**
Met aanleg van meer groen kan de sponswerking van de bodem verbeterd worden, waarmee wateroverlast kan worden beperkt of zelfs voorkomen	Een extreme bui geeft ernstige regenwateroverlast bij Piazza center, de Haarwijk, Binnenstad-West en Wijdschild
De afvoer van regenwater afkoppelen van het riool om wateroverlast in bebouwd gebied te beperken	Er zijn volledig onbegaanbare wegen na een extreme bui in de Haarwijk en de Binnenstad
Gebruik de fysieke ruimte multifunctioneel, zoals speeltuintjes waar ook waterbergingsmogelijkheden zijn	Kwetsbare objecten, zoals het Beatrix ziekenhuis, ervaren wateroverlast bij een extreme bui
Een robuust watersysteem kan het overtollige water bij hevige regenbuien naar de gebieden afvoeren waar meer berging is en/of naar gebieden die hiervoor geschikt (worden) gemaakt.	Wateroverlast in panden op industrie- en bedrijventerreinen bij een extreme bui
	Wateroverlast kan zorgen voor uitval technische installaties, vitale infrastructuur en bedrijven
	Beperkte afvoercapaciteit van de enige duiker in het westelijke deel van de Binnenstad
	Huidig riool kan toenemende wateroverlast en regen niet aan
	Niet onderheide panden kunnen verzakken door extreme buien

4.2 Hitte

Het wordt gemiddeld warmer en het zal vaker heet worden. Hitte zorgt voor uitdagingen, met name bij langdurige extreme hitte. Het heeft invloed op de slaap, de productiviteit en de gezondheid van mens en dier (Tauw, 2020). In deze paragraaf is met een drietal indicatoren inzichtelijk gemaakt waar de uitdagingen voor hittestress in Gorinchem:

- Hitte-eilandeffect
- Nachttemperatuur
- Gezondheid

Hitte-eilandeffect

Door klimaatverandering hebben we te maken met stijgende temperaturen. Waarbij bekend is dat het in de stad warmer wordt en langer blijft dan op het platteland. Dit is voornamelijk merkbaar tijdens warme dagen. Dit wordt ook wel het *Urban heat island effect,* oftewel het *hitte-eilandeffect* genoemd (zie Figuur 2.1). Dit alles heeft niet alleen invloed op de natuur, maar ook op de gezondheid van de mens. In de toekomst wordt het gemiddeld warmer en zal het vaker heet worden. Om inzicht te krijgen welke risico's dat voor Gorinchem met zich mee brengt, is gekeken waar in Gorinchem dit hitte-eilandeffect optreedt.

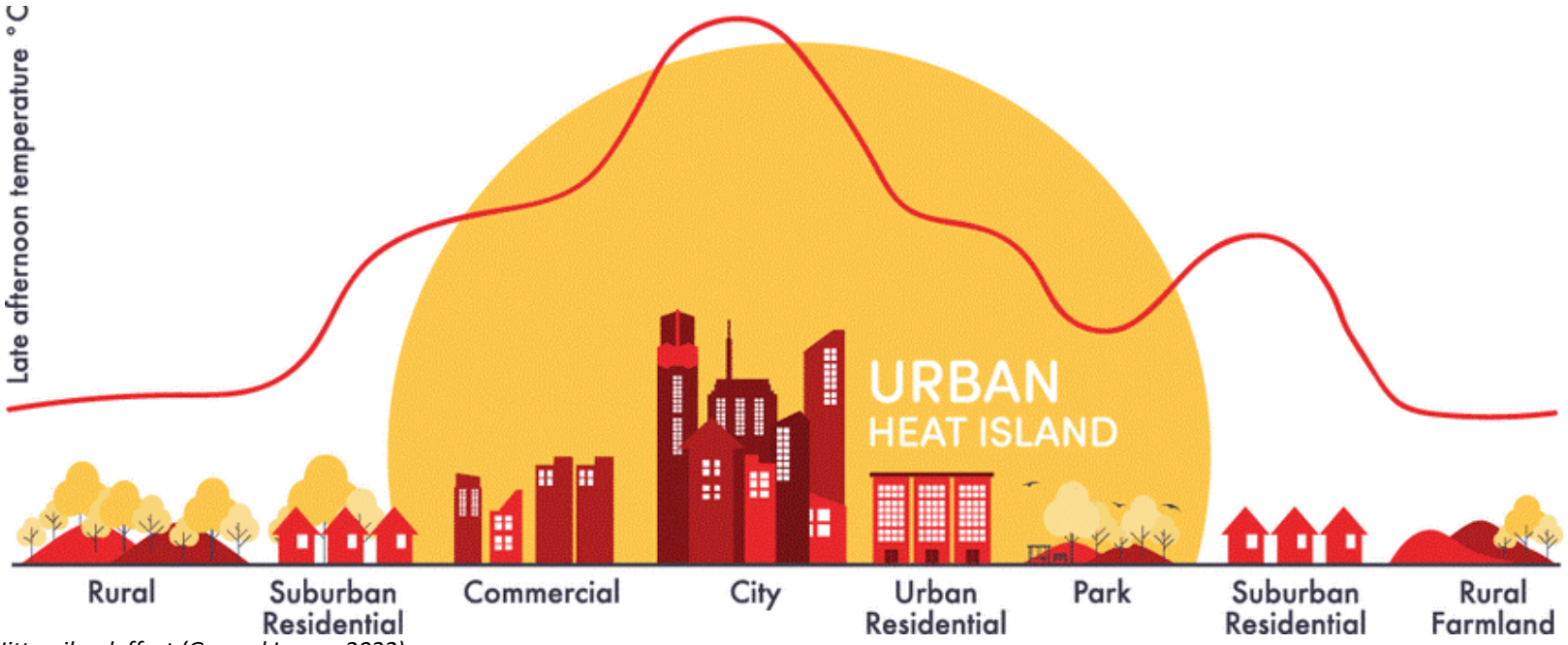

Figuur 2.1 Hitte-eilandeffect (Gezond Leven, 2022)

Gevoelige gebieden voor hitte

Met het hitte-eilandeffect kan inzichtelijk gemaakt worden welke gebieden meer gevoelig zijn voor hitte. In Figuur 2.2 is dit effect voor Gorinchem in kaart gebracht. In de kaart is rekening gehouden met de warmte die een oppervlakte uitstraalt en waar schaduw aanwezig is. Wat op valt is dat in de gebieden waar voornamelijk bebouwing aanwezig is, zoals alle woonwijken en bedrijventerreinen, een verhoogde gevoelstemperatuur optreedt. Gebieden waar het aanzienlijk warmer is zijn alle bedrijven- en industrieterreinen (Avelingen, Schelluinsestraat, Arkelsedijk, Spijksepoort, Papland, Schotdeuren, Oost I en Oost II). Ook zijn het ziekenhuis en het Piazza center gebieden waar het 'aanzienlijk warmer' is. In alle woonwijken is de gevoelstemperatuur 'warmer'. Daarnaast is de groene structuur door Gorinchem duidelijk zichtbaar (zie paragraaf 6 Biodiversiteit). Waar veel groen of bomen boven de weg staan is de gevoelstemperatuur koeler, zoals het buitengebied, Gijs van Andelpark, de Banneweg, het Lindelaantje, de vestingwallen en de randen van de woonwijken.



Figuur 2.2 Hitte-eilandeffect in Gorinchem (A5H, 2019)

Gevoelstemperatuur tijdens tropische dag

Het hitte-eilandeffect zorgt voor warmere temperaturen in stedelijk gebied. In de voorgaande paragraaf is inzichtelijk gemaakt welke gebieden in Gorinchem dit effect vooral speelt. Een extra verdiepingsslag voor het hitte-eilandeffect is om te kijken wat de gevoelstemperatuur op een tropische zomerdag[9] is in Gorinchem (zie Figuur 2.3). Op een tropische dag is de laagste gevoelstempratuur (40-42 graden Celsius) te vinden in de groene (buiten)gebieden van Gorinchem. De aanwezige bomen zorgen daar voor schaduw en verkoeling. In de woonwijken loopt de gevoelstemperatuur al gauw op naar ongeveer 46 graden Celsius. Binnenstad-West en de Haarwijk hebben zelfs gebieden waar het richting de 49-50 graden Celsius gaat.

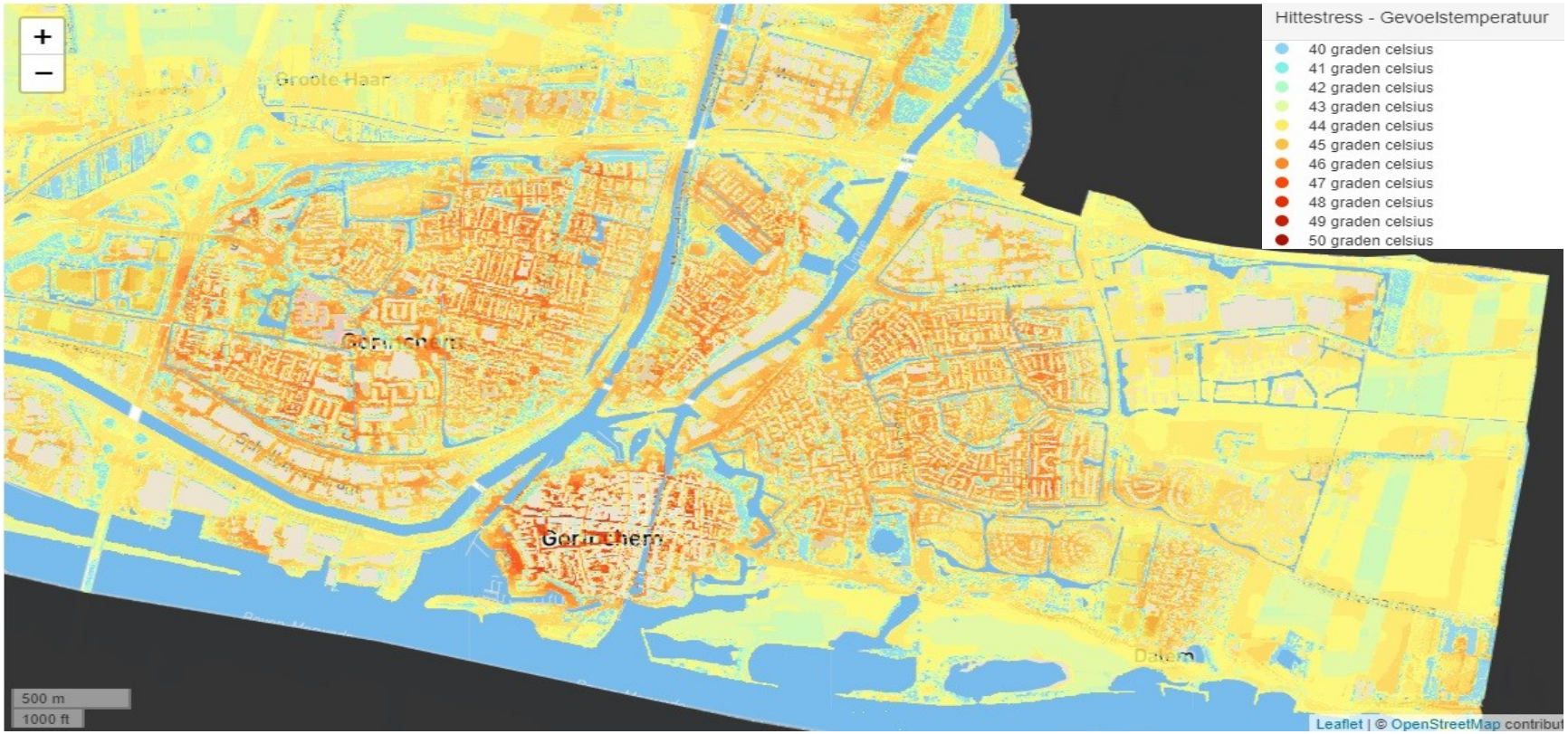

Figuur 2.3 Gevoelstemperatuur bij een extreem warme zomerdag (>30 graden Celsius) in Gorinchem (Provincie Zuid-Holland, 2017)

[9] Een tropische zomerdag is als de temperatuur boven de 30 graden Celsius uitkomt (KNMI, 2021).

Kwetsbare objecten

Hitte heeft ook effect op objecten. Panden worden warmer en zijn moeilijker koel te houden. Bij aanhoudende hitte kan ook het staal van beweegbare bruggen uitzetten, waardoor de brug niet meer kan werken[10]. In Gorinchem zijn er vijf kwetsbare, beweegbare bruggen aanwezig: de Korte Brug, de Lange Brug, de Hoge Brug, de Concordiabrug en de Brug van Ceelen. Voor de bereikbaarheid van Gorinchem, zowel over de weg als over het water, is het belangrijk dat deze bruggen functioneren. Buiten Gorinchem ligt de Merwedebrug. Deze brug wordt niet specifiek toegelicht, maar Gorinchem heeft vanuit haar regiofunctie belang bij een goed werkende Merwedebrug.

[10] E. van der Heijden, 6-8-2020, Rijkswaterstaat koelt bruggen in de regio in verband met hitte, *Algemeen Dagblad*. Link geraadpleegd op 15-11-2021.

Afstand tot koele plekken

Tijdens hittegolven en hete zomerdagen is het belangrijk dat er verkoeling gevonden kan worden. Hiervoor zijn koele plekken op loopafstand belangrijk tijdens hitte. Een koele plek voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Een openbare ruimte van minstens 200m^2
- Op een zeer warme dag wordt hier maximaal 35 graden gemeten
- De koele plek moet breed genoeg zijn. Het is geen smalle lange strook, zoals een berm.

In Figuur 2.4 is opgenomen binnen welke loopafstand een koele plek bereikbaar is. De norm ligt bij een maximale loopafstand van 300 meter. In het merendeel van de woonwijken wordt deze norm behaald. Dit geldt niet voor een deel in de Haarwijk, de Binnenstad, (Hoog) Dalem en Gorinchem-Oost, en alle industrie- en bedrijventerreinen (met uitzondering van Avelingen-West). Tijdens warme dagen hebben bewoners of gebruikers van het gebied een extra moeilijkheid door geen koele plek in de buurt te hebben. Dit betekent dat de hitte meer negatief effect heeft op hen, dan bewoners die wel een koele plek kunnen opzoeken. Nadelige effecten zijn slechtere productiviteit overdag, slechtere nachtrust of zelfs gezondheidseffecten.



Figuur 2.4 Aanwezigheid van koele plekken en de afstand van gebouwen tot de koele plekken in Gorinchem (Klimaateffectatlas, 2021)

Nachttemperatuur

Niet alleen overdag, maar ook ’s nachts kan hitte effect hebben. Door warmere nachten kan dit de nachtrust van mens en dier negatief beïnvloeden. Een warme nacht is als de temperatuur gedurende de nacht boven de 20 graden Celsius blijft. Een slechte nachtrust heeft effect op de productiviteit en de fysieke en mentale gezondheid van mensen. In Figuur 2.5 is de huidige situatie en de verwachte toekomstige situatie in 2050 voor Gorinchem in kaart gebracht.

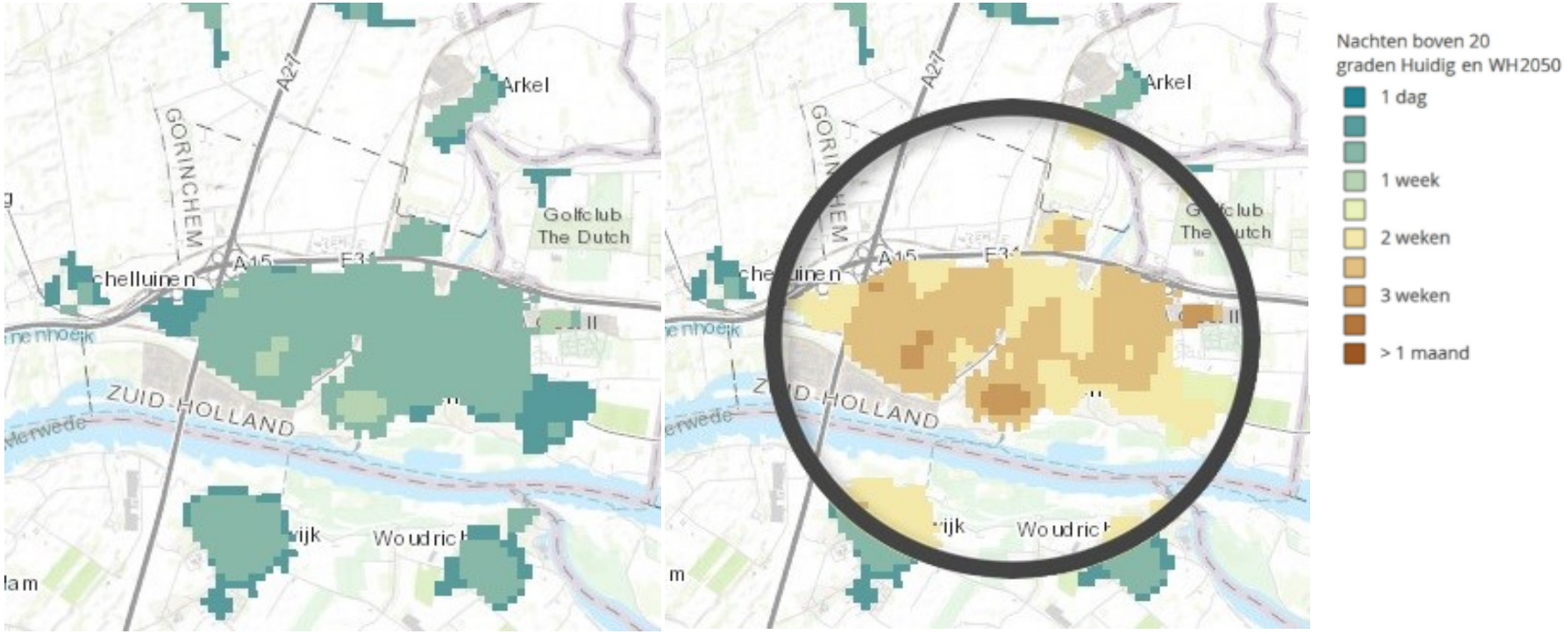

Figuur 2.5 Huidige en toekomstige situatie warme nachten (>20 graden Celsius) in Gorinchem (Provincie Zuid-Holland, 2017)

Huidige situatie

In de huidige situatie ervaart Gorinchem tussen de 1 en 7 warme nachten per jaar. In Gorinchem is onderscheid te maken in welke stadsdelen de warme nachten voornamelijk optreden. Dat is in de volgende stadsdelen:

- Dokter van Stratenweg
    - Op deze locatie liggen een bedrijventerrein en flat met groot parkeerterrein
- Een deel van de Gildenwijk
    - Dit is de locatie van het Piazza center (winkelcentrum) en de verschillende flattencomplexen rondom het winkelcentrum
    - Aanwezigheid van (zelfstandig wonende) ouderen in dit gebied
- De Binnenstad
    - Een versteend centrum met smalle straten en hoge panden
    - Aanwezigheid van twee verzorgingstehuizen (Molenhoek en Steijndeld) en twee basisscholen (De Tweemaster en de Tamboerijn)
- Bedrijventerrein Oost II
    - Weinig groen aanwezig

De warme nachten zijn voornamelijk een risico voor de woongebieden, dus de Dokter van Stratenweg, Gildenwijk en de Binnenstad, en kwetsbare groepen als ouderen.

Toekomstige situatie

De verwachting is dat er vaker warme dagen en nachten zullen voorkomen (Provincie Zuid-Holland, 2017). Uit het Figuur 2.5 is op te maken dat heel Gorinchem dit zal ervaren. In 2050 zal Gorinchem 14 tot 21 warme nachten per jaar hebben. De benoemde stadsdelen in de huidige situatie blijven ook de risicogebieden in de toekomstige situatie. Daarnaast is op te merken dat de woonwijken in Gorinchem-West, de Lingewijk en Gorinchem-Oost meer warme nachten gaan ondervinden dan de woonwijken Tuinen van Mollenburg, Dalemse Donk, Hoog Dalem en Dalem. Laatst genoemde woonwijken behoren tot de nieuwere, ruimer opgezette en groenere wijken, en dat heeft dus een positief effect op de warme nachten.

Gezondheid

Hitte heeft effect op de gezondheid van mensen. Bij hittestress probeert het lichaam de lichaamswarmte kwijt te raken door te transpireren en door bloedvatverwijding. Dit kan leiden tot slechte nachtrust, spierkramp, verhoogde hartslag of een warmteberoerte. Soms werken deze verkoelingsmechanismen onvoldoende, zoals en ouderen, die minder snel een dorstgevoel ervaren en kwetsbaarder zijn. Bij kleine kinderen warmt het lichaam sneller op dan van volwassenen. Ouderen en kleine kinderen zijn de meeste kwetsbare groepen, maar andere kwetsbare groepen zijn bijvoorbeeld ook dak- en thuislozen, sporters, deelnemers aan evenementen en mensen die buiten werken[11]. Door hitte kan ook smog blijven hangen in de stad, wat de luchtkwaliteit verslechtert. De gezondheidsproblemen kunnen leiden tot een extra druk op de gezondheidszorg en hulpdiensten, meer ziekenhuisopnames en zelfs sterfte.
Hitte heeft dus niet alleen effect op de temperatuur in een gebied, maar aanhoudende hitte heeft ook effect op de gezondheid van kwetsbare groepen. Vaak zijn kwetsbare groepen te vinden in onderwijs- of zorginstellingen (Provincie Zuid-Holland, 2017).

Voor dit onderdeel is in Gorinchem gekeken waar onderwijs, zorginstellingen en infrastructurele objecten, oftewel de kwetsbare objecten, gevestigd zijn. In Gorinchem zijn er 18 basisscholen, 15 middelbare scholen en 1 MBO school, verspreid over Gorinchem (Scholen op de kaart, 2021). Voor de ouderen en chronisch zieken is gekeken naar de verpleeg- en verzorgingstehuizen. Dit zijn er in totaal zes:

1. Beatrix ziekenhuis (Gildenwijk)
2. Het Gasthuis (Gildenwijk)
3. Bannehof (Gildenwijk)
4. De Schutse (Haarwijk)
5. Steijndeld (Binnenstad)
6. Molenhoek (Binnenstad)

Door het groot aantal kwetsbare objecten is het voor nu te uitgebreid om op elk object een toelichting te geven. Wel is aan te geven dat alle tehuizen en scholen gevestigd zijn binnen de woonwijken. In de woonwijken is de gevoelstemperatuur ‘warmer’ (zie Figuur 2.3 bij ‘gevoelstemperatuur’). Hitte is dus een risico voor de kwetsbare groepen in deze objecten. Voor de tehuizen en de scholen geeft dit risico’s voor de gezondheid van de ouderen en de productiviteit van de leerlingen.

[11] Gezondheidsproblemen - Mindmap hitte in de stad (hittebestendigestad.nl)

Resultaten uit werkatelier

Hitte zorgt voor uitdagingen, met name bij langdurige en extreme hitte. Het heeft dus invloed op de gezondheid, slaap en productiviteit van mens en dier. Gedurende twee gespreksrondes in het werkatelier is gesproken over de kansen, bedreigingen en aandachtspunten bij het tegengaan van hittestress.

Allereerst werd opgemerkt dat de gemeente Gorinchem een grote mate van verstening kent. Versteende ruimten hebben als effect dat zij de warmte opnemen en langdurig afgeven, met als gevolg een onaangenaam klimaat bij (extreem) warme dagen en gedurende nachten. Hierbij werd onder andere gerefereerd aan de Binnenstad, de industrieterreinen, en versteende speeltuintjes. Qua inrichting is daarin nog veel te verbeteren, denk aan vergroening op- en rondom speeltuintjes of bedrijventerreinen.

Maatregelen om hitte tegen te gaan, bieden ook kansen voor het aantrekkelijker maken van de leefomgeving. Denk aan een groene omgeving met ruimte voor water en bomen die schaduw geven tijdens warme dagen. Een uitdaging daarbij is dat dit wel (fysieke) ruimte vraagt, die niet overal in Gorinchem aanwezig is. Daarnaast werd de oproep gedaan om hitte als integraal thema mee te nemen bij andere opgaven. Ook is het van belang om niet alleen naar de locaties te kijken waar hitte de meest extreme vorm aanneemt, maar ook naar de integrale inbedding van het thema in de stad en haar bewoners.

Kansen en risico's Hitte

Thema Hitte	
Kansen	**Risico's**
Buitengebied en groen in de stad zorgen voor verkoeling	Stedelijk, versteend gebied ervaart meeste hinder van hitte-eilandeffect (gevoelstemperatuur en warme nachten)
Koele plekken behouden of uitbreiden	Richting 2050 groeit het aantal warme nachten in voornamelijk de woongebieden
Ruimte en groen opgezette woonwijken, speeltuintjes en bedrijventerreinen ervaren minder hinder van het hitte-eilandeffect en warme nachten	Bij aanhoudende hitte kan het staal van beweegbare bruggen uitzetten, waardoor de brug niet meer kan werken
Maatregelen om hitte tegen te gaan, bieden ook kansen voor het aantrekkelijker maken van de leefomgeving	Gezondheidsrisico's voor kwetsbare groepen (ouderen en kleine kinderen) bij aanhoudende hitte
Integraal meenemen van hitte bij andere maatschappelijke opgaven	Aanhoudende hitte leidt tot slechtere productiviteit overdag, slechtere nachtrust, blijven hangen van smog of zelfs gezondheidseffecten bij mens en dier

4.3 Overstroming

Een groot deel van Nederland ligt onder de zeespiegel en dat maakt ons kwetsbaar voor overstromingen. Om overstromingen te voorkomen, hebben we in Nederland vele kilometers aan waterkeringen om ons land te beschermen. Hierbij is onderscheid te maken in primaire en regionale waterkeringen. Primaire waterkeringen beschermen het land tegen buitenwater uit de zee, grote rivieren en IJssel- en Markermeer. De regionale waterkeringen beschermen het land tegen binnenwater uit de vele meren, kleine rivieren en kanalen[12]. Primaire waterkeringen voor Gorinchem zijn de Merwede en de Diefdijklinie.
Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor onderhoud aan de primaire waterkeringen.

Overstromingen kunnen er voor zorgen dat (grote delen van) een gebied onder water komt te staan. Hierdoor kunnen woningen en panden onder water komen te staan, moeten mens en dier geëvacueerd worden, worden belangrijke wegen en gebouwen met belangrijke (zorg)functies ontoegankelijk en kan de elektriciteit en IT-infrastructuur uitvallen. Herstellen van een overstroming kan wel 5 tot 10 jaar duren. Hoewel er een kleine kans is, zijn de gevolgen groot.

Doorbreken primaire waterkering Dijkring 16

Nederland bestaat uit verschillende genummerde dijkringgebieden. Om de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, waar gemeente grotendeels Gorinchem in gelegen is, ligt Dijkring 16. Bij een overstroming over het doorbraak van deze dijkring stroomt de regio onder water tot een waterdiepte van 2 tot 5 meter. De regio wordt door dit risico ook wel ‘een badkuip’ genoemd. In het LIWO (Landelijk Informatiesysteem Water en Overstromingen) zijn voor de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden 12 overstromingsscenario’s opgenomen. Elk scenario laat zien welk gebied overstroomt als op die locatie een dijk overstroomt of bezwijkt. De locatie van de dijkdoorbraak bepaalt hoe snel en hoe hoog het water in Gorinchem komt. De waterdiepte kan oplopen van 2 tot 5 meter.

In principe beschermen de primaire waterkeringen de gemeente. De dijken langs de Merwede, de Lek en de Noord, en de Diefdijk vormen de primaire waterkering. De Diefdijk ligt niet langs een rivier, maar beschermt het gebied bij overstromingen in de Betuwe. Als onderdeel van de Hollandse Waterlinie scheidt de Diefdijk Dijkring 16, waar het merendeel van Gorinchem in gelegen is, van Dijkring 43, waar het oostelijk deel van Gorinchem beschermd door wordt (zie volgende paragraaf). Dat betekent dat als een primaire waterkering in Dijkring 43 doorbreekt, de Diefdijk voorkomt dat ook heel Dijkring 16 onderstroomt. De Diefdijk beschermt Gorinchem dus voor een overstroming vanuit Gelderland. Daarentegen beschermt de Diefdijk het oostelijke deel bij een doorbraak over overstroming bij Dijkring 16.

Mocht er op één van de volgende locaties een doorbraak zijn, kan dat gevolgen hebben voor Gorinchem. Dat zijn Everdingen, Vianen, Ameide, Casa Novum, Nieuw Lekkerland, Lingesluis, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem zelf. Dit heeft een catastrofale impact op Gorinchem (VRZHZ, 2019). Bij een overstroming of doorbraak van deze locaties langs Dijkring 16 kunnen De Binnenstad en alle westelijke woonwijken 2,0 tot 5 meter onder de water komen te staan (zie Figuur 3.1). De daadwerkelijk optredende waterstand bij een overstroming is afhankelijk van de plaats van de dijkdoorbraak, de waterstand op de rivier en de tijdsduur van de instroom van het water. In de oostelijke

[12] Rijkswaterstaat, 2021, *Waterkering*. Link geraadpleegd op 10-12-2021.

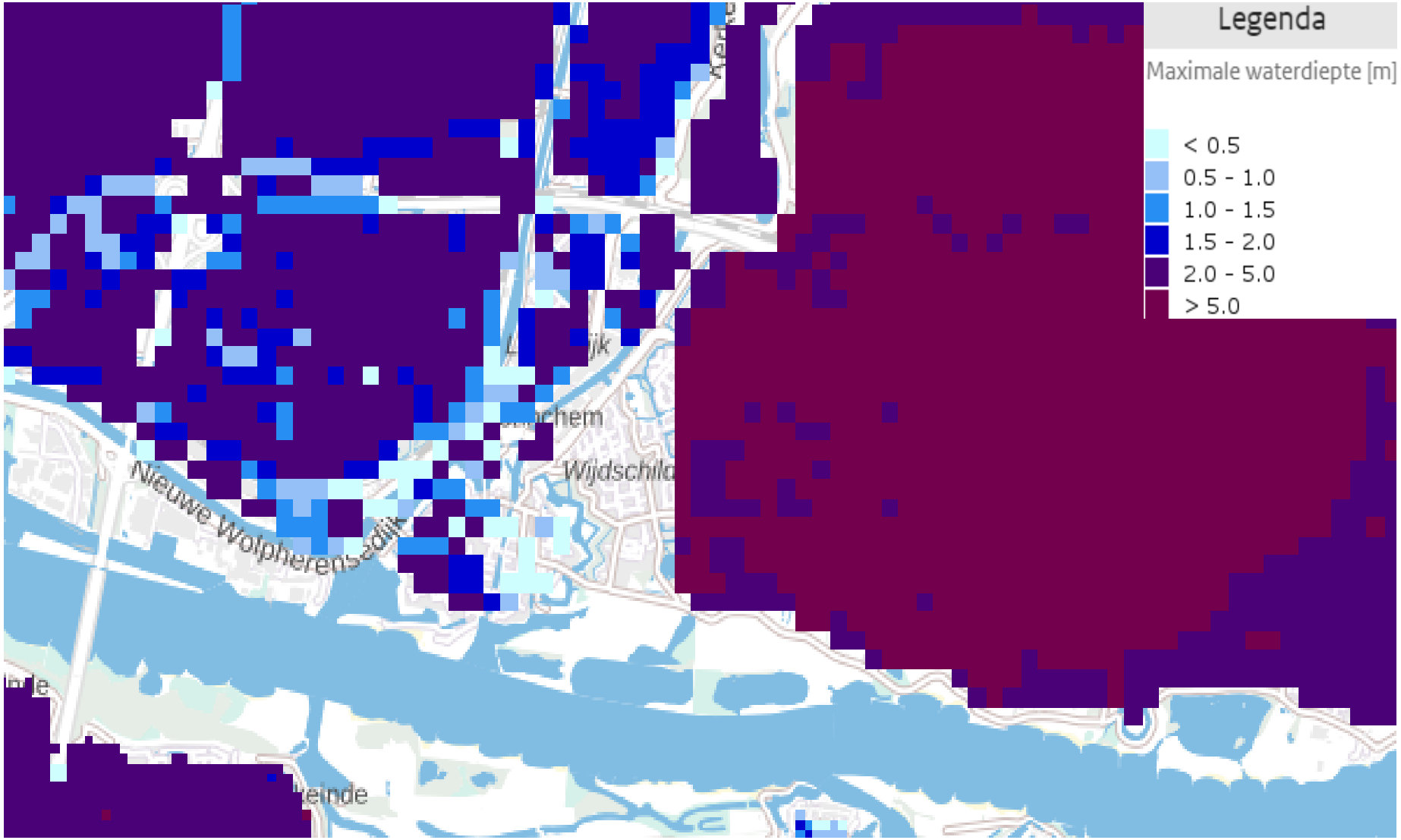

Figuur 3.1 Overstromingsbeeld doorbreken primaire waterkeringen (LIWO, 2022)

Impactanalyse overstroming

In het regionaal risicoprofiel (RRP) van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid is de impact en waarschijnlijkheid van een overstroming per dijkring en in buitendijkse gebieden beoordeeld. De impactanalyse vormt een verdieping op de scenario's uit het RRP en geeft een beeld van de impact van de overstromingsscenario's in Zuid-Holland Zuid. Impactanalyses geven Veiligheidsregio's en crisispartners inzicht in de leefbaarheid van het effectgebied bij verschillende ernstige wateroverlast- of overstromingsscenario's en de gevolgen daarvan voor onder andere zeer kwetsbare objecten en vitale infrastructuur (VRZHZ, 2021).

Kwetsbare objecten

Naast dat een overstroming negatief effect op mens en dier heeft, heeft het ook effect op kwetsbare objecten. Aan de ene kant is gekeken naar objecten met een zorgfunctie. Het Beatrix ziekenhuis, verzorgingstehuizen, huisartsen en verschillende zorginstellingen worden onbereikbaar en komen onder water te staan bij een overstroming van Dijkring 16. Aan de andere kant is ook gekeken naar bedrijven met gevaarlijke stoffen. Bij een overstroming kan dit leiden tot gevaarlijke situaties, zoals ontploffingsgevaar of het vrijkomen van gevaarlijke stoffen. De bedrijven zijn te categoriseren in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) of het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Kort gezegd vallen onder BEVI alle bedrijven met gevaarlijke stoffen tot een bepaalde drempelwaarde en onder BRZO vallen alle bedrijven met gevaarlijke stoffen boven de drempelwaarde (BRZO.nu, 2022).

In Gorinchem zijn twee BRZO-bedrijven gevestigd: Varo Energy Tankstorage B.V. en Corbion. Bij deze kan een overstroming significante gevolgen op, doordat de kans bestaat dat grote hoeveelheid gevaarlijke stoffen vrijkomt of tot ontploffing komt. Daarnaast zijn er een vijftal tankstations in Gorinchem: 2 in west-Gorinchem, 2 in Oost-Gorinchem en 1 op Avelingen (zie Figuur 3.2). Ondanks dat fossiele brandstoffen explosief zijn, is het gevaar beperkt door de geringe hoeveelheid brandstof dat op locatie aanwezig is. Een bedrijf met een opvallend groot invloedsgebied is het afvalverwerkingsbedrijf ProZero op Avelingen. Ondanks dat het geen BRZO-bedrijf is, kan hier een gevaarlijke situatie ontstaan bij een overstroming.



Figuur 3.2 Bedrijven met gevaarlijke stoffen (Signaleringskaart EV, 2022)

Veilige plaatsen binnen het gebied

Als een zware overstroming plaatsvindt, dan is het relevant om te weten waar gebouwen zijn met droge verdiepingen. Figuur 3.3 geeft het percentage droge verdiepingen per buurt in Gorinchem aan bij een overstroming met een maatgevend scenario (maximale overstroming). In Gorinchem zijn er enkele gebieden te vinden waar dit voornamelijk het geval is: De Binnenstad, Lingewijk, Gildenwijk en industrieterrein Papland. Woonwijken als Laag Dalem, Hoog Dalem en de Haarwijk kennen voornamelijk panden waarbij geen droge verdieping aanwezig is. Bij overstromingen met minder impact kunnen op meer plaatsen droge verdiepingen beschikbaar zijn.

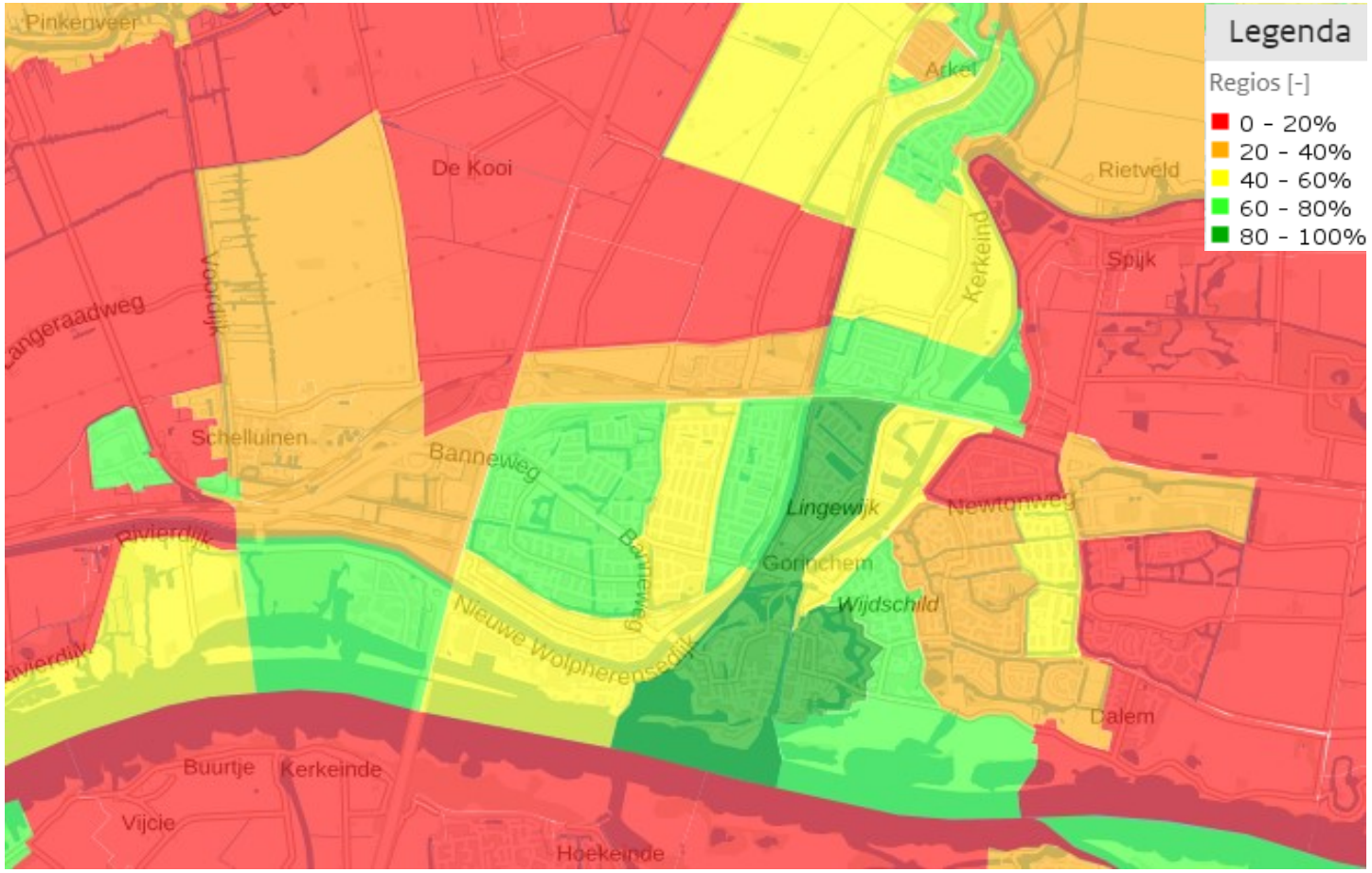

Figuur 3.3 Beschikbaarheid droge verdiepingen per buurt (LIWO, 2022)

Doorbreken primaire waterkering Dijkring 43

Het grootste deel van Gorinchem wordt beschermd tegen overstromingen door Dijkring 16. Alleen ten oosten van Diefdijklinie wordt Gorinchem beschermd tegen overstromingen door Dijkring 43. Het gebied van deze dijkring ligt voornamelijk in de provincie Gelderland (Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden) en voor een klein gedeelte in de provincie Zuid-Holland. Dijkring 43 bestaat uit ongeveer 171 kilometer dijk, waarvan 166,9 kilometer in beheer is bij Waterschap Rivierenland. Een belangrijk gegeven is dat deze primaire waterkering een overschrijdingskans van 1/1250 per jaar heeft (VNK2, 2014).

Als de hoogteligging van het dijkringgebied bekeken wordt, valt op dat Gorinchem op het laagste punt ligt (zie rode stip Figuur 3.6). Water stroomt altijd naar het laagste punt toe. Dat betekent dus dat al het water bij een overstroming van deze dijkring richting Gorinchem stroomt. Voor Gorinchem is de schatting gemaakt dat er €5.000 economische schade per jaar is door overstromingen in Dijkring 43; de hoogste schatting binnen deze Dijkring.
De Diefdijk scheidt de Dijkring 43 van de Dijkring 16. Deze dijk heeft als voornaamste functie om Dijkring 16 te beschermen bij wateroverlast uit Dijkringgebied 43. Daarmee is het wel één van de belangrijkste binnendijken van Nederland. De Diefdijk wordt pas belast na een overstroming in Dijkring 43, maar als dat gebeurt dan moet de dijk ook direct 5-6 meter water weerstaan (VNK2, 2014). In de periode 2014-2016 is de Diefdijklinie versterkt, waardoor de Diefdijk aan de geldende normen voldoet.

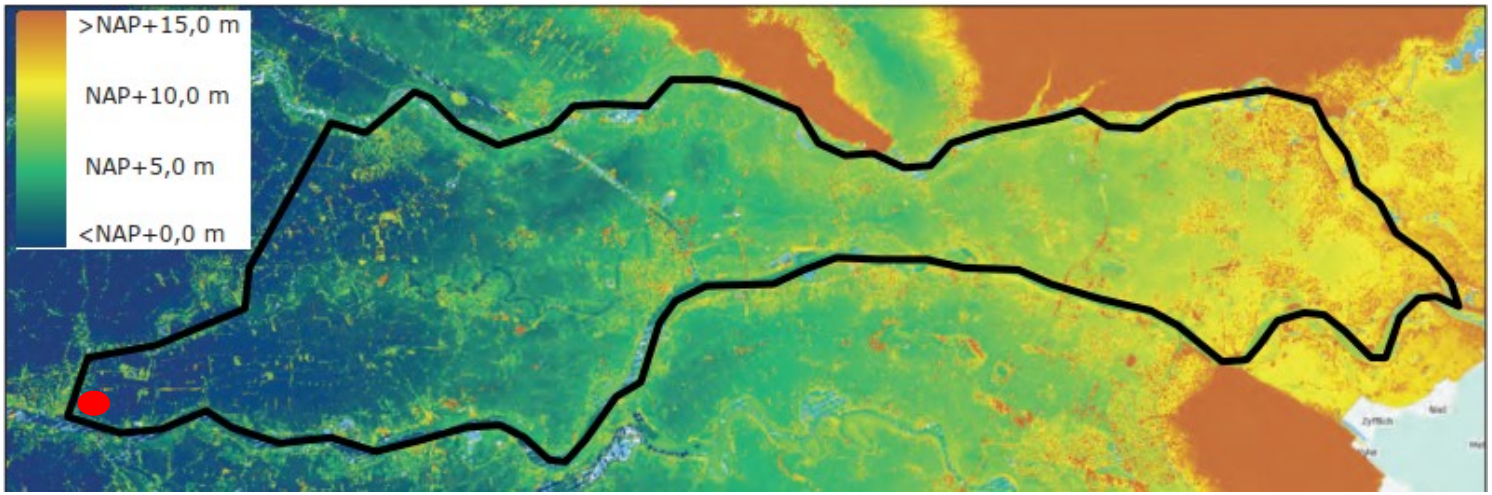

Figuur 3.6 Hoogteligging gebied Dijkring 43, met aanduiding Gorinchem (rode stip) (VNK2, 2014)

Via de Linge kan ook water uit Dijkring 43 afgevoerd worden. Dit is wel alleen mogelijk als het waterpeil in de polder tussen de 1,5 en 3 meter boven NAP is én de waterstand in het Kanaal van Steenenhoek niet is overschreden. Daarnaast heeft Gorinchem de zogenoemde Dalemse overlaat. Die zijn 3 locaties tussen de vesting en Dalem, waarmee overtollig water uit Dijkring 43 afgevoerd kan worden. Zo wordt de Diefdijk ontlast en het overstromen van Dijkring 16 voorkomen. Deze overlaten zijn onmisbaar voor Dijkring 43 voor een goede waterafvoer (VNK2, 2014).

Doorbreken regionale waterkering

Naast de primaire waterkeringen heeft Gorinchem ook regionale waterkeringen. Voor Gorinchem zijn dit het Kanaal van Steenenhoek, de vestingwallen, de Linge en het Merwedekanaal. Deze keringen beschermen Gorinchem bij een overstroming vanuit het regionale watersysteem, dit wordt ook wel het boezemsysteem genoemd. Het regionale boezemsysteem bestaat uit het Achterwaterschap, Alblas, Giessen, Merwedekanaal, Linge en Zouweboezem.

Merwedekanaal en Kanaal van Steenenhoek

In normale omstandigheden loost de Linge haar water op het Merwedekanaal via de Gorinchemse Kanaalsluis en de Arkelse Damsluis. Tijdens extreme omstandigheden is de Arkelse Damsluis gesloten en verloopt de waterafvoer via de Gorinchemse Kanaalsluis. De waterstand bij Arkel mag dan niet verder stijgen dan 1,26 meter boven Normaal Amsterdam Peil[13] (NAP). Met deze sturing kan een hoge waterstand in de gemeente Vijfheerenlanden voorkomen worden. Eventueel overtollig water wordt geborgd in de uitloopgebieden langs de Linge (Hoogheemraadschap van De Alblasserwaard en De Vijfheerenlanden, 2014).

De maximale waterstand op het Kanaal van Steenhoek is 2,44 meter boven NAP. Als die waterstand bereikt is, dan heeft het kanaal geen functie meer in het boezemsysteem. Deze waterstand kan gebruikt worden als buffer, wanneer het Kolff gemaal in Boven-Hardinxveld uit is gevallen of om tegendruk te geven aan de Merwede (Hoogheemraadschap van De Alblasserwaard en De Vijfheerenlanden, 2014).

Actualiseren informatie overstromingen

Voor de gemeente Gorinchem komt het overstromingsgevaar van verschillende kanten. De meeste grote knelpunten liggen in ieder geval grotendeels buiten de invloedsfeer van de gemeente. De waterkeringen zijn in beheer van Rijkswaterstaat en het Waterschap Rivierenland.
De huidige openbare data over overstromingen voor Gorinchem zijn verouderd en geven geen realistisch beeld. De komende jaren gaat het Waterschap Rivierenland nieuwe regionale kaarten maken om de risico-informatie met betrekking tot overstroming up-to-date te brengen. Hiermee kan dit onderdeel van de stresstest geactualiseerd worden. Ook komen er waarschijnlijk plannen aan voor nieuwe dijkverhogingen.

Hoewel de data verouderd is, geeft het Waterschap Rivierenland aan dat de verwachting is dat Gorinchem-West, Gorinchem-Oost, de Lingewijk en Groote Haar onder water komen te staan bij het doorbreken van de regionale waterkering.

[13] *Alle hoogtes in Nederland worden gemeten ten opzichte van hetzelfde niveau, het Normaal Amsterdams Peil (NAP). Een NAP-hoogte van 0 m is ongeveer gelijk aan het gemiddeld zeeniveau van de Noordzee (Rijkswaterstaat, 2022)*

Resultaten uit werkatelier

Er zijn ook een aantal kansen waar de gemeenten op in kan zetten, vooral op het gebied van (crisis)communicatie en schadebeperking. Volgens deelnemers is het bijvoorbeeld belangrijk om in groter detail in kaart te brengen hoe kwetsbaar kwetsbare plekken zijn: welke functies liggen er op de lage plekken, hoe hoog komt het water en welke bewoners kunnen bij overstroming niet de hoogte in?

Ook zijn er momenteel bouwplannen voor buitendijkse woningen. Dit levert een nieuw risico op, maar vormt tegelijkertijd een kans: door in deze gebieden in te zetten op drijvende woningen, zou Gorinchem zich ook als klimaatrobuuste gemeente kunnen profileren. Verder wordt het belang van een goed crisis- en communicatieplan benadrukt. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het concretiseren van een handelsperspectief in geval van overstromingsgevaar, het opstellen van een evacuatieplan, het veilig stellen van vluchtroutes en het inrichten van crisiscommunicatie richting burgers. Daarnaast wordt het belang genoemd van algemene communicatie om burgers bewust te maken van de reële klimaatrisico's en wat zij daar in hun eigen sferen tegen kunnen doen.

Kansen en risico's Overstromingen

Thema Overstromingen	
Kansen	**Risico's**
Zet preventief in op een crisis- en communicatieplan en schadebeperking	Overstroming kan leiden tot wateroverlast bij woningen en panden, evacuatie van mens en dier, niet kunnen bereiken van belangrijke wegen en gebouwen met belangrijke (zorg)functies en uitval van elektriciteit en IT-infrastructuur
Denk bij buitendijkse bouwplannen aan drijvende woningen	Een dijkdoorbraak of overstroming van Dijkring 16 zorgt dat het westelijke deel van Gorinchem onder water komt te staan
Maak burgers bewust van de reële klimaatrisico's	Bij een overstroming is er explosiegevaar en gevaar van het vrijkomen van gevaarlijke stoffen bij zogenoemde BEVI en BRZO bedrijven
	In de woonwijken Laag Dalem, Hoog Dalem en de Haarwijk staan voornamelijk panden die geen droge verdieping hebben
	Een dijkdoorbraak of overstroming van Dijkring 43 zorgt dat het oostelijke deel van Gorinchem onder water komt te staan
	Een slecht werkende Dalemse overlaat zorgt voor enorme (water)druk op de Diefdijklinie
	Bij overstroming van de regionale waterkering staan Gorinchem-West, Gorinchem-Oost, de Lingewijk en Groote Haar onder water

4.4 Droogte

In de toekomst zullen langere perioden voorkomen dat het niet regent. Het aantal droge zomers neemt naar verwachting tot 2050 verder toe. Lokaal kan dit gevolgen hebben op de (zoet)watervoorraad en de grondwaterstand. Een juiste grondwaterstand (1,25 meter onder maaiveld) is belangrijk voor de bodem. De bodem kan dan regenwater beter opvangen en vasthouden, verbetert dit de vruchtbaarheid van de bodem en gaat het bodemdaling tegen. Als er geen juiste grondwaterstand is, verdroogt de bodem. Dit heeft invloed op het waterbergend vermogen en de vruchtbaarheid van de bodem. In veen- en kleigebieden versnelt de uitdroging van de bodem het proces van bodemdaling. Bodemdaling kan schade veroorzaken aan infrastructuur en huizen. Daarnaast neemt het risico op regenwateroverlast toe, omdat de bodem het regenwater nog goed kan afvoeren.
In deze paragraaf is ingegaan op hoe de grondwaterstand zich ontwikkelt.

Grondwaterstand

De grondwaterstand is sterk afhankelijk van het bodemtype, het grondgebruik en de afstand tot de dichtstbijzijnde (peilgereguleerde) waterloop. In bijvoorbeeld een buitengebied kan water beter opgenomen, vastgehouden en gereguleerd worden dan in een stedelijk gebied. Een buitengebied heeft daardoor vaker een hogere grondwaterstand. In Figuur 4.1 komt dit ook naar voren. In de buitengebieden van Molenvliet, Gorinchem-Noord en Gorinchem-Oost is een hoge grondwaterstand aanwezig. Dit kan leiden tot wateroverlast in kruipruimten van woningen, het afsterven van flora en schade aan kabels, leidingen en wegen (Infomill, 2021).
In het oostelijke deel van de Binnenstad (hoger gelegen dan het westelijke deel), Wijdschild, de Dalemse Donken en Hoog Dalem is juist een lage waterstand aanwezig. Dit kan leiden tot versnelde bodemdaling, uitdrogingen dijklichamen (verhoogde kans op dijkdoorbraak), schade aan houten funderingen van woningen, versneld oxideren van veen, de zetting van gebouwen en rioleringen, watertekort natuur en verrotten archeologische waarden (Infomill, 2021).

Voor 2050 is de verwachting dat de grondwaterstand niet veel verandert in Gorinchem (zie Figuur 4.2). Sommige gebieden in Gorinchem kleuren wat donkerder, wat betekent dat de grondwaterstand dichtbij het maaiveld[14] komt te liggen. Het verschil tussen de huidige situatie en in 2050 is op de kaart te zien in het westelijke deel van de Binnenstad en de Gildenwijk.

[14] *Het maaiveld is de hoogte van het grondoppervlakte (het 'straatniveau').*

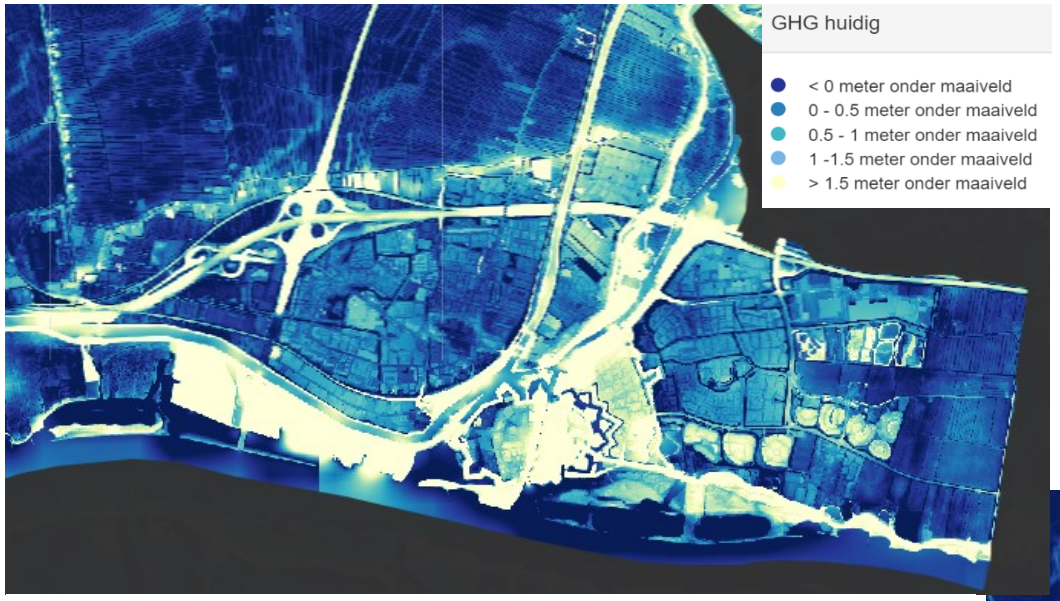

Figuur 4.1 Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GMG) in meters onder maaiveld voor Gorinchem (A5H, 2019)

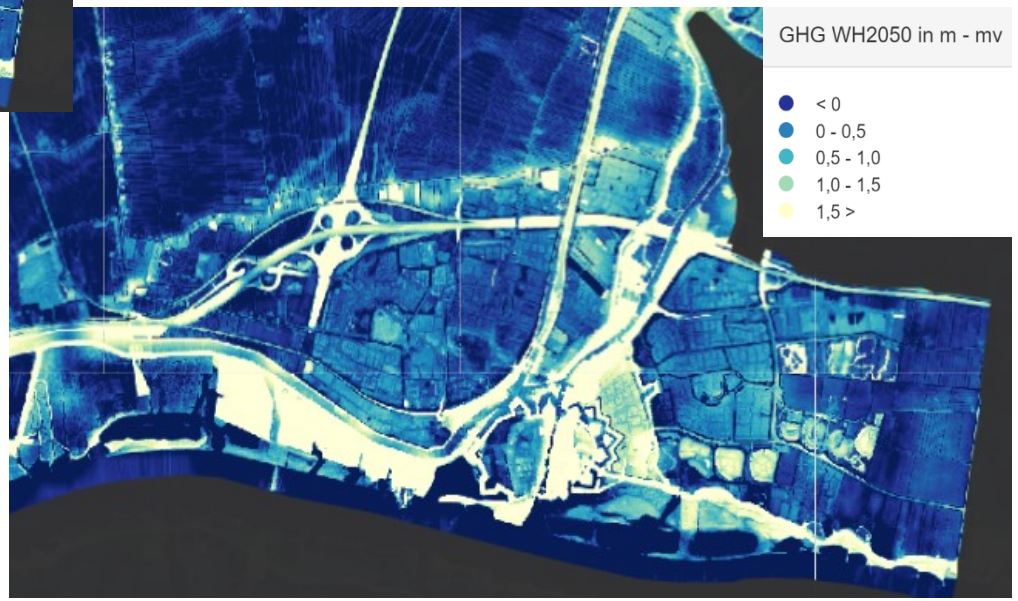

Figuur 4.2 Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GMG) in meters onder maaiveld in 2050 voor Gorinchem (A5H, 2019)

Resultaten uit werkatelier

Tijdens de twee bespreekrondes van het werkatelier zijn een aantal bedreigingen voor droogte genoemd. Lage grondwaterstanden door droogte kunnen leiden tot paalrot. De kwaliteit van natuur en water neemt af door droogte, evenals de biodiversiteit en bodemkwaliteit (dit speelt vooral aan de westkant van Gorinchem). Verzilting door droogte in combinatie met zeespiegelstijging speelt mogelijk op de lange termijn een rol.
Droogte heeft ook een directe impact op sportvelden, die snel verdrogen en daarmee kwaliteit verliezen. De scheepvaart (van en naar bedrijventerrein Avelingen) kan last hebben van lage waterstanden door droogte. Ten slotte kunnen veendijken scheuren door de droogte, wat kan leiden tot grotere overstromingsrisico's.

Naast bedreigingen ziet men ook kansen in het aanpakken van droogte. Door de stad te vergroenen, wordt het een aantrekkelijkere, leefbaardere stad, wat meer toerisme aantrekt. In de aanpak van droogte kunnen planologische missers worden weggewerkt en de omgeving worden ingericht voor de toekomst. Openbaar groen kan ook worden ingezet om problemen rondom wateroverlast te verminderen, bijvoorbeeld door wateropvang in groene gebieden te realiseren. Belangrijk hierbij is dat al het openbaar groen dat wordt aangelegd, ook hittebestendig is. Het opstellen van beleid voor de gewenste grondwaterstanden zou sturend kunnen werken voor gemeentelijk beleid in het algemeen. De aanpak van droogte zal echter een grote investering blijven, ondanks eventuele meekoppelkansen. Hoewel uit de stresstesten blijkt dat er op het gebied van droogte uitdagingen liggen, is nog niet duidelijk wat precies de toekomstige impact van droogte is, en op welk niveau de impact zich zal manifesteren. Komt bijvoorbeeld de drinkwatervoorziening in gevaar? Op de korte termijn lijkt verzakking het meest urgente probleem, op de lange termijn verwacht men dat de afnemende natuurkwaliteit en biodiversiteit de grootste problemen oplevert. Er wordt daarnaast ook geopperd dat door verzakking de grondwaterstand zodanig hoog is dat verdroging geen groot probleem zal worden. Om de precieze impact van droogte te kunnen weten, is meer onderzoek nodig.

Kansen en risico's Droogte

Thema Droogte		
Kansen	**Risico**	
	Hoge Grondwaterstand	**Lage Grondwaterstand**
Een juiste grondwaterstand (1,25 meter onder maaiveld) helpt de regenwateropname en -afvoer van de bodem, verbetert de vruchtbaarheid en gaat bodemdaling tegen. Hierop kan gestuurd worden door de gewenste grondwaterstand in beleid vast te leggen.	Hoge grondwaterstand leidt tot wateroverlast in kruipruimten van woningen (aandachtsgebieden: Molenvliet, Gorinchem-Noord en Gorinchem-Oost)	Lage grondwaterstand leidt tot versnelde bodemdaling en oxidatie veengebieden
Hoosbuien kunnen worden opgevangen in openbare ruimte, maar ook op particuliere grond.	Hoge grondwaterstand leidt tot afsterven flora	Lage grondwaterstand leidt tot uitdroging dijklichamen
Het aanleggen van hittebestendig groen zorgt voor een aantrekkelijkere en leefbaardere stad	Hoge grondwaterstand leidt tot schade aan kabels, leidingen en wegen door hoge grondwaterstand	Lage grondwaterstand leidt tot schade aan houten funderingen van gebouwen (paalrot)
Droogte integraal oppakken met andere thema's, zoals bodemdaling en biodiversiteit.		Lage grondwaterstand leidt tot zetting van gebouwen en rioleringen
Door droger klimaat kan Nederland een gunstiger vakantieland worden		Lage grondwaterstand leidt tot zoet- en drinkwater tekort
		Lage grondwaterstand leidt tot aantasting archeologische waarden
		Droogte leidt tot afname van kwaliteit natuur, biodiversiteit en bodem
		Droogte zorgt voor afname kwaliteit van natuursportvelden
		Lage waterstand in de rivier de Merwede bemoeilijkt de scheepvaart van en naar Avelingen

4.5 Bodemdaling

Bodemdaling ontstaat door krimp van klei, oxidatie en samendrukken van (slappe) veengrond wat leidt tot volumeverlies. Dit is voornamelijk in gebieden met klei en veen in de ondergrond een probleem (TNO, 2020). Bodemdaling heeft een duidelijke relatie met klimaatverandering. In het landelijke gebied draagt bodemdaling bij aan de uitstoot van broeikasgassen, een slechtere waterkwaliteit en hoge kosten voor met name beheer en onderhoud van infrastructuur.

Droge of warme periodes, als gevolg van klimaatverandering, kunnen zorgen voor snellere veenbodemdaling en extra uitstoot van broeikasgassen. In binnenstedelijk en bebouwd gebied veroorzaakt bodemdaling verzakkingen aan funderingen, wegen, openbare ruimte, rioleringen en leidingen. Deze vorm van bodemdaling kan verergerd worden door extreme droogte door het wegvallen van de waterdruk in de veenlaag. Hierdoor treedt extra inklinking op.

Daarnaast kan bij extreme regenval het regenwater minder goed worden afgevoerd door rioleringen. Dit kan zorgen voor wateroverlast. Bij langdurige droogte verlaagt de grondwaterstand, waardoor houten palen droog komen te staan en gaan rotten. Uit Figuur 5.1 blijkt dat de ondergrond in vrijwel de hele gemeente Gorinchem bodemdalingsgevoelig is. In het noordelijke en westelijke buitengebied is er sprake van sterke bodemdaling.



Figuur 5.1 Bodemdalingsgevoeligheid in de gemeente Gorinchem (Provincie Zuid-Holland, 2021)

Stabiliteit bodem

De mate waarin de bodem beweegt is afhankelijk van de stabiliteit. Hierbij is gekeken naar het aandeel klei of veen in de bovenste 8 meter van de ondergrond. Op basis van dit aandeel is bepaald of het al dan niet een slappe bodem betreft. Uit Figuur 5.2 blijkt dat er vrijwel overal in gemeente Gorinchem een slappe bodem is. De aanwezigheid van een slappe bodem vergoot de kans op bodemdaling en daarom moet de bodem bij ruimtelijke ontwikkelingen verstevigd worden met bijvoorbeeld een zandlaag.



Figuur 5.2 Mate van stabiliteit van de ondergrond in de gemeente Gorinchem (Provincie Zuid-Holland, 2021)

Veenoxidatie bodem

Voor verschillende soorten ruimtegebruik wordt in Nederland het grondwaterpeil beheerst. Koeien zakken bijvoorbeeld weg in het veen als de bodem te nat is. Peilbeheersing heeft echter als gevolg dat de 'droge' veengrond boven de grondwaterspiegel daalt; door inklinking van de bodem en oxidatie van organische stof. Zo belandt bodemdaling en het grondwaterpeil in een vicieuze cirkel. De veenoxidatiekaart laat zien waar de bodem (sterk) gevoelig is voor daling door veenoxidatie. Uit Figuur 5.3 blijkt dat met name de landbouwgronden in het buitengebied gevoelig zijn voor veenoxidatie.



Figuur 5.3 Gevoeligheid voor veenoxidatie in de ondergrond in de gemeente Gorinchem (Provincie Zuid-Holland, 2021)

Draagkracht bodem

Draagkracht betekent de mate waarin de ondergrond gevoelig is voor zetting (het zakken van het maaiveld). De mate van zetting is afhankelijk van de bodemsamenstelling (bijvoorbeeld klei of zand), het ruimtegebruik (landbouw of bebouwd gebied) en het gewicht van eventuele bouwwerken. Ook de onttrekking van grondwater kan leiden tot een verhoogde kans op zetting.

Uit Figuur 5.4 blijkt dat de ondergrond in de gemeente Gorinchem op verschillende plekken sterk tot extreem zettingsgevoelig is, zowel in het buitengebied als in de gebouwde omgeving. Daar waar er sprake is van sterk zettingsgevoelig ondergrond, gaat het om een zetting van 60 tot 90 cm in 40 jaar. In de rest van de gemeente Gorinchem (als grijs weergegeven in de kaart) is sprake van een kans tot 60 cm zetting in 40 jaar.



Figuur 5.4 Draagkracht van de ondergrond in de gemeente Gorinchem (Provincie Zuid-Holland, 2021)

Resultaten uit werkatelier

In het werkatelier is bodemdaling besproken in twee spreekrondes. Het thema kan een gevolg zijn van droogte, maar er is aangegeven dat het gezien moet worden als een apart thema.
Verzakking speelt in alle wijken, maar het meest bij voor- en naoorlogse gebouwen die op staal zijn gefundeerd. Dit zijn de weken Gorinchem-Oost, Haarwijk, Stalkaarsen, oude deel van de Lingewijk en in mindere mate Gildenwijk.
In het westen van Gorinchem zijn dikkere veenlagen aanwezig en daar is de problematiek het grootst. Verzakking heeft gevolgen voor de stabiliteit en bruikbaarheid van gebouwen en infrastructuur.

Kansen en risico's Bodemdaling

Thema Bodemdaling	
Kansen	**Risico's**
	Bodemdaling leidt tot uitstoot van broeikasgassen (veenoxidatie), een slechtere waterkwaliteit en hoge beheer- en onderhoudskosten infrastructuur
	In binnenstedelijk en bebouwd gebied verzakken de funderingen, infrastructuur, openbare ruimte, rioleringen en leidingen
	In west- en noord-Gorinchem daalt de bodem sterk door de venige ondergrond
	De slappe bodem in heel Gorinchem zorgt voor problemen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
	Veenoxidatie is aanwezig in het westelijke buitengebied van Gorinchem
	Het maaiveld van de bebouwde omgeving en het buitengebied zakt sterk in, met name bij de op staal gefundeerde voor- en naoorlogse wijken

4.6 Biodiversiteit

Biodiversiteit is het zesde thema. Naast het effect van klimaatverandering, wordt ook gekeken naar de algemene kansen en risico's voor biodiversiteit. Eerst is ingegaan op de relatie tussen biodiversiteit en klimaatverandering. Daarna is een beschrijving gegeven van de biodiversiteit in Gorinchem, en de bijbehorende kansen en risico's.

Relatie biodiversiteit en klimaatverandering

Biodiversiteit en goed functionerende ecosystemen staan aan de basis van ons bestaan. Het gaat slecht met de natuur. Ecosystemen gaan achteruit en de soortenrijkdom neemt in een rap tempo af. Sinds 1970 is de biodiversiteit wereldwijd met 68 procent afgenomen. Ook de natuur in Nederland staat onder druk: sinds 1990 zijn dierenpopulaties in zowel open natuurgebieden als agrarisch gebied met gemiddeld 50 procent gedaald[15].

Biodiversiteit is meer dan alleen de diversiteit aan soorten. Het gaat om de diversiteit aan soorten die onderling in een samenhangend geheel - een ecosysteem - met elkaar en met hun omgeving verbonden zijn en zich voortplanten.

Klimaatverandering heeft een grote invloed op het functioneren van ons natuurlijk systeem. Het klimaat verandert sneller dan de natuur zich kan aanpassen en is één van de oorzaken van biodiversiteitsverlies. Los van klimaatverandering staat de natuur ook onder druk door menselijke activiteiten, zoals verstedelijking en verstening van de openbare ruimte. Door al deze druk raakt het natuurlijk systeem ontwricht en is het minder goed in staat om weerstand te bieden tegen stressfactoren zoals extreem weer. Hierdoor kunnen wij minder goed rekenen op de essentiële producten en diensten die de natuur ons levert, zoals voedselvoorziening en schone lucht.

Tegelijkertijd is de natuur een cruciale klimaatbuffer. Een gezond ecosysteem met een rijke diversiteit aan planten en dieren beschermt ons niet enkel tegen nog snellere klimaatverandering, maar biedt ook meer weerstand tegen de extreme weersomstandigheden van klimaatverandering dan een verzwakt systeem. Bomen bijvoorbeeld: enerzijds remmen ze klimaatverandering af door de opslag van CO2, maar anderzijds zijn ze een belangrijke klimaatadaptieve maatregel, omdat ze zorgen voor bodemstabiliteit, wateropslag en verkoeling.

Voor een klimaatbestendige stad is het van belang dat we investeren in een gezond en veerkrachtig ecosysteem. Door de wereldwijde verstedelijking is het van belang om meer ruimte te bieden voor natuur in de stad. In een gezond ecosysteem is de hoeveelheid en diversiteit aan planten en dieren hoog en blijft de functionaliteit van het systeem behouden. Ecosystemen leveren onophoudelijk producten en diensten (ecosysteemdiensten) die onmisbaar zijn voor mensen. Verlies aan biodiversiteit is dus meer dan alleen het verlies van (bedreigde) soorten. Hoe minder oorspronkelijke soorten, hoe onstabieler het ecosysteem. Het is dus zaak biodiversiteit te beschermen en zo ons 'life support system' in stand te houden. Zo kunnen we blijven profiteren van de producten

[15] Wereld Natuurfonds, 2020, *Living Planet Report Nederland. Natuur en landbouw verbonden*. Link geraadpleegd op 15-11-2021.

en diensten die ecosystemen ons leveren. Een klimaatbestendige aanpak is dus ook een natuurinclusieve aanpak. Door ons ruimtegebruik af te stemmen met de natuur en tegelijkertijd de natuur te versterken, zorgen we ervoor dat soorten, inclusief de mens, minder kwetsbaar worden voor klimaatverandering.
Om een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier te maken, moet de natuur een volwaardige plaats krijgen bij het ontwerpen van gebouwen en openbare ruimte. Dit noemen we natuurinclusief ontwerpen. Door vroeg in het planproces gericht te zijn op meerwaarde voor natuur en gebruik te maken van bepaalde principes kan eenvoudig meerwaarde ontstaan voor flora en fauna in een relatief versteende omgeving.

Om te bepalen waar de risico's en kansen voor natuurontwikkeling in Gorinchem liggen, is het allereerst van belang de huidige groenstructuur en biodiversiteit van de stad inzichtelijk te maken. Sinds 2022 wordt hier onderzoek naar gedaan en is in grote lijnen bekend. Woningcorporatie Poort6 is bezig om voor haar gehele woningbezit (meer dan 7000 woningen) ecologisch onderzoek uit te voeren. De onderzoeksresultaten kunnen gebruikt worden voor het inzichtelijk maken van de biodiversiteit in Gorinchem. Naast het effect van klimaatverandering op biodiversiteit, kijken we op dit thema ook naar het behoud en versterken van biodiversiteit, omdat de natuur een belangrijke klimaatbuffer is. Daarom wordt in brede zin gekeken naar de kansen en risico's voor biodiversiteit.

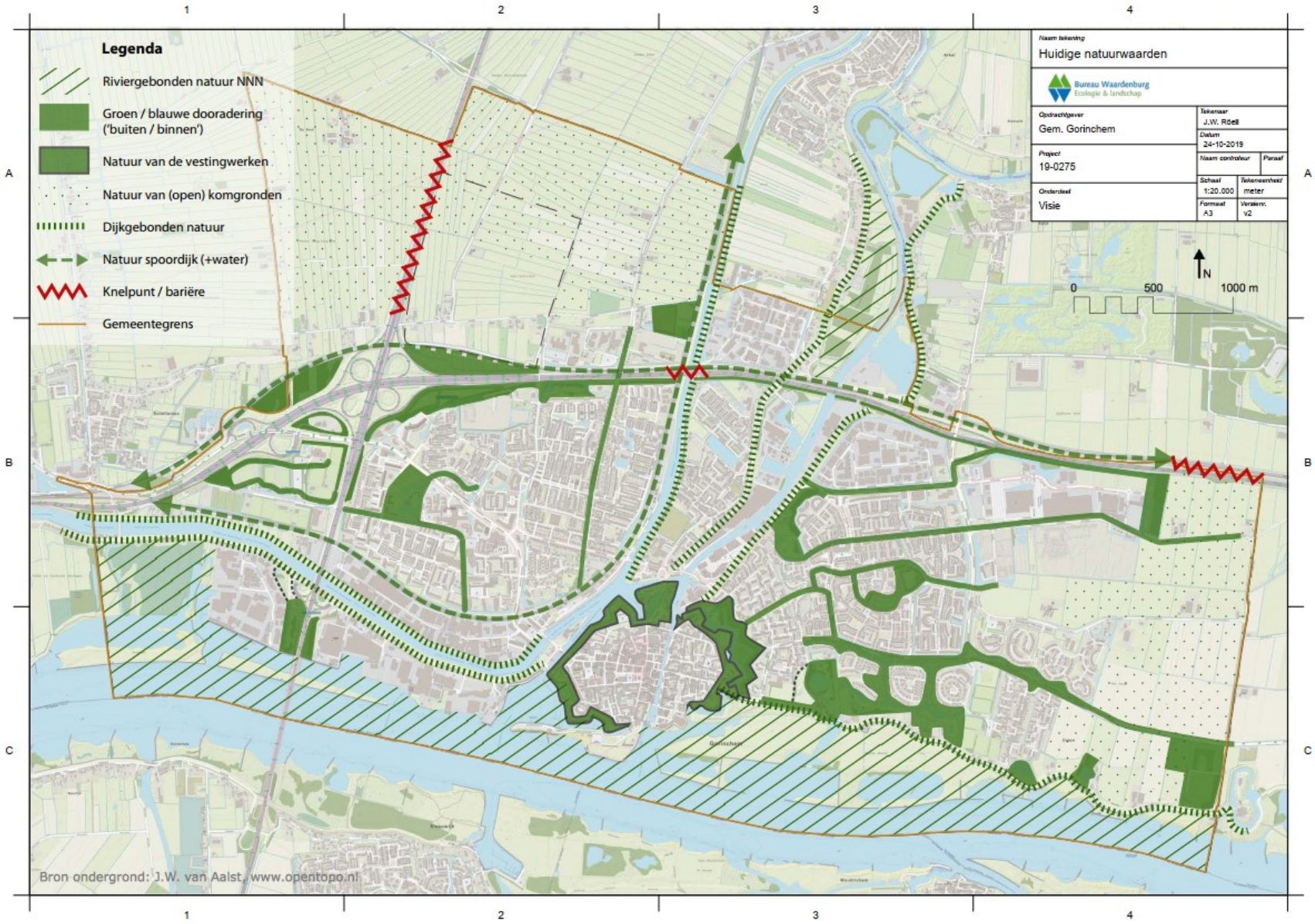

Figuur 6.1 Huidige natuurwaarden (groen en water) binnen de gemeente (de Boer & van Helsdingen, 2019).

Huidige natuurwaarden Gorinchem

Figuur 6.1 toont de huidige groenstructuur van Gorinchem. Grofweg zijn er drie biotopen met bijbehorende natuurwaarden te onderscheiden.

1. **Rivierengebied**

Belangrijke dragers van natuurwaarden in Gorinchem zijn de buitendijkse gebieden langs de Merwede en Linge inclusief de dijken, de oevers langs het Kanaal van Steenenhoek en diverse groengebieden binnen Gorinchem, zoals de vestingwerken. Belangrijke buitendijkse gebieden zijn de Dortsche Avelingen, Woelse Waard (langs de Merwede) en de Vrouwenhuiswaard (langs de Linge).

2. **Bebouwde omgeving.**

Binnen de bebouwde kom zijn met name de parken en boomstructuren de belangrijkste dragers van de natuur. Vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren zijn voor hun voorkomen mede afhankelijk van parken, lanen, waterelementen en bermen. Op lokaal niveau zijn dat bijvoorbeeld de vestingwerken rond het oude centrum, de Oostgracht, het Gijsbert van Andelpark, het sportpark ten westen van de A27, Park het Haagje, Het Grote Wiel, het landschapspark nabij De Donken en de begraafplaatsen. Ook de bermen van de A15, A27 en het knooppunt Gorinchem zijn onderdeel van de ecologische structuur van Gorinchem. In de bebouwde gebieden van de stad, zoals de Haarwijk en Stalkaarsen, zijn er weinig groenstructuren aanwezig.
Gebouwen bieden plaats aan zogenoemde gebouwbewonende soorten vogels zoals huismus, gierzwaluw en spreeuwen, maar ook aan een aantal soorten vleermuizen zoals gewone- en ruige dwergvleermuizen en de zeldzame laatvlieger. Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat naast bomenstructuren ook sommige gebouwstructuren belangrijk zijn voor vleermuizen om te foerageren. Een aantal van deze gebouwstructuren zijn tevens in gebruik als migratieroutes voor deze vleermuizen.

3. **De polders**

Voor Gorinchem betreft dit het Noordelijke en Oostelijke buitengebied. Aan de noordzijde van Gorinchem zijn dit delen van de Polder Lang-Scheiwijk en Arkel. Kenmerkend zijn de graslanden en slootjes van belang voor o.a. weidevogels, vissen, amfibieën en watergebonden macrofauna (bv. libellen en waterkevers). Aan de oostzijde betreft dit delen van wat vroeger de Dorpspolder Dalem heette. Kenmerkend is Fort Vuren. Naast een belangrijke cultuurhistorische betekenis heeft dit fort in combinatie met de omringende bosopstanden, waterelementen en ligging langs de Waaldijk ook een belangrijke ecologische betekenis. Vleermuizen, een grote diversiteit aan broedvogels, kleine zoogdieren (egel, marterachtigen, muizen) en amfibieën vinden hier hun huis. Alleen op een deel van het terrein gaat een camping gerealiseerd worden. Dit kan leiden tot vertrek van deze soorten uit dit gebied.
Aan de rand van de oostelijke bebouwing ligt een groenstrook met brede watergangen en kruidenrijke vegetatie die van belang is voor allerlei insecten, kleine zoogdieren en amfibieën. De akkers in de polder worden meestal zo intensief bewerkt dat zij weinig planten en dieren herbergen.

In Bijlage 2 is een schematisch overzicht te vinden van de natuurwaarden in de verschillende delen van Gorinchem met bijbehorende (icoon)soorten.

Knelpunten biodiversiteit in Gorinchem

In 2020 is onderzoek gedaan naar de ecologische verbindingszones en naar kansen voor natuurinclusief bouwen in Gorinchem. Daar zijn kansen en risico's voor biodiversiteit in kaart gebracht. De kansen zijn voornamelijk gericht om de natuur in de stad te verbinden met de natuur in het buitengebied. Een visie op het versterken van de ecologische verbindingszones (zie Figuur 6.2). Concrete kansen voor biodiversiteit is het vergoenen van de openbare ruimte of van particuliere grond, zoals tuinen of bedrijventerrein. Vanuit de onderzoeken zijn de risico's wel concreet gemaakt:

Risico's voor biodiversiteit breed

- Bedreiging van groen door extreme droogte/hitte als gevolg van klimaatverandering
- Extreme droogte en hitte zorgt voor grotere kans op insectenplagen en groei van vegetatie waar het ongewenst is
- Barrière van snelwegen A27 en A15 voor verbinding met belangrijkste groenstructuren (Biesbosch en Lingegebied en Diefdijk) en voor migrerende soorten
- Aansluiting bebouwde kom en het buitengebied door verstedelijking met Groote Haar, Hoog Dalem en uitbreiding infrastructuur
- Afname van landschapselementen en achteruitgang van soorten door schaalvergroting en intensivering van de landbouw
- Verstoring van soorten door recreatief gebruik van groen door mens en honden
- Beperkte bloeiperiode en weinig ecologisch groenbeheer zorgen voor te weinig variatie in beplanting. Dit heeft een negatief effect heeft op de beschikbaarheid van nectar en stuifmeel
- Bedreiging van groen en soortgroepen door overlast, zoals stikstof, fijnstof en geluid (recreatie en (snel)wegen).
- Bedreiging van soorten door lichthinder afkomstig van sportcomplexen of straatverlichting
- Verdwijnen van soorten door verduurzaming van woningbezit en energietransitie

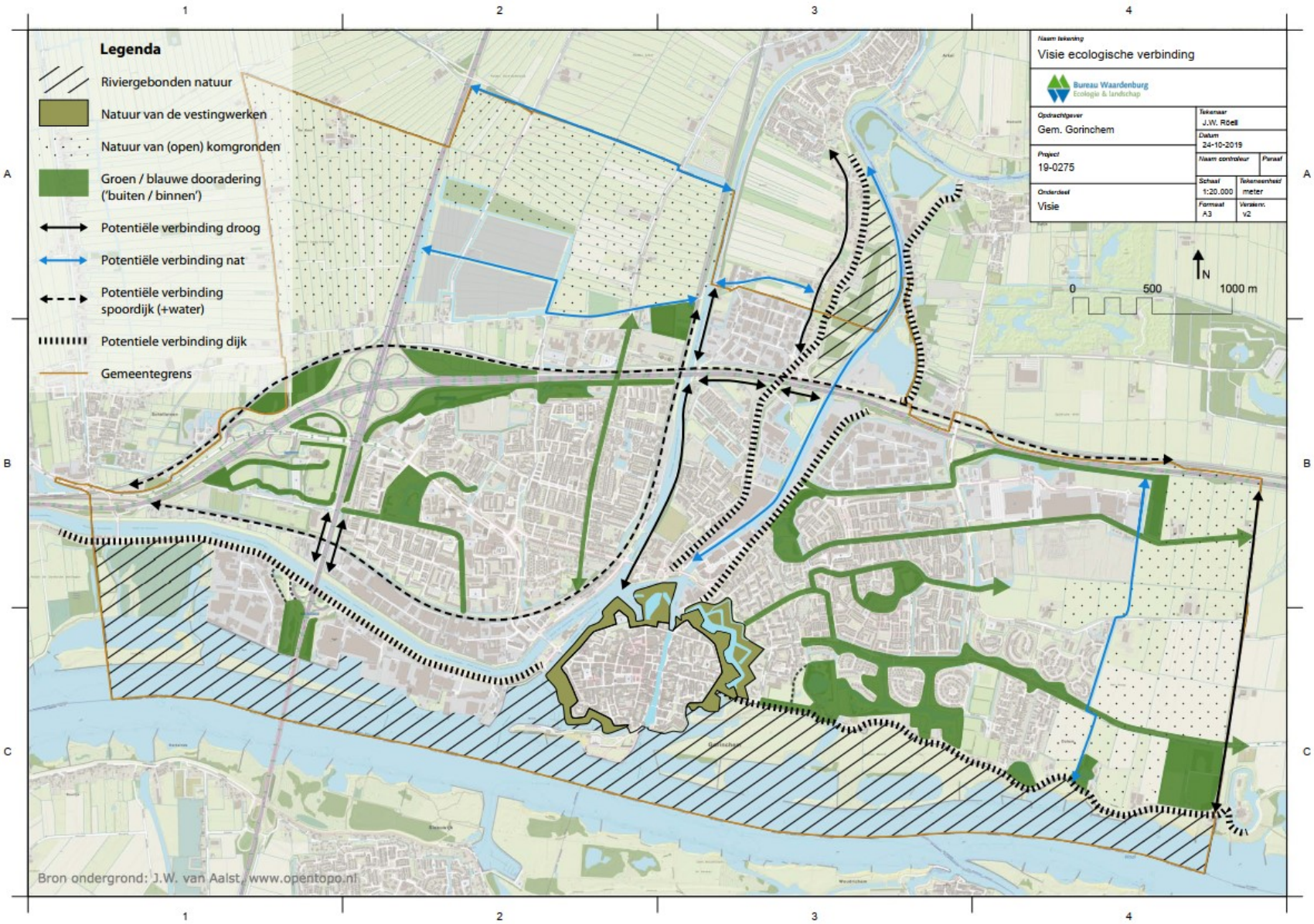

Figuur 6.2 Visiekaart ecologische verbindingszones voor Gorinchem

Resultaten uit werkatelier

Bij het werken aan klimaatverandering is voor veel klimaateffecten ‘vergroenen’ een belangrijke maatregel, denk aan het tegengaan van hitte en wateroverlast. Het werken aan klimaatadaptatie kan omgekeerd echter ook een enorme impuls geven aan biodiversiteit. In de komende decennia gaan verschillende jaren ’60 en ’70 woonwijken op de schop. Dit gebeurt voor rioolonderhoud en -renovatie en energietransitie. Dit biedt kansen voor het werken aan klimaatadaptatie. Als aandachtspunt werd daarbij genoemd dat je wel ruim van tevoren (minimaal 5 jaar) operationele doelen moet hebben om deze bij het programmeren van de werkzaamheden ook te kunnen meenemen. Voor de biodiversiteit zijn deze woonwijken van groot belang voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Voor de aanleg van het warmtenet in Gildenwijk worden meerdere wijkbrede ecologische onderzoeken uitgevoerd. Dit moet een soortenmanagementplan als resultaat hebben. Een voorbeeld hoe met biodiversiteit om te gaan bij grote herinrichtingen en ruimtelijke ontwikkelingen.

Een ander belangrijk aandachtspunt is het ontbreken van een lange termijnvisie op biodiversiteit. Enkele jaren geleden is een uitgebreide monitor uitgevoerd. Toen is een nulmeting gedaan van een 35-tal bermen en parken door geheel Gorinchem. Hierbij is gekeken naar belangrijke graadmeters zoals flora, dagvlinders en libellen om het beheer en de inrichting bij te sturen. In 2021 is hiervoor nog een nulmeting uitgevoerd in de Woelse Waard. Alleen biodiversiteit moet consequent en langdurig gemeten worden. Periodiek om de drie tot vijf jaar is voldoende om negatieve of positieve trends waar te nemen voor deze soortgroepen. Daarnaast moet deze data ook toegankelijk worden en gekoppeld worden aan de natuurdatabase. Een ecologisch deskundige met gebiedskennis kan deze data juist interpreteren en analyseren. Dit gebeurt al met de huidige beschikbare data. Kansen voor biodiversiteit worden gezien in de mogelijkheden bij het beheer. Bijvoorbeeld door een natuurvriendelijker maaibeleid in te stellen en door bermen te verruigen. Dit wordt al gedaan. Sommige soorten zijn afhankelijk van het voedsel in de bermen en gazons. Een belangrijk punt is dat veel bermen en gazons niet (meer) geschikt zijn hiervoor, waardoor deze soorten zich daar niet meer laten zien. Ook de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij waterpartijen en waterberging en het vergroenen van bedrijventerreinen worden als kans gezien. Het idee dat hierbij werd geopperd is om een meekoppelkansenkaart te ontwikkelen.

Kansen en risico's Biodiversiteit

Thema Biodiversiteit	
Kansen	**Risico's**
Een gezond natuurlijk systeem zorgt voor bescherming en weerstand tegen klimaatverandering	Het natuurlijk systeem leidt onder de druk van klimaatverandering en menselijke activiteiten
Biedt natuur meer ruimte in de stad en door ecologisch groenbeheer	Aantal (beschermde) flora en fauna soorten neemt af door verstedelijking, klimaatverandering en energietransitie
Extra meerwaarde van een ontwikkeling door natuurinclusief ontwerpen aan de voorkant mee te nemen	Insectenplagen en ongewenste vegetatie komen vaker voor door extreme droogte en hitte
Behoud en versterken van soorten bij herinrichting jaren '60 en '70 woonwijken	De A15 en A27 versnipperen de belangrijkste groenstructuren
Stel een lange termijnvisie en meekoppelkansenkaart voor biodiversiteit op	Recreanten (met honden) in de natuur verstoren de soorten
Monitoring van biodiversiteit met een soortenmanagementplan door geheel Gorinchem	Minder (kruis)bestuiving van planten door beperkte bloeiperiode en weinig ecologisch groenbeheer
	Het aantal groen en soorten neemt af door hinder van geluid, fijnstof, stikstof (van snelwegen) en honden en katten
	Het aantal soorten neemt af door lichthinder (van sportcomplexen)
	Belangrijkste beschermde soorten worden bedreigd door verduurzaming van particuliere woningen

Bijlage

Bijlage 1 – Bronnenlijst

A5H (2019). Klimaatatlas Alblasserwaard-Vijfheerenlanden: Rapport en Kaartviewer

BRZO.nu (2022). Wat is een BRZO bedrijf. Link geraadpleegd op 26-1-2022.

BRZO.nu (2022). BEVI. Besluit externe veiligheid inrichtingen. Link geraadpleegd op 26-1-2022.

De Boer & van Helsdingen (2019). Haalbaarheidsstudie ecologische verbindingszones. Bureau Waardenburg Rapportnr. 19-0143, Bureau Waardenburg, Culemborg.

Gezond Leven (2022). Wat is een stedelijk hitte-eiland?. Link geraadpleegd op 21-1-2022.

Hoogheemraadschap van De Alblasserwaard en De Vijfheerenlanden (2014). Normering Boezemkaden dijkringen 15, 16, 17, 20, 21, 22 en 25.

Infomill (2021). Gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen op grondwater. Link geraadpleegd op 10-12-2021.

Klimaatadaptatie Nederland (2021). Nieuw IPCC-rapport: temperatuur stijgt sneller dan verwacht. Link geraadpleegd op 12-11-2021

Klimaateffectatlas (2021). Afstand tot koelte. Link geraadpleegd op 16-12-2021.

LIWO (2022). Kaarten. Link geraadpleegd op 18-2-2022. Geraadpleegde kaarten: ‘Samengestelde waterdieptekaarten – B. Doorbraak primaire waterkeringen’ en ‘Evacuatie (mogelijkheden – Beschikbaarheid droge verdiepingen per buurt’

Provincie Zuid-Holland (2017). Klimaatatlas Provincie Zuid-Holland: Rapport en Kaartviewer.

Provincie Zuid-Holland (2021). Signaleringskaarten Bodem en Ondergrond. Link geraadpleegd op 10-12-2021.

Rijkswaterstaat (2021). *Waterkering*. Link geraadpleegd op 10-12-2021.

Rijkswaterstaat (2022). Normaal Amsterdam Peil (NAP). Link geraadpleegd op 26-1-2022.

Scholen op de kaart (2021). Kaart met alle scholen in Gorinchem. Link geraadpleegd op 15-11-2021.

Signaleringskaart EV (2022). EV: inrichtingen RRGS. Link geraadpleegd op 26-1-2022.

Stuurgroep Klimaatadaptatie A5H (2021). Regionale Adaptatie Strategie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Op weg naar een klimaatbestendige en waterrobuuste regio.

Tauw (2020), Heet, heter, heetst. Whitepaper.

TNO (2020). Bodemdaling in Nederland. Link geraadpleegd op 12-12-2021.

Van Helsdingen A.A., de Boer, E. en I. Röell (2020). Ideeënboek natuur-inclusief ontwerp gemeente Gorinchem. Bureau Waardenburg, Culemborg.

VNK2 (2014). Overstromingsrisico Dijkring 43 Betuwe, Tieleren Culemborgerwaarden. Link geraadpleegd op 26-1-2022.

VRZHZ (2019). Regionaal Risicoprofiel. Link geraadpleegd op 26-1-2022.

Wereld Natuurfonds (2020). Living Planet Report Nederland. Natuur en landbouw verbonden. Link geraadpleegd op 15-11-2021.

Bijlage 2 – Tabel icoonsoort in Zuid-Holland en kaart Natuurnetwerk Nederland Zuid-Holland

	zoogdieren	amfibieën	vissen	insecten	vogels	planten
uiterwaarden algemeen	egel, kleine marterachtigen, bever, noordse woelmuis, ree, waterspitsmuis, vleermuizen	rugstreeppad, heikikker, kamsalamander	kleine en grote modderkruiper, bittervoorn	bijen, dagvlinders, libellen	bruine kiekendief weidevogels, steenuil, patrijs, graspieper, veldleeuwerik	klokjes, knoopkruid, goudhaver, kamgras, echte koekoeksbloem, pinksterbloem rietorchis, moerasspirea, spindotterbloem (Merwede)
dijken	muizen, egel	rugstreeppad, kamsalamander		bijen, dagvlinders, krekels, sprinkhanen	graspieper, patrijs	wilde cichorei, wilde peen, klokjes, knoopkruid, goudhaver, kamgras, margriet, pastinaak
boselementen	kleine marterachtigen				buizerd, sperwer, havik, bosuil	aalbes, voorjaarsflora
parken	kleine marterachtigen, egel, vleermuizen, konijn	rugstreeppad, heikikker, kamsalamander	kleine modderkruiper	bijen, dagvlinders, libellen	zangvogels, bosuil	stinzeplanten, bol- en knolgewassen, voorjaarsflora
bermen	kleine marterachtigen, egel, konijn			bijen, dagvlinders,	patrijs	klokjes, knoopkruid, echte koekoeksbloem, pinksterbloem rietorchis, rolklavers, Margriet, wilde peen
graslanden					weidevogels, patrijs	echte koekoeksbloem, pinksterbloem
boomgaarden	kleine marterachtigen, egel				steenuil	pinksterbloem, kamgras,
oevers	kleine marterachtigen	rugstreeppad, heikikker,		bijen, dagvlinders, libellen	kleine karekiet, rietzanger, ceti's zanger	rietorchis, moeraspirea dotterbloem
sloten			kleine en grote modderkruiper, bittervoorn			fonteinkruiden, watergentiaan, kikkerbeet
lanen, bomenrijen	vleermuizen			bijen		
centrum Gorinchem	vleermuizen				gierzwaluw, huismus	steenbreekvaren, tongvaren, klein glaskruid, gele helmbloem,

Tabel met landschapselementen en bijbehorende natuurwaarden en voorkomende soorten. De soorten die in Zuid-Holland zijn benoemd als icoonsoort zijn in het rood aangegeven (de Boer & van Houwelingen, 2019).

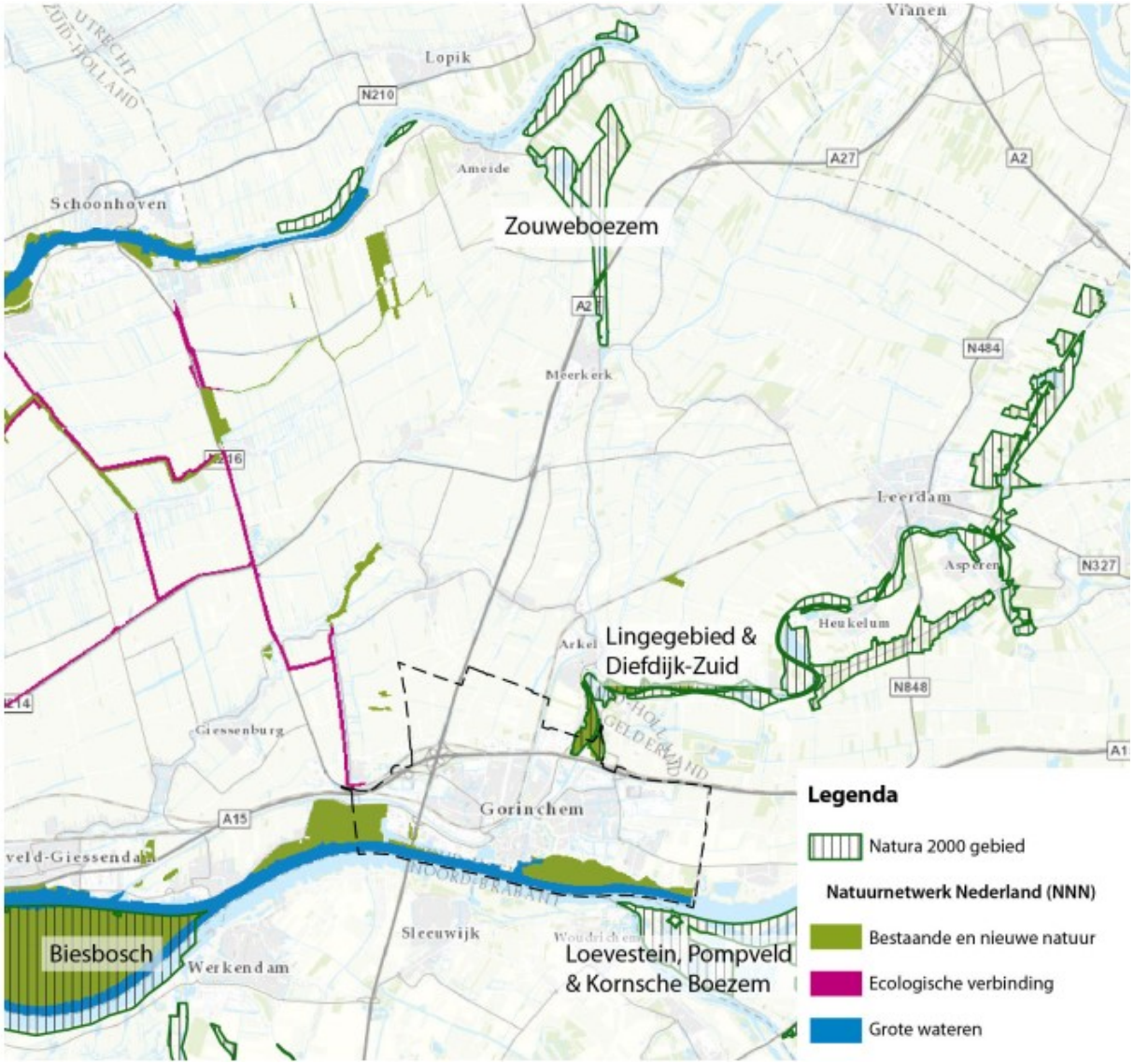

Figuur 6.1 Natuur in Gorinchem als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland Zuid-Holland en Gelderland (NNN) (de Boer & van Helsdingen, 2019).



Gorinchem Klimaatproof

Samen maken we Gorinchem klimaatproof!

Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023-2027

Gemeente Gorinchem

“Een weerbaar en groen Gorinchem. Met een veranderend klimaat veilig blijven wonen, werken en recreëren in onze stad. Nu en in de toekomst.”

Gorinchem klimaatproof

Samen maken we Gorinchem klimaatproof!
Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem 2023 – 2027

OPMAAK: Studio Più
BEELD EN FOTOGRAFIE: Stan van der Voet

Voorwoord

Gorinchem klimaatproof

Klimaatverandering: we kunnen er niet meer van wegkijken. Met de energietransitie zetten we alles op alles om de CO2-uitstoot te verlagen en de opwarming van de aarde tegen te gaan. Helaas is klimaatverandering niet meer helemaal te voorkomen. We moeten ons gaan voorbereiden op de gevolgen van een veranderend klimaat. Dat merken we nu al, ook in onze eigen achtertuin. In Gorinchem krijgen we steeds vaker te maken met hevige regenval, periodes van droogte en extreme hitte en gaat de biodiversiteit achteruit.

We willen Gorinchem weerbaar maken voor deze veranderingen. Daarom gaan we de stad toekomstbestendig ontwikkelen. Dat betekent dat er meer ruimte komt voor water en groen en versterken we de natuur. Want de natuur is onze belangrijkste bondgenoot tegen een veranderend klimaat.

Om ons te weren tegen het veranderende klimaat, hebben we iedereen in de stad nodig. Samen gaan we aan de slag om Gorinchem klimaatproof te maken. Actie hoeft niet moeilijk te zijn en is zelfs leuk! Denk aan het planten van extra bomen, ruimte voor water, een regenton of een groen dak.

Deze lokale klimaatadaptatiestrategie beschrijft hoe we Gorinchem weerbaar willen maken tegen klimaatverandering in 2050. De aanpak bevat een heel aantal acties en concrete projecten waar we de komende jaren gelijk mee aan de slag willen. Zo zetten we de eerste stappen op de route naar 2050, zodat we veilig, prettig en klimaatproof kunnen blijven leven in onze prachtige stad.

Samen maken we Gorinchem klimaatproof!

Wethouder Mark de Boer





INHOUD

Voorwoord 3

Inhoudsopgave 4

Begrippenlijst 7

1. Waarom een klimaatadaptatiestrategie? 8
- 1.1 Doel en resultaten 9
- 1.2 Aanpak: weten – willen - werken 11
- 1.3 Leeswijzer 12

2. De opgave klimaatadaptatie 14
- 2.1 De effecten van klimaatverandering 14
- 2.2 Landelijke aanpak 16
- 2.3 Regionale aanpak 17
- 2.4 Lokale aanpak 18
- 2.5 Raakvlakken met andere thema's 22

3. Weten 26
- 3.1 Hitte: het wordt warmer in Gorinchem 26
- 3.2 Wateroverlast: het wordt natter in Gorinchem 28
- 3.3 Droogte: het wordt droger in Gorinchem 30
- 3.4 Bodemdaling: Gorinchem zakt 32
- 3.5 Overstromingen: bescherming door waterkeringen 35
- 3.6 Biodiversiteit in Gorinchem 36

4. Willen 40
- 4.1 Aan de slag met knelpunten en kansen 40
- 4.2 Ambities en doelstellingen 42
- 4.3 De Gorcumse aanpak (2023-2027) 47

5. Werken 50
- 5.1 Actieagenda 50
  - Pijler 1. Stimuleren en faciliteren 52
  - Pijler 2. Reguleren en borgen 53
  - Pijler 3. Onderzoeken en uitvoeren 54
  - Pijler 4. Samenwerken 55
  - Pijler 5. Regionaal 56
- 5.2 Organisatie: Hoe verder? 58

Bijlage 1 Klimaatopgaven voor Gorinchem 60

Bijlage 2 Klimaatstresstest Gorinchem 62



Begrippenlijst

Dijkring

Een stelsel van primaire waterkeringen of hoge gronden dat het gebied binnen dit stelsel omsluit en beschermt tegen overstromingen. Gebieden zijn als dijkringgebied aangewezen in de Waterwet.

Droogte

Droogte ontstaat als er meer water verdampt dan er neerslag valt. Er is dan sprake van een neerslagtekort.

Klimaatadaptatie

Adaptatie (aanpassing) aan klimaatverandering is het proces waarbij samenlevingen de kwetsbaarheid voor klimaatverandering verminderen en/of waarbij zij kansen benutten die een veranderend klimaat biedt.

Klimaatbestendig/klimaatproof

De weerbaarheid van een omgeving of object tegen de effecten van klimaatverandering en extreem weer.

Klimaatstresstesten

Een klimaatstresstest brengt in beeld hoe kwetsbaar een gebied is voor extreme neerslag, hitte, droogte en overstroming. Zowel op nationaal, regionaal als lokaal niveau brengen overheden via stresstesten in kaart hoe kwetsbaar het gebied is voor klimaatverandering.

Ruimtelijke adaptatie

De term ruimtelijke adaptatie en klimaatadaptatie worden veelal door elkaar gebruikt. Klimaatadaptatie betekent letterlijk: aanpassingen doorvoeren ten behoeve van het minder kwetsbaar maken van een omgeving als gevolg van klimaatverandering. Ruimtelijke adaptatie is het aanpassen van de inrichting van steden, dorpen en het landelijk gebied aan de effecten van klimaatverandering.

Waterrobuust

Waterrobuust bouwen is het zodanig vormgeven en inrichten van de openbare ruimte, dat de impact van wateroverlast door bijvoorbeeld ernstige neerslag zo klein mogelijk blijft.

1 Waarom een klimaatadaptatiestrategie?

Het klimaat verandert, we krijgen vaker te maken met ander en extremer weer. Wereldwijd, maar ook in onze eigen achtertuin. Gorinchem wordt heter, droger en natter. Het risico op overstromingen neemt toe en de biodiversiteit gaat achteruit. De gevolgen van klimaatverandering hebben effect op onze veiligheid, gezondheid en economie. Als we Gorinchem niet aanpassen aan extreem weer, kan volgens de Klimaatschadeschatter[1] de totale schade als gevolg van klimaatverandering in de periode 2018–2050 oplopen tot een bedrag van maximaal 652 miljoen euro in de gemeente Gorinchem.

Het klimaatbestendig inrichten van de leefomgeving, noemen we klimaatadaptatie. Hoe het klimaat de aankomende decennia gaat veranderen, is niet exact te voorspellen. Wel kunnen we met de kennis van nu al maatregelen treffen die de overlast, (economische) schade en gezondheidsrisico's van extreem weer zoveel mogelijk beperken. Zo kunnen inwoners en bezoekers van Gorinchem veilig blijven wonen, werken en recreëren in de stad.

Gorinchem wil in 2050 klimaatbestendig zijn. Maar wat betekent dit concreet, een klimaatbestendig Gorinchem? Wat zijn de risico's van klimaatverandering in onze stad en zijn er ook kansen? Hoe en met wie bouwen we aan een klimaatbestendig Gorinchem? Klimaatbestendig worden we niet alleen als gemeente, maar samen met inwoners en partners binnen en buiten de stad. Het gaat tenslotte over het toekomstbestendig maken van onze stad en Gorinchem is van ons allemaal.

Om antwoord te geven op deze vragen moet de gemeente eerst haar eigen huiswerk doen. Dit doen we met de lokale klimaatadaptatiestrategie (LAS). Deze strategie laat de uitdagingen zien waar we in Gorinchem voor staan en geeft richting aan het klimaatbestendig en weerbaar inrichten van onze stad. Hierbij richten we ons op het verminderen van **hittestress**, **wateroverlast** door hevige neerslag en **droogte**, **bodemdaling**, **overstromingen** en het vergroten van de **biodiversiteit**.

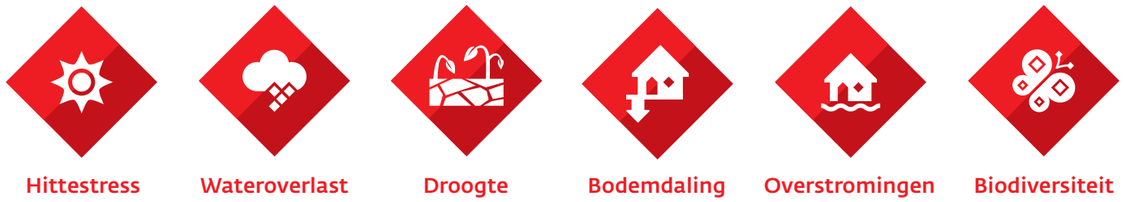



[1] *Zie website Klimaatschadeschatter*

1.1 Doel en resultaten

We hebben in Nederland afgesproken dat onze leefomgeving is aangepast aan klimaatverandering in 2050. In Gorinchem werken we aan de volgende doelstelling:

In 2050 is de gemeente Gorinchem weerbaar tegen klimaatverandering en is de stad radicaal groener en biodiverser geworden.

De LAS presenteert een visie voor een klimaatbestendig Gorinchem in 2050. Om deze visie te realiseren, moeten en willen we nu al aan de slag. Gelukkig gebeurt er al veel aan klimaatadaptatie in Gorinchem. Deze lijn willen we voortzetten, samen met de regio en de stad. Daarom presenteert deze strategie een aanpak voor de periode 2023-2027, waarbij duidelijk is welke maatregelen we nu al kunnen nemen richting een klimaatbestendig en groen Gorinchem.

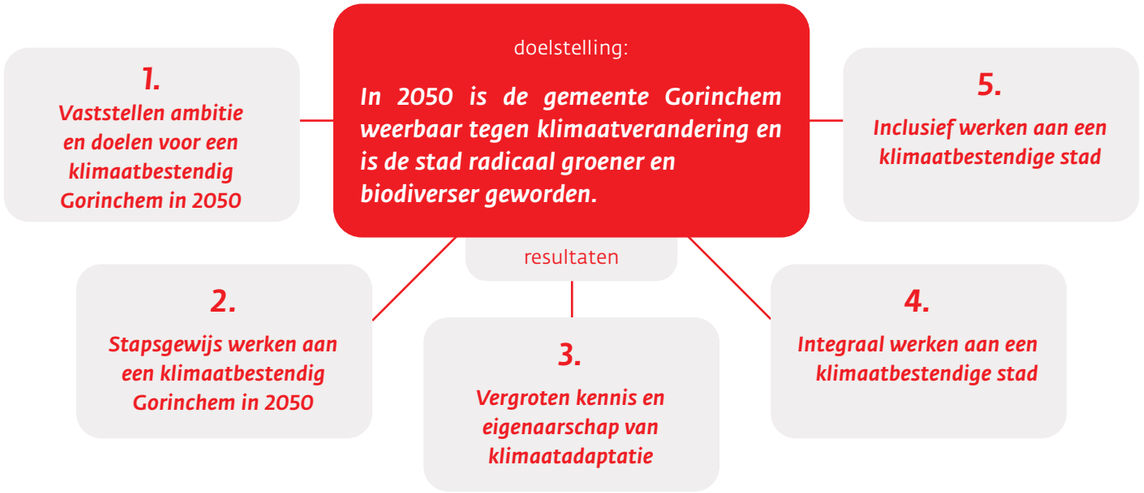

Met de LAS werkt de gemeente Gorinchem aan de volgende resultaten:

1. Vaststellen ambitie en doelen voor een klimaatbestendig Gorinchem in 2050

In Gorinchem bouwen we nu al aan een klimaatbestendige stad. Daar wil de gemeente op voortbouwen en waar nodig versnellen. Maar dan moeten we eerst ons eigen huiswerk doen en weten wat klimaatbestendig voor ons als gemeente betekent. Waar liggen risico's? Wat zijn kansen? En naar welke stip op de horizon streven wij als gemeente? De lokale adaptatiestrategie maakt duidelijk welke ambitie wij hebben voor een klimaatbestendig en groen Gorinchem. Vanuit deze ambitie zijn doelen en bijbehorende inspanningen geformuleerd die Gorinchem nastreeft voor een klimaatbestendige en groene stad. Met deze doelen kunnen we sturen en geven we richting aan het opstellen van regelgeving en beleid. Zo weten we zeker dat klimaatadaptatie een vergroening onderdeel zijn van elke aanpassing in onze stad.

2. Stapsgewijs werken aan een klimaatbestendig Gorinchem in 2050

Klimaatadaptatie gaat over het klimaatbestendig en groen inrichten van de leefomgeving en is daarmee voornamelijk een ruimtelijke opgave. Het betekent dat we de stad anders, met meer ruimte voor groen en water, moeten inrichten om de gevolgen van extreem weer te beperken. Daarmee is klimaatadaptatie een enorme opgave. We kunnen niet alle uitdagingen tegelijk en op korte termijn aanpakken. Gelukkig hoeven we niet morgen klimaatbestendig te zijn. De LAS biedt een structuur om stapsgewijs te werken aan een klimaatbestendige stad op de thema's regenwateroverlast, overstromingen, hitte, droogte, bodemdaling en biodiversiteit.

3. Vergroten kennis en eigenaarschap van klimaatadaptatie

Het klimaat verandert geleidelijk en het is onzeker hoe klimaatverandering zich in Gorinchem gaat uiten. Dat maakt klimaatadaptatie een abstract en vaag begrip. Het vergroten van kennis over de effecten van klimaatverandering in onze stad, en het bieden van praktische oplossingen voor een klimaatbestendige leefomgeving, maakt klimaatadaptatie tastbaar. Op deze manier kunnen de gemeente en omgevingspartners proactief aan de slag en kan de gemeente zich beter positioneren in projecten en (regionale) samenwerkingsverbanden.

4. Integraal werken aan een klimaatbestendige stad

Het klimaatbestendig inrichten van Gorinchem staat op gespannen voet met de realiteit van een compacte stad, waarin ondergrondse en bovengrondse ruimte beperkt is. Het betekent dat we keuzes moeten maken waarin er meer ruimte is voor groen en water. Klimaatadaptatiebeleid is enkel haalbaar en betaalbaar als het een integraal onderdeel wordt van elke nieuwbouw, renovatie en herstructureringsproject. Daarbij is ook de samenwerking met medeoverheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties binnen en buiten de stad belangrijk.

5. Inclusief werken aan een klimaatbestendige stad

In de aanpak naar een klimaatbestendig Gorinchem werkt de gemeente nauw samen met medeoverheden, kennisinstellingen, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere partners binnen en buiten de stad. De gemeente is regisseur van een klimaatbestendige stad, maar slechts 54% van het grondgebied is in publiek bezit. De rest is eigendom van organisaties, bedrijven en particulieren. Een klimaatbestendige stad bouwen we samen. De lokale adaptatiestrategie formuleert een duidelijke rol voor de gemeente. Zo is helder wat wij als gemeente wel kunnen oppakken en wat we enkel in samenwerking met anderen kunnen realiseren.

1.2 Aanpak: weten – willen - werken

Het klimaatbestendig inrichten van Gorinchem is een langdurige opgave en continu proces. Gorinchem volgt de landelijke aanpak klimaatadaptatie volgens de trits weten – willen – werken om gefaseerd te werken aan een klimaatbestendige stad.

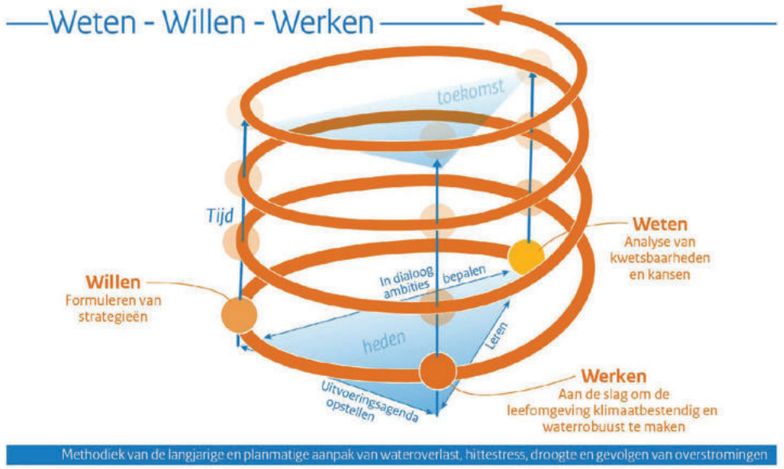

DPRA, 2018

Weten

In deze fase is onderzocht wat de gevolgen zijn van klimaatverandering in Gorinchem. Kwetsbaarheden en kansen zijn onderzocht voor de thema's wateroverlast, hitte, droogte en bodemdaling, en biodiversiteit. Zo weten we aan welke klimaatrisico's we moeten gaan werken. Het onderzoek is uitgevoerd via een klimaatstresstest[2]. Met inbreng van experts uit de regio wordt via kaarten aangegeven waar in de stad problemen kunnen ontstaan door het veranderend klimaat en extreem weer. De uitkomsten van de klimaatstresstest zijn voorgelegd aan partners uit de regio. Gezamenlijk hebben we de klimaatopgaven voor Gorinchem gedefinieerd. We kunnen niet aan alle klimaatopgaven tegelijk werken. Daarom zijn in een tweede bijeenkomst prioriteiten gegeven aan de klimaatopgaven, ook samen met deze partners. Het resultaat van dit werkatelier is een selectie van de belangrijkste knelpunten voor Gorinchem, waarmee we aan de slag gaan.

Willen

In deze fase zijn de ambities en doelen opgesteld. De prioriteiten uit de vorige fase vormen daar de basis voor. In werkateliers met de partners zijn de uitgangspunten, ambities en doelen voor de LAS bepaald.

Werken

In deze fase stellen we een actieagenda op voor de periode 2023-2027. Waar gaan we aan werken? De geformuleerde ambities en doelen vormen het toetsingskader voor deze Actieagenda. De eerste stappen om Gorinchem en de regio klimaatproof te maken. Uiteraard samen met de partners en de stad.

Om tot deze klimaatadaptatiestrategie te komen hebben we onder begeleiding van procesbegeleider TwynstraGudde deze cyclus van Weten, Willen en Werken voor het eerst doorlopen. Het is de ambitie om deze cyclus elke vier jaar te herhalen. Zo kunnen we ons op basis van nieuwe informatie en inzichten steeds aanpassen op weg naar een klimaatbestendig Gorinchem in 2050.

[2] *Klimaatstresstest Gorinchem is te vinden op de website van de gemeente Gorinchem. LINK.*

1.3 Leeswijzer

Deze LAS is opgebouwd volgens de aanpak: Weten, Willen en Werken. Hoofdstuk 2 beschrijft de urgentie van het thema klimaatadaptatie en de raakvlakken met andere thema's. Hoofdstuk 3 beschrijft de effecten van klimaatverandering voor de gemeente Gorinchem. De klimaatstresstest van Gorinchem gaat uitgebreid in op de klimaatrisico's en is toegevoegd als bijlage. Met deze kennis zijn in hoofdstuk 4 een prioriteitenlijst, ambities en doelstellingen, en een Gorcumse aanpak opgesteld. Hoofdstuk 5 beschrijft de vervolgacties die nodig zijn om onze klimaatadaptieve doelstellingen uit te voeren. Hier presenteren we een Actieagenda voor de periode 2023 – 2027.



2 De opgave klimaatadaptatie

2.1 De effecten van klimaatverandering

We ondervinden de gevolgen van klimaatverandering steeds vaker en heviger. In 2021 concludeert het *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC)[3] in haar zesde rapport dat de opwarming van de aarde door menselijke invloed een vaststaand feit is en dat klimaatverandering zich op wereldwijde schaal in een rap tempo aan het voltrekken is[4]. Het KNMI geeft hetzelfde signaal voor Nederland: het klimaat verandert. In de afgelopen dertig jaar zijn de temperatuur, de hitte, de neerslag en het neerslagtekort toegenomen en dit heeft een steeds grotere impact op onze samenleving.

Ook in Gorinchem voelen we de effecten van klimaatverandering. Op 31 januari 2022 zorgde storm Corrie in Gorinchem voor flinke overlast[5]. We moeten in de toekomst rekening houden met vergelijkbare en vaker voorkomende extremen. Naast extremere hoeveelheden water, krijgen we ook te maken met de effecten van langere, extreem droge en warme periodes zoals we in de zomers van 2018, 2019, 2020, 2022 en 2023 meemaakten. De urgentie van klimaatadaptatie neemt steeds sneller toe.

Klimaatverandering heeft een grote impact op onze veiligheid, gezondheid, economie, natuur en biodiversiteit. Dit zorgt voor risico's op deze thema's en grote financiële schade. Het vraagt om creativiteit, samenwerking en investeringen om de effecten van klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken.

Door Gorinchem klimaatadaptief in te richten, kunnen we deze impact beperken. Een groene en klimaatbestendige stad vermindert de kans op regenwateroverlast, verkoelt de stad in de zomer, zorgt voor een hoge biodiversiteit en verbetert de luchtkwaliteit. Dit heeft ook sociaal-economische voordelen. Sociaalmaatschappelijk, draagt een klimaatbestendige stad bij aan een betere gezondheid, een hoger welzijn en biedt sociale cohesie. Vanuit een economisch perspectief verhoogt een klimaatbestendige stad de waarde van huizen en kantoren en trekt het bedrijven aan. Kopers zijn bereid om gemiddeld 7% meer te betalen voor een woning als deze direct grenst aan openbaar groen of water[6]. Daarnaast betekent nu investeren in een klimaatbestendige stad, het beperken en/of voorkomen van hoge kosten als gevolg van schade door klimaatverandering in de toekomst.

> *"We moeten leren leven met een veranderend klimaat en de gevolgen daarvan. Op het gebied van klimaatadaptatie en waterveiligheid is dan ook veel te doen. Dit alles vraagt voor de komende jaren veel inzet van de gemeente. En ook inspanning van organisaties, bedrijven en inwoners. Het vraagt dat we als samenleving en overheid niet in beperkingen denken, maar in mogelijkheden. En samen aan de slag gaan. Zodat er begin 2026 zichtbare stappen zijn gezet in het besparen van energie, het verminderen van onze CO2 uitstoot, het terugdringen van water- en hitteoverlast bij extreem weer en het versterken van biodiversiteit voor Gorinchem!"*
>
> *~ Coalitieakkoord Gorinchem 2022 2026*

[3] *IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I tot he Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, 2391 pp. LINK.*

[4] *KNMI, 2021: KNMI Klimaatsignaal '21. Hoe het klimaat in Nederland snel verandert, KNMI, de Bilt, 72pp. LINK.*

[5] *Nas, M. (2022, 1 februari). Door storm Corrie beschadigde autosteiger wordt weggetakeld uit Gorinchem: 'Duizenden euro's schade'. Algemeen Dagblad. LINK.*

[6] *Pötz, H, 2016. Groenblauwe netwerken. Handleiding voor veerkrachtige steden. Atelier Groenblauw, Delft, 608pp.*



Bron: AD Rivierenland

Het belang van biodiversiteit.

Een klimaatbestendige stad is ook een natuurinclusieve stad. Een groene stad met een sterk ecosysteem en een hoge biodiversiteit, biedt een letterlijke buffer tegen de effecten van klimaatverandering. Bomen zijn een goed voorbeeld van een klimaatbestendige maatregel. Enerzijds, remmen ze klimaatverandering door de opname van CO2. Anderzijds bieden ze weerstand tegen extreem weer, omdat ze zorgen voor bodemstabiliteit, wateropslag en verkoeling. Een aantrekkelijk en efficiënt middel is het ontwikkelen van een groenblauw Gorinchem: een plek waar water en natuur de ruimte krijgen. Hierdoor kan de stad extreme hitte, regenbuien en droogte beter opvangen. Zo wordt Gorinchem veerkrachtiger en zijn we beter in staat om de effecten van klimaatverandering op te vangen.

> *"Een klimaatbestendige stad is ook een natuurinclusieve stad."*



2.2 Landelijke aanpak

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

In 2015 hebben het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de gezamenlijke ambitie vastgelegd in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie[7]: Nederland is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Deze Deltabeslissing maakt deel uit van het Deltaprogramma. Het Deltaprogramma bestaat uit drie plannen om Nederland in de toekomst (1) te beschermen tegen overstromingen, (2) van voldoende zoetwater te blijven voorzien en (3) klimaatbestendig in te richten. De laatste opgave is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in 2017. Het DPRA is een gezamenlijk plan van het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, waarin concrete acties en doelen zijn vastgelegd voor het klimaatbestendig en waterrobuust[8] maken van Nederland.



Bron: Deltaprogramma, 2018.

[7] *Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (2022), Deltaprogramma. LINK.*

[8] *Waterrobuust bouwen is het zodanig vormgeven en inrichten van de openbare ruimte, dat de impact van bijvoorbeeld ernstige neerslag zo klein mogelijk blijft (Beter Bouw- en Woonrijp Maken, 2009) LINK.*

2.3 Regionale aanpak

Regionale Adaptatiestrategie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Onze regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (A5H) is een overstromingsgevoelig gebied. In 2018 hebben de gemeenten Alblasserdam, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Vijfheerenlanden, de provincies Zuid-Holland en Utrecht, en het Waterschap Rivierenland de handen ineengeslagen. De opgave van de A5H-regio is gelijk gesteld aan de opgave van de DPRA. In 2019 zijn de klimaat kwetsbaarheden van de regio inzichtelijk gemaakt in een zogenoemde klimaatstresstest[10]. Daarna is samen met ruim honderd mensen uit de regio gewerkt aan een strategie. In de zomer van 2021 heeft dit geleid tot een vastgestelde Regionale Adaptatiestrategie (RAS)[11]. In de RAS zijn ambities en doelen opgesteld voor de klimaat kwetsbaarheden in onze regio.

Om de samenwerking ook na de RAS voort te zetten, hebben we met elkaar 7 strategische richtlijnen geformuleerd. Dit is de basis voor zowel het vervolg van de RAS als voor de lokale Klimaatadaptatiestrategieën in onze regio.

Het vervolg van de RAS is de Actieagenda 2023 – 2027. Deze is voltooid in 2022 en beschrijft de acties en projecten die de regio tot 2027 gaat uitvoeren om stappen te maken in het klimaatbestendig maken van de A5H.





Impulsregeling klimaatadaptatie

Vanaf 2021 tot en met 2023 kunnen gemeenten, provincies en waterschappen in Nederland gebruik maken van de Impulsregeling Klimaatadaptatie. Deze bijdrage kan worden gebruikt voor het versnellen van adaptatiemaatregelen, uitvoering van nieuwe of vergroting c.q. versterking van bestaande adaptatiemaatregelen. Een aanvraag wordt ingediend via de regionale werkregio's. Voor de werkregio A5H is 2,5 miljoen euro gereserveerd. De regeling is op basis van cofinanciering. Het rijk draagt maximaal 33% van de kosten voor de klimaatadaptieve maatregelen, de overige 67% moet door de indieners zelf worden gefinancierd. Over deze financiële verdeling zijn afspraken gemaakt in de A5H werkregio. In 2023 dient de A5H een aanvraag in bij het Rijk, waarvoor de gemeente Gorinchem projecten heeft aangereikt. De projecten moeten dan wel in 2027 gerealiseerd zijn[12]. Een overzicht van de aangereikte projecten is te vinden op de kaart in Bijlage 1.

[10] *Klimaatstresstest A5H, 2019. Links naar het RAPPORT en de KAARTEN.*

[11] *RAS is te vinden op de website van de gemeente Gorinchem. LINK.*

[12] *Impulsregeling Klimaatadaptatie vanuit het Rijk. LINK.*

2.4 Lokale aanpak

Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem

De RAS beschrijft een strategie op hoofdlijnen en klimaatrisico's kunnen per gebied sterk van elkaar verschillen. Daarom werkt Gorinchem ook aan deze lokale klimaatadaptatiestrategie. De LAS zet de koers uit voor een klimaatbestendig Gorinchem in 2050. Het presenteert een visie en eerste aanpak voor het minimaliseren van de risico's en schade door klimaatverandering in Gorinchem. Het biedt een structuur om stapsgewijs te werken aan een klimaatbestendige stad op de thema's regenwateroverlast, overstromingen, hitte, droogte, bodemdaling en biodiversiteit.

Dit doen en kunnen we niet alleen. Onder leiding van procescoördinator TwynstraGudde en in samenwerking met meer dan 20 inhoudelijk experts en omgevingspartners is de LAS tot stand gekomen. Met de LAS committeert de gemeente Gorinchem zich aan het naleven van de doelstellingen voor een klimaatbestendige stad. Dit zegt echter nog niets over hoe we uitvoering gaan geven aan deze doelstellingen. Dit hoe bepaalt de gemeente graag in een open gesprek met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, medeoverheden, experts en andere samenwerkingspartners. Want als we Gorinchem klimaatproof willen maken, hebben we iedereen in de stad nodig. Alleen samen kunnen we onze stad aanpassen op de gevolgen van klimaatverandering.

Gorinchem werkt al aan een klimaatbestendige stad

Het klimaatproof maken van Gorinchem gebeurt buiten, in de stad, samen met onze mensen. Daarom werken we ook nu al aan klimaatadaptieve maatregelen. De nieuwbouwwijken Hoog Dalem, Lingewijk, Tuinen van Mollenburg en Helden van Gorkum zijn ingericht om extreme hoosbuien aan te kunnen. Andere voorbeelden zijn de Subsidieregeling Groene Daken 2020 – 2022, de aanleg van groene parkeerplaatsen in de Gildenwijk, het afkoppelen van de regenwaterafvoer bij rioolonderhoud, het realiseren van twee Tiny Forests en ons extensieve maaibeleid met aandacht voor het behouden van voedselaanbod en schuilplaatsen voor broedvogels, bijen, vlinders en andere insecten. In Gorinchem krijgt natuur de ruimte, wordt zoveel mogelijk gewerkt met inheemse soorten en is groenbeheer gifvrij. Omdat een groot deel van de stad privaat terrein is, bieden we inspiratie en acties om inwoners te prikkelen klimaatbestendig aan de gang te gaan. Voorbeelden zijn de Gorinchem Duurzaam Weken, het NK Tegelwippen en inzet van een Tegeltaxi, en het schenken van meer dan duizend bomen en heesters aan inwoners via een tweetal bomenacties.



Bron: AD Rivierenland

> *"Soms moet je gewoon durven investeren."*
>
> *~ Gorcumse ondernemer Martin Klop zette een geveltuin van een ton op zijn pand*



Gorinchem werkt al aan een klimaatbestendige stad

Lokale Klimaatadaptatiestrategie

Tot stand gekomen met:

Gemeente Gorinchem

TwynstraGudde

Samenwerken aan Gorinchem klimaatproof

Omgevingspartners

- Woningcorporatie Poort6
- Provincie Zuid-Holland
- Convenant Klimaatadaptief bouwen
- Stadsecoloog
- EIS kenniscentrum insecten
- Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- Stichting Blauwzaam
- Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GGD
- Waterschap Rivierenland
- Inwoners & Bedrijven
- Waardenburg Ecology
- Prachtlint
- Aveco de Bondt
- Gorcum Natuurlijk Groen
- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
- RAS-regio Alblasserwaard -Vijfheerenlanden

2.5 Raakvlakken met andere thema's

Klimaatadaptatie gaat over het klimaatbestendig inrichten van de leefomgeving en is daarmee voornamelijk een ruimtelijke opgave. Daardoor heeft het onderwerp veel raakvlakken met andere thema's binnen de stad. Hierdoor wordt het al snel een groot en abstract onderwerp. Anderzijds biedt het ook voordelen als klimaatadaptatie tijdig en op de juiste manier aan andere ruimtelijke projecten wordt gekoppeld. Dit zijn zogenoemde meekoppelkansen. Om klimaatadaptatie haalbaar en betaalbaar te houden, zijn deze meekoppelkansen cruciaal. Een belangrijk uitgangspunt is om klimaatadaptatie een integraal onderdeel van elke ontwikkeling, nieuwbouw, renovatie en herstructureringsproject te maken.

Verbinden van energietransitie en klimaatadaptatie

Het doel van de energietransitie is het remmen van klimaatverandering tot 1.5°C (maximaal 2°C) opwarming van de aarde door middel van het terugdringen van de CO_2 uitstoot enopwekken van energie uit duurzame bronnen. Bij klimaatadaptatie passen we onze leefomgeving aan aan een veranderend klimaat. De thema's hebben dus een duidelijk raakvlak met elkaar en lopen gelijk op. Er zit dus meerwaarde in om deze thema's met elkaar te verbinden. Dat kan bijvoorbeeld op de volgende vlakken:

- **Zoeklocaties**: bij het vinden van kansrijke locaties voor wind en zon kan ook rekening gehouden worden met klimaatadaptatie. Bijvoorbeeld een zonnepark op een waterbuffer.
- **Innovatie**: Kijk of innovatiebudgetten of subsidies kunnen worden ingezet voor meerdere duurzame onderwerpen. Bijvoorbeeld de aanleg van een energieneutrale weg, die ook regenwater opvangt.
- **Communicatie**: Combineer voorlichting en participatie rond verschillende (duurzame) onderwerpen.
- **Planning**: door werkzaamheden in wijken te koppelen worden de investeringen gebundeld en worden overlast en kosten beperkt.
- **Uitdagingen**: isoleren van een spouwmuur die bewoond wordt door vleermuizen? Of zonnepanelen aanleggen om airco's te laten draaien? Vind een win-win oplossing voor beide uitdagingen.
- **Bodem**: beide thema's werken aan of in de al zo drukke ondergrond. Een gezamenlijke strategie helpt om dit op elkaar af te stemmen en om zorgvuldig om te gaan met de beperkte ruimte.
- **Meekoppelkansen**: een gezamenlijk toetsingskader voor ruimtelijke plannen, gezamenlijke aanbestedingsregels of het verhogen van het rendement van zonnepanelen met een groen dak en wateropslag. Kijk waar je elkaar kunt versterken[13].

Samengevat zijn er 3 motieven om de energietransitie en klimaatadaptatie aan elkaar te koppelen:

- **Slim stapelen**: Houd controle op de drukke boven- en ondergrond en zorg voor oplossingen vanuit meerdere (duurzame) onderwerpen in een gebied
- **Slim kosten verdelen**: Bundel werkzaamheden met elkaar om financiële voordelen te hebben bij de uitvoering
- **Slim samenwerken**: Door samen te werken voorkom je (extra) overlast in de omgeving. Dit zorgt voor draagvlak bij de omgeving. Verbind gezamenlijke doelen en wensen van alle belanghebbenden door participatie[14].

[13] *Provincie Zuid-Holland (2022). Hoe verbind je energietransitie met klimaatadaptatie? LINK.*
[14] *H2O (2022). Hoe koppel je energietransitie en klimaatadaptatie? LINK.*
[15] *Bouwadaptief (2023). Over ons. LINK.*
[16] *Rijksoverheid (2022). Water en Bodem bij ruimtelijke ordening. LINK.*
[17] *Rijksoverheid (2023). Landelijke klimaatlat – factsheets en overzichtstabel. LINK.*
[18] *Kennisportaal Klimaatadaptatie (2023). Gids Natuurinclusief ontwikkelen. LINK.*

Koppeling met ruimtelijke ontwikkelingen

Door klimaatadaptatie aan de voorkant te koppelen aan ruimtelijke ontwikkelingen, worden projecten (meer) toekomstbestendig en kostenefficiënt. Daarvoor moet klimaatadaptatie wel worden vastgelegd in beleid. Onder de Omgevingswet zijn de Omgevingsvisie en Omgevingsplan daar de instrumenten. Er zijn provinciale en landelijke richtlijnen om invulling te geven aan klimaatadaptatie. Zo heeft gemeente Gorinchem het Convenant Klimaatadaptief Bouwen[15] van de provincie Zuid-Holland ondertekend. Het Rijk stuurt gemeenten door de thema's Water en Bodem leidend te maken in ontwikkelingen[16] en heeft het de Landelijke Klimaatlat[17] opgesteld.

Daarnaast zijn verschillende organisaties en bedrijven actief aan de slag om het thema klimaatadaptatie concreter te maken. Een voorbeeld is de Gids Natuurinclusief ontwikkelen[18], welke is ontwikkeld door projectontwikkelaars en gemeenten.

> *"Klimaatadaptatie vraagt ruimte, het is aan ons allemaal om hier een goede invulling aan te geven die bijdraagt aan de leefbaarheid van de stad"*
> *~ stedenbouwkundige*



Lokale Klimaatadaptatiestrategie

Raakvlakken met:

Beleid openbare ruimte Buitengewoon Groen

Regionale energiestrategie (RES)

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Transitievisie warmte

Cultuurvisie ambities cultuur 2019 - 2023

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Landelijke Klimaatlat

Mobiliteitsvisie

Gorinchem klimaatproof

Verbinding andere thema's & beleidsterreinen

Programma vleugels van de stad

Natuurinclusief ontwikkelen

Integraal Sociaal Beleid

Global Goals

Stegenplan

Convenant klimaatadaptief bouwen

Omgevingsvisie & Omgevingsplan

Regionale adaptatiestrategie (RAS)

3 Weten

In februari 2022 is de Klimaatstresstest Gorinchem opgesteld[19]. Hierin staan de *kansen en risico's* van klimaatverandering voor Gorinchem. De Klimaatstresstest is als bijlage toegevoegd aan de LAS, maar is samengevat in dit Hoofdstuk. Er is in gegaan op alle zes de klimaatthema's: hitte, regenwateroverlast, droogte, bodemdaling, overstromingen en biodiversiteit.

3.1 Hitte: het wordt warmer in Gorinchem

We krijgen steeds vaker te maken met extreme en langdurige hitte, ook in Gorinchem. Dit heeft grote gevolgen voor de gezondheid en productiviteit van mensen. Het lichamelijke effect van hitte op mens en dier, noemen we hittestress. In verstedelijkt gebied kan het op warme zomerdagen tot wel 7 graden warmer worden dan in het landelijk gebied[20]. Maar een warmer klimaat heeft ook effect op de biodiversiteit in en rondom de stad. En infrastructuur kan verminderd of onbruikbaar worden, door het uitzetten van sporen en bruggen.

Tabel 3.1 Kansen en risico's Hitte

Kansen	Risico
Buitengebied en groen in de stad zorgen voor verkoeling.	Stedelijk, versteend gebied ervaart meeste hinder van hitte-eilandeffect (gevoelstemperatuur en warme nachten).
Koele plekken behouden of uitbreiden.	Richting 2050 groeit het aantal warme nachten in voornamelijk de woongebieden.
Ruim en groen opgezette woonwijken, speeltuintjes en bedrijventerreinen ervaren minder hinder van het hitte-eilandeffect en warme nachten.	Bij aanhoudende hitte kan het staal van beweegbare bruggen uitzetten, waardoor de brug niet meer kan werken.
Maatregelen om hitte tegen te gaan, bieden ook kansen voor het aantrekkelijker maken van de leefomgeving.	Gezondheidsrisico's voor kwetsbare groepen (ouderen en kleine kinderen) en dieren bij aanhoudende hitte.
Integraal meenemen van hitte bij andere maatschappelijke opgaven.	Aanhoudende hitte leidt tot slechtere productiviteit overdag, slechtere nachtrust, blijven hangen van smog, verslechteren van de waterkwaliteit en gezondheid van mens dier.

[19] *Gemeente Gorinchem (2022). Lokale klimaatstresstest Gemeente Gorinchem. De kansen en risico's van extreem weer in kaart. Gorinchem, 51pp.*

[20] *KNMI (2022), LINK*

> *"In verstedelijkt gebied kan het op warme zomerdagen tot wel 7 graden warmer worden dan in het landelijk gebied."*



▲ De brandweer koelt de Concordiabrug. © Fotopersburo Busink / Jeroen Verbueken

Gorcumse bruggen zetten uit door de hitte en nu gaan ze niet meer dicht

UPDATE **Twee Gorcumse bruggen gaan niet meer dicht door de tropische hitte. Als eerste ging het mis met de Concordiabrug. Korte tijd later sloot ook de Lange Brug na opening niet goed meer.**

Bron: AD Rivierenland

3.2 Wateroverlast:het wordt natter in Gorinchem

Met wateroverlast bedoelen we overlast die veroorzaakt wordt door langdurige of hevige regenval. De afvoercapaciteit van het rioolstelsel is op sommige plekken beperkt en verouderd. Hierdoor kan het regenwater na een hevige bui niet goed weg. Het watersysteem in de stad is al snel verzadigd vanwege de relatief hoge grondwaterstanden die Gorinchem en haar buitengebied kent. Er kan daardoor beperkt water in de bodem worden opgenomen. Bovendien heeft een deel van Gorinchem last van kwel, oftewel opwellend grondwater. Ondanks het waterrijke gebied zijn de rivier en de stad/polder verschillende watersystemen. Hierdoor is er relatief weinig ruimte om het water de stad uit te krijgen.

Tabel 3.2 Kansen en risico's Regenwateroverlast

Kansen	Risico
Met aanleg van meer groen kan de sponswerking van de bodem verbeterd worden, waarmee wateroverlast kan worden beperkt of zelfs voorkomen.	Een extreme bui geeft ernstige regenwateroverlast bij Piazza center, de Haarwijk, Binnenstad-West en Wijdschild.
De afvoer van regenwater afkoppelen van het riool om wateroverlast in bebouwd gebied te beperken.	Er zijn volledig onbegaanbare wegen na een extreme bui in de Haarwijk en de Binnenstad.
Gebruik de fysieke ruimte multifunctioneel, zoals speeltuintjes waar ook waterbergingsmogelijkheden zijn.	Kwetsbare objecten, zoals het Beatrix ziekenhuis, ervaren wateroverlast bij een extreme bui.
Een robuust watersysteem kan het overtollige water bij hevige regenbuien naar de gebieden afvoeren waar meer berging is en/of naar gebieden die hiervoor geschikt (worden) gemaakt.	Wateroverlast in panden op (buitendijkse) industrie- en bedrijventerreinen bij een extreme bui.
	Wateroverlast kan zorgen voor uitval technische installaties, vitale spoor-, water- en weginfrastructuur en bedrijven.
	Beperkte afvoercapaciteit in het westelijke deel van de Binnenstad.
	Een deel van het huidige rioolstelsel kan toenemende wateroverlast en regen niet aan.
	Niet onderheide panden kunnen verzakken door extreme buien.



Bron: AD Rivierenland

3.3 Droogte: het wordt droger in Gorinchem

Droogte is minder eenduidig te kwantificeren dan hitte. Over het algemeen wordt een doorlopend neerslagtekort gebruikt als indicator voor droogte. Logischerwijs duidt droogte dus op een zoetwatertekort voor drinkwater en oppervlaktewater. Dit kan leiden tot lage oppervlaktewaterstand wat gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de scheepvaart en het besproeien van land. Ook ondergronds water wordt beïnvloed door droogte. Droogte veroorzaakt verlaging van de grondwaterstand. Hierdoor wordt bodemdaling versneld in klei- en veengebieden[21]. Dit is een risico voor een groot deel van Gorinchem en de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Droogte en bodemdaling zijn dus twee kanten van dezelfde medaille. Bodemdaling en bijkomende gevolgen zijn van grote invloed op de leefomgeving in Gorinchem.



Bron: AD Rivierenland

[21] *Ministerie van IenW en Deltares (2017), Bodemdaling en droogte: inventarisatie naar processen die mogelijk schade veroorzaken aan het weggennet. LINK.*

Tabel 3.3 Kansen en risico's Droogte

Kansen	Risico	
	Hoge Grondwaterstand	Lage Grondwaterstand
Een juiste grondwaterstand (1,25 meter onder maaiveld) helpt de regenwateropname en -afvoer van de bodem, verbetert de vruchtbaarheid en gaat bodemdaling tegen. Hierop kan gestuurd worden door de gewenste grondwaterstand in beleid vast te leggen.	Hoge grondwaterstand leidt tot wateroverlast in kruipruimten van woningen (aandachtsgebieden: Molenvliet, Gorinchem-Noord en Gorinchem-Oost).	Lage grondwaterstand leidt tot versnelde bodemdaling en oxidatie veengebieden.
Hoosbuien kunnen worden opgevangen in de openbare ruimte, maar ook op particuliere grond.	Hoge grondwaterstand leidt tot afsterven flora.	Lage grondwaterstand leidt tot uitdroging dijklichamen.
Het aanleggen van hittebestendig groen zorgt voor een aantrekkelijkere en leefbaardere stad.	Hoge grondwaterstand leidt tot schade aan kabels, leidingen en wegen door hoge grondwaterstand.	Lage grondwaterstand leidt tot schade aan houten funderingen van gebouwen (paalrot).
Droogte integraal oppakken met andere thema's, zoals bodemdaling en biodiversiteit.		Lage grondwaterstand leidt tot zetting van gebouwen en rioleringen.
Door een droger klimaat kan Nederland een gunstiger vakantieland worden.		Lage grondwaterstand leidt tot zoet- en drinkwater tekort.
		Lage grondwaterstand leidt tot aantasting archeologische waarden.
		Droogte leidt tot afname van kwaliteit natuur, biodiversiteit en bodem.
		Droogte zorgt voor afname kwaliteit van natuursportvelden. Lage waterstand in de rivier de Merwede bemoeilijkt de scheepvaart van en naar Avelingen.

3.4 Bodemdaling: Gorinchem zakt

Bodemdaling ontstaat door krimp van klei, oxidatie en samendrukken van (slappe) veengrond wat leidt tot volumeverlies. Dit is voornamelijk in gebieden met klei en veen in de ondergrond een probleem (TNO, 2020). Bodemdaling heeft een duidelijke relatie met klimaatverandering. In het landelijke gebied draagt bodemdaling bij aan de uitstoot van broeikasgassen, een slechtere waterkwaliteit en hoge kosten voor met name beheer en onderhoud van infrastructuur.

Droge of warme periodes, als gevolg van klimaatverandering, kunnen zorgen voor snellere veenbodemdaling en extra uitstoot van broeikasgassen. In binnenstedelijk en bebouwd gebied veroorzaakt bodemdaling verzakkingen aan funderingen, wegen, openbare ruimte, rioleringen en leidingen. Deze vorm van bodemdaling kan verergerd worden door extreme droogte door het wegvallen van de waterdruk in de veenlaag. Hierdoor treedt extra inklinking op.

Daarnaast kan bij extreme regenval het regenwater minder goed worden afgevoerd door rioleringen. Dit kan zorgen voor wateroverlast. Bij langdurige droogte verlaagt de grondwaterstand, waardoor houten palen droog komen te staan en gaan rotten.

Tabel 3.4 Kansen en risico's Bodemdaling

Kansen	Risico
	Bodemdaling leidt tot uitstoot van broeikasgassen (veen-oxidatie), een slechtere waterkwaliteit en hoge beheer- en onderhoudskosten infrastructuur.
	In binnenstedelijk en bebouwd gebied verzakken de funderingen, infrastructuur, openbare ruimte, rioleringen en leidingen.
	In west- en noord-Gorinchem daalt de bodem sterk door de venige ondergrond.
	De slappe bodem in heel Gorinchem zorgt voor problemen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
	Veenoxidatie is aanwezig in het westelijke buitengebied van Gorinchem.
	Het maaiveld van de bebouwde omgeving en het buitengebied zakt sterk in, met name bij de op staal gefundeerde voor- en naoorlogse wijken .





Gorinchem, Juni 2020.
Waterschap Rivierenland neemt de eerste extra maatregelen vanwege de aanhoudende droogte.
~ destadgorinchem

3.5 Overstromingen: bescherming door waterkeringen

Gorinchem wordt beschermd door twee primaire waterkeringen: Dijkring 16 en Dijkring 43. Een primaire waterkering beschermt het binnenland tegen overstromingen van de (grote) rivieren, zoals de Merwede en de Linge voor Gorinchem. Gemeente Gorinchem is grotendeels gelegen in de primaire waterkering Dijkring 16; dit is de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Grofweg het gebied van Alblasserdam tot en met Vianen. Ten oosten van Diefdijklinie wordt Gorinchem beschermd tegen overstromingen door Dijkring 43. Een gebied vanaf Elst tot en met Gorinchem. Alhoewel de kans op overstromingen zeer klein is, zijn de maatschappelijke en economische gevolgen enorm.

Tabel 3.5 Kansen en risico's Overstromingen

Kansen	Risico
Zet preventief in op een crisis- en communicatieplan en schadebeperking.	Overstroming kan leiden tot wateroverlast bij woningen en panden, evacuatie van mens en dier, niet kunnen bereiken van belangrijke wegen en gebouwen met belangrijke (zorg) functies en uitval van elektriciteit en IT-infrastructuur.
Denk bij buitendijkse bouwplannen aan drijvende woningen.	Een dijkdoorbraak of overstroming van Dijkring 16 zorgt dat het westelijke deel van Gorinchem onder water komt te staan.
Maak burgers bewust van de reële klimaatrisico's.	Bij een overstroming is er explosiegevaar en gevaar van het vrijkomen van gevaarlijke stoffen bij zogenoemde BEVI en BRZO bedrijven.
	In de woonwijken Laag Dalem, Hoog Dalem en de Haarwijk staan voornamelijk panden die geen droge verdieping hebben.
	Een dijkdoorbraak of overstroming van Dijkring 43 zorgt dat het oostelijke deel van Gorinchem onder water komt te staan.
	Een slecht werkende Dalemse overlaat zorgt voor enorme (water)druk op de Diefdijklinie.
	Bij overstroming van de regionale waterkering staan Gorinchem-West, Gorinchem-Oost, de Lingewijk en Groote Haar onder water.

3.6 Biodiversiteit in Gorinchem

Klimaatverandering heeft een grote invloed op het functioneren van ons ecosysteem. Het klimaat verandert sneller dan de natuur zich kan aanpassen en is één van de oorzaken van biodiversiteitsverlies. De natuur staat ook onder druk door andere menselijke activiteiten, zoals verstedelijking en verstening van de openbare ruimte. Door al deze druk raakt het ecosysteem ontwricht en is het minder goed in staat om weerstand te bieden tegen stressfactoren zoals een veranderend klimaat en extreem weer.
We moeten ervoor zorgen dat we de aanwezige biodiversiteit behouden en versterken. Dit kunnen we doen door meer groenstructuren te realiseren en meer onderzoek te doen naar onze biodiversiteit. Monitoring helpt ons om gericht (bij) te sturen om dier- en plantensoorten behouden en aan te trekken.

Tabel 3.6 Kansen en risico's Biodiversiteit

Kansen	Risico
Een gezond natuurlijk systeem zorgt voor bescherming en weerstand tegen klimaatverandering.	Het natuurlijk systeem leidt onder de druk van klimaatverandering en menselijke activiteiten.
Biedt natuur meer ruimte in de stad door ecologisch groenbeheer.	Aantal (beschermde) flora en fauna soorten neemt af door verstedelijking, klimaatverandering en energietransitie.
Extra meerwaarde van een ontwikkeling door natuurinclusief ontwerpen aan de voorkant mee te nemen.	Insectenplagen en ongewenste vegetatie komen vaker voor door extreme droogte en hitte.
Behoud en versterken van soorten bij herinrichting jaren '60 en '70 woonwijken.	De A15 en A27 versnipperen de belangrijkste groenstructuren.
Stel een lange termijnvisie en meekoppelkansenkaart voor biodiversiteit op.	Recreanten (met honden) in de natuur verstoren de soorten.
Monitoring van biodiversiteit met een soortenmanagementplan voor heel Gorinchem.	Minder (kruis)bestuiving van planten door beperkte bloeiperiode en weinig ecologisch groenbeheer.
	Het aantal groen en soorten neemt af door hinder van geluid, fijnstof, stikstof (van snelwegen) en honden en katten.
	Het aantal soorten neemt af door lichthinder (van sportcomplexen).
	Belangrijkste beschermde soorten worden bedreigd door verduurzaming van particuliere woningen.

> *"Meer inheemse bloemen in de stad is belangrijk"*
> *~ Bijenmonitor*

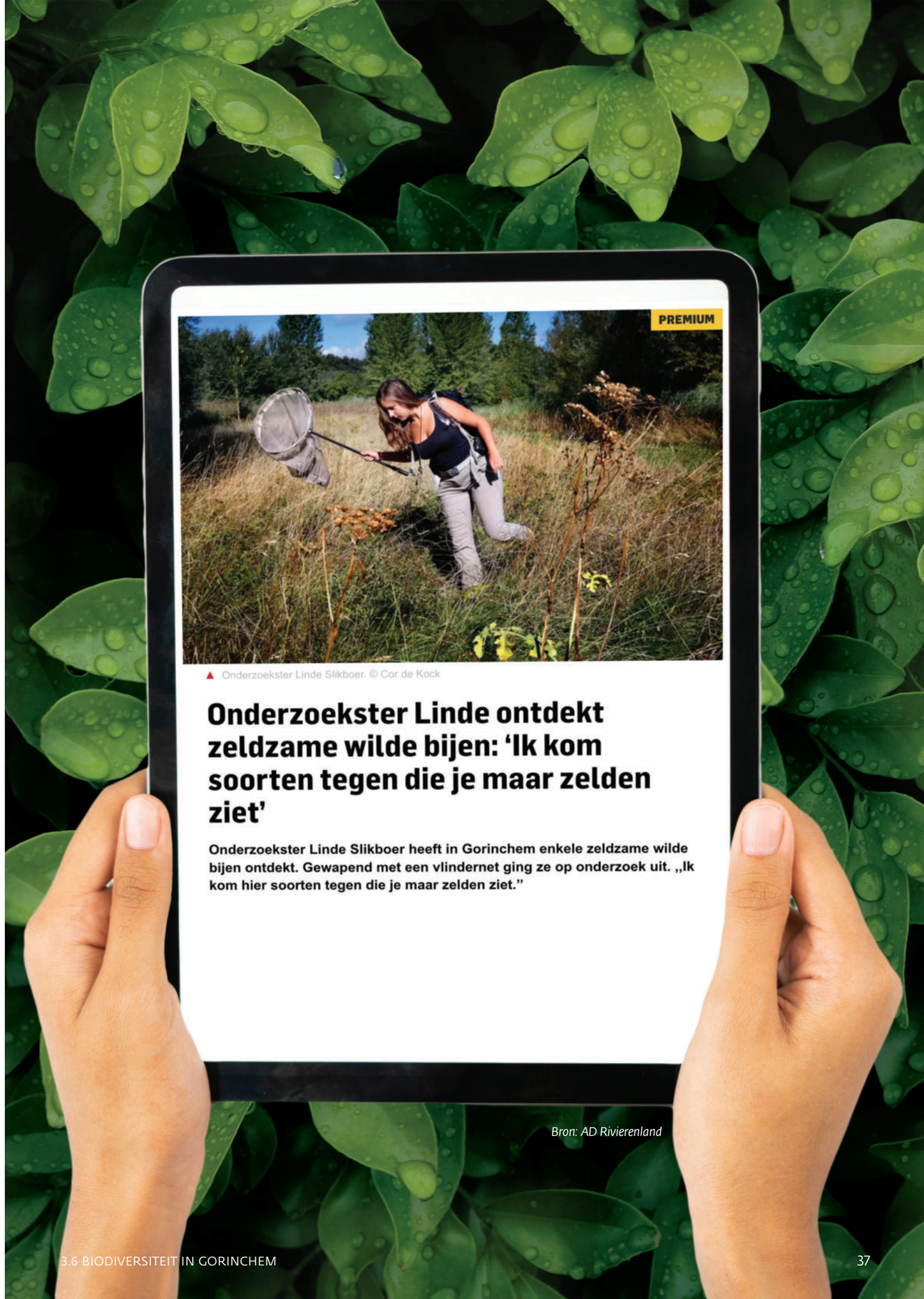

Bron: AD Rivierenland

7 redenen
om te investeren in een groene stad

1

Groen vermindert de kans op wateroverlast

In gebieden met meer groen en minder steen kan (overtollig) water goed in de bodem zakken.

2

Groen verkoelt de stad in de zomer

Groen vermindert hittestress. In de schaduw van bomen loopt de gevoelstemperatuur veel minder hard op.

3

Groen draagt bij aan een betere gezondheid en een hoger welzijn

Mensen zijn gezonder als de woonomgeving meer groen bevat.

4

Groen draagt bij aan sociale cohesie

Groen verbindt! Buurtgroen biedt een plek waar buurtgenoten elkaar laagdrempelig kunnen ontmoeten.

5

Groen trekt bedrijven

Een groene omgeving is een aantrekkelijke omgeving. Ook voor bedrijven.

6

Groen zorgt voor biodiversiteit

Hoe gevarieerder het aanbod van groen in de stad, des te meer natuur de stad zal aantrekken.

7

Groen verhoogt de waarde van huizen en kantoren

De huizenprijzen in een groene wijk liggen hoger dan de prijzen van vergelijkbare huizen in een versteende wijk.



4 Willen

Nu de klimaat kansen en knelpunten voor Gorinchem inzichtelijk zijn gemaakt is de volgende stap om te bepalen waar we aan *willen* gaan werken. In dit hoofdstuk is een prioritering van de klimaatopgaven gemaakt op basis van de kans dat een klimaatrisico voorkomt en de gevolgen die dit risico (per gebied of functie) brengt. De kans op bijvoorbeeld hittestress in een steenrijke omgeving is groter dan in een groene omgeving. Daarnaast zijn de gevolgen voor kwetsbaren in de samenleving vaak ernstiger. Verder leggen we vast welke ambities en doelstellingen we nastreven en hoe de Gorcumse aanpak dat kan ondersteunen.

4.1 Aan de slag met knelpunten en kansen

Knelpunten

In voorgaand hoofdstuk hebben we de klimaat- en biodiversiteitsopgaven in Gorinchem beschreven. We kunnen deze opgaven echter niet allemaal tegelijk én op korte termijn oppakken. En dat is gelukkig ook niet nodig. Sommige opgaven vragen wel meer prioriteit dan anderen. Om tot een goede prioritering te komen, hebben we samen met onze omgevingspartners de verschillende klimaatopgaven voor Gorinchem beoordeeld aan de hand van een afweegkader (zie Figuur 4.1). Een klimaatopgave is als prioritair aangemerkt als deze leidt tot een onacceptabele of (zeer) onwenselijke situatie. Dat is het geval indien:

- **Er (grote) schade aan gezondheid van mens en dier ontstaat.**
- **Veiligheid van mensen en dieren in het geding komen.**
- **Er grote of onomkeerbare economische of financiële schade optreedt, aan bijvoorbeeld infrastructuur of vastgoed.**

Deze prioritering heeft een lijst van de vijftien belangrijkste klimaatopgaven voor gemeente Gorinchem opgeleverd (zie figuur 4.2). Dit zijn de klimaatopgaven waar we ons de komende jaren als eerste op willen richten.

Kansen

Een klimaatbestendige stad vraagt om een andere ruimtelijke inrichting. Dat gebeurt niet allemaal van de één op de andere dag, maar ook door slim mee te koppelen met lopende ontwikkelingen en initiatieven. Deze ontwikkelingen bieden vaak meekoppelkansen voor het vergroten van de klimaatbestendigheid. We maken hier gebruik van en benutten voorbereidingen en werkzaamheden in de openbare ruimte als natuurlijke koppelmomenten voor de inrichting van een klimaatbestendig Gorinchem.

Ook benutten we kansen door het integreren van (regionale) afspraken en beleidsstukken, zoals gemaakt in onder andere de Regionale Adaptatiestrategie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, het Convenant Klimaatadaptief Bouwen, de Regionale Energiestrategie, de Transitievisie Warmte, beleid openbare ruimte en de mobiliteitsvisie. Tot slot benutten we kansen voor verbetering van de ecologische waarden en biodiversiteit in de stad, bijvoorbeeld door het versterken van groenblauwe structuren.

Risicomatrix

Kans \ Gevolg	1. verwaarloosbaar	2. beperkt	3. groot	4. ernstig
1. verwaarloosbaar	acceptabel	acceptabel	acceptabel	acceptabel
2. klein	acceptabel	acceptabel	ongewenst	ongewenst
3. gemiddeld	acceptabel	ongewenst	ongewenst	ongewenst
4. groot	acceptabel	ongewenst	ongewenst	onacceptabel
5. zeker	ongewenst	ongewenst	onacceptabel	onacceptabel

Figuur 4.1: Afweegkader voor de klimaatopgaven

(Regen)wateroverlast:

1. Een extreme bui veroorzaakt ernstige wateroverlast (>20 cm water) en verslechterde bereikbaarheid in de Binnenstad van Gorinchem.
2. Een extreme regenbui veroorzaakt mogelijk verslechterde bereikbaarheid en water in panden van kwetsbare objecten: Beatrix ziekenhuis en verzorgingshuizen in de binnenstad.
3. Een extreme regenbui veroorzaakt beperkte bereikbaarheid van scholen en schade aan gebouwen (scholen in de binnenstad, Dominee Koelman school in Gorinchem- West, basisschool Graaf Reinald, Jenaplanschool in Wijdschild).
4. Regenwateroverlast leidt tot verzakking bij niet onderheide/op staal gefundeerde panden.

Hitte:

5. Rondom gebouwen met kwetsbare groepen wordt het tijdens tropische zomerdagen aanzienlijk warmer (met mogelijk temperaturen tussen de 46 - 50˚C).
6. Bruggen en spoor zetten uit tijdens aanhoudende hitte en worden onbruikbaar of verminderd bruikbaar.
7. Langdurige hitte leidt tot verslechterde waterkwaliteit (blauwalg, botulisme, zuurstofarm water) in stilstaand water en brengt gezondheidsproblemen voor mens en dier.
8. Aanhoudende hitte leidt tot meer verdamping, waardoor minder water beschikbaar is tijdens een periode van grotere watervraag.

Droogte:

9. Droogte veroorzaakt een verlaagde grondwaterstand. Dit leidt tot schade aan houten funderingen van gebouwen (paalrot) in met name de Binnenstad.
10. Droogte en lage grondwaterstand leidt tot zoet- en drinkwater te kort.
11. Droogte leidt tot afname van waterdoorloop in de natuur. Hierdoor verslechteren de bodemkwaliteit en de biodiversiteit.
12. Droogte leidt tot schade aan openbaar groen. Het aanpassen van onderhoud aan openbaar groen is nodig en beheerkosten nemen toe.

Bodemdaling:

13. Bodemdaling leidt tot zetting van openbare ruimte, waardoor huisontsluitingen aan het riool afbreken (bv. Gildeweg, Gorinchem Oost, Laag Dalem, hoofdriool in Dalemse Donken)
14. Waterschade en schimmel aan op staal gefundeerde/ niet onderheide panden en woningen vanwege bodemdaling, met name in Haarwijk. Andere aandachtsgebieden zijn Gorinchem-Oost, Haarwijk, Stalkaarsen, oude deel Lingewijk en Gildenwijk.
15. Bodemdaling leidt tot zetting van gebouwen, wegen, rioleringen, leidingen, cultureel erfgoed.

figuur 4.2: Belangrijkste klimaatopgaven in de gemeente Gorinchem, zoals gedefinieerd met omgevingspartners.

4.2 Ambities en doelstellingen

Hoofdambitie tot 2050

"In 2050 is de gemeente Gorinchem weerbaar tegen klimaatverandering en is de stad radicaal groener en biodiverser geworden."

Daar bedoelen we mee dat we als gemeente goed in staat zijn om de effecten van klimaatverandering te incasseren, zonder dat dit leidt tot ernstige (financiële) schade. Daarbij is het belangrijk om te benoemen dat sommige risico's niet helemaal voorkomen kunnen worden. Inzetten op gevolgenbeperking en het minimaliseren van (financiële) schade is dan het belangrijkste instrument. kunnen omgaan met de effecten van klimaatverandering. Ook staan onze inwoners, ondernemers, medeoverheden en andere omgevingspartners goed gesteld om hun eigen omgeving aan te passen aan klimaatrisico's. Daarnaast dragen klimaatadaptieve maatregelen bij aan het behouden en versterken van de lokale biodiversiteit en ecologische waarden. We leven immers samen met en in de natuur en de natuur is een belangrijke bondgenoot in het klimaatbestendig maken van onze leefomgeving.

Ambities en doelstellingen

Om invulling te geven aan de Gorcumse hoofdambitie hebben we samen met onze omgevingspartners ambities en doelen geformuleerd. Deze ambities en doelen zijn gericht op het beperken en omgaan met de effecten van regenwateroverlast, hitte, droogte en bodemdaling, overstroming en het versterken van biodiversiteit (zie figuur 4.2).

In de werksessie met de betrokkenen hebben we dedoelstellingen gezamenlijk geformuleerd:

- **Beperken van en omgaan met de effecten van hitte:**
  We zijn beter bestand tegen **hitte** en gezondheidsschade door hitte voorkomen we.

- **Beperken van en omgaan met de effecten van regenwateroverlast:**
  Schade en overlast aan gebouwen, infrastructuur en mobiliteit als gevolg van **regenwateroverlast** voorkomen we.

- **Beperken van en omgaan met de effecten van droogte en bodemdaling:**
  We zijn bestand tegen perioden van **droogte** en de effecten van **bodemdaling** beperken we.

- **Beperken en omgaan met de effecten van overstroming:**
  In samenwerking met verantwoordelijke bestuurslagen maximaliseren we gevolgbeperking bij **overstroming**.

- **Versterken en herstellen van biodiversiteit:**
  We versterken en benutten **biodiversiteit** en groenblauwe structuren om onze stad weerbaar te maken tegen de effecten van klimaatverandering.



Figuur 4.2: Ambities, doelstellingen en aanpak voor een klimaatbestendig en weerbaar Gorinchem in 2050

4.3 De Gorcumse aanpak (2023-2027)

In lijn met onze hoofdambitie, ambities per klimaatthema en daaraan gekoppelde doelstellingen (zie figuur 4.2) is een aanpak opgesteld voor hoe we de komende jaren willen werken richting het weerbaar en klimaatbestendig maken van de stad.

De Gorcumse aanpak kenmerkt zich door haar gebiedsgerichte- en gezamenlijke aanpak met partners binnen de gemeente en regio.

Gebiedsgerichte aanpak

In Gorinchem hanteren we voor verschillende opgaven de gebiedsgerichte aanpak. Hier sluiten we voor klimaatadaptatie integraal bij aan. We werken daarbij in eerste plaats '**wijkgericht**'. Dat betekent dat we bij het klimaatbestendig maken van de stad uitgaan van de specifieke kenmerken van wijken en gebieden, en haar bewoners en gebruikers. Met name aanpassingen in de fysieke leefomgeving worden wijkgericht opgepakt. We onderzoeken wat een straat, buurt of gebied nodig heeft. Daarna kijken we naar wat er mogelijk is en wie wil en kan meewerken aan de aanpak. Daarnaast werken we '**gemeentebreed**' voor het integraal borgen van klimaatadaptatief handelen in plannen, regelgeving en in de uitvoering. Op **regionaal niveau** werken we samen met onze partners in de samenwerkingsregio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Daarin agenderen we opgaven die op regionaal niveau opgepakt moeten worden en geven daar gezamenlijk met onze partners invulling aan.

> *De gemeente is regisseur van een klimaatbestendige en leefbare stad. Maar slechts 54% van het grondgebied is in publiek bezit.*

Gezamenlijke aanpak

In onze aanpak van klimaatadaptatie zoeken we de samenwerking op met onze bewoners en partners binnen de gemeente en de regio. De gemeente is regisseur van een klimaatbestendige en leefbare stad. Maar slechts 54% van het grondgebied is in publiek bezit. De rest van het grondgebied in Gorinchem is in handen van andere organisaties, bedrijven en particulieren. Onze bewoners, het Waterschap, de Veiligheidsregio, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, ondernemers, maatschappelijke organisaties, woningbouwcorporaties en de Omgevingsdienst; we hebben iedereen nodig. Een gezamenlijke aanpak staat dan ook centraal. Door onze eigen rol als gemeente helder te definiëren, kunnen we de juiste keuzes maken in wat we wel op kunnen pakken en wat we niet op kunnen pakken of alleen in samenwerking met anderen. Zo blijven we de juiste dingen doen, als gemeente en met de omgeving. We nodigen onze samenwerkingspartners en omgeving van harte uit om met ons in gesprek te gaan over hun rolinvulling.



> *We hebben iedereen nodig. Een gezamenlijke aanpak staat dan ook centraal. Samen maken we Gorinchem klimaatproof!*

Onze gebiedsgerichte en gezamenlijke aanpak

Wijkgericht:
agenderen- en communiceren, stimuleren, samen uitvoeren, initiëren

- Alle omgevingspartijen zijn verantwoordelijk op hun eigen terrein, dat geldt voor bewoners, bedrijven, instellingen én overheden. Hierbij heeft de gemeente een agenderende en stimulerende rol en ondersteunt de partijen waar nodig.
- Bewoners, vastgoedeigenaren én overheden (gemeente en waterschappen) pakken gezamenlijk met de wijken klimaatadaptatie op. De gemeente treedt hierbij op als partner en ondersteunt en stimuleert de initiatieven in de wijken en voert mee uit indien nodig.
- Voor de opgaven waar de gemeente voor aan de lat staat neemt de gemeente initiatief om deze te *onderzoeken, plannen uit te voeren, te stimuleren en te borgen.*

Gemeentebreed:
agenderen- en communiceren, meekoppelen, reguleren-en borgen

- De gemeente heeft een agenderende, regulerende- en borgende rol om maatregelen voor klimaatadaptatie gemeente breed af te stemmen.
- We zorgen dat we bij andere opgaven meekoppelen en borgen klimaatadaptatie gemeentebreed.

Regionaal:
agenderen- en communiceren, samenwerken

- De gemeente heeft een agenderende rol om opgaven die op regionaal niveau aangepakt moeten worden gezamenlijk met onze omgevingspartners in Alblasserwaard-Vijfheerenlanden op te pakken.

In het volgende hoofdstuk staat onze Actieagenda beschreven. Daarin staat beschreven wat we met de gemeente en partners in de stad, de komende jaren concreet gaan doen om een eerste stap te zetten richting een klimaatbestendig en groen Gorinchem.



5 Werken

Hoe gaan we werken aan een klimaatbestendig en groen Gorinchem? In dit hoofdstuk Werken geven we aan waar we als eerste mee aan de slag gaan en leggen we de basis voor uitvoering in de periode 2023-2027.

5.1 Actieagenda

Klimaatadaptatie is geen project op zich, maar is een integraal onderdeel van ruimtelijke plannen, acties en projecten. Het liefst aan de voorkant van een project, maar dan moet men wel grip en inzicht hebben in de vele mogelijkheden voor het ingang zetten van een transitie naar een klimaatbestendige stad. De actieagenda bestaat uit een gereedschapskist met vijf methoden van aanpak. Het verschilt per casus welke aanpak het meest gewenst en/of effectief is.

De Actieagenda is opgedeeld in de volgende vijf pijlers:
- Stimuleren en faciliteren
- Reguleren en borgen
- Onderzoeken en uitvoeren
- Samenwerken
- Regionaal

De Actieagenda is samen met interne en externe experts opgesteld. Naast de lokale projecten zitten er ook projecten in die regionale meerwaarde hebben. Een deel van deze projecten zit in de aanvraag voor de Impulsgelden van het Rijk (zie paragraaf 2.3). In de Actieagenda zijn deze projecten onder de pijler 'Regionaal' geplaatst.

Het is nog niet haalbaar om in dit stadium een kostenraming te maken van alle acties en projecten. In een vervolgtraject wordt per actie en project een aanpak opgesteld, waarin de benodigde middelen verder worden uitgewerkt en afgestemd. De acties die voorzien zijn in 2023, kunnen met de huidige capaciteit en middelen gestart worden.

Daarnaast kijken we niet alleen naar wat we gaan doen, maar ook op welk thema de acties en projecten een positief effect hebben. Per actie en project is met symbolen aangegeven op welk klimaatthema het een positief effect heeft. In onderstaande legenda is de betekenis van de symbolen toegelicht.

Legenda Actieagenda



Beperken en omgaan met de effecten van **hitte**



Beperken en omgaan met de effecten van **regenwateroverlast**



Beperken en omgaan met de effecten van **droogte**



Beperken en omgaan met de effecten van **bodemdaling**



Beperken en omgaan met de effecten van **overstroming**



Versterken van **biodiversiteit**

Actieagenda klimaatadaptatie 2023-2027

Pijler 1. Stimuleren en faciliteren

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
a)	**Opstellen participatie- en communicatieplan klimaatbestendig Gorinchem**	We hebben een participatie- en communicatieplan om bewoners en ondernemers in Gorinchem structureel te betrekken bij het klimaatproof maken van hun leefomgeving.	2023	Communicatie
b)	**Stimuleren vergroenen van tuinen en daken**	We zetten stimuleringsprojecten op voor het vergroenen en onthard- en van tuinen. Hierbij kan gedacht worden aan initiatieven vanuit de gemeente, zoals een tegeltaxi, gratis groen, regenton-actie of subsidie. Ook gaan we in gesprek met Poort6, om vergroening rondom (sociale) huurwoningen te stimuleren. We onderzoeken de mogelijkheden van de initiatieven: • "Groen in de wijk" met een Groendak- en/of tuincoach • Subsidie vergroening voor 2024 • "Vergroen je leven" voor een gezonde leefomgeving	2024	Team Stadsontwikkeling met Team Stadsbeheer, Team Onderwijs en Leefbaarheid
c)	**Aanstellen van Groene initiatief-makelaar**	We stellen een groene initiatief-makelaar aan, die aanspreekpunt is voor bewoners en maatschappelijke organisaties die vragen hebben over klimaatrisico's, mogelijke maatregelen of willen vergroenen. Daarnaast heeft de makelaar een ambassadeursfunctie richting bewoners en onderwijs, t.b.v. kennisontwikkeling, bewustwording en stimulering van klimaatproof maken van de gemeente. Hierbij onderzoeken we ook of bij verduurzamings- of vergroenings-maatregelen een korting gegeven kan worden op de leges, zogenoemde 'groene' leges. Opzet van een educatief "Green Point" met goede tips en faciliteiten voor bewoners en bedrijven. Educatie en voorlichting voor alle doelgroepen.	2025	Team Stadsontwikkeling (RO, Wabo, Stedenbouw en Duurzaamheid)

Pijler 2. Reguleren en borgen

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
a)	**Borgen van klimaat-adaptatie in eisen en uitgangspunten, beleid en (herontwikkelings-) projecten door het aanstellen van een interne klimaat-adaptatieambassadeur**	Het borgen van klimaatadaptatie doen we niet alleen door vastlegging in eisen en beleid. Dit doen we ook door een ambassadeur aan te stellen. Deze gaat actief zorgen dat het thema klimaatadaptatie bekend wordt in de gemeentelijke organisatie en de stad. Voor de borging in beleid en pro-jecten gaan we in ieder geval aan de slag met: • Convenant Klimaatadaptief Bouwen • Water en Bodem sturend • Landelijke Klimaatlat • Gids Natuurinclusief ontwikkelen • Regionale Adaptatiestrategie • Omgevingsvisie • Omgevingsplan Daarnaast willen we werken met een nader op te stellen toetsingskader voor duurzaamheid, klimaat en biodiversiteit. De klimaat-ambassadeur trekt dit.	2023-2024	Team Stadsontwikkeling (RO, Wabo, Stedenbouw en Duurzaamheid)
b)	**Opstellen van een Natuurvisie**	Om klimaatbestendigheid en biodiversiteit structureel te versterken in Gorinchem, stellen we groenbeleid in de vorm van een Groenontwikkelingsplan op inclusief monitoring. Daarin worden bomen en groenstructuren behouden en uitgebreid. Dit jagen we aan en indien gewenst denken en werken we mee aan de ontwikkeling van het plan. Het doel is om 1% meer bomen te planten, en voor elke gekapte boom mini-maal één boom terug te plaatsen..	2024	Team Stadsontwikkeling (RO, Wabo, Stedenbouw en Duurzaamheid)
c)	**Vervolgonderzoek naar gevolgen klimaat-verandering op bereikbaarheid van eerstelijnsvoorzieningen.**	In een door studenten uitgevoerd onderzoek naar eerstelijns-voorzieningen is klimaatadaptatie niet meegenomen. We starten een vervolgonderzoek om beter beeld te krijgen hoe deze thema's elkaar beïnvloeden en hoe daar op gestuurd kan worden.	2024	Team Onderwijs en Leefbaarheid in samen-werking met GGD en VRZHZ

Actieagenda klimaatadaptatie 2023-2027

Pijler 3. Onderzoeken en uitvoeren

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
a)	**Klimaatbestendige herstructurering Wolpherensedijk**	Nader onderzoeken/bepalen via een gebiedsuitwerking in samenwerking met het Waterschap.	Start 2023	Team Stadsontwikkeling (Projectleiders)
b)	**Vergroenen van randen landbouwgrond**	We onderzoeken de mogelijkheden van het vergroenen van de randen van landbouwgronden in Gorinchem.	2024	Team Stadsontwikkeling & Team Stadsbeheer
c)	**Klimaatbestendige stadsontwikkeling bedrijventerreinen**	Nader te bepalen via een gebiedsuitwerking	2024	Team Stadsontwikkeling & Team Cultuur & Economie
d)	**Waterbuffering in (herontwikkeling) Haarwijk**	Nader te bepalen via een gebieds-uitwerking.	2024	Team Stadsontwikkeling (Projectleiders)
e)	**Lokale stresstesten, risicodialogen en onderzoek naar de impact van klimaat-verandering op kwetsbare groepen en dieren, (bereikbaarheid van) kwetsbare objecten en Vitale & Kwetsbare functies.**	We gaan nader onderzoek doen naar de (mogelijke) impact van klimaat-verandering op kwetsbare groepen (ouderen, zieken, kinderen), dieren, bereikbaarheid, kwetsbare objecten (monumenten, scholen, ziekenhuizen) en op Vitale en Kwetsbare functies in de gemeentelijke openbare ruimte. De bevindingen gebruiken we voor een Lokaal Hitteplan en een Overstromingsplan.	2024	Team Samenleving, team Veiligheid en Stadsbeheer (Vastgoed)
f)	**Vergroenen en ontstenen van de Binnenstad (autoluw, minder parkeer-plaatsen)**	We vergroenen en ontstenen de binnenstad door het autoluw maken van de Binnenstad en het verminderen van parkeeroppervlak op de Groenmarkt. Voorwaarde is dat de uitbreiding van parkeer-garage Kweeklust is gerealiseerd. Waar mogelijk vergroenen we de Binnenstad al wel.	n.t.b.	Team Stadsontwikkeling (Mobiliteit, Projecten) en Stadsbeheer (openbare ruimte)

Pijler 3. Onderzoeken en uitvoeren

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
g)	**Onderzoeken naar verbinding tussen opgaven van klimaatadaptatie met energietransitie.**	Veel ruimtelijke adaptatie- en mititgatieopgaven komen samen in de ruimtelijke ordening, ook binnen onze stad Gorinchem. In samenwerking met collega's duurzaamheid/energietransitie en ruimtelijke ordening willen we nader onderzoeken waar (locatie) en hoe (uitvoering) we deze opgaven slim kunnen verbinden met elkaar. Vanaf 2024 willen we daadwerkelijk met de uitvoering van start gaan.	2024	Team Stadsontwikkeling (Duurzaamheid en Stedenbouw)
h)	**Uitvoeren van de Bijenmonitor**	In 2022 is een monitoring naar bijen in Gorinchem uitgevoerd. Elke 3 jaar wordt deze monitoring uitgevoerd.	2025	Team Stadsontwikkeling & Team Stadsbeheer

Pijler 4. Samenwerken

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
a)	**Versterken en borgen van interne samen-werking voor het verbreden van bewust-wording en kennis over klimaatadaptatie.**	De klimaatambassadeur zet zich in om klimaatadaptatie in de gemeentelijke organisatie op de kaart te zetten en collega's hier actief bij te ondersteunen, in elk geval collega's bij Stadsbeheer, Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening, Vergunningen en het Sociaal Domein.	2024-2027	Team Stadsontwikkeling (Duurzaamheid)
b)	**Aansluiten bij gesprekken met ondernemers-verenigingen, maat-schappelijke partijen, woningbouwverenigingen (etc.) om het belang van klimaatbestendigheid aan te kaarten.**	We gaan in gesprek met partners in de stad over klimaatrisico's en mogelijke maatregelen. Dit doen we in samenwerking en afstemming met onze collega's van Economie en Communicatie. We zetten in op voor ondernemers aansprekende thema's: vitaliteit, duurzaamheid en aantrekkelijkheid van de omgeving.	2024 - 2027	Team Stadsbeheer

Actieagenda klimaatadaptatie 2023-2027

Pijler 5. Regionaal

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
a)	**Vergroenen van speeltuintjes in de Binnenstad en Kalkhaven (Impulsregeling)**	In 2023 worden speeltuinen in de Binnenstad en Kalkhaven opgeknapt. Hier koppelen we klimaatadaptatieve maatregelen bij mee. Indien mogelijk dienen we projecten in voor de Rijks Impulsregeling. • Locaties binnenstad: Anna's Hofje, Paddemoes, Kalkhaven, Oude Lombardstraat. • Locatie wijk Wijkschild, Wijdschildplein. • Locatie wijk Laag Dalem, Aart van der Leeuwstraat	2024 - 2027	Team Onderwijs en Leefbaarheid (Buitenspeellocaties)
b)	**Groenbermen Banneweg (Impulsregeling)**	In het project Banneweg vervangen we dubbele rijstroken naar enkele rijstroken met groenbermen.	2024 - 2027	Team Stadsbeheer
c)	**Klimaatbestendig rioolontwerp Gildenwijk West (Impulsregeling)**	In de Gildenwijk West leggen we een hemelwatersysteem en klimaatadaptieve bestrating aan.	2024 - 2027	Team Stadsbeheer
d)	**Vergroenen en ontstenen van Gorinchem (Impulsregeling)**	Naast de Binnenstad zijn er ook andere locaties die we concreet gaan vergroenen: • Newtonweg Kerstenlaan Bachlaan/Van Andel Spruijtlaan: circa 1.000 m2 verharding vervangen voor ruw gras • Realiseren van klimaatadaptieve parkeerplaatsen: Wijnkoperstraat, Schepenstraat, Pensionarisstraat, Drossaartstraat, Baljuwstraat, Stationsplein en voorkant Stadhuis • Dokter Schöyerstraat: aanbrengen van 2.200 m2 extra groen en 450 m2 extra water-oppervlakte. Het bestaande water voorzien we van natuur-vriendelijke oevers.	2023 - 2027	Team Stadsbeheer

Pijler 5. Regionaal

	Acties	Toelichting	Planning	Actiehouder
e)	**Werken regionaal samen voor het voeren van regionale risicodialogen.**	Naast lokaal bezig zijn, blijven we ook actief bij de regionale samen-werking met klimaatadaptatie. De cyclus van Weten, Willen en Werken gaat voor de regio weer opnieuw starten. Enkele thema's die we regionaal meenemen zijn: • Zoetwatervoorziening in tijden van extreme droogte • Een klimaatbestendig telecomsysteem • Een klimaatbestendige energievoorziening • Een klimaatbestendige industrie • Een klimaatbestendig drink- en afvalwatersysteem Hittestress bij vee	Nader te bepalen met de regio.	Programmamanager RAS
f)	**We werken regionaal samen voor het monitoren van ontwikkelingen bij partners.**	Ontwikkelingen bij ProRail, provincies en Rijkswaterstaat over klimaatbestendige auto- en spoorwegen mede i.r.t. aanrijtijden hulpdiensten.	Nader te bepalen met de regio	Programmamanager RAS
g)	**We werken regionaal samen voor het monitoren van ontwikkelingen bij partners.**	Ontwikkelingen bij ProRail, provincies en Rijkswaterstaat over klimaatbestendige auto- en spoorwegen mede i.r.t. aanrijtijden hulpdiensten.	Nader te bepalen met de regio	Programmamanager RAS
h)	**We werken regionaal samen voor het monitoren van ontwikkelingen bij partners.**	In dialoog over de Zoetwater-voorziening in tijden van extreme droogte. Hierbij is o.a. aandacht voor de waterkwaliteit en voldoende waterbeschikbaarheid	Nader te bepalen met de regio	Programmamanager RAS
i)	**We werken regionaal samen voor het monitoren van ontwikkelingen bij partners.**	n.t.b.	Nader te bepalen met de regio	Programmamanager RAS

5.2 Organisatie: Hoe verder?

Klimaatadaptief denken en doen in de haarvaten van onze gemeentelijke organisatie

Om ook als gemeentelijke organisatie daadwerkelijk klimaatbestendig te kunnen worden, zetten we actief in op een brede bewustwording van het belang van klimaatadaptatief handelen binnen de organisatie. We willen dat klimaatadaptatie in de haarvaten van de organisatie gaat zitten, want we hebben iedereen nodig. En dat betekent naast het stimuleren van klimaatadaptief denken en doen, ook het integraal borgen in beleid en regelgeving. Het Convenant Klimaatadaptief Bouwen vormt hiervoor ons uitgangspunt, evenals de uitgangspunten zoals benoemd in deze LAS, de RAS en de maatlat voor klimaatadaptieve en natuurinclusieve bebouwde omgeving (zie ook actie 2a). We willen klimaatadaptatie (blijven) borgen in ten minste de volgende beleidsnota's:

- Openbare ruimte
- Groenbeleid- en beheer
- Ruimtelijke ordening en wonen
- Mobiliteit
- Gemeentelijk rioleringsplan
- Monumenten en/of Integraal erfgoedbeleid
- Integraal Sociaal Beleid (gezondheid)

Het borgen van klimaatadaptatie in de beleidsnota's doen we op een natuurlijk moment. Als er bijvoorbeeld nieuw beleid opgesteld wordt of als klimaatadaptatie bij de uitvoering van huidig beleid een meerwaarde kan zijn.

Jaarlijkse bijstelling van de Actieagenda

Omdat we niet alles tegelijk kunnen oppakken, hebben we een prioritering gemaakt van de acties waar we nu als eerst mee aan de slag willen gaan om Gorinchem klimaatbestendig en weerbaar te maken. De Actieagenda concretiseren we jaarlijks en stellen we bij indien nodig. In de Actieagenda voegen we de uitvoeringsprojecten en de projecten die we indienen voor de Rijks Impulsregeling jaarlijks toe.

Evalueren en monitoren

Dit is een eerste strategie en aanpak om Gorinchem klimaatbestendig en weerbaar te maken in 2050. We werken cyclisch. Elke vier jaar hebben we een ijkpunt en herhalen we de cyclus van Weten, Willen, Werken (zie Figuur 3.2).

- **Weten**: Dit doen we op basis van nieuwe kennis en inzichten.
- **Willen**: Na vier jaar evalueren we ambities, doelstellingen en aanpak en stellen we deze bij indien nodig voor het halen van de hoofdambitie in 2050.
- **Werken**: we stellen acties en uitvoeringsprojecten jaarlijks bij, zoals beschreven in de voorgaande paragraaf.

Daarnaast evalueren we individuele projecten, om te leren hoe we klimaatadaptatie goed kunnen borgen in projecten. We starten dit jaar met het evalueren van project Hoog Dalem, in lijn met de eisen vanuit het Convenant Klimaatadaptief Bouwen. Zo onderzoeken we wat lessen en verbeterv oorstellen voor de toekomst zijn.

We realiseren ons dat evalueren, monitoren en bijstellen de nodige inzet vraagt. Maar we geloven dat het in deze onderzoekende fase noodzakelijk is, om nu en in de toekomst de juiste keuzes te kunnen maken om Gorinchem klimaatbestendig te maken.

Communicatie met onze bewoners en ondernemers

De Klimaatadaptatiestrategie maakt duidelijk dat we samen voor de klimaatopgaven staan. Samenwerken met de stad, met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de gemeentelijke organisatie is dan ook een belangrijke insteek in de communicatie en participatie. Uitgangspunt is de ambitie van de gemeente Gorinchem: "*In 2050 is de gemeente Gorinchem aangepast aan klimaatverandering, is de stad effectiever groener geworden en is de biodiversiteit vergroot*"

Hoe kan communicatie en participatie hieraan bijdragen?

Klimaatproof
Het doel van communicatie en participatie is om bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties te stimuleren in het klimaatproof maken van hun huis, tuin, bedrijf of de stad.

Focus op ´Wat kun je zelf´
We richten ons in de communicatie en participatie op het laten zien wat je zelf kunt doen aan het klimaatproof maken van je huis, tuin, bedrijf of de stad. Een financiële ondersteuning in de vorm van subsidies kan stimuleren een groen dak aan te schaffen. Informatie over het effect van vergroenen met tips hoe dit toe te passen kan een stimulans zijn hiermee aan de slag te gaan. Kennis over bijvoorbeeld het belang van regenwater opvangen kan aanzetten tot meer planten in de tuin in plaats van tegels. Voorbeelden, inspiratie en praktische tips zijn belangrijk. We zijn de mogelijkheden aan het onderzoeken om met een landelijk participatieproject mee te doen voor het klimaatproof maken van je tuin, voor de komende drie jaar.

Werken aan ´Klimaatbewustzijn´
De Klimaatadaptatiestrategie Gorinchem is een langdurig proces van bewustwording en gedragsverandering. We geven afzonderlijk aandacht aan de klimaatopgaven hitte, droogte, regenval, overstromingen, bodemdaling en biodiversiteit. Waar mogelijk maken we koppelingen met de Energietransitie (Energie opwekken en besparen). We communiceren op verschillende manieren, via diverse kanalen en maken ook gebruik van landelijke acties of campagnes. We benutten hiervoor de Gemeentepagina in de lokale krant De Stad Gorinchem, Facebook, Instagram, onze eigen website en de Gorinchem Duurzaam weken. De jaarlijkse Duurzaamheidsweken van de gemeente Gorinchem geven een sterke impuls aan het klimaatbewustzijn, waar we vier weken lang extra communiceren over Duurzaamheid. Ook de regenton winactie of Bomenactie, waar bewoners zich kunnen inschrijven voor een gratis boom dragen tevens bij aan klimaatbewustzijn.

Samen
Iedereen heeft of krijgt te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Naast dat we de stad en onze eigen leefomgeving hierop moeten aanpassen, betekent het ook dat iedereen kan bijdragen aan oplossingen. We staan aan de vooravond van mogelijkheden en toepassingen. Het is belangrijk van elkaar te leren, zodat we kennis en ervaringen opdoen. Daarbij is samenwerking met de pers belangrijk om te laten zien wat kan en er wat al wordt gedaan.

Communicatie en Participatie: het verschil

Communicatie gaat over informeren van de omgeving. Participatie is meedenken, meewerken en meebeslissen bij gezamenlijk plannen en uitvoeringen. Naast betrekken bij beleidsplannen kan ook geparticipeerd worden in het daadwerkelijk doen. Het plaatsen van een groen dak bijvoorbeeld is een vorm van meewerken. Deze vorm van participatie is belangrijk bij de klimaatopgaven en het vergroenen van de stad.



Projectenkaart Klimaatadaptatie

Hier in de stad wordt gewerkt aan een klimaatproof Gorinchem



Nieuwbouw

1 Hoog Dalem
Gescheiden rioolwaterafvoer, waterdoorlatende verharding, vergroten waterberging door middel van wadi en watergangen, groene erfafscheidingen.

2 Lingewijk
Gescheiden rioolwaterafvoer, vergroten waterberging in watergangen, groene erfafscheidingen.

3 Tuinen van Mollenburg
Stalkaarsen
Gescheiden rioolwaterafvoer, vergroten waterberging in watergangen, groene erfafscheidingen.

4 Helden van Gorkum
Binnenstad
Bergingen met groene daken, waterpasserende verharding, infiltratiekratten, nestkassen voor mussen en vleermuizen.

Herstructurering

5 Dijkverzwaring
Dalemsedijk, Merwededijk, Waaldijk
Dijkverzwaring traject Gorinchem-Waardenburg.

6 Renovatie sportvelden GJS
Dalem
Aanleggen van een wadi bij velden van voetbalvereniging GJS.

7 Renovatie handbalveld Achilles
Molenvliet
Asfalt is vervangen voor kunstgras en gras en er is een waterberging gerealiseerd.

8 Woningbouw van Zomerenlaan
Haarwijk Oost
Gescheiden rioolstelsel, waterdoorlatende verharding parkeerplaatsen, woningen energielabel A++, afname verhard oppervlak, toename groen en bomen.

9 Waterpark Mollenburg
Stalkaarsen
Waterberging van ongeveer 20.000m2 water.

10 Waterberging Tiende Penninglaan
Stalkaarsen
Vergroten waterberging met 3.600m2.

11 Groene parkeerplaatsen Goudoeverstraat
Gildenwijk
Realisatie van waterdoorlatende parkeerplaatsen. 1.500m2 extra ruimte voor waterinfiltratie.

Samenwerken in de wijk

12 Stegenplan
Binnenstad
Vergroenen stegen door middel van geveltuintjes.

13 Tiny Forest 1
Gildenwijk
Realisatie Tiny Forest bij Samen onderweg school. Vergroten lokale biodiversiteit en natuureducatie.

14 Tiny Forest 2
Wijdschild
Realisatie Tiny Forest bij Jenaplanschool. Vergroten lokale biodiversiteit en natuureducatie.

15 Buurtmoestuin Gildenwijk
Gildenwijk
Vergroening en vergroten van de lokale biodiversiteit.

16 Buurtmoestuin Buurtvitamine
Wijdschild
Vergroening en vergroten van de lokale biodiversiteit.

Bedrijventerreinen

17 Groene Gevel
Linge
Ondernemer realiseert geveltuin op pand Spijksedijk. Vergroening, verkoelen en vergroten lokale biodiversiteit.

Projecten Impulsregeling Klimaatadaptatie

18 Vergroenen middenbermen[1]
Laag Dalem
Ontstenen verhard oppervlak, 1.150m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit.

19 Groene parkeerplaatsen Sportlaan
Stalkaarsen
Ontstenen 400m2 verhard oppervlak, vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit.

20 Vergroenen oever Jacques Bloempad
Laag Dalem
Ontstenen 900m2 verhard oppervlak, vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit.

21 Herinrichting plein Dr. Schoyerstraat
Stalkaarsen
Ontstenen verhard oppervlak, 2.200m2 vergroening, vergroten waterberging- en afvoercapaciteit.

22 Vervangen riolering Piazza winkelcentrum
Gildenwijk
Afvoercapaciteit van de riolering vergroten, ontstenen 750m2 verhard oppervlak, vergroening.

23 Anna's Hofje vergroenen speelruimte
Binnenstad
Ontstenen verhard oppervlak, 100m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit, verkoeling.

24 Kalkhaven vergroenen speelruimte
Binnenstad
Ontstenen verhard oppervlak, 30m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit, verkoeling.

25 Paddemoes vergroenen speelruimte
Binnenstad
Ontstenen verhard oppervlak, 80m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit, verkoeling.

26 Oude Lombardstraat vergroenen speelruimte
Binnenstad
Ontstenen verhard oppervlak, 30m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit, verkoeling.

27 Wijdschildplein vergroenen speelruimte
Wijdschild
Ontstenen verhard oppervlak, 280m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit, verkoeling.

28 A. van der Leeuwstraat vergroenen speelruimte
Laag Dalem
Ontstenen verhard oppervlak, 160m2 vergroening, vergroten waterbergingscapaciteit, verkoeling.

1 Newtonweg, Kersenlaan, Bachlaan/Van Andel Spruijtlaan (Laag Dalem)

A. Groene Daken
In heel Gorinchem
Vergroenen van 103 daken in heel Gorinchem, 2942 m2 extra groen gerealiseerd.

B. Maaibeleid
In heel Gorinchem
De gemeente voert een maaibeleid ten gunste van de biodiversiteit. De maaifrequentie van de verschillende typen groen in de stad is afgestemd op de functie. Voor het stimuleren van de biodiversiteit hebben bermen en bloemrijkgras een lage maaifrequentie. Daarnaast wordt rekening gehouden met het broedseizoen. Groenbeheer is gifvrij en er wordt rekening gehouden met inheemse en bijvriendelijke soorten.

C. Tegelwippen
In heel Gorinchem
In 2021 is gemeente Gorinchem 4e geworden op het NK tegelwippen. In totaal zijn er 16.168 tegels gewipt en vervangen voor groen. De gemeente Gorinchem blijft inwoners stimuleren en ondersteunen om grijs te vervangen voor groen.

D. Vergroten waterbergings-capaciteit riolering.
In heel Gorinchem
Bij onderhoud, vervanging of aanleg van riolering worden (indien mogelijk) klimaatbestendige maatregelen toegepast. Door het plaatselijk vasthouden van water of het realiseren van aanvullende waterbergingsmogelijkheden neemt het risico op wateroverlast af.

E. Herinrichten speelterreinen
In heel Gorinchem
Bij herinrichting van speelterreinen wordt er extra ruimte gereserveerd voor overtollig water en worden stenen vervangen voor gras en/of houtsnippers.

Gemeente Gorinchem

Bijlage 2 Klimaatstresstest Gorinchem

Deze bijlage is als apart document toegevoegd en in te zien.
Daarnaast staat de klimaatstresstest gepubliceerd op de website van de gemeente Gorinchem.



Raadsvoorstel: Z/19/436257
Onderwerp: **Budgetaanvraag Nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkelsedijk**

Datum: 14 september 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
Combi I&O/B&A: 12 oktober 2023
Raadsvergadering: 2 november 2023
Opsteller: Rutgers, Coen
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Budgetaanvraag voor ontwerp, inkoop en uitvoering van de Nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkelsedijk

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. het tracé van de Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Spijksedijk en de Arkelsedijk vast te stellen op Variant 1c zoals weergegeven in Bijlage 1, 2 en 3;
2. Ten behoeve van de verdere uitwerking en de realisatie van het project *Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Spijksedijk en de Arkelsedijk* een investeringskrediet van € 20.870.000,- beschikbaar te stellen;
3. Deze investeringskosten voor project *Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Spijksedijk en de Arkelsedijk* te dekken uit de volgende dekkingsbronnen:
   a. € 14,20 mln. uit het Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024;
   b. € 4,72 mln. uit subsidie BO MIRT;
   c. € 1,95 mln. uit bijdrage ontwikkelaar Lingeoever;
4. Ten behoeve van de verdere uitwerking en de realisatie van het project *Herinrichting van de Arkelsedijk* een investeringskrediet van € 2.48 mln. beschikbaar te stellen;
5. Deze investeringskosten voor project *Herinrichting van de Arkelsedijk* te dekken uit de volgende dekkingsbronnen:
   a. € 0,97 mln. uit het Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024;
   b. € 1,51 mln. uit subsidie BO MIRT;
6. De onderzoeks- en voorbereidingskosten, ter hoogte van €160.000,- voor het project over het jaar 2023 te dekken uit het Reserve Infrastructuur;
7. De financiële gevolgen te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding:

Met het vaststellen van de Woon- en transformatievisie heeft de gemeente de ambitie omarmd om de vleugels van de stad te transformeren. Hiervoor is het noodzakelijk om anders te kijken naar de mobiliteit in de stad. Deze is nu kwetsbaar door de enkele oost-westverbinding. Om de kwetsbaarheid te verminderen is een goede uitwisselbaarheid tussen de twee oeververbindingen nodig, zoals ook in de Mobiliteitsvisie is opgenomen.

Een van deze vleugels wordt gevormd door het gebied Arkelsedijk. Het eerste project dat daar wordt ontwikkeld is de locatie Deli Home. Het betreft een herontwikkeling waarbij 500 woningen en een supermarkt worden gerealiseerd door GCCF, tevens eigenaar van het plangebied, LingeOever genaamd. Vastgesteld is dat de extra autoverplaatsingen ten gevolge van deze ontwikkeling niet via de huidige rotonde Eike's Hof

kunnen worden afgewenteld. De (opname)capaciteit van deze rotonde zit op basis van de huidige verkeersintensiteiten nagenoeg aan de maximale limiet. Het realiseren van een andere ontsluiting voor de woningen in de LingeOever dan Eike's hof is dan ook als harde randvoorwaarde gesteld door de gemeenteraad. Deze andere ontsluiting wordt vormgegeven door de realisatie van een nieuwe brug over de Linge.

Daarnaast wil de gemeente Gorinchem de stad aantrekkelijker maken voor de fiets. Om dit te bereiken moet een oost-west verbinding worden gerealiseerd, zodat er vanaf Gorinchem-Oost een fietsroute ontstaat richting de scholen, de toekomstige beroepencampus en station Gorinchem Noord. De realisatie van een brug over de Linge tussen de Spijksedijk en de Arkelsedijk is een schakel in deze verbinding. Met de realisatie van de brug wordt een bijdrage geleverd aan het aantrekkelijker maken van de gemeente voor fietsers.

Bovendien heeft de brug als doel om het stedelijk netwerk van Gorinchem voor autoverkeer robuuster te maken.

De nieuwe brug dient daarom geschikt te zijn voor zowel het gemotoriseerde verkeer als het langzaam verkeer. De inpassing van de brug en de aansluiting op het bestaande netwerk moet nader worden uitgewerkt en maakt integraal onderdeel uit van de gebiedstransformatie Arkelsedijk. De transformatie van de Arkelsedijk maakt deel uit van de Regio Deal.
Verder heeft de gemeente voor onder andere de brug een subsidie toegekend gekregen van € 8.000.000 - waarvan €4,72 mln. bedoeld is voor de brug en €1,51 mln. voor de herinrichting Arkelsedijk) in het kader van de versnellingsafspraken door het Ministerie van BZK (rijksinvestering in infrastructuur voor het sneller bouwen van woningen).

Het College heeft het schetsontwerp en tracé van de brug vastgesteld. Hiermee is de SO-fase afgerond en is ook het budget hiervoor besteedt. Om het project voor De Nieuwe Lingebrug en de Herinrichting Arkelsedijk verder uit te werken en ten uitvoer te brengen is een nieuwe budgetaanvraag nodig.

Net zoals de gebiedsontwikkeling LingeOever onlosmakelijk verbonden is aan De Nieuwe Lingebrug, zo is ook de herinrichting van de Arkelsedijk integraal onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling op en rond de Arkelsedijk. Omdat ook uit de participatie is gebleken dat de herinrichting urgent is en ook in de tijd integraal aangepakt dient te worden met de overige ontwikkelingen is het wenselijk om de volledige infrastructuur integraal te ontwerpen en uit te voeren.

Beoogd effect:

Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Arkelsedijk en Spijksedijk
Het verbeteren van de doorstroming van de verkeerstoename als gevolg van de ontwikkeling Lingeoever en het ontlasten van de rotonde Eike's Hof.
Tevens draagt deze brug in belangrijke mate bij aan de oost-west fietsverbinding zoals die beschreven is in de Mobiliteitsvisie.

Herinrichting Arkelsedijk

Het herinrichten van de Arkelsedijk verbetert de verkeersveiligheid op de Arkelsedijk. Het maakt de Arkelsedijk ook geschikt voor langzaakverkeer waardoor de Arkelsedijk eveneens deel kan uitmaken van de Oost-westverbinding zoals omschreven in de Mobiliteitsvisie.
Daarnaast is de herinrichting van de Arkelsedijk een wens van de omwonenden zo is gebleken gedurende het gezamenlijke participatietraject van de gebiedsontwikkeling LingeOever en de Nieuwe Lingebrug.
De herinrichting van de Arkelsedijk zal het woon- en leefklimaat van de omgeving verbeteren.

Argumenten:

1.1 Voorliggend schetsontwerp (variant 1c) is vanwege verkeersveiligheid de voorkeursvariant.
We hebben een variantenstudie uitgevoerd naar de meest haalbare inpassing van de brug. Vanuit een longlist aan varianten zijn we gekomen tot een shortlist. De varianten zijn ingedeeld in 2 hoofdvarianten (zie bijlage 1), die zich onderscheiden in de ligging en de stedenbouwkundige benadering. Per hoofdvariant zijn er sub-varianten gedefinieerd die zich met name onderscheiden in het toegepaste profiel (zie bijlage 2). De beoordeling van de varianten heeft op 5 thema's plaatsgevonden: haalbaarheid, verkeer, omgeving, duurzaamheid en beeldkwaliteit. Doordat in hoofdvariant 2 het bedrijf Noordzij moet worden uitgeplaatst, pakt deze variant vanuit het thema 'haalbaarheid' negatief uit in vergelijking met hoofdvariant 1. Met name omdat uitplaatsing van het bedrijf meer tijd in beslag zal nemen waardoor de brug niet aan de randvoorwaarde kan voldoen om de brug beschikbaar te hebben voordat de LingeOever bewoond is. Bij het thema 'verkeer' bevindt zicht het meeste onderscheid tussen de varianten. Op dit thema scoren de sub-varianten a en b slecht, omdat er wordt afgeweken van de gewenste breedte van het in één richting bereden fietspad. Variant 1c scoort aanmerkelijk beter doordat het in twee richtingen bereden fietspad aan de zuidzijde zorgt voor een afname van kruisingen tussen autoverkeer op de hoofdroute en het fietsveerkeer. Er is sprake van minder wachttijden voor fietsers doordat men minder vaak op auto's hoeft te wachten hetgeen de doorstroming bevordert. Door de ligging aan de zuidzijde zijn de routes directer en daarmee logischer. Het ontbreken van deze kruisingen heeft tevens een positief voordeel op de verkeersveiligheid.

Bij alle andere thema's is de scoring nagenoeg gelijk. Daarom resulteert uit de variantenstudie de keuze voor variant 1c (zie bijlage 3) als voorkeursvariant.

1.2 Het Kwaliteitsteam beoordeelt het SO van de brug als positief.
We hebben het Kwaliteitsteam advies gevraagd over het SO. Het advies gaat in op de brug, de (ecologische) ruimte onder de brug en de aansluiting van de brug op de omgeving. Als positieve elementen ziet het Kwaliteitsteam de vormgeving (die als een 'loper' c.q. een route in het landschap van de Linge tussen twee dijken verbindt), de overspanning van de brug (die voldoende ruimte geeft aan de doorlopende, openbare en natuurlijk ingerichte oever) en de aandacht voor flora en fauna in het plan. De artist impressions van de brug (zie bijlage 4) maken de ambitie voor het groene karakter inzichtelijk en duidelijk. Volgens het Kwaliteitsteam geeft het SO zeker inhoud en vorm aan de opgave: "De nieuwe brug is onderdeel van de wereld van de Linge, de groene rivier."

1.3 Het gedachtengoed van De Vries Robbé & Co komt terug in het ontwerp van de brug.
Het SO voor de nieuwe brug vindt zijn inspiratie onder andere in de historische context. De vormgeving en materialisatie van de brug refereert op subtiele wijze aan de toenmalige staalfabriek van de Vries Robbé & Co. Deze fabriek is opgebouwd uit metselwerk met betonnen, stalen en natuurstenen details. Het ontwerp van de brug sluit hiermee ook aan op de (industriële) uitstraling van de toekomstige wijk LingeOever.

Vanwege de inventieve geest van het staalbedrijf willen we ook innovatie een integraal en vanzelfsprekend onderdeel laten uitmaken van het ontwerp van de brug. Het SO zet daarom in op innovatie op het gebied van duurzaamheid en materiaalgebruik. In het verdere ontwerptraject gaan we nader onderzoek hiernaar doen.

1.4 Stakeholders zijn goed en vroegtijdig betrokken in de totstandkoming van het SO en het PvE.
Wij zijn gestart met het uitvoeren van een stakeholderanalyse. Bij de analyse is nagegaan welke stakeholders er zijn en welke rol zij hebben. Op basis van de analyse is bepaald op welke manier de stakeholders worden benaderd. We hebben de belangrijkste stakeholders zoals het Waterschap, Corbion, stichting Behoud Erfgoed De Vries Robbé en de Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid 1 op 1 gesproken. Tijdens de gesprekken hebben we het project toegelicht, globaal de mogelijke varianten besproken, het beoordelingskader toegelicht en eventuele eisen en/of wensen opgehaald. Ten aanzien van de stakeholders die we niet 1 op 1 hebben benaderd zijn een aantal sessies georganiseerd. Er waren twee werkateliers met direct betrokkenen en 3 bewoners-bijeenkomsten, onder regie van de GCCF van LingeOever, waar iedereen die geïnteresseerd was kon komen. Met een select gezelschap van bewoners aan het noordelijke deel van de Arkelsedijk is specifiek gesproken over de zorgen die leven bij deze inwoners over alle ontwikkelingen rondom de Arkelsedijk, met name over de toename van het verkeer en de verkeersonveiligheid op de Arkelsedijk.
De participatie heeft bijgedragen aan de informatievoorziening over het ontwerp van de brug en het proces. Dit is als positief ervaren door de stakeholders. Het voorliggend SO is door velen als mooi en passend ervaren. De resultaten van de verschillende bijeenkomsten en de 1 op 1 gesprekken heeft geleid tot o.a. een scherm aan de Spijksedijk waardoor mogelijke overlast van geluid en licht (van koplampen) wordt verminderd. Ook verzoeken om voorzieningen voor flora en fauna mee te nemen in het ontwerp en onderzoek te doen naar innovatieve (ontwerp)oplossingen voor de brug, zijn gehonoreerd. Daarnaast gaan we nader onderzoek doen of het mogelijk is de Arkelsedijk naar een 50km/u (huidig 60 km/u) of een 30km/u (huidig 50km/u) weg te brengen. De wens daartoe wordt door bewoners aangegeven en wordt door ons opgepakt. Het Programma van Eisen is in concept naar de direct betrokken stakeholders gestuurd om te reageren. De reacties zijn daar waar mogelijk verwerkt.

2.1 Met de realisatie van de nieuwe brug wordt rotonde Eike’s Hof minder belast.
Voor de bouw van de woningen in LingeOever en de aanleg van de nieuwe brug is door Goudappel een verkeerskundig onderzoek uitgevoerd. Dit levert een positieve uitkomst op. Eike's Hof wordt ontlast en op de andere omliggende wegen zijn de intensiteiten binnen de marges. De enige uitzondering hierop is het noordelijk deel van de Arkelsedijk. Daar vindt een toename van de verkeersintensiteiten plaats. Met de betreffende bewoners hebben we op 23 mei 2023 een gesprek hierover gehad met als uitkomst dat we nader gaan onderzoeken of een afwaardering van dit gedeelte van de Arkelsedijk mogelijk is. De wens daartoe is bij de betreffende bewoners nadrukkelijk aanwezig en wordt door ons omarmd. Aanpassing van de Arkelsedijk draagt bovendien bij aan de verbetering van de (perceptie van) verkeersveiligheid en biedt ruimte om fietsers en voetgangers hier een plek te geven.

2.2 De nieuwe brug draagt bij aan een verbeterde oost-west verbinding voor fietsers.
De nieuwe brug is bestemd voor zowel gemotoriseerd verkeer als fietsers en voetgangers. De brug over de Linge vormt daarmee een eerste schakel (maatregel 12a uit de Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040 Uitwerking maatregelen) in het realiseren van een veilige oost-west verbinding voor fietsers. Zonder deze brug heeft de realisatie van een volgende brug geen meerwaarde.

2.3 Het verkeerssysteem in Gorinchem wordt robuuster.

“Bruggen bouwen” is een van de kernpunten van de Mobiliteitsvisie 2040 van de gemeente Gorinchem. Het stedelijk netwerk moet worden versterkt en op orde worden gebracht door de bouw van vier nieuwe bruggen tussen 2020 en 2040. Deze bruggen zijn nodig om de huidige bruggen te ontlasten en daardoor een robuust netwerk te laten ontstaan. Door het realiseren van een brug over de Linge kan de gewenste kwaliteitsslag gemaakt worden in de infrastructurele verbindingen binnen Gorinchem.

2.4 Het PvE fungeert als leidraad bij de verdere uitwerking van het ontwerp van de brug.

Het SO hebben we vertaald naar een PvE (zie bijlage 5). In het PvE zijn alle eisen op hoofdniveau opgenomen die als uitgangspunt dienen voor het verdere ontwerp. Bij het opstellen van het PvE hebben we verschillende bronnen geraadpleegd waaronder de Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040, het Landschapsplan en Cultuurhistorisch onderzoek Lingeoever en het kaderdocument voor de transformatie van de Arkelsedijk in Gorinchem. Ook de resultaten van de participatie zijn verwoord in eisen in het PvE.

3.1 De investering wordt uit drie bronnen gedekt.
Zie voor de onderbouwing onder Financiën.

3.2. Deze exploitatiekosten kunnen worden gedekt uit de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024*;*
Zie voor de onderbouwing onder Financiën.

4.1 Wens van omwonenden
Op dinsdag 23 mei 2023 vond een extra participatiebijeenkomst plaats voor bewoners langs de Arkelsedijk (noord). Deelnemers aan deze avond uitten hun zorgen over dat bij de Nieuwe Lingebrug wel de aansluiting op de Arkelsedijk geborgd, maar aanpassingen aan de weg op de Arkelsedijk in noordelijke richting niet zijn meegenomen. Zij zien dat wel als noodzakelijk om aan te pakken, omdat er nu al door bewoners overlast wordt ervaren van weggebruikers die de snelheidslimiet ernstig overschrijden.

4.2 Toevoegen fiets- en wandelroute
Het herinrichten van de Arkelsedijk zal ervoor zorgen dat fiets- en wandelverkeer op de Arkelsedijk veilig en helder kan worden gefaciliteerd. Door de Arkelsedijk het karakter van een woonstraat te geven is het mogelijk netwerk toe te voegen voor langzaamverkeer en de verkeersveiligheid op de Arkelsedijk te verhogen.

4.3 Onderdeel van oost-westverbinding
De Nieuwe Lingebrug is een schakel is de oost-westverbinding zoals benoemd in de Mobiliteitsvisie. Ten westen van de nieuwe brug zal die schakel wel afgemaakt moeten worden richting de Lingewijk. Het geschikt maken van de Arkelsedijk voor fietsverkeer inclusief een toerit de Lingewijk in geeft daar invulling aan.

4.4 Een integraal plan maken
Een gebiedsontwikkeling brengt vaak ook infrastructurele projecten met zich mee. De brug is daar een van, maar de Arkelsedijk zelf is integraal onderdeel van het te ontwikkelen gebied. Er is een koppelkans ontstaan om de toename van het verkeer, zorgen van de buurtbewoners, huidige verkeersonveiligheid en doelstellingen van de Mobiliteitsvisie in samenhang te ontwerpen en te realiseren.

Ook zal dit de bereikbaarheid verbeteren en de overlast verminderen gedurende de uitvoer van de twee projecten en de ontwikkeling LingeOever omdat ook daar de samenhang en afstemming gezocht kan worden.
Op deze manier kunnen de Nieuwe Lingebrug en Herinrichting Arkelsedijk in één pakket worden ontworpen, aanbesteed en gerealiseerd. Daarmee maken we het mogelijk om een integraal ontwerp te maken waarin alle belangrijke infrastructurele aanpassingen worden meegenomen.

5.1 De investering wordt uit de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024 *gedekt.*
Zie voor de onderbouwing onder Financiën.

5.2. Deze exploitatiekosten kunnen worden gedekt uit de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024*;*
Zie voor de onderbouwing onder Financiën.

6.1. Deze exploitatiekosten kunnen worden gedekt uit de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024*;*
Zie voor de onderbouwing onder Financiën.

7.1. De financiële gevolgen van dit besluit moeten worden vastgelegd.
Conform de richtlijnen zullen de gevolgen van dit besluit worden verwerkt in de begroting.

Risico's:

Algemeen: Koppeling gebiedsontwikkeling planning en noodzaak
Het project vormt twee van drie onderdelen in de gehele gebiedsontwikkeling van de Arkelsedijk. Er is samenhang met het woningbouwproject LingeOever. Deze afhankelijkheid die gaat over de planning maar ook de noodzaak en haalbaarheid van de projecten, maken het complex. Op dit moment is de maatregel om de besluitvorming van de drie projecten op hetzelfde moment te laten plaatsvinden. Dat is de bestemmingsplanwijziging en de budgetaanvragen voor de brug en de Arkelsedijk.

Technisch:
Er is nog onvoldoende kennis van de aard van aanwezige kabels en leidingen, milieukundige bodemkwaliteit van de oostzijde (Spijksedijk). Dit maakt onderdeel uit van de eerstvolgende ontwerpstap.
Ook is het op dit moment nog niet duidelijk hoe de noordelijke aansluiting van de Arkelsedijk met de Lingewijk voor fietsverkeer eruit gaat zien. Hiervoor is €220.000,- risicoreservering opgenomen.

Uitvoering:
De uitvoering, met aansluiting op twee drukke wegen, vraagt om een goede fasering zodat de bereikbaarheid van de stad op peil blijft gedurende de uitvoering. Hetzelfde geldt voor de scheepvaart en de veiligheid van de dijken zelf. Dit is een risico op de planning van het project. We houden contact met het waterschap over de uitvoering.

Financieel:
De marktomstandigheden blijven onvoorspelbaar. Het gaat daarbij om hoge algemene inflatie, en nog altijd grote sprongen in de kosten op materiaal en arbeid in de bouw. Dit is een risico (en niet een gegeven) omdat de omvang en de duur van de onzekerheid niet te voorspellen is op de omvang en de lange tijdsduur van dit project.
De budgetaanvraag is gebaseerd op een actuele SSK raming voor de brug en de raming van de herinrichting Arkelsedijk die is gedaan in het kader van de subsidieaanvraag in 2021. Deze ramingen zullen bij afronding van iedere ontwerpstap worden geactualiseerd zodat bij aanvang van de aanbesteding voor uitvoering de financiële haalbaarheid herijkt kan worden. Indien nodig, omdat er bijvoorbeeld extra geld nodig is, dan is de raad hierbij betrokken. Er wordt in één keer budget aangevraagd, zodat er voortgang geboekt kan worden. Er wordt niet in één keer aanbesteed waardoor herijking en bijsturing mogelijk blijft.

Juridisch:
Stikstof is een risico voor met name de uitvoering van het project. Mogelijk leidt dit tot extra kosten vanwege complexe uitvoeringseisen. Momenteel loopt er een onderzoek naar de mogelijke knelpunten. De resultaten worden eind 2023 verwacht. Een mogelijke kans is om de aanvoer van materialen over water te organiseren.

Financiën:

Voor de verdere uitwerking en realisatie van het project is een investering van €23.510.000,- nodig. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Tekort onderzoeks- en voorbereidingskrediet over het lopende jaar 2023	€ 160.000 ,-
Raming Nieuwe Lingebrug en aansluiten; peildatum 1-1-2023	€ 19.784.173,-
Raming zuidelijk deel Herinrichting Arkelsedijk; peildatum 1-1-2021 (800m)	€ 1.507.000,-

Raming noordelijk deel Herinrichting Arkelsedijk op basis van raming noordelijk deel (400m)	€ 753.500,-
Reservering kosten aansluiting Lingewijk op Arkeldijk	€ 220.000,-
	€ 22.424.673,-
Risicoreservering 4,11%	€ 922.327,-
	€ 23.347.000

Tegenover deze kosten staat de volgende mogelijkheid ter dekking:

In de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024 is voor het deelproject *Lingebrug en aansluitingen* een reservering opgenomen van	€ 14.200.000,-
In de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024 is voor het deelproject *Herinrichting Arkelsedijk* een reservering opgenomen van	€ 970.000,-
De Rijkssubsidie BO MIRT voor de Lingebrug bedraagt	€ 4.720.000,-
De Rijkssubsidie BO MIRT voor de herinrichting van de Arkelsedijk bedraagt	€ 1.507.000,-
Grondlevering ontwikkelaar t.w.v.	€ 1.950.000,-
	€ 23.347.000

Dit wijkt af van de presentatie van 15 juni 2023 aan de raad waarin de Reserve Infrastructuur als gemeentelijke dekkingsbron genoemd werd. De dekkingen worden gevonden in de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024. Dat betekent dat deze kosten reeds gereserveerd waren, omdat de projecten voorzien zijn in de Mobiliteitsvisie. Met dit besluit worden de budgetten concreet vrijgegeven en onttrokken aan de Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024. Er vindt geen onttrekking aan de Reserve Infrastructuur plaats. Dit is vergelijkbaar aan het proces van het project Herinrichting Banneweg.

Opbouw Raming

Kostensoort	**Brug en aansluitingen**	**Herinrichting Arkelsedijk**
Bouwkosten	11.999.644	1.800.000
Engineeringskosten	2.418.021	350.000
Overige bijkomende kosten	870.683	200.500
Projectrisico's	4.495.825	130.000
Totaal investeringskosten	**19.784.173**	**2.480.500**

Participatie:

Het project Nieuwe Lingebrug lift mee in het participatieplan van de gebiedsontwikkeling LingeOevers.
Project Herinrichting Arkelsedijk zal apart participeren met de direct omwonenden en ondernemers, veiligheidsregio en waterschap (gedeeltelijk beheerder).

Communicatie:

Raad
Het definitief ontwerp presenteren we in een I&O in 2024
Belangrijke momenten, zoals de gunningsbeslissing en de start van de bouw, zullen worden gecommuniceerd middels een RIB en indien mogelijk een projectbezoek.

Publiek:
Communicatie zal blijven plaatsvinden via de website en de gebruikelijke kanalen. Dit is voornamelijk de gemeentelijke website en de website van de projectontwikkeling LingeOever. Communicatie en participatie vinden bij voorkeur gezamenlijk plaats zo lang de inhoud en het tempo van de verschillende ontwikkelingen dat toelaten.
Ook blijven de overleggen met stakeholders zoals waterschap en veiligheidsregio plaatsvinden en zal de participatie voortgezet worden in de nadere uitwerkingen van het ontwerp.
Als eerste zal participatie plaatsvinden met de stakeholders aan de Arkelsedijk in het kader van de herinrichting en met de stakeholders in de omgeving van de aansluiting op de Spijksedijk (bijvoorbeeld de bewoners van het Eduard du Perronplein.

Intern:
Het project kent een integraal projectteam waardoor interne communicatie met aanliggende projecten, zoals Lingeoever, en bijvoorbeeld stadsbeheer en stedenbouw goed geborgd zijn. Het project is op die manier in beeld in de organisatie zodat de eisen en ervaring van bijvoorbeeld stadsbeheer ook tijdig worden geïntegreerd in het ontwerp. Evenals de (financiële) gevolgen van het in beheer nemen van het opgeleverde projectresultaat.

Duurzaamheid:

In het schetsontwerp zijn duurzaamheidsthema's opgenomen. Het gaat daarbij om ecologie en biodiversiteit. In het resteren deel van 2023 wordt onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor innovatie in het kader van de historische connectie met De Vries Robbé.

In het PvE (bijlage 5) is ook aandacht besteed aan duurzaamheid. Zie eis 33 en 37-44. Duurzaamheid wordt hierbij uitgewerkt in materialisering, bouwmethode, onderzoek naar realisatie van een ecologische zone en *building with nature* principes en toekomstbestendigheid.

Vervolgproces:

De komende 18 maanden zien er als volgt uit:

2023
- Aanbesteden van de ingenieursopdracht voor verdere uitwerking tot een definitief ontwerp, inclusief:
    - Uitwerken Architectonisch ontwerp
    - Onderzoek mogelijkheden voor innovatie
    - Verkeerskundig ontwerp aansluitingen Spijksedijk en Arkelsedijk en de herinrichting Arkelsedijk over een lengte van circa 1200 meter.

2024
- Uitwerken tot een Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en Bestek.

- Aanbesteden realisatie van het gehele project
- Uitvoeren voorbelasten ter voorbereiding van uitvoering in 2025

Bijlagen:

1. Hoofdvarianten 1 en 2
2. Subvarianten a, b & c
3. Trace Voorkeursvariant 1c
4. Schetsontwerp variant 1c
5. Programma van Eisen

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. <DOCUMENT_DATE>
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. het tracé van de Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Spijksedijk en de Arkelsedijk vast te stellen op Variant 1c zoals weergegeven in Bijlage 1, 2 en 3;
2. Ten behoeve van de verdere uitwerking en de realisatie van het project *Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Spijksedijk en de Arkelsedijk* een investeringskrediet van € 20.870.000,- beschikbaar te stellen;
3. Deze investeringskosten voor project *Nieuwe Lingebrug en de aansluitingen op de Spijksedijk en de Arkelsedijk* te dekken uit de volgende dekkingsbronnen:
   d. € 14,20 mln. uit het Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024;
   e. € 4,72 mln. uit subsidie BO MIRT;
   f. € 1,95 mln. uit bijdrage ontwikkelaar Lingeoever;
4. Ten behoeve van de verdere uitwerking en de realisatie van het project *Herinrichting van de Arkelsedijk* een investeringskrediet van € 2,48 mln. beschikbaar te stellen;
5. Deze investeringskosten voor project *Herinrichting van de Arkelsedijk* te dekken uit de volgende dekkingsbronnen:
   c. € 0,97 mln. uit het Mobiliteitsinvesteringen 2023/2024;
   d. € 1,51 mln. uit subsidie BO MIRT;
6. De onderzoeks- en voorbereidingskosten, ter hoogte van €160.000,- voor het project over het jaar 2023 te dekken uit het Reserve Infrastructuur;
7. De financiële gevolgen te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 november 2023,

Griffier, Voorzitter,

Variant 1: schuine/vloeiende oversteek

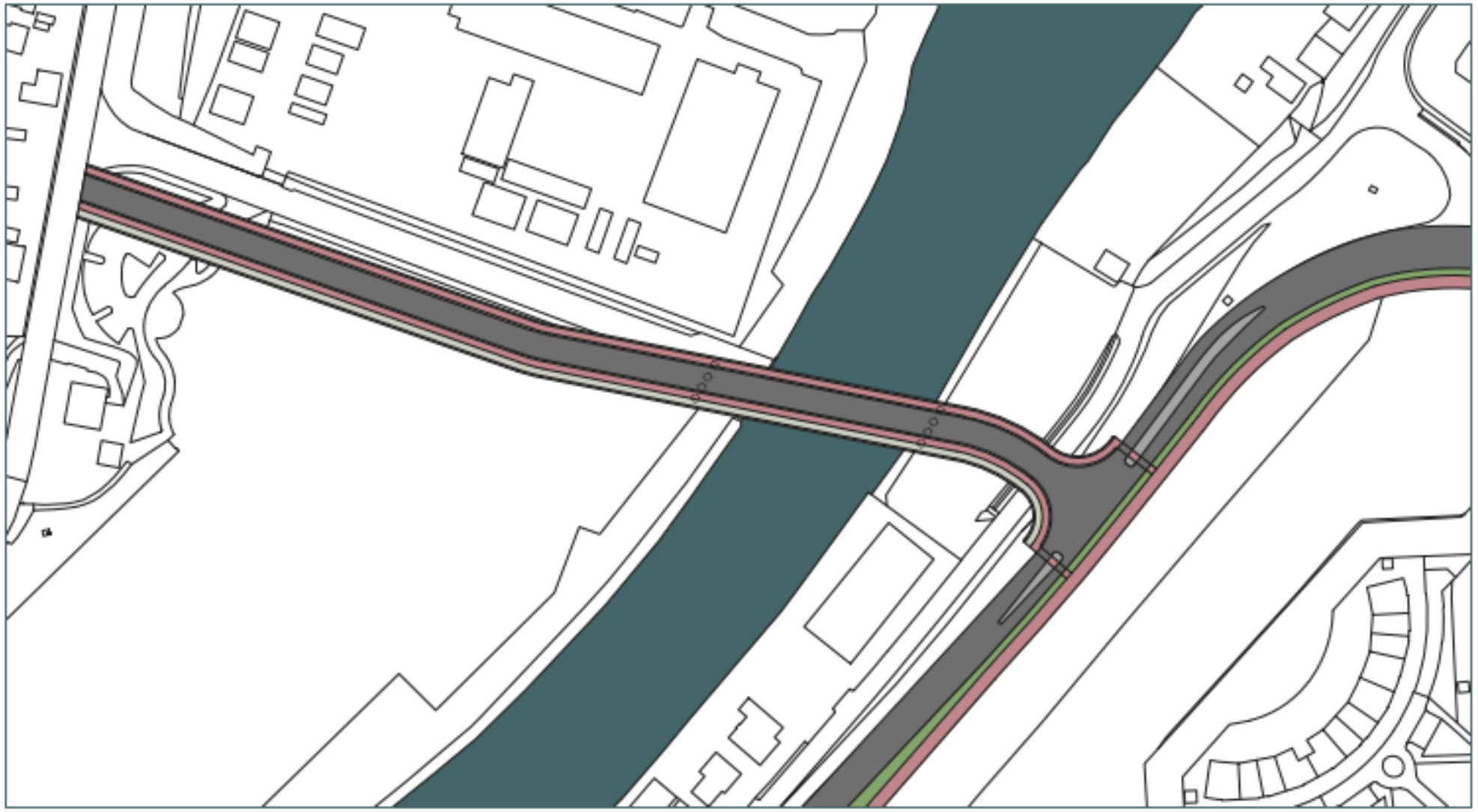

Variant 2: haakse oversteek

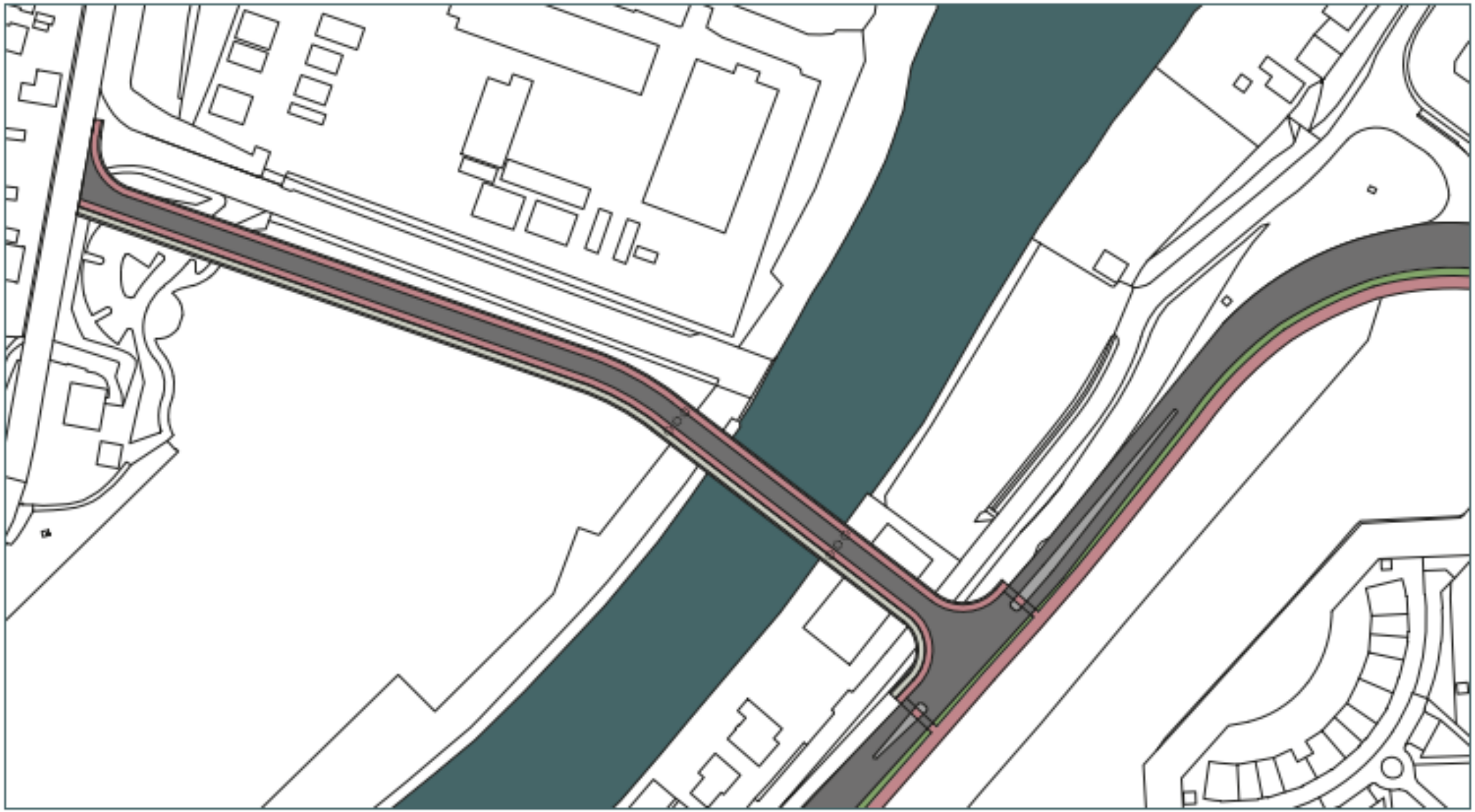

Sub-varianten
3 profielen

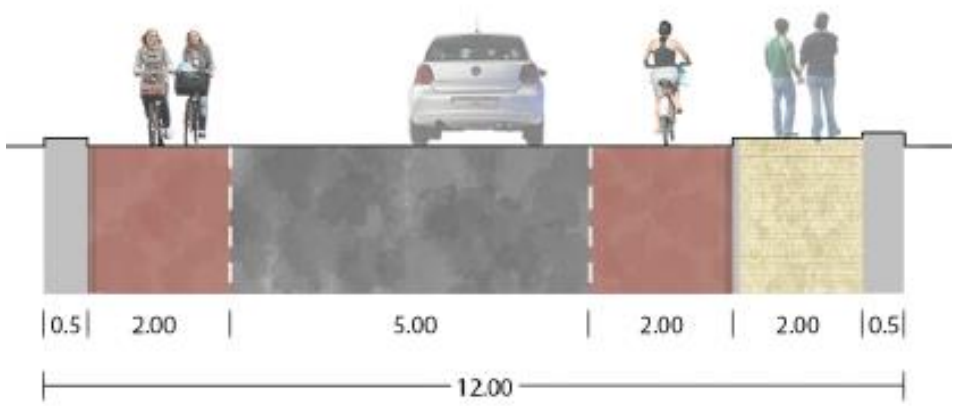

A

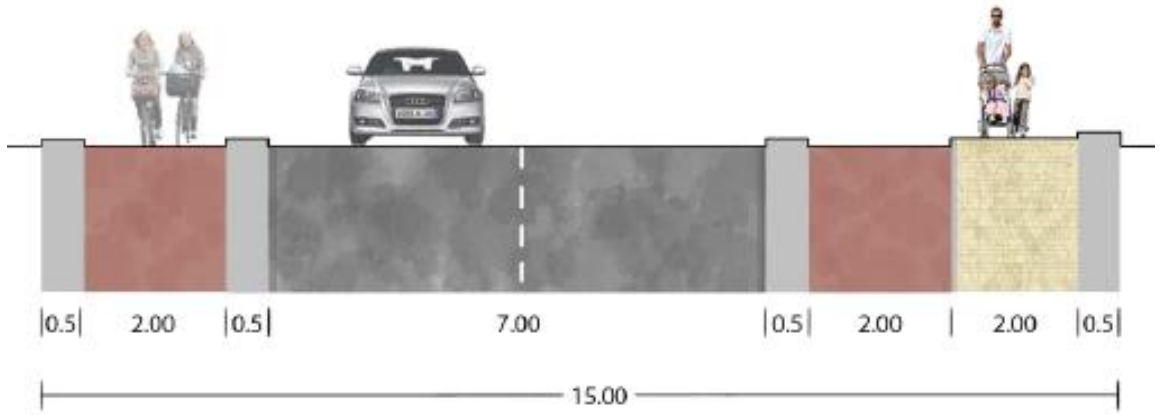

B

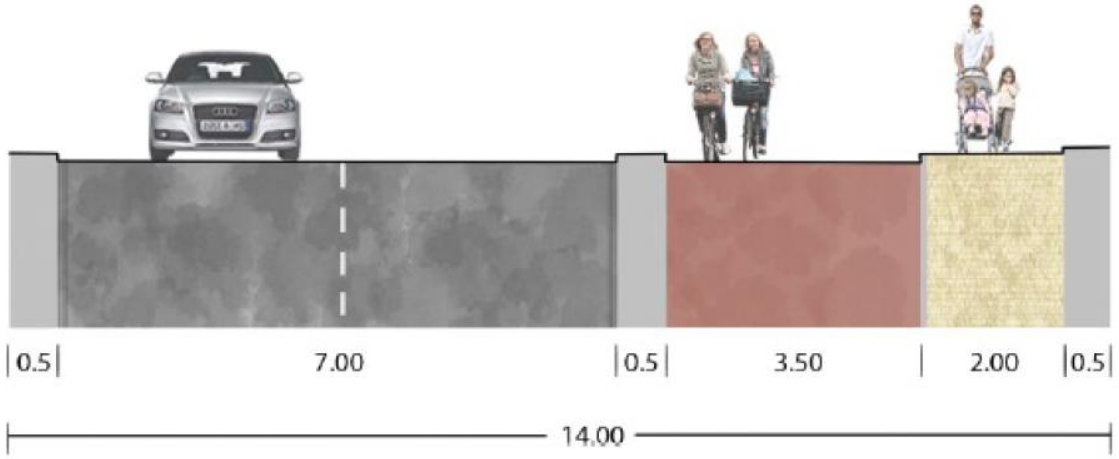

C

Variant 1c: Nieuwe brug over de Linge (schetsontwerp)













Programma van Eisen (PvE) oeververbinding Spijksedijk-Arkelsedijk

Opdrachtgever: Gemeente Gorinchem
Opgesteld door: Arnoud Spruijt
Gecontroleerd door: Joeri Polderman
Referentie: INFR210400 datum 1-6-2023

ID	Bron	Algemeen	Ruimte bieden	Veiligheid	Security	Waterhuishouding	Verkeer	Beschikbaarheid	Onderhoudbaarheid	Interne raakvlakken	Externe raakvlakken	Toegankelijkheid	Sociale veiligheid	Landschappelijke inpassing	Vormgeving	Budgettair	Bouw	Eis	Honoreren	toelichting
1	Iv-Infra	■																De oeververbinding dient het ongelijkvloers kruisen van bovenliggende weg en onderliggende (vaar)weg mogelijk te maken.	Ja	
2	Iv-Infra	■																De oeververbinding maakt verplaatsingen tussen Arkelsedijk en Spijksedijk van motorvoertuigen, fietsers en voetgangers in alle richtingen mogelijk.	Ja	
3	Iv-Infra	■																De oeververbing dient minimaal te bestaan uit een voetpad, fietspad of fietsstroken en een rijbaan.	Ja	
4	Iv-Infra		■															De oeververbinding dient voldoende ruimte te bieden voor de passage van bovenliggende weg en onderliggende vaarweg en weg met bijbehorend PVR.	Ja	
5	Waterschap Rivierenland (mail)		■															De oeververbinding dient een minimale doorvaarthoogte van 6,50 meter te garanderen ten opzichte van het streefpeil van NAP +0,80 meter. Hiermee komt de onderkant van de brug op minimaal NAP +7,30.	Ja	
6	Iv-Infra		■															De oeververbinding dient een doorvaartbreedte te garanderen die niet kleiner is dan de doorvaartbreedte van de bestaande watergang. Pijlers moeten in de oever worden geplaatst.	Ja	
7	Iv-Infra		■															De oeververbinding dient voor een onderliggend fietspad een minimale doorrijhoogte te garanderen van 2,60 m. Voor een onderliggende rijbaan dient de minimale doorrijhoogte 4,50 m te zijn.	Ja	
8	Iv-Infra			■														De oeververbinding dient de veiligheid van gebruikers te waarborgen.	Ja	
9	Iv-Infra			■														De oeververbinding dient gedurende de levensduur zettingsarm te zijn. Maximale restzetting na oplevering is 20 cm in 30 jaar inclusief autonome zetting.	Ja	
10	Iv-Infra			■														De oeververbinding dient (vaar)weggebruikers boven en onder de oeververbinding op een veilige en acceptabele wijze te geleiden en keren.	Ja	
11	Iv-Infra			■		■							■					De oeververbinding dient bij de taluds voorzien te zijn van onderhoudsvrije grond- en waterkerende constructies, zodat uitspoeling en afschuiving van het talud onder en naast de oeververbinding wordt voorkomen.	Ja	
12	Gemeente Gorinchem						■											De oeververbinding dient ingericht te zijn als een gebiedsontsluitingsweg, 50 km/uur, binnen de bebouwde kom conform de ASVV2021.	Ja	
13	Gemeente Gorinchem						■											Langs de nieuwe oeververbinding dient openbare verlichting te worden gerealiseerd waarbij het verlichtingsniveau voldoet aan de actuele NPR richtlijnen.	Ja	
14	Iv-Infra			■			■											De oeververbinding dient, ter plaatse van de overgang van bovenliggende weg op aardebaan - brug, een vloeiend alignement te hebben en vrij te zijn van hoogteverschillen, knikken en scheuren.	Ja	
15	Iv-Infra					■												De oeververbinding dient aan te sluiten op het waterafvoersysteem van de bovenliggende weg, waarbij hemelwater wordt afgevoerd naar bijvoorbeeld de bermen, vaarweg of HWA-riolering.	Ja	
16	Iv-Infra					■												De oeververbinding dient zodanig waterafvoerend te zijn dat er op verhardingen, kunstwerk, goten en bermen geen water aanwezig is bij een bui 09 conform de RIONED.	Ja	
17	Iv-Infra						■			■								De oeververbinding dient het verkeer veilig te geleiden door middel van bebording en belijning op de verharding.	Ja	
18	Iv-Infra							■										De oeververbinding dient gedurende de levensduur minimaal 98 procent van de tijd volledig beschikbaar te zijn voor al het verkeer.	Ja	
19	Werkatelier 20-06-2022										■							De oeververbinding is toegankelijk voor alle soorten gebruikers, waaronder gebruikers met een auditieve, visuele of motorische beperking en voor gebruikers met kinderwagens, rollators of in een rolstoel.	Ja	
20	Iv-Infra											■						De oeververbinding dient zo te zijn vormgegeven dat het positief bijdraagt aan de sociale veiligheid.	Ja	
21	Gemeente Gorinchem	■																De oeververbinding is randvoorwaardelijk voor de ontwikkeling van de Linge-oever.	Ja	
22	Aanbestedingsdocument						■											De woningbouwontwikkeling op het gebied Arkelsedijk dient te worden ontsloten via de brug over de Linge.	Ja	
23	Aanbestedingsdocument						■											De brug dient een schakel te zijn in de oost-westverbinding door Gorinchem voor fietsers	Ja	

ID	Bron	Algemeen	Ruimte bieden	Veiligheid	Security	Waterhuishouding	Verkeer	Beschikbaarheid	Onderhoudbaarheid	Interne raakvlakken	Externe raakvlakken	Toegankelijkheid	Sociale veiligheid	Landschappelijke inpassing	Vormgeving	Budgettair	Bouw	Eis	Honoreren	toelichting
24	Aanbestedingsdocument									■			■					De groengebieden ten westen en oosten van de brug dienen verbonden te worden.	Nee	Indien dit via de brug dient plaats te vinden werkt dit kostenverhogend. In verband met het beperkte budget kan daar geen invulling aan worden gegeven.
25	Aanbestedingsdocument														■			Het kaderstellend budget voor de engineering en realisatie van de oeververbinding is € 18.900.000,-	Ja	
26	Aanbestedingsdocument en Waterschap Rivierenland (mail)	■																De kruising met de Linge dient te worden uitgevoerd in een vaste brug.	Ja	
27	Aanbestedingsdocument																	De vrije doorvaartbreedte dient minstens 70 meter te zijn.	Nee	Uit kostenoverweging en inpasbaarheid wordt aangeraden om deze eis te laten vervallen. De grote overspanning veroorzaakt een toename in de dekdikte of in een toename van de bouwkosten welke beide niet wenselijk zijn.
28	Aanbestedingsdocument									■			■					Ten behoeve van een ecologische oeverzone, dient onder de brug aan beide zijden vanaf de peilers langs de oever minimaal 15 meter vrij te houden van constructies en/of taluds. Deze zone dient zo groen mogelijk te worden ingericht.	Ja	
29	Iv-Infra									■								De oeververbinding heeft een levensduur van minimaal 100 jaar. Indien onderdelen van de oeververbinding een kortere levensduur hebben dienen deze te kunnen worden vervangen binnen de tijdsduur dat de oeververbinding niet beschikbaar mag zijn.	Ja	
30	Aanbestedingsdocument	■												■				De brug dient eenvoudig en robuust te zijn.	Ja	
31	Aanbestedingsdocument												■	■				In het ontwerp dient het gedachtegoed van De Vries Robbé tot uitdrukking te komen. Dit dient bij voorkeur niet in de architectuur terug te komen maar met name in het innovatieve karakter waar alle ontwerpen van De Vries Robbé zo bekend om stond.	Ja	
32	Aanbestedingsdocument									■			■	■				De brug dient geïntegreerd te worden in het nieuwe parkontwerp (zonnehelling tegen de nieuwe brug aan).	Ja	
33	Aanbestedingsdocument													■				Onderzocht dient te worden of building met nature principes kunnen worden toegepast.	Ja	
34	Aanbestedingsdocument									■								De bedrijfsvoering van Corbion, het bedrijf dat ten noorden van de beoogde brug aan de Arkelsedijk is gevestigd, mag niet worden gehinderd.	Ja	
35	Iv-Infra									■								De calamiteiten uitgang aan het zuiden van Corbion terrein dient beschikbaar te blijven voor nood en hulpdiensten.	Ja	
36	Iv-Infra																	Alle elementen waarvan de functie door toedoen van de Oeververbinding komt te vervallen dienen te worden verwijderd.	Ja	
37	Landschapsplan									■			■					De vleermuisroute langs de monumentale platanen van de Arkelsedijk dient behouden te worden.	Ja	
38	Landschapsplan												■	■				De nieuwe brug dient met zorg en precisie in het landschap opgenomen te worden.	Ja	
39	Landschapsplan									■			■					De dijken dienen als landschappelijke elementen leesbaar te blijven in het landschap.	Ja	
40	Landschapsplan								■	■								Langs de west- en oostoever van de Linge dienen nieuwe langzame routes voor voetgangers en fietsers te komen.	Nee	buiten de scope
41	Landschapsplan									■								Er dient een publiek jaagpad vanuit stad naar het Natura2000 langs de westoever van de	Nee	buiten de scope
42	Landschapsplan												■					Er dienen solitaire bomen en boomgroepen geherintroduceerd te worden.	Nee	buiten de scope
43	Landschapsplan												■					De publieke ruimte dient gericht te zijn op de lengte van de Linge.	Ja	
44	Landschapsplan												■					Er dienen groene kamers gecreëerd te worden tussen de dijken en de bruggen.	Nee	buiten de scope
45	Kaderdocument tranformatiegebied Arkelsedijk						■											De huidige rotonde Eike's Hof dient niet extra te worden belast.	Ja	Is alleen wel buiten de invloedsfeer van dit project. Meer de aanleiding van dit project.
46	Kaderdocument tranformatiegebied Arkelsedijk									■			■					De Linge dient weer beleefbaar te zijn vanuit de stad, door het realiseren van een openbare oever.	Nee	buiten de scope
47	Iv-Infra						■											Bebakening en belijning uitvoeren conform de CROW Richtlijnen voor de bebakening en markering van wegen 2015.	Ja	
48	Iv-Infra			■					■							■		Het ontwerp van de oeververbinding dient qua realisatiekosten en onderhoudskosten geoptimaliseerd te zijn. De Lifecycle coast dienen minimaal te zijn.	Ja	
49	Waterschap Rivierenland (mail)		■															Indien recreatievaart moet worden omgeleid dient men hiervoor toestemming van de provincie aan te vragen.	Ja	
50	Waterschap Rivierenland (mail)				■		■											Scheepvaart dient door middel van bebording te worden geïnformeerd over de situatie nabij de brug (hoogtebord enz.).	Ja	

ID	Bron	Algemeen	Ruimte bieden	Veiligheid	Security	Waterhuishouding	Verkeer	Beschikbaarheid	Onderhoudbaarheid	Interne raakvlakken	Externe raakvlakken	Toegankelijkheid	Sociale veiligheid	Landschappelijke inpassing	Vormgeving	Budgettair	Bouw	Eis	Honoreren	toelichting
51	Waterschap Rivierenland (mail)				■													De oever dient sterk genoeg te zijn om scheepvaart van en naar Leerdam te kunnen laten passeren zonder dat er kans is op afkalving.	Ja	
52	Waterschap Rivierenland (mail)				■													In het profiel van vrije ruimte van de dijk dienen geen objecten/bouwwerken te worden aangebracht. Indien er een noodzaak is om dit wel te doen is er expliciet toestemming van het Waterschap noodzakelijk.	Ja	Toestemming kan alleen worden verleend indien de noodzaak aantoonbaar is en de waterveiligheid niet wordt aangetast.
53	Waterschap Rivierenland (mail)		■		■													De huidige bergingscapaciteit van het winterbed van de Linge tot +3.00 meter NAP moet beschikbaar blijven.	Ja	
54	Gemeente Gorinchem								■				■					De bestaande bomen die nu in de kernzone van de Arkelsedijk staan dienen behouden te worden.	Ja	
55	Waterschap Rivierenland (overleg 21-10-2022)																	Het heeft de voorkeur om stremmingen van de scheepvaart ten behoeve van de bouw van de brug 's nachts te laten plaatsvinden en buiten het vaarseizoen (1 april-1 november). Het heeft hierbij de voorkeur om doorvaart mogelijk te maken gedurende tijdsvensters. Het omleiden van recreatievaart is niet wenselijk.	Ja	Ten behoeve van de stremming dient men een uitvoeringsplan op te stellen en dit te bespreken met de vaarwegbeheerder.
56	Waterschap Rivierenland (overleg 21-10-2022)			■		■				■								Op de brug geen objecten plaatsen waarbij onder invloed van hemelwater uitloging kan plaats vinden. Zo wordt voorkomen dat dit materiaal in de vaarweg terecht komt.	Ja	
57	Waterschap Rivierenland (overleg 21-10-2022)			■														Eventuele zettingen compenseren met maatregelen aan de Arkelsedijk en/of Spijksedijk.	Ja	Indien er zettingen worden veroorzaakt dient deze te worden gecompenseerd voor de komende 30 jaar (exclusief autonome zetting)..
58	Iv-Infra			■			■			■								Om de woningen en bedrijven aan de Onder Spijksedijk bereikbaar te houden, moet de Onder Spijksedijk in stand gehouden blijven.	Ja	
59	Iv-Infra						■											Ter plaatse van de verdieping onderaan de Spijksedijk moet een voorziening worden aangebracht voor de afwatering.	Ja	
60	Waterschap Rivierenland (overleg 21-10-2022)			■						■								De stabiliteit en het waterkerend vermogen van de Arkelsedijk en de Spijksedijk mag niet verslechterd worden. De waterveiligheid moet te allen tijde zijn geborgd.	Ja	
61	Waterschap Rivierenland (overleg 21-10-2022)							■										Onderhoud van de waterkering ter plaatse van de Arkelsedijk en de Spijksedijk moet mogelijk blijven.	Ja	
62	Waterschap Rivierenland (overleg 21-10-2022)																■	Er mogen, in verband met het stormseizoen, geen werkzaamheden aan de Spijksedijk plaats vinden tussen 15 oktober en 1 april.	Ja	
63	Veiligheidsregio zhz (brandweer)						■		■									Het ontwerp van de nieuwe oeververbinding dient te voldoen aan de eisen zoals gesteld in de richtlijnen Handreiking Bluswatervoorziening en bereikbaarheid, hoofdstuk 4; noodzakelijke bochtstralen hulpverleningsvoertuigen.	Ja	
64	Politie																■	Tijdens de werkzaamheden dient de Arkelsedijk en Spijksedijk altijd voor hulpdiensten toegankelijk te zijn.	Ja	
65	Veiligheidsregio zhz (brandweer)			■														De Arkelsedijk betreft een hoofdaanvalsroute. Er mogen geen aanpassingen plaats vinden die een negatieve invloed hebben op de aanrijdtijden van de nood- en hulpdiensten.	Ja	Denk hierbij aan het toepassen van scherpe bochten, wegversmallingen naar 1 rijstrook, drempels en andere plotselinge hoogte verschillen.
66	Veiligheidsregio zhz (brandweer)								■									De secondaire uitgang van Corbion BV dient ontworpen te zijn volgens de richtlijnen van de Handreiking Bluswatervoorziening en bereikbaarheid, hoofdstuk 4; noodzakelijke bochtstralen hulpverleningsvoertuigen.	Ja	
67	Veiligheidsregio zhz																■	Wanneer de doorgang voor hulpdiensten niet gewaarborgd kan worden dient dit met de provincie en het waterschap afgestemd te worden. (Zij hebben de planning van de dijk versteviginsprojecten en brug onderhoudsprojecten).	Ja	
68	Veiligheidsregio zhz			■			■											Een toekomstgericht ontwerp heeft onder de brug aan de Spijksedijk een route waar hulpdiensten gebruik van kunnen maken.	Ja	
69	Politie			■														De Arkelsedijk is een hoofdrijroute voor alle hulpdiensten en de status blijft behouden (de weg wordt niet ingericht als erftoegangsweg).	Ja	
70	Politie			■			■											Wanneer de brug een fietsverbinding is, dient de Arkelsedijk ingericht te worden voor fietsers.	Nee	Het is nog niet duidelijk of de Arkelsedijk (zowel in noordelijke als zuidelijke richting) geschikt is voor fietsers (en voetgangers). De ambitie is er wel, maar onderzoek moet uitwijzen of dit mogelijk is.
71	Corbion			■														De nooduitgang van Corbion dient beschikbaar te blijven en geschikt te zijn voor al het verkeer.	Nee	Dat is niet in te passen en de huidige functie van deze toegang is ook alleen maar voor calamiteiten.
72	Schuttevaer (mail)	■																Het ontwerp van de brug over de Linge dient te zijn opgesteld conform richtlijnen vaarwegen RWS 2020, met name 5.4.	Ja	
73	Kabels en Leidingen								■									Werken conform het document: *Voorwaarden en technische eisen voor het uitvoeren van werken aan of nabij het glasvezelnetwerk van Eurofiber*.	Ja	
74	participatie trajecten	■																De brug zo transparant mogelijk uitvoeren - geen hoge constructie.	Ja	

ID	Bron	Algemeen	Ruimte bieden	Veiligheid	Security	Waterhuishouding	Verkeer	Beschikbaarheid	Onderhoudbaarheid	Interne raakvlakken	Externe raakvlakken	Toegankelijkheid	Sociale veiligheid	Landschappelijke inpassing	Vormgeving	Budgettair	Bouw	Eis	Honoreren	toelichting
75	participatie trajecten									■								Er dient rekening te worden gehouden met een toekomstig fietspad naar het noorden over de Arkelsedijk.	Ja	Dit betreft wel een toekomstige situatie die mogelijk moet zijn.
76	participatie trajecten						■											Ter plaatse van de aansluiting op de Arkelsedijk de aansluiting richting west zoveel mogelijk ontmoedigen.	Ja	
77	participatie trajecten						■											De aansluiting voor fietsers op de Arkelsedijk in beide richtingen moet mogelijk zijn zodat deze in de toekomst kan worden gerealiseerd.	Ja	
78	participatie trajecten									■								Geluidsberekeningen dienen worden gemaakt van de nieuwe verbinding.	Ja	
79	participatie trajecten						■											Het hoogteverschil voor fietsers minimaliseren.	Ja	
80	participatie trajecten									■								Er dient een scherm langs de Spijksedijk te worden aangebracht zodat er geen licht vanaf het verkeer in de woningen langs de Spijksedijk kan schijnen.	Ja	
81	participatie trajecten								■									De hoofdroute van de verbinding op de Arkelsedijk naar Papland (naar het noorden) situeren.	Ja	
82	participatie trajecten								■									Er dient een aansluiting vanaf de brug naar het fietspad langs de dominee Kerstenlaan voor fietsverkeer te worden gerealiseerd.	Ja	
83	participatie trajecten								■									Er dient een aansluiting vanaf de brug naar de Lingsesdijk voor fietsverkeer te worden gerealiseerd.	Ja	
84	participatie trajecten			■			■											In 1 richting bereden fietspaden uitvoeren conform de geactualiseerde aanbeveling voor breedte fietspaden CROW met een minimale breedte van 2,3 meter.	Ja	Ontwerp dient toekomst bestendig te zijn.
85	Iv-Infra									■								De ligging van te handhaven kabels en leidingen dient door de aanleg van de oeververbinding niet te worden verstoord.	Ja	Nagaan welke kabels en leidingen moeten worden verlegd
86	Gemeente Gorinchem	■						■	■							■		De uitwerking van de oeververbinding dient te voldoen aan de eisen zoals gesteld in het Programma van Eisen openbare ruimte gemeente Gorinchem (versie 1.2) aan een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur.	Ja	In vervolg fase specifieke eisen overnemen om tegenstrijdigheden te voorkomen

Raadsvoorstel: Z/23/746888/D-886188
Onderwerp: **Maandwijziging raad 2 november 2023**

Datum: 30 oktober 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 2 november 2023
Opsteller: Schellingerhout, Marianne
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
Maandwijziging raad 2 november 2023
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1. De financiële consequenties van de voorstellen op deze agenda en 2. de neutrale en technische consequenties van collegebesluiten te verwerken in een begrotingswijziging.
Aanleiding:
Op de raadsagenda voor deze vergadering staat het volgende punt opgenomen dat consequenties heeft voor de begroting 2023. De mutaties 2024 en verder zullen na besluitvorming van de begroting 2024 worden verwerkt in de begroting 2024. – Budgetaanvraag nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkelsedijk (D-875955). De volgende collegebesluiten met financieel neutrale consequenties zijn opgenomen in deze wijziging: – Warmtenet fase 2 projectplan. Het collegebesluit 880255 is als bijlage bij dit raadsvoorstel toegevoegd. – Specifieke uitkering energielasten zwembad Caribabad. Het collegebesluit 882108 is als bijlage bij dit raadsvoorstel toegevoegd. – Toevoegen van 3 fte participatiebanen aan de formatie van team Buitendienst per 1 januari 2024. Het collegebesluit 882355 is als bijlage bij dit raadsvoorstel toegevoegd.
Beoogd effect:
In de begroting de financiële consequenties van de raadsvoorstellen in deze vergadering verwerken en het actueel houden van de begroting en budgetinformatie.
Argumenten:
N.v.t.
Risico's:
N.v.t.
Financiën:
Zie begrotingswijziging.
Participatie:
N.v.t.
Communicatie:
N.v.t.
Duurzaamheid:

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

N.v.t.

Vervolgproces:

N.v.t.

Bijlagen:

1. Maandwijziging raad 2 november 2023
2. Collegebesluit 880255 Warmtenet fase 2 projectplan
3. Collegebesluit 882108 Specifieke uitkering energielasten zwembad Caribabad
4. Collegebesluit 882355 Toevoegen van 3fte Participatiebanen aan de formatie team Buitendienst per 1 januari 2024

Namens burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de wethouder Financiën,

M. Molengraaf

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 30 oktober 2023
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De financiële consequenties van de voorstellen op deze agenda en
2. de neutrale en technische consequenties van collegebesluiten te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 november 2023

Griffier, Voorzitter,

Bijlage 1: Maandwijziging raad 2 november 2023

Onderwerp	Programma	2023				2024				2025				2026			
		lasten	baten	saldo		lasten	baten	saldo		lasten	baten	saldo		lasten	baten	saldo	
Stukken op de raadsagenda van 2 november 2023																	
Budgetaanvraag nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkesledijk (D-875955)	3. Verkeer en Vervoer	100		-100	N	60		-60	N			0		242		-242	N
	3. Verkeer en Vervoer, reserve infrastructuur		100	100	V		60	60	V			0				0	
	3. Verkeer en Vervoer, afschrijvingsreserve mobiliteit			0			7.501	7.501	V		219	219	V			0	
	3. Verkeer en Vervoer, afschrijvingsreserve Lingebrug			0		7.501		-7.501	N	219		-219	N		242	242	V
	9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing			0			1.950	1.950	V			0				0	
	9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing, afschrijvingsreserve Lingebrug			0		1.950		-1.950	N			0				0	
		100	100	0		9.511	9.511	0		219	219	0		242	242	0	
Collegebesluiten met budgetneutrale gevolgen																	
Warmtenet fase 2 projectplan	8. Duurzaamheid	23		-23	N	204	40	-164	N			0				0	
	8. Duurzaamheid, reserve duurzaamheid		23	23	V		164	164	V			0				0	
		23	23	0		204	204	0		0	0	0		0	0	0	
Specifieke uitkering energielasten zwembad Caribabad	6. Sport, cultuur en recreatie	781	781	0				0				0				0	
		781	781	0		0	0	0		0	0	0		0	0	0	
Toevoeging van 3 fte participatiebanen aan de formatie van team Buitendienst per 1 januari 2024	Overhead			0		24	24	0		24	24	0		24	24	0	
		0	0	0		24	24	0		24	24	0		24	24	0	
Totaal		**904**	**904**	**0**		**9.739**	**9.739**	**0**		**243**	**243**	**0**		**266**	**266**	**0**	

	2023			2024			2025			2026		
Actueel begrotingssaldo (begroting 2023). De mutaties 2024 en verder zullen na besluitvorming van de begroting 2024 worden verwerkt in de begroting 2024. (het actuele begrotingssaldo wordt aan het einde van het jaar verrekend met de algemene reserve)		-559	N		3.051	V		7.518	V		2.933	V
Raad 2 november 2023		0			0			0			0	
Actueel begrotingssaldo		**-559**	**N**		**3.051**	**V**		**7.518**	**V**		**2.933**	**V**

Investeringen

Onderwerp	Programma	2023				2024				2025				2026			
		lasten	baten	saldo		lasten	baten	saldo		lasten	baten	saldo		lasten	baten	saldo	
Budgetaanvraag nieuwe Lingebrug inclusief herinrichting Arkesledijk (D-875955)																	
Nieuwe Lingebrug	3. Verkeer en Vervoer	20.739	4.720	-16.019	N												
Herinrichting Arkelsedijk	3. Verkeer en Vervoer	2.608	1.507	-1.101	N												
Mobiliteit 2023	3. Verkeer en Vervoer	-7.847		7.847	V	-7.068		7.068	V								
Mobiliteit 2024	3. Verkeer en Vervoer					-255		255	V								